

DICKENS
OLIVER
TWIST

EX LIBRIS

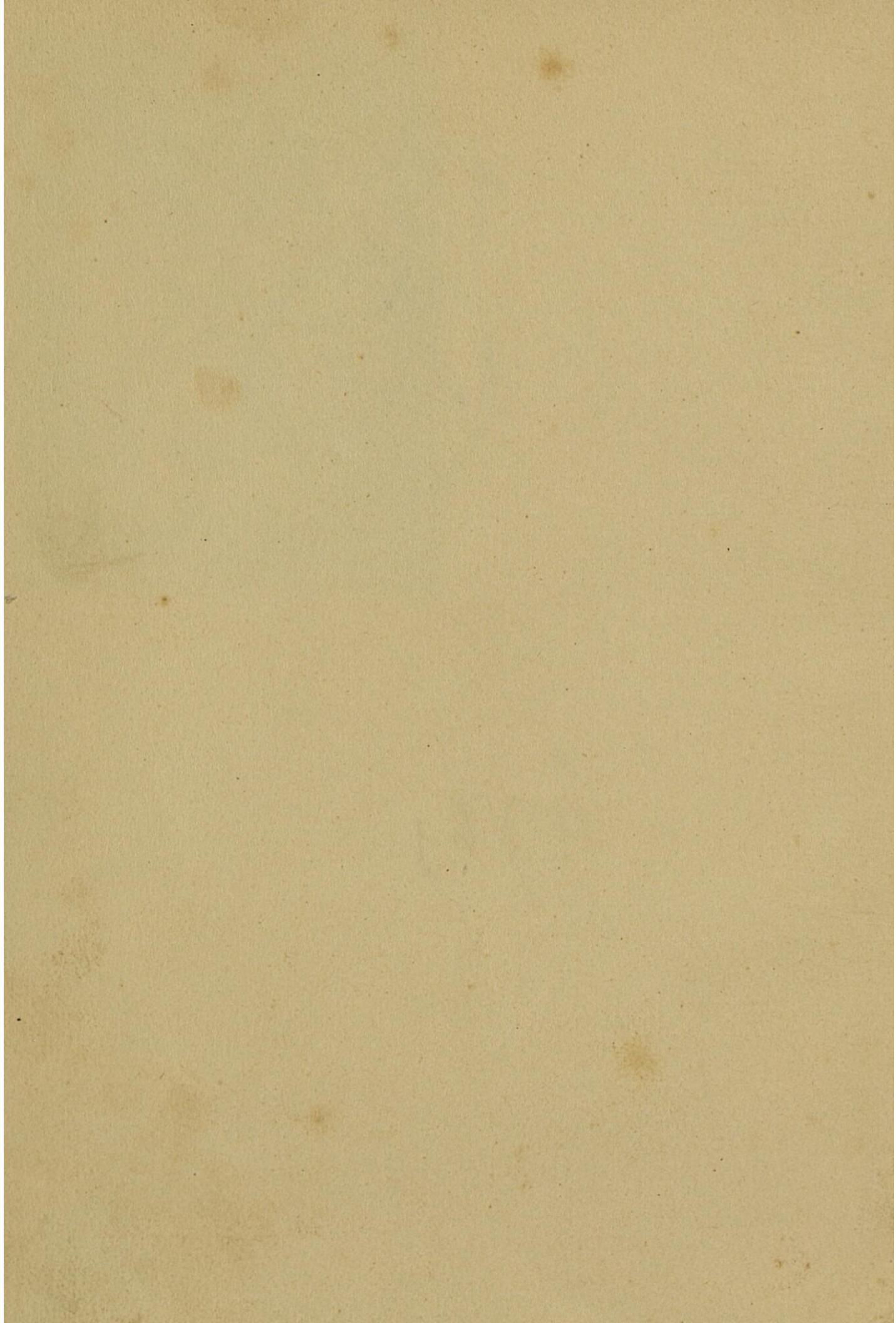
M-A-T-I-C-A-S-L-O-V-E-N-S-E

1457

9.763

8412653

1457

KNIŽNICA
SPOLOČNOSTI PRIATEĽOV KLASICKÝCH KNÍH

REDIGUJE
EMIL BOLESLAV LUKÁČ

SVÄZOK VII.

12000705

CHARLES DICKENS

1457

OLIVER TWIST

ROMÁN

2. SVÄZOK

PRELOŽIL

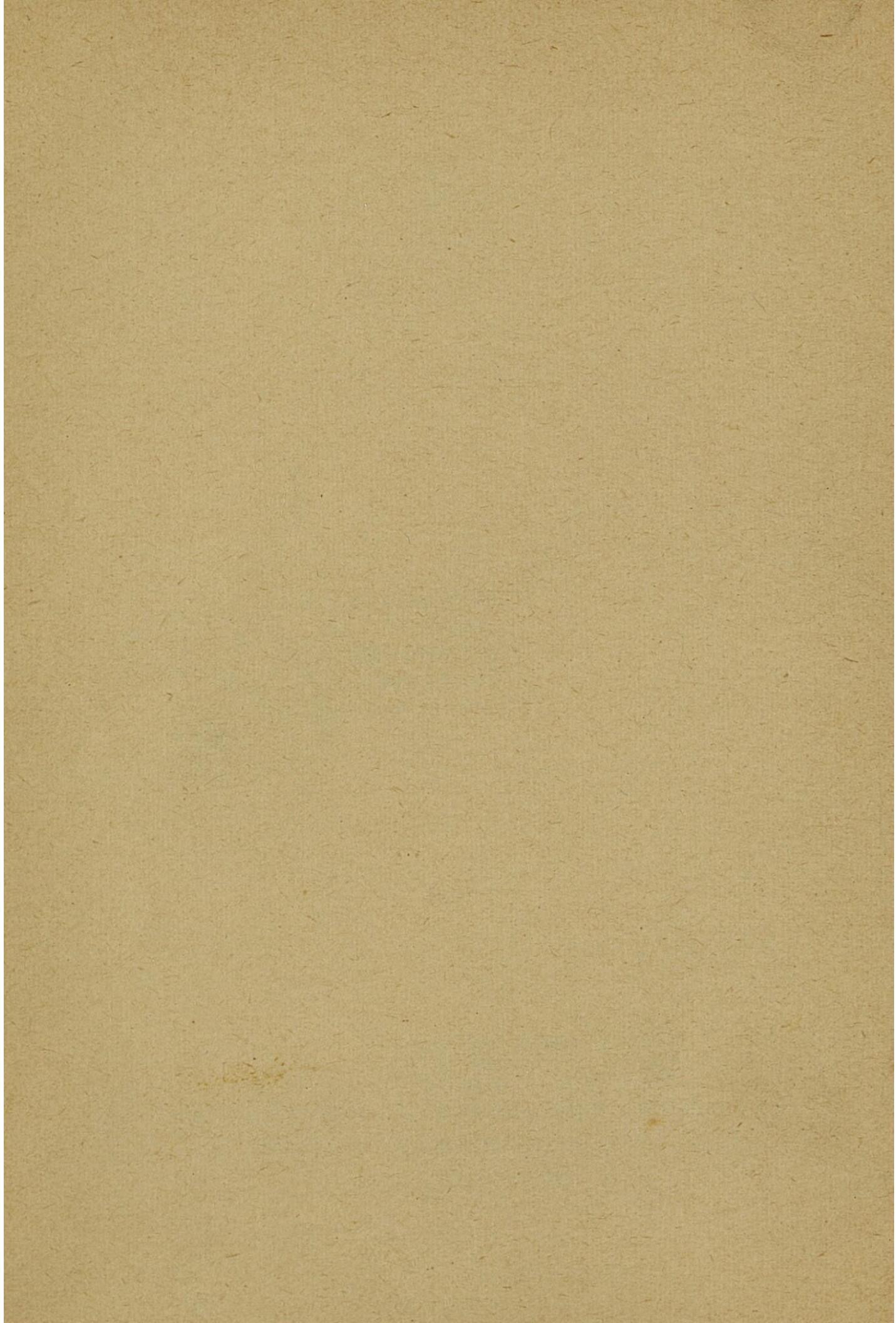
VLADIMÍR ROY

BRATISLAVA

SPOLOČNOSŤ PRIATEĽOV KLASICKÝCH KNÍH

COPYRIGHT BY SPOLOČNOSŤ PRIATEĽOV KLASICKÝCH KNÍH
30. JÚNA 1930 PRINTED IN CZECHOSLOVAKIA
TLAČOU SLOV. GRAFIE

HLAVA XXXI.

rozpráva o kritickom položení.

„Kto je to?” spýtal sa Brittles, pootvoriac trocha dvere a nakanúc von a zacloniac rukou sviecu.

„Otvorte,” ozval sa vonku mužský hlas, „úradníci z Bow Streetu, pre ktorých ste dnes poslali.

Touto istotou potešený Brittles otvoril dvere dokorán a zastal pred statným mužským v zimníku, ktorý vstúpil bez slova, a ošúchal si obuv o rohožu tak pokojne, ako by bol doma.

„Či by ste neposlali niekoho, mladý človeče,” riekol úradník, „kto by pomohol môjmu druhovi? Sedí v dvojkolke a varuje koňa. Máte tu kôlňu, do ktorej by ste ho mohol postaviť na päť alebo desať minút?”

Brittles prisvedčiac ukázal na budovu, a statný mužský odstúpil k zahradnej bráne a pomáhal svojmu druhovi sostúpiť s dvojkolky, kym im pri tom Brittles svietil, súc uchvátený obidvom. Potom sa vrátili k domu, složili zimníky a klobúky a boli vovedení do salónu, kde sa objavili v svojej pravej podobe.

Mužský, ktorý klepal na dvere bol zavalitý, strednej postavy a mohol mať okolo päťdesiat rokov, mal lesklé, krátko pristrihnuté čierne vlasy, do polovičky líc mu siahal brada, mal okrúhlú tvár a bystré oči. Druhý bol rudovlasý, vyziabły človek s čižmami, s odpudzujúcou tvárou a ohnutým nosom.

„Oznámte svojim pánom, že je tu Blathers a Duff,” riekol silnejší mužský, prihládzajúc si vlasy a kladúc na stôl páru rukavíc. „Ih! Dobrý večer, pane. Či by som nemohol s vami prehovoriť niekoľko slov medzi štyrmi očami, ak dovolíte?” Týmito slovami obrátil sa na Mr. Losberneho, ktorý sa práve objavil; a pokynúc Brittlesovi, aby sa vzdialil, voviedol dnu-ká dve dámy a zatvoril dvere.

„Tu je pani domu,” riekol Mr. Losberne, ukážuc na Mrs. Maylieovú.

Mr. Blathers sa poklonil. Súc vyzvaný, aby sa posadil, položil klobúk na dlážku a sadnúc si, ponúkol Duffa, aby urobil to isté. Druhý gentleman, ktorý sa nezadal byť veľmi zvyklým na vyberanú spoločnosť, po niekoľkých poklonách sa usadil a v rozpakoch strkal rukoväť paličky do úst.

„Tak vzhľadom na ten lúpežný vpád pane,” riekol Blathers, „v akých okolnostiach bol podniknutý?”

Mr. Losberne, ktorý túžil za tým nesmierne, aby mohol získať čím viacej času, rozprával a pripomínal všetko veľmi rozvláčite. Mr. Blathers a Mr. Duff tváriili sa pri tom veľmi múdre a občas kývali hlavou.

„Do toho času ovšem nemôžem povedať nič určite, kým neobzriem ich dielo,” riekol Blathers; „ale podľa môjho náhľadu — pravda nechcel by som sa blamovať — nebolo vykonané nejakým balekom; eh, Duff?”

„Isteže nie,” vetil Duff.

„A k vôle dámam preložiac tento výraz: „balek má ten smysel, že podľa vašej mienky lúpežný pokus nepreviedol vidiečan,” riekol Mr. Losberne s úsmevom.

„Tak je, pane,” vetil Blathers. „To je všetko, čo viete o lúpeži?”

„Všetko,” vetil doktor.

„No a, čo je s tým chlapcom, o ktorom vrváví služobníctvo?“ riekoval Blathers.

„Nič, zhola nič,“ vetil doktor. „Jedon z naľakaných sluhov vzal si do hlavy, že má dačo do činenia s lúpežným pokusom, ale to je nesmysel, číra nemožnosť.“

„Tak to je ako by bola vec braná príliš na ľahko,“ poznamenal Duff.

„Má úplne pravdu,“ dodal Blathers, prikyvujúc hlavou na súhlas, a baviač sa bezstarostne s manžetami, ako by boly párom kastanet.

„Kto je ten chlapec ? Čo vrváví o sebe? Odkiaľ je? Predsa nespadol s oblakov, a či áno, pane?“

„Iste že nie,“ vetil doktor, pozrúc nervôzne na dámy. „Znám dokonale jeho životopis, môžeme si o tom pohovoriť azda až pozdejšie, predpokladám však, že by ste si prv chceli obzrieť miesto, na ktorom sa zlodeji pokúsili o vlámanie?“

„Iste že,“ vetil Mr. Blathers. „Lepšie by bolo, keby sme preskúmali najprv miesto pokusu a len potom vyslúchali služobníctvo. To je obvyklý postup pri pátraní.“

Priniesli svetlú a Mr. Blathers a Mr. Duff sprevádzaní domácim strážnikom, Brittlesom a Gilesom a ostatnými, odobrali sa do malej izbietky na konci chodby a obzerali oblok, a potom obišli dokola trávnikom a nazreli do okna a po tomto posvetili si sviecou a prezreli okenicu, potom lampášom na stopy, po čom vidlami prekutali krovie. Účastníci pozorovali všetko so záujmom a so zatajeným dychom, a potom sa vrátili zasa dnuká; Mr. Giles a Brittles potom aspoň šest ráz museli jedno za druhým melodramaticky predstaviť svoju účasť na dobrodružstve predošej noci, protirečiac si pri prvom raze ohľadne podstatnej veci len raz, a pri poslednom nič menej, ako dvanásť ráz. Po dokončení výsluchu boli Blathersom a Duffom prepustení, po čom títo mali dlhú po-

radu, ktorú keď porovnáme ohľadne vážnosti a tajnosti s konzultáciou vynikajúcich lekárov pri najspletitejšom prípade choroby, táto zdá sa byť len detskou hračkou.

Zatiaľ doktor chodil hore-dolu v súsednej izbe a cítil sa veľmi nevoľne, kým Mrs. Maylieová a Rose pozeraly na neho s výrazom úzkosti v tvárach.

„Na môj veru,“ riekol doktor, zastaviač sa po veľkom počte obratov, „neviem vskutku, čo by sme mali robiť.“

„Som presvedčená,“ riekla Rose, „že verné vylíčenie histórie tohto dieťaťa by postačilo k jeho prepusteniu.“

„Pochybujem, moja drahá slečinka,“ riekol lekár, pokrútiac hlavou. „Myslím, že by to nepostačilo k prepusteniu ani im, ba ani zákonitým činiteľom vysokého postavenia. Čím je, riekli by, po tom všetkom? Pobehaj! A posudzujúc dľa svetského merítka a pravdepodobnosti, jeho história je veľmi pochybná.“

„Ale vy mu veríte predsa?“ prerušila ho Rose.

„Verím, hoc je veľmi podivná, a môže byť, že som starým bláznom,“ vetil doktor; ale myslím, že by toto líčenie vo skrz neuspokojilo zkúseného policajného úradníka.“

„Prečo nie?“ tázala sa Rose.

„Preto, moja utešená vyšetrovateľka,“ odpovedal lekár: „lebo ich očami pozorované líčenie javí veľa špatností; chlapec môže dokázať len to, čo sa zdá byť zlým a nie to, čo sa zdá byť dobrým. Sprepadení kabrňáci, oni budú chcieť zachytiť to prečo a začo, a nebudú nič považovať za samozrejmé. Veď viete, že dľa jeho vlastného soznania strávil dlhší čas v spoločnosti zlodejov, preto ho priviedli na policajný úrad, kde bol obvinený, že jednomu pánovi chcel ukradnúť vreckovku, potom bol násilne odvedený z domu toho pána na miesto, ktoré nevie opísat a určiť, a o polohe ktorého nemá ani hmlistého tušenia. Bol dovlečený do Chertsey mužským, ktorý s ním veľmi surovo zaobchodoval a donútil ho k všetkému proti

jeho vôle. Strkli ho do okna, aby okradol dom, a práve v tom momente, keď chcel poplašiť jeho obyvateľov a tým vykonať vec, ktorá by ho cele ospravedlnila, namanie sa mu v ceste akýsi mamlasisko a postrieľa ho! A to ako by mu chcel zrovna prekaziť, aby nemohol urobiť pre seba nič dobrého! Nechápete to?"

„Chápem," vetila Rose, usmievajúc sa doktorovej prudkosti; „ale nenahliadam, prečo by vlastne mali trestať toho chlapca." „Nie," vetil lekár; „isteže nie! Nech sú blahoslavené jasné oči vášho pohlavia! Vidia vždy, či už ide o dobré alebo zlé, len jednu stranu otáznej veci, a to tú, ktorú im práve ukázali."

Doktor prejaviac takto výsledok svojej zkúsenosti, vsunul ruky do vačkov, a prechádzal sa hore-dolu izbou s ešte väčšou rýchlosťou ako prv.

„Čím väčšmi nad vecou premýšľam," riekol lekár, „tu je mi tým jasnejšie, že ak týmto mužským objasníme skutočný stav chlapcového života, tým zapríčiníme len nekonečné množstvo ľažkostí. Som presvedčený, že tomu nebudú veriť, a ak mu napokon nebudú môcť nič urobiť, prejav ich pochybností však predsa len bude prekážať uskutočnenie vášho dobromyseľného plánu, vytrhnúc chlapca z nešťastia."

„Oh! Čo by sme mali robiť?" zvolala Rose. „Bože, Bože! prečo len poslali pre nich?"

„Vskutku, prečo!" zvolala Mrs. Maylieová. „Ja by som ich sem nebola zvala ani za celý svet."

„Všetko, čo viem, je toľko," riekol Mr. Losberne, sadnúc si napokon s istým zúfalým uspokojením, „že sa musíme pokúsiť o to, aby sme ich ztadiaľto drzo vypudili. A keďže to robíme s dobrým úmyslom, musí nám to byť odpustené. Na chlapcovi sa javia príznaky horúčky a je v takom stave, v ktorom ho nemožno vyslúchať, to je jednou útechou. Mu-

síme teda využiť vec čím lepšie, a keby hned' aj zlo bolo tým najlepším prostriedkom, za to my nemôžeme. Voľno!" „Veru, pane," riekol Blathers, vstupujúc do izby a nasledovaný súc svojim kolegom, a zatvoriac prv dvere a len potom pokračujúc. „To nebola dohovorená vec."

„A to už aká dohovorená vec?" tázal sa netrpelive doktor. „Voláme to dohovorenou lúpežou, moje dámy," riekol Blathers, obrátiac sa k nim, ako by ich ľutoval pre ich nevedomosť a ako by lekárom pohŕdal, „keď sú do toho zamiešaní aj sluhovia."

„Nikto ich neupodozrieval z účasti," riekla Mrs. Maylie.

„Ale mohlo by sa stať, madam," vetil Blathers, „že by boly do toho predsa zapletení."

„Preto, že by sa mohla vyskytnúť väčšia možnosť," riekol Duff.

„Zistili sme, že v tom pracovala mestská ruka," riekol Blathers, pokračujúc vo vysvetľovaní. „sloh diela je prvotriedny."

„Vskutku krásny," podotkol Duff zticha.

„Boli pri tom dvaja," pokračoval Blathers; „a mali so sebou chlapca, to je zrejmé dľa rozmerov okna. Nateraz môžem len toľko povedať. Ale, ak dovolíte, radi by sme hned' videli toho chlapca tam hore."

„Ale azda by sa pánovia prv trocha občerstvili, Mrs. Maylie?" riekol lekár, a tvár sa mu vyjasnila, ako by mu bola napadla nová myšlienka.

„Oh! zaiste!" zvolala chtivo Rose. „Ak sa vám páči bude to hned'."

„Ďakujeme, neustávajte sa, slečna!" riekol Blathers, utrúc si rukávom ústa; „takáto povinnosť, ako je naša, je vskutku tvrdou prácou. K vôle nám sa neráchte znepokojovať, slečna!"

„A čím môžeme slúžiť?" spýtal sa doktor, nasledujúc mladú dámu ku kredencu.

„Všetko jedno, hoc aj kvapku brandy,” vetil Blathers. „Na ceste z Londýna sem bolo veru chladno, madam, a trocha brandy neškodí, rozprúdi a zohreje krv.”

Táto zaujímavá zvest platila Mrs. Maylieovej, ktorá ju prijala s veľkou vľúdnosťou, a doktor pri tom vyvrznul z chyže. „Ah!” riekol Mr. Blathers, nedržiac vínový pohár za stopku, ale spodok obklopiac palcom a ukazovákom ľavej ruky a trímajúc ho oproti prsiam; „s takýmito príležitostami mal som už v živote dosť do činenia, moje dámy.”

„Ako vlámanie v postrannej uličke v Edmontone, Blathers,” riekol Mr. Duff, podporujúc pamäť svojho kolegu.

„Bolo to asi niečo podobné, pravda?” pokračoval Mr. Blathers; „previedol ho Conkey Chickweed, všakver.”

„Vy to vždy pripisujete jemu,” vetil Duff. „Ale ja tvrdím, že to bol Family Pet. Conkey mal s tým práve toľko do činenia ako ja.”

„Ale, dajte pokoj!” vetil Mr. Blathers. „Ja to musím lepšie vedieť. Myslíte snáď vtedy, keď bol Conkey okradnutý o peniaze? To vám bola paráda! Podobné dačo sa človek ani v románe nedočíta!”

„A čo to bolo?” spýtala sa Rose: vynasnažujúc sa úzkostlive vznieť každú iskierku dobrej nálady v nevítaných hostoch.

„Bola to lúpež, slečna, na ktorú príšť bolo tvrdou vecou,” riekol Blathers. „Tento Conkey Chickweed — —”

„Conkey znamená toľko, ako vyzvedač, madam,” poznamenal Duff.

„Všakver, dáma to vie?” prisvedčil Blathers. „Vy ste divný spoločník, stále ma prerušujete. Tento Conkey Chickweed, slečna, mal hostinec pri Bettlebridgei, a mal pivnicu, kde sa schádzalo hodne mladých páнов, aby si obzreli kohútie zápasy, štvanie jazvecov a tomu podobné, tieto hry boli pre-

vádzané s mimoriadnym dôvtipom, videl som ich viac ráz aj ja. V tom čase ešte nepatril k lúpičskej bande, a jednej noci z platebnej kapse mu ukradli tristodvadsaťsedem quincí, bolo mu to odcudzené v nočnom tichu z ložnice vysokým mužským s čiernym nálepkom nad okom, ktorý sa ukryl pod posteľou, a po prevedení krádeže vyskočil z okna, ktoré bolo na poschodí. Urobil to veľmi šikovne. Ale Conkey bol tiež šikovný, lebo sa na hrmot prebudil a vyskočiac z posteľe, vystrelil za ním a tým zbudil súsedov. Títo zrobili hned krik a keď sa šli presvedčiť, čo a ako, a zistili, že Conkey trafil zlodeja, lebo na ceste boli stopy krvi, ktoré viedly dosť ďaleko a potom zmizly. Ale peniaze boli tam tie a v následku toho meno Mr. Chickweeda, licencovaného výčapníka, objavilo sa v novinách medzi ostatnými zbankrotovanými a všetky možné sbierky, a neviem ešte čo všetko, bolo podniknuté pre tohoto bedára, ktorý v následku tejto ztraty bol duševne cele rozvrátený, a tri štyri dni tŕkalo sa ulicami, a trhal si vlasy tak zúfale, že sa mnohí domnievali, že si urobí koniec. Raz prišiel do úradu s veľkým chvatom a mal so sudcom rozhovor, ktorý po ňom zazvonil a nariadol Jemovi Spyersovi, ako aktívnému úradníkovi, aby pomohol Mr. Chickweedovi striehnuť zlodeja, ktorý ho okradol.

„Spyers,“ vravel Chickweed, „včera ráno šiel okolo môjho domu.“ „A prečo ste ho nechytil za golier?“ riekoľ Spyers. „Natoľko som bol ohromený, že by ste mi mohol rozdrtiť lebku hoc aj šparákom,“ vetil ubožiak, „ale iste ho lapíme, lebo medzi desiatou a jedonástou v noci pôjde okolo zasa.“ Ako toto Spyers počul, vzal si do vrecka čistú bielizeň a kefu, ak by tak musel vystať deň alebo dva, šiel a sadol si v hostinci k oknu za malú červenú záclonku s klobúkom na hlave, prichystaný k výpadu. Tu si bafal z fajočky do pozdnej noci, keď zrazu vykríkol Chickweed: „Tu je! Chytajte zlodeja!

Vrah!" Jem Spyers vybehol a videl Chickweeda ako letí dolu ulicou, volajúc z plného hrdla. Spyers sa rozbehol; Chickweed uháňal, národ sa sbiehal, každý reval: „Zlodeji!" a Chickweed ustavične reve ako šialený. Spyers ho ztratí s očí práve ako sa zatočil pri rohu, beží dookola, vidí malý zástup ľudí, vrazí medzi nich: „Kde je ten chlap?" Sprepadený! riekol Chickweed, „zasa som ho ztratil!" Bol to čudný prípad, ale nebolo ho vidieť nikde, a tak sa vrátil do hostinca. Nasledujúce ráno Spyers zaujal predošlé miesto, a vyzeral zpoza záclonky, kedy zbadá vysokého mužského s čiernym nálepkom nad okom, až mu zrak ustal. Konečne už nemohol vydričať od únavy a musel si dopriat kus pohodlia, ale v tom okamihu začul Chyckweedov výkrik: „Tu je!", vybehol s Chickweedom na ulicu, a bežali spolu dva ráz tak ďaleko ako včera a zasa im zmizol ten mužský! Toto sa ešte opakovalo raz alebo dva razy, že si súsedia začali pošeptávať, že Mr. Chickweeda musel okradnúť sám diabol, a potom si s ním zahrával, druhí zasa vraveli, že biedny Mr. Chickweed v následku ztraty zošalel.

„A čo na to vravel Spyers?" tázal sa doktor: ktorý sa vrátil do izby krátko pred započatím tejto histórky.

„Jem Spyers," vetil úradník, dlho nevravel nič a počúval všetko bez toho, že by bol budil dojem, že sa rozumie svojmu povolaniu. Ale raz ráno vstúpil do krčmy a vynimúc tabatierku, riekol „Chickweed, už som našiel toho zlodeja." „Ale naozaj?" riekol Chickweed. „Oh, môj drahý Spyers, len mi dovoľte, aby som sa mohol na ňom pomstiť, a zomrem spokojne! Oh, môj drahý Spyers, kde je ten zlodej?!" „Podte!" riekol Spyers, nabídnuc mu štipku šňupavého tabáku, „nechajte to zavádzanie! Ved' ste to urobili vy sám!" Tak sa to stalo. A vyrobil si pri tom pekný groš; a neboli by na to prišiel nik, keby s takou prehnianou úzkostlivosťou neboli hľadeli od seba

odvrátiť pozornosť iných!" riekoval Mr. Blathers, položiac vínový pohár a sraziac do vedna manžety.

„Je to vskutku zvláštné," poznamenal doktor. „No a teraz, ak sa vám páči, môžete ísť nahor."

„Ak dovolíte, pane," vetil Mr. Blathers. Tesne nasledujúc Mr. Losberneho, úradníci vystupovali k Oliverovej ložnici; Mr. Giles šiel napred so zažatou sviecou.

Oliver driemal; cítil sa horšie a mal väčšiu horúčosť ako predtým. S pomocou doktora sa na chvíľu posadil v posteli a pozeral sa na cudzincov, nechápuc, čo sa v skutočnosti s ním robí, a tak sa zdalo, že sa nevie rozpomenúť, kde je vlastne a čo sa stalo.

„Toto je ten chlapec," riekoval Mr. Losberne nežným hlasom, ale predsa veľmi živo, „který sa náhodou poranil samočinnou puškou v chlapčenskej nerozvaživosti na grunte Mr. What-d'ye-call-a, hned tu na blízku, a dnes ráno prišiel k domu prosiť o pomoc, a tento geniálny mládenec, tu hľa, so sviecou v ruke, hned ho chmatol a utrápil, čím povážlive ohrožil jeho život, čo ja ako odborník môžem dosvedčiť." Mr. Blathers a Duff pozrel na Mr. Gisela, ktorý im bol týmto odporúčaný pozornosť, a súč cele zmätený, hľadel na nich, potom na Olivera, a zasa na Mr. Losbernea s premenlivým výrazom rozpakov, ku ktorým sa družil strach.

„Dúfam, že to nebudeste chcieť tajiť?" riekoval doktor, uložiac zasa Olivera nežne.

„Mienil som s tým len — len to najlepšie, pane!" vetil Giles.

„Myslel som vskutku, že je to ten chlapec, inak by som sa do toho nebol zastaral. Nie som neľudsky založený, pane."

„Mysleli ste, že to bol ten chlapec?" spýtal sa starší úradník.

„Chlapec toho lupiča, pane!" vetil Giles. „Ved', ved' — istotne malí sebou chlapca."

„Dobre. Domnievate sa tak aj teraz?” spýtał sa Blathers.

„Čo sa domnievate teraz?” tázal sa Giles, hľadiac bezvýznamne na optyujúceho sa úradníka.

„Myslíte, vy blbec, že je to ten istý chlapec?” riekol netrpelive Blathers.

„Neviem; vskutku neviem,” riekol Giles. „Nemyslím, že by to bol ten istý chlapec; ba som zrovna presvedčený, že to nie je on. Viete, to nie je možné.”

„Azda je tento človek podnapitý, pane?” spýtal sa Blathers, obrátiac sa na doktora.

„Ale máte vy za skvostne pomotanú hlavičku, mládenče!” riekol Duff Mr. Gilesovi s krajnou pohrdlivosťou.

Kým trval tento krátky rozhovor Mr. Losberne zkúšal pacientovi tepnu a potom vstal zo stoličky pri posteli a poznamenal, že ak úradníci ohľadne veci ešte majú nejaké pochybnosti, nech prejdú snáď do súsednej izby a nech tam vypočujú Brittlesa.

Konajúc podľa tohoto návrhu, vstúpili do súsednej miestnosti, kam zavolali aj Brittlesa. Tento však seba a svojich pánov zamotal do tak báječného spletiva protimluv a nemožností, takže tieto nevrhaly jasné svetlo na nič a činily zrejmým len jeho vlastnú veľkú zmätenosť; výjmuc jeho výpovede, že by nemohol poznať toho pravého chlapca, keby ho hned pred neho postavili; mysel si, že je ním Oliver a to len preto, že to poviedal Mr. Giles; a že Mr. Giles piatimi minútami predtým pripúšťal v kuchyni, že sa obáva, že sa trocha prenáhlil.

Medzi inými geniálnymi otázkami bola nadhodená aj tá, či Mr. Giles vôbec ranil niekoho; a pri preskúmaní druhej hlavne na pištoli, z ktorej vystrelil, zistilo sa, že bol v nej len pušný prach a fujtás zo šedého papieru: odhalenie, ktoré na všetkých pôsobilo dojmom, vyjmúc doktora, ktorý desať minútami predtým vyňal z nej guľku. Najväčšmi to však účinkovalo na

Oliver Twist

MIES
LUDOVÁ KNIŽNICA
V DOBŠINE

samého Mr. Gilesa, ktorý niekoľko hodín trpel pod tlakom strachu, že smrteľne ranil blížneho, preto sa chtivo chytil tejto myšlienky a podporoval ju do krajnosti. Napokon úradníci, nestarajúc sa veľa o Olivera, ponechali v dome strážnika z Cherstey a rozhodli sa, že prenocujú v meste, sľúbiac, že sa vrátia ráno.

Na druhý deň ráno rozletela sa mestom zvest, že dvaja mužský a jedon chlapec sú zavretí v Kingstone, ktorých v noci chytili v podozrivých okolnostiach a tak Mr. Blathers a Duff odcestovali ta. Podozrivé okolnosti vzkrslý tým, že ich našli spiacich pod kopou sena, toto veľké previnenie však tresce sa len väzením, a je v milosrdných očiach anglického zákona, ktorý láskave vinie k sebe všetkých kráľových poddaných, tento čin pre nedostatok iného svedectva nie dostatočným svedectvom, že spáč, lebo spáči spáchali s násilím spojenú lúpež, v následku čoho podliehajú trestu smrti; Mr. Blathers a Duff sa teda vrátili domov práve tak mûdri ako prišli. Onedlho, po zdôľhavom vyšetrovaní, ktorý bol vo väčšej časti rozhovorom, známy sudca prijal záruku Mrs. Maylieovej a Mr. Losberna, že sa Oliver dostaví u neho, ak ho bude zvať; Blathers a Duff však odmenení niekoľko guineami vrátili sa do mesta s náhľadmi, ktoré sa ohľadne ich výpravy, veľmi líšily: tento posledný pán po zrejom uvážení všetkých okolností klonil sa k náhľadu, že lúpežný pokus osnova Family Pot; a prvý bol náhylný pripísat zásluhu oň veľkému Mr. Conkey Chickweedovi.

Oliver sa zatiaľ postupne zotavoval a uzdravoval, ošetrovaný súc spojenou starostlivosťou Mrs. Maylieovej a Rose a dobrosrdečného Mr. Losbernea. Ak sú v nebi vypočuté modlitby, vyvierajúce zo sŕdc, ktoré prekypujú vďačnosťou, — a keby neboli vypočuté, načo by potom boly! — požehnanie, ktoré osirale dieťa želalo svojím dobrodincom skanulo do ich duší, rozlievajúc v nich mier a blaženosť.

HLAVA XXXII.

O šťastnom živote, ktorý Olivier započal žiť u svojich láska-vých priateľov.

Oliverova choroba bola vskutku povážlivá. K stálym bolestiam zlámanej ruky v následku toho, že bol vystavený vlhkému počasiu a zime, pridružilo sa nachladnutie, spojené s horúčosťou a triaškou, ktoré trvalo niekoľko týždňov a náležite ho stenčilo. Ale konečne sa predsa len polepšoval jeho stav, takže občas mohol niekoľkými dojemnými slovami povedať, ako hlboko precítuje dobrotu dvoch milých dám, a ako nesmierne túži za tým, aby keď sa zotaví a bude zasa zdravý, mohol im niečím dokázať svoju vdăčnosť, aspoň niečím, z čoho by sa mohly presvedčiť o jeho láske a cite povinnosti, ktorými prekypuje jeho hrud', aspoň niečím nepatrnným, že svojou ušľachtilou dobroiou neplýtvaly nadarmo, ale že biedny chlapec, ktorého zachránily svojím milosrdenstvom od biedy ba snáď i od smrti dychtí za tým, aby im mohol slúžiť s celým srdcom a s celou dušou.

„Chudiatko moje!“ riekla Rose, keď sa jednoho dňa Oliver slabým hlasom a bledými rtami snažil vyjadriť slová vdăky: „budeš mať veľa príležitostí slúžiť nám, ak budeš chcieť. Pôjdeme na vidiek, a moja teta ťa chce vziať, aby si nás doprevádzal. Zátišie, čisté povetrie, a všetky radosti a krásy jara za niekoľko dní ťa cele vyzdravia. Zamestnáme ťa na sto strán, keď tú námahu budeš môcť snieť.“

„Námahu!” zvolal Oliver. „Oh! drahá slečna, keby som len mohol pre vás pracovať; keby som vám mohol byť po vôle pri polievaní kvetov, ošetrovaní vašich vtáčkov, ani neviem čo by som dal zato, keby som vám mohol posluhovať a robiť vám radosť celý deň!”

„Nebudeš musieť za to dať nič”, riekla Miss Maylie s úsmevom, „lebo, ako som ti povedala prv, budeme ťa zamestnávať na sto strán, a keby si sa vynasnažoval len polovicu toľko ako slubuješ teraz, tešilo by ma to veľmi!”

„Tešilo by vás to, madam!” zvolal Oliver; „ako je milo od vás, že ste to povedali!”

„Tešilo by ma to väčšmi, ako to povedať môžem”, vetila mladá dáma. „Myšlienka na to, že moja drahá, dobrá teta bola prostriedkom k tomu, aby si bol vyslobodený z tak smutnej biedy, akú si nám opísal, robí mi nevyslovnu radosť; ale, že predmet jej láskavosti a súcitu je jej úprimne vďačný a oddaný, prirodzene robí mi väčšiu rozkoš ako si to predstaviť môžeš. Rozumieš?” spýtala sa, pozorujúc Oliverovú zamyslenú tvár.

„Oh, áno, madam, áno!” vetil chtive Oliver; „práve som na to mysel, aký som nevďačný.”

„Proti komu?” spýtala sa mladá dáma.

„Proti tomu láskavému pánovi, a tej staručkej opatrovníčke ktorí sa o mňa drievali toľko starali,” vetil Oliver. „Keby vedeli aký som šťastný, iste by mali z toho radosť.”

„Presvedčená som, že áno,” vetila Oliverova dobrodinka. „a Mr. Losberne už aj bol tak láskavý prisľúbiť, že keď budeš dosť silný aby si mohol cestovať, zavezie sa s tebou k ním na návštevu.”

„Vskutku?” zvolal Oliver, a jeho tvár zažiarila radosťou.

„Ani neviem čo budem robiť od radosti, keď zasa raz vzhliadnem ich milé tváre!”

V krátkom čase sa Oliver zotavil natoľko, že mohol podstúpiť námahy tejto cesty. V jedno ráno tedy vysadol s Mr. Losberneom do malého kočiara, ktorý patril Mrs. Maylieovej. Keď prišli do Cherstey Bridgen, Oliver veľmi zbledol a vykríkol hlasite.

, „Čo je s tebou, šuhaj?” zvolal doktor ako obyčajne veľmi hlučne. „Videl si, počul si, pocítil si niečo — eh?”

, „Tam, pane,” volal Oliver ukazujúc cez okno kočiara. „Tam, to je ten dom!”

, „Áno; dobre, ale aký? Počujte kočiš, zastaňte, zastaňte,” volal doktor. „Aký dom, môj milý; eh?”

, „Zlodeji — zavliekli ma do tohto domu!” šeptal Oliver.

, „Ba kýho ďasa!” volal doktor. „Halló, musím tu sosadnúť!” Ale kočiš ešte nestacil soskočiť s kozlíka, a Mr. Losberne bol už z koča von a bežiac k opustenému príbytku, búchal na dvere ako šialený.

, „Halló!” riekoval malý, ošklivý hrbatý človečik, otvárajúc dvere s takým ráznym chvatom, že doktor by bol bezmála vpadol do chodby. „Čo sa tu robí?”

, „Čo?” zvolal doktor bez premýšľania, chytiač ho za golie.

, „Všeličo. Ide o vlámanie.

, „A bude sa jednať aj o vraždu”, vetil hrbáč pokojne, „ak nedáte preč ruky. Počujete?”

, „Počujem,” riekoval doktor, dajúc svojmu zajatému srdečný buchnát. „Kde je ten zprepadený chlapisko, ako sa len volá ten zbojník — Sikes; to je on. Kde je Sikes, ty zlodej?”

Hrbáč pozeral na neho ako vyjavený a predesený, ale potom vymknúc sa zručne z doktorovej hrsti, vychrlil záplavu desných kliateb a utiahol sa do domu. Ale prv ako stihnuł zamknúť dvere, doktor vkročil bez slova do izby. Poobzeral sa úzkostlivo vôkol, ale ani nábytok, ani stopa o niečom ži-

vom, lebo neživom, ani len poloha kredenca nezodpovedaly Oliverovmu popisu!"

„Tak!" riekol hrbáč, ktorý ho ostro pozoroval, „ako sa opavážujete takýmto násilným spôsobom vekočiť do môjho domu? Chcete ma vyrabovať, alebo zavraždiť? Čo je to?"

„A či ste to už kedy videli, aby niekto s takýmto úmyslom doviezol sa s párom koní v kočiari, vy smiešny, starý upír?" riekol popudene doktor.

„Tak čo chcete?" spýtal sa hrbáč, „prácte sa ztadiaľto, kým vám niečo neurobím? Prekliaty!"

„Až keď budem chcieť," riekol Mr. Losberne, nahliadnuc do druhej izby, ktorá práve tak ako prvá sa ani v najmenšom nepodobala Oliverovmu popisu. „Ešte vás ja raz vyhľadám, priateľu."

„Naozaj?" vyškľaboval sa nepriaznive mrzák. „Ak budete chcieť so mnou byť, nájdete ma vždy tuná. Nežil som k vôle tomu tuná o samote dvadsať päť rokov, aby ste ma takto prepadali. Odpykáte to, odpykáte". Povediac toto znetvorený malý démon, zajačal a tancoval po dlážke ako zúrivý.

„Je to dosť hlúpé," hundral pre seba doktor, „chlapec sa musel zmýliť. Tu hľa! Schovajte si to a zatvorte sa zasa." S týmito slovami hodil hrbáčovi peniaz, a vrátil sa ku koču.

Mužský ho nasledoval až k dverám kočiaru, kľajúc cestou divoko, ale ako sa Mr. Losberne obrátil, aby vravel s kočišom, tento nazrel do koča, a premeral v chvíli Olivera pohľadom tak prenikavým a zúrivým, ale súčasne aj tak mstivým a zavilým, že naň cez mesice nemohol zabudnúť ani v bdení, ani vo sne. Pokračoval v najhroznejších kliatbach, kým len kočiš nezaujal svoje miesto, a keď už boly v ceste ešte ho bolo možno vidieť v diaľke, ako dupá nohami a kmáše si vlasy v záchrane skutočnej lebo líčenej zúrivosti.

„Som ja len somár," riekol lekár. „Či si to vedel už predtým?"

„Nie, pane.“

„Tak na to nikdy nezabudni.“

„Somár,“ riekol znova doktor po ďalšom niekoľkominutovom mlčaní. „Keby to hned' bolo bývalo to pravé miesto a keby tam boly bývali darebáci, ktorých som hľadal, čo by som bol mohol dokázať sám? A keby som bol mal aj pomoc, nebol by som mohol vykonať nič dobrého, iba, že by som bol nevyhnutne upozornil na spôsob, ako som vec umlčal. A bol by som si to zaslúžil. Vždy sa zapletiem do takýchto a iných vecí preto, že jednám impulzívne. Bol by som si to právom zaslúžil.“

A skutočne tento znamenitý doktor v celom svojom živote nejednal inak, ako impulzívne a to mohlo byť len poklonou pre povahu popudov, ktoré ním vládli, v následku čoho zapletený bol do zvláštnych nepríjemností a nehôd, hoc požíval i najvrelšiu úctu a vážnosť u všetkých svojích známych. Pravdu rečeno za minutu-dve bol zle naladený, že sa mu hned' pri tejto príležitosti nepodarilo získať presvedčujúce dôkazy o pravdivosti Oliverovej historie. Ale čoskoro sa upokojil a vidiac, že Oliverove odpovede na jeho otázky sú stále priame a súvislé a vyslovované s toľkou úprimnosťou ako predtým, umienil si, že bude Oliverovi dôverovať aj naďalej. A keďže Oliver vedel meno ulice, v ktorej býval Mr. Brownlow mohli sa tam priamo odobrat. Keď kočiar do nej zabočil, Oliverovo srdce tlklo tak prudko, že sotva popadal dychu.

„Tak, šuhaj, ktorý je to dom?“ spýtal sa Mr. Losberne.

„Ten! Ten!“ vetil Oliver, ukazujúc chtivo cez okno. „Ten biely dom. Oh! rýchlo! Prosím vás rýchlo! Cítim sa, ako by som mal umrieť, celý sa trasiem.“

„Čakaj len, čakaj,“ riekol dobrotivo doktor a poklepal ho po pleci. „Sídeš sa s nimi čoskoro, a budú sa tešiť“, že si zchránený a zdravý.“

„Oh, dúfam,” zvolal Oliver. „Boli ku mne takí láskaví, takí nesmierne láskaví.”

Koč jachal ďalej a zastal pred domom, ktorý neboli tým pravým, ale až súsedný. Zaviezli sa ešte niekoľko krokov a zastali zasa. Oliver pozrel cez okno so slzami blaženého očakávania, ktoré mu kanuly tvárou.

Ale beda! Biely dom bol prázdny, prišli pozde, lebo nápis v okne hlásal, že ho možno prenajat.

„Zaklepme na vedľajšie dvere,” zvolal Mr. Losberne, zachytiač Olivera pod rameno. „Neviete, čo sa stalo s Mr. Brownlowom, ktorý obýval súsedný dom?”

Služka nevedela, ale šla sa opýtať. Okamžite sa vrátila vraviac, že Mr. Brownlow odpredal svoj majetok a odcestoval do západnej Indie ešte pred šiestimi týždňami. Oliver zalomil rukami a sklesol.

„A šla s ním aj jeho gazdiná?” spýtoval sa Mr. Losberne po krátkom mlčaní.

„Áno, pane”; vetila služka. „Starý pán, jeho gazdiná, a ten pán, ktorý bol priateľom Mr. Brownlowa, všetci odišli spolu.”

„Vráťme sa domov,” riekol Mr. Losberne kočišovi, „a nepriestavte kone prv až budeme von z toho zmotaného Londýna.”

„A keby sme šli ku knihkupcovi, pane?” spýtal sa Oliver.

„Znám k nemu cestu. Prosím vás, navštívme ho, pane!”
Navštívme ho!”

„Milý brachu, tých zklamaní bolo pre jedon deň až priveľa!” riekol lekár. „Priveľa pre obidvoch. Ak pôjdeme ku knihkupcovi, zistíme, že umrel, podpálil svoj dom, lebo zutekal. Nie; len ta sa priamo domov.” A na doktorov rozkaz šli domov.

Trpké zklamanie, ktoré stihlo Olivera práve uprostred jeho šťastia, rmútilo ho veľmi; lebo v chorobe tešil sa tým, čo mu povie Mr. Brownlow a Mrs. Bedwinová, a akou radostou to

bude, keď im bude hovoriť, koľko dní a nocí prežil v roz-
pomienkach na to, čo pre neho urobili a ako žalostil nad tým,
že bol od nich krute odlúčený. Nádej, že im bude môcť prí-
padne vysvetliť, ako bol odvlečený, ho posilňovala a podo-
pierala v nedávnych, mnohých zkúškach a teraz myšlienka,
že odišli tak ďaleko, súc presvedčení, že bol podvodníkom
a lupičom — a že toto presvedčenie môže zostať nevyvráte-
ným až do ich smrti — bola príliš veľkou ľarchou, aby ju bol
mohol sniesť.

Ale tieto okolnosti nezapríčinily nijaké zmeny v chovaní jeho
dobrodincov. O dva týždne, keď zavítalo pekné, teplé počasie
a stromy pukaly a kvety kvitly bohaté, robili prípravy
ku niekoľkomesačnému odchodu z Chertsey. Strieborné ná-
činie, ktoré natoľko vzrušilo Židovu hrabivosť, poslali k ban-
károvi, a sveriac opatrovanie domu Gilesovi a ešte jednomu
sluhovi, odišli na neďaleké vidiecke letovisko a vzali sebou
aj Olivera.

Kto môže opísť radosť a rozkoš, mier duše a súlad, ktorý
cítil chorľavý chlapec v balzamovom ovzduší, zelenými
vŕškami a lesmi obrúbenej viesky! Kto by to mohol povedať
aké výjavy mieru, a tichosti klesajú do bôľne rozrušených duší
ľudí, uzavrených do hluku miest, a aké osvieženie vnášajú
do ich hlbín ich uštvaných sŕdc! Ľudia, ktorí žili v ľudnatých,
stiesnených uliciach trudným životom, a nikdy nezatúžili po
zmene; Ľudia, ktorých zvyky stali sa ich druhou prírodou,
a ktorí si obľúbili tehly a kamene, tvoriace úzke hranice ich
dennej púte; aj títo zatúžia vše, hoc už aj smrť vznáša nad
nimi ruku, aby sa mohli aspoň na krátky moment oslniť
v priazni tváre Prírody, a zanechajúc v diaľke miesta ich sta-
rých boľastí a rozkoší, vkročiť zaraz do oblasti nového bytia.
Pri každodennej návšteve nejakého zeleného a slnečného zátišia,
už aj pohľad na oblohu, vršky, rovinky a žblnkotavé žriedla,

vzbudzuje v ních predtuchu nebies, takže klesajú do hrobu tak pokojne, ako slnce, ktorého západ slabnúcim a zahmieným pohľadom pozorovali ešte len pred niekoľko hodinami cez okno osamelej chyžky! Rozpomienky, ktoré vzbudzuje obraz v mieri tonúceho kraja, nie sú z tohoto sveta, a nevynorujú sa z jeho myšlienok a nádejí. Ich ušľachtilé vlivy nechže nás učia viť svieže vence na hroby tých, ktorých sme milovali: nechže očistia naše myšlienky od nepriateľstva a nenávisti; vedľ pod týmto všetkým taja sa i pri menej hlbavých ľuďoch neurčité tvary poznania, že podobné pocity mali už dávno pred tým, v ďalekom odstupe časovom, a toto vyludzuje vážne myšlienky o príhode čias budúcich, potlačujúcich všetku pýchu a svetáckosť.

Bolo to milé zákutie, do ktorého zavítali. Oliverovi, ktorý trávil čas medzi podlými ľuďmi, v strede hluku a víru, sa zdalo, že vstúpil do nového života. Múry domku boli zaraštené ružami a zimozeleňom a brečtan sa vinul ku pňom stromov a zahradné kvety sýtili vozduch rozkošnými vôňami. V blízkosti bol neveľký cmiter, ktorý neboli preplnený nemotornými náhrobníkmi, v ňom boli len skromné hrobové kopce, obložené sviežou tvárou a machom, a pod nimi odpocívali starí obyvatelia viesky. Oliver často blúdil tuná a myšlienka na úbohý hrob, v ktorom ležala jeho matka, často ho prinútila, aby si sadol a vzlykal o samote; ale, keď zdvíhol zrak do výše k hlbokým nebesiam, temer veril, že neleží v zemi, plakal za ňou sice žalostne aj naďalej, ale bez bolesti.

Boly to šťastné časy. Dni ubiehaly v pokoji a jase; noci nepriňášaly ani strachu, ani starostí; nechradnul viacej v ošklivom väznení v spoločnosti zvrhlých ľudí, vzkrasaly v ňom len pekné a šťastné myšlienky. Každé ráno šiel ku bielohlavému starému pánovi, ktorý býval v blízkosti malého kostolíka; a tento ho zdokonaloval v čítaní a písaní: a vravel s ním tak laskave

a venoval mu toľkú pozornosť, že sa Oliver všemožne vynasnažoval, aby sa mu páčil. Potom sa prechádzal s Mrs. Maylieovou a Roseou, a načúval ich rozhovoru o knihách, alebo sedel pri nich v tôni a počúval, ako mladá dáma predčítala až do mrku, keď už nebolo možno rozoznať litery. Potom sa pripravoval na úlohy budúceho dňa, a pracoval na nich pilne v izbičke, zierajúcej do zahrady, kým sa tíško neprikradol večer, keď dámy šly zasa na prechádzku a on s nimi: počívajúc s radostou všetko, o čom sa rozprávaly a bol taký šťastný, keď si želaly kvietok, za ktorým sa musel driapať po skale, kým ho dosiahol, a keď niečo zabudly, mal radosť, že im to priniest môže a hoc sa aj ponáhľal, vždy sa mu zdalo, že nespechá dosť rýchlo. A keď sa cele zotmilo a vrátili sa domov, mladá dáma si sadla ku piánu a zahrala niekoľko krásnych nápevov, buďto spievala tichým a jemným hlasom nejakú starú pieseň, ktorú jej teta rada počúvala. V takýchto chvíľach nezapálila sviece, a Oliver uchvátene načúval sladkej hudbe pri otvorenom obloku.

A keď zavítala nedela, ako rozdielne a ako šťastne trávil Oliver tento deň oproti tým, ktoré prežil v minulosti, a vobec všetky dni v tomto pre neho natoľko šťastného času! Stál tuná malý kostolík, ktorého obloky hladila zeleň strmových listov, kým vtáci spievali v ich úkryte, a sladkostou dýšúci vozduch vnikal nízkym portálom a plnil vôňou útulný chrám.

Chudobný ľud bol čistý a milý a pri modlitbe kľačal tak uctive, že bolo vidno, že je preň pobožnosť radostnou službou a nie únavnou povinnosťou, a hoc jeho spev bol neumelý, prýštil však z úprimnosti, a znel hudobnejšie (Oliverovmu slučhu) ako všetky ním doteraz v chráme počuté spevy. Potom nasledovaly obvyklé prechádzky a mnohé návštevy v čistých domkoch robotníckych, a večer Oliver prečítal jednu lebo dve kapitoly z Biblie, ktoré študoval predchádzajúci týždeň,

a na konanie tejto povinnosti bol hrdý a mal z nej väčšiu radosť ako nejedon duchovný.

Ráno o šiestej Oliver bol už hore a blúdil poliami maninou široko-ďaleko, aby natrhal kytku poľných kvetín, s ktorými sa vrátil domov a dal si na tom veľmi záležať, aby boly pečlivo sostavené k okrášleniu stola, ku ktorému zasadali k raňajkám. Doniesol bylinovú pochúťku aj pre vtáčkov Miss Maylieovej, ktorou, ako sa tomu naučil od dedinského farára, s vyberaným vokusom krášlil klietky. Keď ladne a náležite zaopatril vtáčkov, obyčajne bolo treba vykonáť v dedine nejakú dobročinnosť, a keď tejto nebolo, zavše hrali na trávniku kriket, a keď aj to vystalo, vždy sa vyskytla nejaká práca v zahrade, pri kvetoch, ktorú Oliver (vedľ jeho učiteľ, súc výtečným majstrom v zahradníčení) vykonával so srdečnou horlivosťou, kým sa neobjavila Miss Hose, aby ho pochválila za vybavenie tisícich drobných prác.

Tak uplynuly tri mesiace; tri mesiace, ktoré v živote priazňou požehnania zahrnutého smrteľníka boli by len nerušeným šťastím, v Oliverovom však znamenaly pravé blaženstvo. S najčistejšou a najľubznejšou ušľachtilosťou na jednej, a najopravdovejšou, najvrúcnejšou vdákou na strane druhej; ký div, že koncom tohto krátkeho času, Oliver Twist cele zdomácnel u starej panej a jej vnučky, takže vrúcu príchynosť jeho mladého a citlivého srdca odplácali mu hrdostou na jeho ušľachtilú povahu a prilnutím k nemu.

HLAVA XXXIII.

rozpráva, ako bolo náhle pretrhnuté šťastie Olivera a jeho priateľiek.

Jaro rýchlo ulietlo a prišlo leto. Ak bola dedina krásná driev, teraz zrovna planula plnostou a prepychom bohatstva. Veľké stromy, ktoré v predošlých mesiacoch boli ošarpané a holé, vzkypeli mohutným životom a zdravím; rozostieraly zelené ramená nad žižnivou pôdou, premeniac otvorené a holé priestranstvá v milé zákutia, kde bola hlboká a príjemná tôňa, a zkadiaľ kynul široký rozhľad po vidieku, stelúcom sa na druhej strane v slnečnom jase. Zem sa zahalila do plášťa živej zelene a dýchala bohatstvom vône. Bola v mohutnom rozkvete; a všetko sálalo radostou a kvietim.

V domku vládol ten istý pokojný život, a medzi jeho obyvateľmi panovala tá istá bodrá veselosť. Oliver už dávno zosilnel a cele ozdravel, ale ani zdravie, ani choroba nezmenili jeho vrúce city k jeho priateľom, hoc sa tak stáva s citmi mnohých ľudí. Bol tou istou jemnou, prítulnou bytosťou, ako vtedy, keď bolesť a utrpenie podjedaly jeho sily, keď bol odkázany na pozornosť a pomoc tých, čo ho opatruvali.

V jedon krásny večer urobili dlhšiu prechádzku ako obyčajne, lebo deň bol mimoriadne sparný, a mesiac svietil báječne, a lahodný vetrik povieval, čo bolo neobyčajne občerstvujúce. Rose bola v povznesenej nálade, a tak kráčali pri veselom rozhovore, až zašli za hranice obvyklých výletov. Keď Mrs.

Maylieová ustala, vrátili sa pomaly domov. Mladá dáma odložiac svoj jednoduchý klobúk sadla ku pianu ako obyčajne. A po niekoľkých bežných fúgach, zanôtila tichú a veľmi smutnú melodiu, a ako ju hrala zavznel vzlyk, a zdalo sa, že plače.

„Moja drahá Rose!” riekla staršia dáma.

Rose neodpovedala, a ako by ju slová boly vyrušily z daakých bôľnych myšlienok, hrala trocha rýchlejšie.

„Rose, miláček,” zvolala Mrs. Maylieová, vstanúc rýchlo, a skloniac sa k nej. „Čo ti je? Plačeš? Čo ťa len trápi, moje drahé dieťa?”

„Nič, tetuška; nič,” vetila mladá dáma. „Ani sama neviem, čo je to? Nemôžem ti to opísať, ale cítim — —”

„Snáď si len nie chorá, miláček môj?” prerusila ju Mrs. Maylieová.

„Nie, nie! Oh, nie som chorá!” vetila Rose, zachvejúc sa, ako by ju bola preskočila smrť; „hned mi bude lepšie. Zavri, prosím, okno!”

Oliver sa ponáhľal vyplniť jej želanie. Mladá dáma sa vynasnažovala byť znova veselou, zahrala niekoľko živších nápevov, ale jej prsty dotýkali sa bezvládne klávesov. Zakryla si tvár dlaniami, klesla na pohovku a slzám, ktoré už viacej sdržiavať nemohla, dala voľný tok.

„Dieťa moje!” riekla staršia dáma, zalamujúc nad ňou rukami.

„Dosiľ som ťa ešte takou nikdy nevidela.”

„Nebola by som ťa prestrašila, keby som sa bola mohla premôcť,” vetila Rose, „dosť som sa namáhala, ale nemohla som. Obávam sa, že som chorá, tetuška.”

A bola vskutku; lebo keď priniesli sviece, bolo vidno, že za ten krátky čas, ako sa vrátili domov, pel jej tváre zmenil sa na mrámorovú belosť. Jej jemná tvár neztratila nič zo svojej krásy, ale sa zmenila a mala nepokojný a úzkostlivý výraz,

ako dosiaľ nikdy. V druhom momente zial ju pýr rumenca, a do mäkkých, modrých pohľadov vklzla divoká žiar, toto potom zmizlo ako stín, vrhaný plynúcim oblakom, a zase zbledla smrteľne.

Oliver, ktorý úzkostlive pozoroval starú dámu, zbadal, že týmto zjavom bola cele poľakaná, ako aj skutočne bola; ale vidiac, že to potlačuje, snažil sa robiť to isté, čo sa im natoľko darilo, že keď Rose-u teta nahovárala, aby sa uložila, táto bola v lepšej nálade, a zdalo sa, že je zdravšia, ba uistovala ich, že je istá, že ráno sa prebudí cele svieža.

„Dúfam,” riekol Oliver, keď sa Mrs. Maylie-ová vrátila, „že to nebude vážné. Dnes večer nebola dobre, ale —”

Stará dáma mu kynula, aby nevravel a sadnúc si do tmavého kúta chyže, sotrvala za nejaký čas v tichosti. Napokon riekla rozochveným hlasom:

„Dúfam, že nie, Oliver. Tešila som sa s ňou pári rokov veľkému šťastiu: bola som snáď príliš šťastná. Môž byť, že zažíval čas, keď sa musím stretnúť s nešťastím; ale dúfam, že te ešte nie je —”

„Čo?” spýtal sa Oliver.

„Tažký úder”, riekla stará pani, „ktorý by ma stihol, keby som ztratila drahú devu, ktorá tak dlho bola mi útechou a šťastím.”

„Oh! Bože uchovaj!” zvolal Oliver chvatne.

„Amen, nech sa tak stane, dieťa moje!” riekla stará pani, zalamiac rukami.

„Iste, netreba sa obávať niečoho tak hrozného?” riekol Oliver. „Ved pred dvoma hodinami cítila sa cele dobre,”

„Teraz je veľmi chorá”, vetila Mrs. Maylieová; „a presvedčená som, že bude ešte horšie. Moja drahá Rose! Čo by som si len bez nej počala!”

Uvoľnila svoj veľký žiaľ, takže Oliver potlačiac vlastné po-hnutie, snažil sa ju upokojiť, a prosil ju veľmi vážne, aby sa aspoň k vôle drahej mladej dáme upokojila.

„A povážte, madám”, riekol Oliver, keď sa mu tisly do očí slzy, hoc sa namáhal ich potlačiť; „oh! povážte, aká je mladá a dobrá a koľkou radosťou a útechou je pre všetkých. Som svato-sväte, sväto-sväte som presvedčený, že pre vás, ktorá ste taká dobrá, aj pre ňu samú, a pre všetkých, ktorých ro-bila natoľko šťastnými, neumrie predsa. Nebesá nedopustia, aby umrela taká mladušká.”

„Pst!” riekla Mrs. Maylieová, položiac ruku na Oliverovu hlavu. „Šuhajko môj, smýšlaš síce ako dieťa, ale predsa ma učíš povinnostiam, ktoré mám. Zabudla som na ne na chvíľku, Oliver, ale dúfam, že mi bude to odpustené, lebo som stará a videla som dosť chorôb a umieraní, aby som vedela, čo je to musieť sa rozlúčiť s milovanou bytosťou. Zkúsila som už priveľa, a viem, že nie vždy práve tí najmladší a najlepší, bývajú zachováni pre tých, ktorí ich milujú; ale nech nás to potešuje v zármutku, že sú Nebesá spravodlivé, veď takéto veci poučujú, že je aj jasnejší svet, ako je tento a že prechod do neho je rýchly. Nech sa stane vôle Božia! Milujem ju, a len sám Boh vie, ako ju milujem!”

Oliver bol prekvapený, že Mrs. Maylieová povedala tieto slová a prekonajúc svoju sklúčenosť, vzpriamila sa a po nich bola pokojná a pevná. A bol ešte väčšmi prekvapený, keď videl, že jej pevnosť je trvalá, a že popri všetkých starostiah a bdeniach, ktoré nasledovaly, Mrs. Maylieová vždy bola po-hotová a sústredená a konala všetky, na ňu doliehajúce po-vinnosti, podľa zovňajšieho zjavu súdiac, statne a radostne. Ale Oliver bol mladý a nevedel, že čo sú vstave prekonat silné duše aj v okolnostiach tvrdých zkúšok. Ako to mal vedieť on, keď aj sami ich majitelia málokedy o tom vedia?

Nasledovala noc, plná úzkostí. Keď svitlo ráno, Mrs. Maylieovej predpovedania dokázaly sa byť až príliš pravdivými. Rose sa nachodila v počiatočnom stave vysokej a nebezpečnej horúčosti.

„Musíme sa pričiniť, Oliver, a nesmieme sa poddať mŕnej žalosti”, riekla Mrs. Maylieová, kladúc si prst na rty, a pozrela pevne do jeho tváre; „tentô list musí byť odoslaný každým možným dopravným prostriedkom, Mr. Losberneovi. Musíš ho zaniest do mestečka, ktoré je odtiaľto len na štyry míle vzdialené. Pôjdeš chodníkom cez pole, a zašleš ho súrne rýchlym jazdcom priamo do Chertsey. Ľudia v hostinci to už zariadia; viem, že sa na teba v každom ohľade môžem spoľahnúť.”

Oliver neodpovedal, ale z jeho úzkostlivosti bolo citeľné, že by to najradšej urobil hned.

„A tu je druhý list”, riekla Mrs. Maylieová, premýšľajúc za chvíľu, „ale vskutku neviem, či ho mám zaslať, a či mám čakať, až uvidím, ako sa bude mať Rose. Poslala by som ho vari len vtedy, keby sa bolo treba obávať najhoršieho.”

„Aj ten pre Chartsey určený, madam?”, spýtal sa Oliver; znepokojený nedôčkavostou, aby mohol čím skôr vykonáť poverenie, siahajúc za listom trasúcou rukou.

„Nie”, vetila stará dáma, dávajúc mu ho mechanicky. Oliver naň pozrel, a videl, že je písaný priamo pánu Herry Maylieovi, vo vidieckom sídle istého lorda, ktorého meno nemohol prečítať.

„Má istť aj ten, madám?” spýtal sa Oliver, pohliadnuc na ňu netrpelie.

„Myslím, nie”, vetila Mrs. Maylieová, berúc ho nazad. „Počkám do zajtra.”

S tými slovami dala Oliverovi peňaženku a on bez odkladu odbehol v najrýchlejšom spechu.

Ponáhľal sa rýchlo cez polia a úzke chodníky, ktoré ich občas delily, súc krytý s obidvoch strán vysokým obilím, a zasa sa vynorujúc v otvorenom poli, kde ženci a senokosci pilne pracovali, ale nezastavil sa ani na chvíľu k vôle oddychu, až napokon upachtený a prahom pokrytý došiel na rýnok mestečka.

Zastal a hľadal hostinec. Bol tu biely dom peňažného ústavu, červený pivovar, a žltá radnica, a v jednom rohu bola veľká budova so zeleno nabarvenými oknami a dverami a so štítnou tabuľou s nápisom „George“. Akonáhle ho zočil, hned sa ta ponáhľal.

Oslovil poštárskeho chlapca, ktorý driemal pod návratím, a keď ho tento vypočul, rozpovedal vec sluhovi, ktorý zasa, keď zvedel o čo ide, oznámil to majiteľovi. Tento bol vysoký pán a mal modrú, vôkol hrdla ovinutú šatku, biely klobúk, hnedé nohavice a šnorovacie topánky. Opieral sa o pumpu pri bráne a špáral si zuby strieborným šparáčkom. Tento pán kráčal veľmi rozvažite do hostinca, aby otvoril lístok, čo trvalo veľmi dlho: a keď bol s tým hotový, odobral poplatok, rozkázal osedlať koňa, a obliect sa jazdcovi, čo trvalo dobrých desať minút. Medzitým Oliver nachodil sa v tak zúfalom stave netrpelivosti a úzkosti, že bol by najradšej sám vyskočil na koňa a odcváľal so slzami na najbližšiu stanicu. Napokon všetko bolo pripravené; malý lístok bol odovzdaný s mnohými poučeniami a napomenutiami ohľadne rýchleho doručenia, jazdec bodnul koňa a odcválal po nerovnej dlažbe námestia, zanechal mesto a za pár minút bol už za mýtom.

Oliverovi odľahlo, keď mal istotu, že posol ſiel pre pomoc bez ztraty času, vybehol tedy na dvor hostinca so spokojenejším srdcom. Práve vybočil zpod návratia, keď náhodou

narazil na silného, v plášti zahaleného človeka, ktorý v tom momente vychádzal z dvier hostinca.

„Hah!”, zkríkol mužský, utkvejúc pohľadom na Oliverovi a okamžite ustúpil. „Ký čert je to?”

„Odpustite, pane’, riekol Oliver, „veľmi som sa ponáhľal domov, a nezbadal som vás.”

„Hrom do toho!” hundral mužský pod nos, obzerajúc si chlapca veľkými temnými očami. „Kto by si to bol mysel. Keby si ho spálil na popoľ, aj vtedy vstane hoc i z kamennej hrobky, aby ti prišiel do cesty!”

„L’utujem”, zajakal sa Oliver, zmätený divým pohľadom cudzieho mužského. „Dúfam, že som vám neublížil!”

„Ztrať sa!” hundral s vyhrážkou mužský cez zaťaté zuby; „keby som bol len mal odvahu vysloviť to slovko, bol by som sa ťa zbavil cez jednu noc. Kliatba ti na hlavu, a na srdce mor, ty pekelník! Čo tu robíš?”

Mužský mu pohrozil päštou, keď nesúvisle vyslovil tieto slová. Pokročil k Oliverovi, akoby s úmyslom, že ho udrie, ale zrazu padol na zem, a rty sa mu zpenily v kŕčovom záchvate.

Oliver pozeral chvíľu na zmietajúceho sa šialenca (mysliac si, že je ním), a potom šiel do domu pre pomoc. Keď videl, že ho nesú v bezpeku do hotelu, namieril domov, náhliac sa nakoľko len mohol, aby nahradil ztratu času, rozpomínajúc sa s úžasom a strachom na mimoriadne chovanie sa osoby, ktorú práve opustil.

Táto udalosť však neutkvela na dlho v jeho pamäti, lebo keď sa vrátil do domku, v ňom vyskytlo sa dosť vecí, ktoré zaujaly jeho myseľ, a všetky úvahy o nej vypudily cele z jeho hlavy.

Stav Rose Maylie sa rýchle zhoršoval; pred polnocou ztratila vedomie. Lekársky praktikant, ktorý býval v dedine, bdel

nad ňou ustavične. Ked' prvý raz videl chorú, vzal stranou Mrs. Maylieovú a vyslovil sa, že jej choroba je najvýš povážlivá. „Ak sa uzdraví,” riekol, „bude to pravý div.”

Oliver veľmi často vstal v noci z posteľe a vykradnúc sa, plúžil sa tíško schodmi, aby načúval aj tomu najmenšiemu hlasu z chyže chorej devy! Ako často sa striasol celý, a kropaje chladného potu vystúpily od hrúzy na jeho čelo, ked' začul bližiace sa kroky, ktoré mu nadháňaly strachu pred dačím úžasným, čo sa práve stalo! O koľko vrúcnejšie boly jeho modlitby teraz, ako tie, ktoré vysiela predtým, ked' prosil v úzkosti a trapoch o život a zdravie nežnej bytosti, ktorá sa vznášala nad okrajom hlbokého hrobu!

Oh! Neistota, hrozná, mučiaca neistota, ked' musíme nečinne hľadiť na život nami vrúcne milovaný, ako sa zachvieva na vážkach života a smrti! Oh! tie dotieravé myšlienky, ktoré obliehajú myseľ, a nútia srdce, aby bilo prudko, a zastavujú duch mocou hrozných predstáv, ked' v zúfalej úzkosti chceli by sme urobiť niečo na zmiernenia bolesti alebo na odvrátenia nebezpečia, a sme bezmocní, ked' klesá duša a duch pri spomienke na našu bezradnosť. Čo sa vyrovná týmto mukám? Akými úvahami alebo námahami môžeme zmierniť v takýchto hodinách tieto naše úzkostné poryvy?

Zavítalo ráno a domček bol pustý a tichý. Ľudia vraveli šeptom; s času na čas zjavili sa pri bránke ustrašené tváre, ženy a deti odchádzali slziac. Celý boží deň, ba ešte aj vo tme, chodil Oliver tichým krokom po zahrade, hľadiac každú chvíľu na okná chyže, v ktorej ležala smrť. Pozdnou nocou dorazil Mr. Losberne. „Je to ľažké,” vravel dobrý doktor, odvracajúc sa, ked' hovoril; „taká mladá, natoľko obľúbená, a predsa je taká slabá nádej.”

A zase svitlo ráno. Slnce svietilo tak jasne: ako by ani nebolo hľadelo na trápenie a starosti, a vôkol sa listie skvelo

v zeleni, a všetko bolo v plnom kvete, všetko kypelo životom a zdravím, všade sa ozývaly zvuky radosti, a obkľučovaly ju so všetkých strán, a mladé stvorenie tu ležalo v rýchлом odumieraní. Oliver sa odvliekol na starý cmiter a tu sadnúc si na zelenú mohylu, nariekal a modlil sa za Rose v tichosti. V tomto slnnom zátiší bolo toľko pokoja a krásy, toľko jasu a veselosti, toľko živej hudby v spevoch letného vtáctva, toľko slobody v poletoch nad hlavou krúžiacej vrany, toľko života a radosti vo všetkom, takže keď chlapec zdvihol svoj bolestný pohľad a rozhľadel sa okolo, inštinktívne skrsala v ňom myšlienka, že to nie je čas umierania, že Rose neumre, keď všetky o veľa nepatrnejšie stvorenia sú veselé a čulé, že hroby patria chladnej a bezútešnej zime a nie lučezaru a vôni. Temer by si bol myslal, že umrlčí háv je len pre starých a zvädnutých ľudí, a že do jeho desných záhybov nezahalujú mladé a vnadné telá.

Hlaholenie zvona pretrhlo náhle niť jeho detinských myšlienok. Zase jedon! Sozváňali ku pohrebu. Bránou vstupovala skupina pokorne smútiacich ľudí, ozdobených bielymi stuhami, lebo zosnulý bol mladý. Stáli nad hrobom s obnaženými hlavami a medzi plačúcimi bola teraz matka. Ale slnce zato jasne svietilo, a vtáci spievali.

Oliver sa vrátil domov, mysliac na mnohé láskavosti, ktoré mu preukázala mladá dáma a želal si, aby sa čím skôr navrátil čas, keď by jej neprestajne mohol dokazovať svoju vdăku a oddanosť. Nemal príčin, aby si robil výčitky, že niečo zameškal, vedľa sa cele venoval jej službe, a teraz sa mu v mysli vynorovalo sto drobných príležitostí, pri ktorých, tak si domýšľal, mohol byť azda horlivejším a väznejším, a ľutoval, že neboli ním. Musíme byť vždy veľmi pozorní v obcovaní s tymi, ktorí s nami žijú, lebo každá smrť zanechá v úzkom kruhu pozostalých myšlienky na to, čo zanedbali,

buďto nevykonali dostatočne, čo všetko zabudli, čo mohlo byť za života napravené! Niet sžieravejších výčitiek, ako tie, ktoré vravia, že náprava je nemožná; ak si chceme ušetriť tieto muky, rozpomínajme sa na to, kým je čas.

Ked' prišiel domov, Mrs. Maylieová sedela práve v malej chyžke. Oliverovo srdce pri pohľade na ňu skleslo, lebo nikdy neodchodila od posteľe svojej vnučky, a chvel sa pri myšlienke, že odtiaľ by ju bola zahnala nejaká zmena. Dozvedel sa, že Rose upadla do hlbokého sna, z ktorého sa prebudí zotavená aby žila ďalej, buďto aby sa s nimi rozlúčila a zomrela. Takto sedeli celé hodiny, načúvajúc a bojac sa prehovoriť slovko. Jedlo odnášali zpred nich nedotknuté, a zrakom, ktorý svedčil o tom, že ich myšlienky dlejú inde, pozorovali slnce, ktoré klesalo vždy nižšie a nižšie, až napokon na oblohe a zemi rozliata skvelá žiara hlásala jeho odchod. Ich zbystrený sluch zachytil zvuk blížiacich sa krokov.

„Čo je s Rose?“ zvolala stará dáma. „Povedzte mi zaraz! Sniesiem všetko, len neistotu nie! Oh, povedzte mi! pre milosrdenstvo Božie!“

„Uspokojte sa,“ riekol doktor, podopierajúc ju. „Prosím, buďte pokojná, moja drahá pani.“

„Nechže idem vo meno Božie! Moje drahé dieťa! Umrela! Umiera!“

„Nie!“ zvolal lekár väšnive. „Ak sa Boh smiluje v svojej dobrote, bude žiť a žehnať nás všetkých cez dlhé roky.“

Pani klesla na kolená a chcela sloziť ruky; ale energia, ktorá ju tak dlho držala, lietla k nebesám s prvým povzdychem vďaky, takže klesla do priateľských ramien, ktoré sa vystrely, aby ju zachytily.

HLAVA XXXIV.

Úvod, obsahujúci podrobné zvesti o mladom človeku, ktorý sa objaví a nové dobrodružstvo Olivera.

Toho šťastia bolo priveľa, aby ho mohli snieť. Oliver bol neočakávanou zvestou cele omráčený; nemohol ani plakať, ani vravet, ani chovať sa pokojne. Sotva mal toľko sily, aby pochopil, čo sa stalo, až ked' po dlhom blúdení vo večernom tichu uľavil si prúdom sÍz, zdalo sa mu, že zrazu precítnul k úplnému smyslu radostnej zmeny, ktorá nastala, a zdalo sa mu, akoby z jeho hrudi bola odstránená neznesiteľná ťarcha úzkosti.

Už bola temer noc, ked' sa vrátil domov, obťažený kvetami, ktoré nasbierané s výberčívou pozornosťou, aby nimi okrášlil chyžu chorej devy. Ked' sa ponáhľal domov, počul za sebou hrčať nejaký povoz, ktorý sa približoval rýchlym chvatom. Obzrel sa a zbadal, že je to voz zrýchlenej pošty, a ked'že kone boli v cvale, a cesta bola úzka, oprel sa o bránu a chcel počkať, kým voz prejachá.

Ked' zastal, Oliver zazrel mužského s bielou nočnou čiapkou, ktorého tvár zdala sa mu známou, ale zbadal ho len na okamih, takže nemohol zistiť, kto je. V nasledujúcom momente objavila sa biela čiapka v okne kočiara, a stentorský hlas rozkázal vozkovi, aby zastal, čo tento urobil nakoľko mohol pristaviť kone v behu. Potom sa zasa objavila nočná čiapka, a ten istý hlas volal Olivera po mene.

„Podťte!” znel hlas. „Oliver, čo je nového? Miss Rose! Panc O—li—ver!”

„Vy ste to, Giles?” zvolal Oliver, bežiac ku dverám koča. Giles zasa vystrčil svoju nočnú čiapku, chystajúc sa odpovedať, keď bol zrazu odstrčený mladým mužským, ktorý zaujímal druhý kút koča, a ktorý sa dychtive sptyoval, čo je nového.

„Jedným slovom!” volal pán. „Lepšie alebo horšie?”

„Lepšie — o veľa lepšie!” vetil s chvatom Oliver.

„Chvála Bohu!” zvolal pán. „Viete to iste?”

„Iste, pane,” vetil Oliver. „Zmena nastala len pred niekoľkými hodinami; a Mr. Losberne vraví, že je už mimo nebezpečia.

Pán neriekol ani slova, ale otvoriac dvere koča, vyskočil, a schvátiac prudko Olivera za rameno, zaviedol ho stranou.

„Vieš to iste? Nemýliš sa voskrz v žiadnom ohľade, šuhajko?” tázal sa pán chvejúcim hlasom. „Nemám ma vzbudzovaním klamných nádejí.”

„Ani za svet, pane,” vetil Oliver. „Môžete mi vskutku veriť. Počul som, ako vravel Mr. Losberne, že bude žiť a žehnať nás všetkých cez dlhé roky.”

Oliver mal v očiach slzy, keď sa rozpomínal na výjav, ktorý bol počiatkom toľkého šťastia, mladý mužský však odvrátil tvár a mlčal istý čas. Oliverovi sa zdalo, že ho počul viac ráz vzlykať, ale bál sa ho vyrušiť ďalšími poznámkami — lebo vedel dobre posúdiť jeho city — a tak stál stranou a zapodieval sa svojou kytkou.

Zatiaľ Mr. Giles so svojou bielou nočnou čiapkou sedel na stupátku koča, podopierajúc sa laktami o kolená, a osúšajúc si oči belasou vreckovkou s bielymi bodkami. Že tento statčný šuhaj nepredstieral pohnutie, toho svedoctvom boly jeho červené oči, ktoré upieral na mladého pána, keď sa tento obrátil a ho oslovil.

„Myslím, že bolo by lepšie, keby ste šli do domu za mojou

matkou", vravel. „Pôjdem radšej pomaly za vami, aby som, kým sa s ňou stretnem, získal trochu času. Môžete povedať, že idem.”

„Prosím vás, pane Harry,” riekol Giles, a napokon ešte raz utrel vreckovkou svoj rozčepírený obličaj, „bol by som vám veľmi povďačný, keby ste radšej s odkazom poslali poštárskeho chlapca. Nebolo by to v poriadku, keby ma služky videli v tomto stave, pane; ani do smrti by som už viac nemal pred nimi autority.”

„Dobre,” vetil Harrie Maylie s úsmevom, „nechže je po vašom. Ak chcete, nech ide vopred s batožinou a vy podte s nami. Len si vymeňte tú nočnú čiapku s nejakou primeranejšou pokrývkou, lebo inak nás budú mať za bláznov.”

Mr. Giles upozornený na nedostatok svojho odevu, strhol čiapku a schoval ju do vrecka, a položil si klobúk vážneho a triezveho strihu, ktorý vyňal z koča. Potom odišiel poštársky chlapec a Giles, Mr. Maylie a Oliver nasledovali ho voľným krokom.

V chôdzi Oliver s času na čas s veľkým záujmom a zvedavosťou pozeral na nového hosta. Zdal sa mať asi dvadsať päť rokov a bol strednej postavy; jeho tvár bola úprimná a driečna, jeho chovanie bolo uhladené a nenútené. Napriek veľkému vekovému rozdielu natoľko sa podobal starej panej, že Oliver bez väčšej ľažkosti bol by uhádol ich blízky rodinný vzťah, hoci by ju aj neboli menoval matkou.

Mrs. Maylieová v domku úzkostlive očakávala svojho syna, a pri stretnutí obidvaja boli veľmi dojatí.

„Mamička!” šeptal mladý mužský; „prečo si mi nepísala prv?”

„Písala som,” vetila Mrs. Maylie, „ale premysliac vec, rozhodla som sa, že list zadržím do toho času, kým nebudem vedieť mienku Mr. Losbornea.”

„Ale prečo,” riekol mladý mužský, „prečo si sa vystavila možnosti nebezpečia, ktoré bolo tak blízko? Keby Rose — teraz nemôžem povedať to slovo — keby táto choroba bola skončila inak, nebola by si si to vedela nikdy odpustiť! A ako by som bol mohol ja znova poznať šťastie!”

„Keby sa to bolo stalo, Harry,” riekla Mrs. Maylie, „obávam sa, že by tvoje šťastie bolo cele stroskotalo, a to, že by si bol prišiel o deň prv, lebo pozdejšie, by už nebolo bývalo veľmi dôležité!”

„A keby tomu bolo tak, azda by to bolo dačo divné, mama?” dodal mladý mužský; „prečo by som mal vravet, *keby?* Ved’ — ved’ je to — ale ved’ ty vieš, mama — ty to musíš vedieť!”

„Viem, že si zaslúží najlepšiu a najčistejšiu lásku, akou vie milovať mužské srdce.” riekla Mrs. Maylieová; „viem, že oddanosť a vnímavosť jej povahy zaslúži si vďak nie obyčajnej, ale hlbokej a trvalej lásky. Keby som nebola cítila a vedela okrem toho, že zmena v chovaní toho, ktorého miluje zlomí jej srdce, nebola by som mala takú ťažkú úlohu, a nebola by som musela prekonať toľké vnútorné boje, keď som konala to, čo sa zdalo byť mojom priamou povinnosťou.”

„To je, mama, neláskavé,” riekol Harry. „Či ma ešte vždy považuješ za nevedomého chlapca a myslíš si, že nerozumiem poryvom duše?”

„Myslím, syn môj drahý”, odpovedala Mrs. Maylieová, položiac mu ruku na rameno, „že mladosť má veľa ušľachtilých túh, ktoré nemajú trvania a medzi nimi sú niektoré, ktoré keď sú uspokojené, hynú veľmi rýchlo. A nadovšetko si myslím,” riekla pani, utkvejúc očami na tvári svojho syna, „že keď nadšený, zápalistý a snaživý mužský vezme si ženu, ktorej meno nie je bez úhony, čomu však ona nie je na vine, na ktorú však chladní a mrzkí ľudia sú schopní reagovať nie len u nej, ale aj u jej detí, a keď tento mužský i popri svojich

úspechoch je vo svete odstrkovany a je predmetom úsmeškov, mohol by predsa, hoc je jemnej a dobrej povahy, v jedon deň oľutovať svoj čin, že v svojom predošlom živote uzavrel takýto sväzok. A jeho žena, dozvediac sa o tom, by sa len trápila."

„Mama,” riekol mladý muž netrpelive, „ten mužský, ktorého si popísala, keby tak jednal, ako vravíš, musel by byť sebeckým hoviadkom, nehodným mena človeka.”

„To si myslíš teraz, Harry,” vetila matka.

„I budem navždy!” riekol mladý mužský. „Tá duševná trýzeň, ktorú som pretrpel v posledných dvoch dňoch, núti ma priznať sa k vášni, ktorá, ako dobre vieš, nie je včerajšieho dáta, ani nie nejakej ľahkovážnej povahy. K Rose, k tomuto sladkému, jemnému dievčaťu je pripútané moje srdce, ako ešte srdce mužského k ženskej pripútané nebolo. V svojom živote krem nej nemám nádeje, nemám túhy, nemám myšlienky. A ak mi budeš prekážať v tomto mojom veľkom perdsavzatí, zničíš môj pokoj a moje šťastie, ktoré držíš v rukách. Mama, smýšľaj o tomto a o mne lepšie, a dbaj o šťastie, ktoré tak sa zdá, neceníš príliš vysoko.”

„Harry,” riekla Mrs. Maylie, „to je preto, že si práve vysoko cením vrúce a citné srdcia, a chcela by som ich ušetriť bolesti. Ale už sme teraz veľa, ba viacej ako veľa, povedali o tomto predmete.”

„Nech rozhodne Rose,” poznamenal Harry. „Neuplatňuj svoje prísne náhľady natoľko, aby si mi nimi do cesty vrhala priekory!”

„Nebudem,” vetila Mrs. Maylie; „ale želala by som, aby si o tom premýšľal — —”

„Premýšľal som!” znala netrpelivá odpoveď; „premýšľal som roky a roky, mamička. Premýšľal som od toho času, ako som sa stal schopným vážnych úvah. Moje city sa nezmenily, a

nezmenia sa nikdy. A prečo by som mal trpieť dávajúc im každodenný výhost, keď tým nikomu neposlúžim k dobru? Nie! Prv ako ztadiaľto odídem, Rose ma musí vypočuť."

„Nech je tak,” riekla Mrs. Maylieová.

„V spôsobe tvojej reči sa čosi skrýva, čo mi našeptáva, že moje vyznanie vypočuje s chladom,” vetil mladý mužský.

„Nie s chladom,” — odpovedala stará dáma, „ani reči.”

„Ako tedy?” naliehal mladý mužský. „Azda len nemiluje niekoho iného?”

„Vskutku nie,” vetila matka; „museli by sme sa obidvaja veľmi mýliť v jej citoch. Len to som chcela povedať,” vravela stará dáma, prerušiac syna, keď chcel prehovoriť, „aby si prv ako sa rozhodneš, prv ako dosiahneš najvyšší vrchol nádeje, rozmyšľal niekoľko momentov, moje drahé dieťa, nad históriou Roseninho života, aby si uvážil, aký vliv bude mať na ňu zpráva o jej pochybnom pôvode; najmä, keď je nám tak oddaná s celou vrúcnosťou ušľachtilej mysle a s takým dokonalým sebaobetovaním vo veľkých i nepatrnych veciach, čo bolo vždy jej charakteristikou.”

„Co si myslíš?”

„To ti ponechám na vypátranie,” vetila Mrs. Maylie. „Musím ísť zpäť k nej. Boh s tebou!”

„Uvidíme sa ešte dnes večer?” riekol mladý mužský dychtivo.

„Azda,” vetila dáma, „keď odídem od Rose.”

„Povieš jej, že som tuná?” riekol Harry.

„Rozhodne,” vetila Mrs. Maylie.

„Povedz jej, koľko úzkosti som vytrpel, a koľko som sa nastrádal, a ako túžim za tým, aby som ju mohol vidieť. Úfam, mama, že mi to neodoprieš?”

„Nie,” riekla stará dáma, „poviem jej všetko.” A stisnúc srdečne ruku svojho syna, ponáhľala sa z chyže.

Zatiaľ, kým trval tento spešný rozhovor, Mr. Losberne a Oliver zdržiavali sa v druhom konci komnaty. Prvý teraz podal ruku Harry Mayliemu a dva páni pozdravili sa srdečne. Lekár musel odpovedať na množstvo rozličných otázok svojho mladého piateľa, a musel mu dať podrobne vysvetlenia o stave svojej pacientky, ktorý bol uspokojivý a mnohoslužubný, a zodpovedal nádejam, ktoré v ňom vzbudila Oliverova zpráva, kým pán Giles, ktorý budil dojem, že je veľmi zaujatý usporadovaním batožiny, načúval dychtivým sluchom.

„Giles, nezastrelili ste zase niečo zvláštné?” spýtal sa doktor, keď dokončil rozhovor.

„Nič zvláštné, pane doktor”, vetil Mr. Giles, pýriac sa až po uši.

„Nechytili ste náhodou nejakých zlodejov, a nezistovali ste totožnosť osôb dákych tých lupičov?” riekoval doktor.

„Vôbec nie, pane,” vetil Mr. Giles veľmi vážne.

„Dobre,” riekoval doktor. „Keď vás tu vidím, prichodí mi na um, Mr. Giles, že deň predtým, ako som bol tak rýchlo povolaný sem, prevzal som od vašej dobrej panej pre vás dajaký malý odkaz. Podte na chvíľku do kúta, nože.”

Mr. Giles tváriac sa veľmi dôležite a trocha udivene, šiel do kúta, kde ho doktor pocitil krátkym tajuplným rozhovorom, po ukončení ktorého sa veľa ráz poklonil a vrátil sa, vykračujúc neobyčajne dôstojne. Predmet porady neboli v chyži označený, ale kuchyňa rýchle zvedela o jeho dôležitosti, lebo Mr. Giles odobral sa ta priamo a požiadajúc o korbel piva, oznámil veľmi mestátne, čo bolo veľmi pôsobivé, že jeho panej sa zaľúbilo, pre jeho znamenité chovanie sa pri lúpežnom prepadnutí uložiť v miestnej sporiteľni na jeho meno sumu vo výške dvadsať päť libier. Pri tom obidve služky sopjaly ruky a vyvalili oči, a povedaly, že Mr. Giles od tohto času bude veľmi pyšný, načo Mr. Giles, vypnúc svoju náprsenku, vetil:

„nie nie;“ a že ak by zbadaly, že sa proti svojim podriadeným chová vypínavo, bude im vraj povďačný, keď mu to povedia. A krem toho urobiť ešte veľké množstvo poznámok, ktoré boli dôkazmi jeho skromnosti, a boli prijaté s takým istým nadšením a súhlasom, s akým bývajú obyčajne odmenené reči veľkých ľudí.

Na poschodí ostatok večera minul sa veselo, lebo doktor bol v dobrej nálade, a hoc aj Harry Maylie bol zo začiatku unavený a zamyslený, nemohol odolať dobrému vtipu ctihodného pána, ktorý sa rozplýval vo veľkom množstve veselých príhod a rozpomienok svojho povolania a v mnohých dobrých žartoch a Oliverovi sa zdalo, že zábavnejších vecí ešte v svojom živote nepočul, tak že sa smial ustavične k zrejmej radosti doktora, ktorý sa aj sám neviazane smial, a mocou sympatie donútil aj Harryho, aby sa s ním smial tiež srdečne. Takto tvorili, nakoľko to v daných pomeroch bolo možné, veselú spoločnosť, a bolo už pozde, keď sa uchýlili s ľahkým a vdăčným srdcom na odpočinok, ktorý po úzkostiah a neistote posledných dní sa im vskutku sišiel.

Nasledujúceho rána Oliver vstal s veselsím srdcom, a oddal sa svojmu obvyklému včasnému zamestnaniu s väčšou nádejou a radosťou, ako predtým. Vtáci ševelili na svojich starých miestach a najvonnejšie poľné kvety prekvitaly, a Oliver ich sbieran, aby svoju krásou obveselovaly Rose. Trudnomyselnosť, ktorá v minulých dňoch zierala zo smutných očí úzkostlivého chlapca, zmizla akoby vlivom kúzla. Zdalo sa mu, že rosa o moc žiarivejšie prekvitá na zelených listoch, a že vetrík sladšou hudbou hudie medzi nimi, a že nebesá sú belasejšie a jasnejšie, ako predtým. Taký je vliv, ktorým účinkujú naše vlastné myšlienky na zjavy okolitých predmetov. Ľudia, ktorí pozorujúc prírodu a blížnych, kričia, že všetko je tmavé a smutné, majú pravdu, avšak chmúrne farby sú odrazmi ich

vlastných závistlivých očí a sŕdc. Skutočné zafarbenie však je vždy nežné a žiada nezmútený pohľad.

Hodno je poznamenať, a Oliver to zbadal čoskoro, že nie len on sám robil ranné výlety. Harry Maylie počnúc prvým ránom ako videl, že Oliver prichodí domov obťažený kvetmi, bol zachvátený k ním takou vášnívou láskou a dokázal toľko vkuisu v ich upravovaní, že jeho mladý druh zaostal značne za ním. A hoc v tomto ohľade aj predčil Olivera, tento predsa lepšie vedel, kde rastú najspanilejšie kvety a tak každé ráno prekutali spolu okolie a prinášali domov najutešenejšie, ktoré práve prekvitaly. Okno na chyži mladej dámy bývalo teraz otvorené, lebo to mala rada, keď dnučá vanul bohatý prúd letného povetria, ktorý ju obživoval svojou sviežosťou, a za mrežou okna vo vode stála vždy malá kytka, ktorá ta bola s veľkou pozornosťou umiestená každé ráno. Oliver nevdojak zbadal, že zvädnuté kvety neboli nikdy zahodené, hoc malá váza bola pravidelne naplnená čerstvými, spozoroval tiež, že kedykoľvek prišiel doktor do zahrady, vždy uprel oči na tento kút, a kývnul veľmi výrazne hlavou, pokračujúc v rannej prechádzke. Dni sa míňaly a Rose sa rýchlo zotavovala.

Oliverovi čas tiež neuviazol na rukách, hoc aj mladá dáma ešte neopustila chyžu, a preto nebolo ani večerných vychádzok, výjmuc tých, ktoré s Mrs. Maylieovou konal na menšiu vzdialenosť. Oliver učil sa u bielohlavého starého pána s dvojnásobnou pilnosťou, takže rýchlemu napredovaniu sa sám čudoval. Raz však, keď bol zabraný do práce, bol veľmi predesený a zarmútený neočakávanou udalosťou.

Malá izbietka, v ktorej obyčajne sedával, pilne sa učiac zo svojich kníh, bola na prízemí v zadnej časti domu. Bola to izbietka, akoby vidieckej chaty so železnými mrežami, okolo ktorých sa vinul jazmín a zimozeleň, plniac chyžku

jemnou vôňou. Oblok zieral do zahrady, z ktorej bránkou bolo možno vyjsť na malú stráň, za ktorou boli krásne lúky a lesy. Jednoho krásneho večera, keď prvé stíny pološera začaly sa chýliť k zemi, Oliver sedel pri obloku noriac myseľ do kníh. Po čase však, keďže deň bol neobyčajne sparný, a Oliver sa hodne dlho trudil učením, nebude to azda na ujmu pôvodcovi knihy, keď pezradíme, že nad ňou pozvoľne zaspal.

Je istý druh sna, ktorý nás zavše prepadne, v ktorom kým je telo sputnané, zatiaľ duša pocituje, čo sa deje vôkol a blúdi podľa ľubovôle. Máme možnosť vedomia o všetkom, čo sa okolo nás deje aj vtedy, keď snívame, a vtedy v skutočnosti povedané slová, buďto vskutku jestvujúce zvuky, prispôsobujú sa s prekvapujúcou jasnosťou nášmu vedomiu, a tak skutočnosť a obrazotvornosť splynú natoľko vedno, že ich pozatýmne nemožno oddeliť. Tento zjav v tomto stave nie je voskrz niečo prekvapujúce. Je nepopierateľným faktom, že hoc náš vnímový cit a zrak sú v tomto čase mŕtve, naše myšlienky a vizionárské výjavy, čo sa perdi nami odohrávajú, sú podrobené hmotným vlivom, v následku čirej tichej prítomnosti nejakého zovnútorného predmetu, ktorý nemusel byť v našej blízkosti, keď sme zatvárali oči, a o blízkosti ktorého nemuseli sme mať ani najmenšie tušenie.

Oliver vedel cele dobre, že je v svojej malej chyžke, že pred ním na stole ležia knihy a že jemný vánok pohybuje vonku pnúcimi sa rastlinami. A predsa spal. Zrazu sa však scéna zmenila, ovzdušie sa stalo dusným a ťažkým a Oliver mysel s úžasom, že je zasa v Židovom dome. Ošklivý starec, ako obvyčajne, sedel v svojom kúte a ukazujúc na neho, šeptal dačo druhému mužskému, ktorý sedel vedľa neho s odvrátenou tvárou.

„Pst, môj drahý!” zdalo sa mu, že počuje hovoriť Žida. „To je on, iste je on. Podte preč!”

„On!” vetil druhý mužský, „myslíte, že som sa mýlil? Keby hned celé hajno ďasov vzalo na seba jeho podobu, a on by bol medzi nimi, predsa by mi dačo povedalo, ktorý z nich je on. Keby ho zahrabali do hľbky päťdesiatich a piatich stôp a priviedli by ma k jeho hrobu, hoc by tento bol aj bez najmenšieho znamenia, predsa by som vedel, že je tam pochovaný!”

Zdalo sa, že mužský to vraví s takou nesmiernou nenávistou, že Oliver sa od strachu prebudil a vstal.

Milosrdné Nebo! čo to bolo, od čoho mu krv stydla v srdci, a že mu zaviazol hlas a ochromilo mu sily! Tam — tam — pri okne — v bezprostrednej blízkosti, tak že sa ho skoro mohol dotknúť prv ako ustúpil, stál Žid s očami hľadiacimi do chyže, tak že sa s nimi stretol jeho pohľad! A vedľa neho zlostou, alebo strachom, buďto obidvoma bledá, zasmušilá tvár toho istého mužského, ktorý ho tak predesil na dvore hostinca. Ale to sa mu pred očami v okamihu len tak preblesklo, potom zmizli. Ale poznali ho predsa a on zasa ich, a ich vzhľad utkvel mu v pamäti tak, ako by bol tesaný do skaly, ako by ich bol mal pred očami už od svojho narodenia. Stál chvíľku ako prebodnutý, potom skočil cez okno do zahrady a hlasne volal o pomoc.

HLAVA XXXV.

Neuspokojujúci výsledok Oliverovho dobrodružstva a dôležitý rozhovor medzi Harry Mayliom a Roseou.

Ked' Oliverovým krikom vyrušení obyvatelia domu pribehli k miestu, odkiaľ volal, našli ho bledého a rozrušeného, ukažujúceho smerom k lúkam za domom, a sotva jaktajúceho slová: „Žid! Žid!”

Mr. Giles nechápal, čo znamená jeho výkrik, ale Harry Maylie, ktorého chápavosť bola rýchlejšia, a ktorý počul historiu Olivera z úst svojej matky, porozumel ho hned.

„Ktorým smerom šiel?” spýtal sa, schvátiac ľažký drúk, ktorý stál v kúte.

„Ta,” vetil Oliver, označiac smer, ktorým odišli. „Okamžite sa mi ztratili.”

„Tak budú v jarku!” riekoł Harry. „Nasledujte ma! A dľa možnosti buďte v mojej blízkosti. Potom preskočil ohradu a dal sa do behu, tak že ostatní ho len ľažko mohli nasledovať. Giles uháňal za ním, nakolko mohol; a Oliver tiež, a o chvíľu Mr. Losborne, ktorý sa práve vracal s prechádzkou, preskočil tiež ohradu, a s väčšou čulosťou, akú bolo možno u neho predpokladať, a nie práve opovrženia hodným krokom zaberal za nimi, volajúc na nich silným hlasom, opytujúc sa, čo sa vlastne stalo.

Všetci bežali bez oddychu, až vodca prijdúc do poľného úseku, ktorý označil Oliver, začal kutať v priekope a súsednom kroví, čo poskytlo zaostalým možnosť, aby ho dohonili, Oli-

verovi však, aby mohol popísať Mr. Losberneovi okolnosti, ktoré ich primäry k prenasledovaniu.

Pátranie bolo marné. Nebolo vidno ani len stopy. Stáli práve na temeni malého kopca, ktorý vyčnieval nad otvoreným polom, rozkladajúcim sa vokol na tri-štyri míle. V nižine na ľavo bola dedina, a ak ju prenasledovaní chceli dosiahnuť, boli by museli ísť úsekom otvoreného poľa, a túto cestu nemohli vykonať za tak krátkej čas. V druhom smere lúčinu vrúbil hustý les, ale tento úkryt nemohli dosiahnuť pre tú istú príčinu.

„To musel byť sen, Oliver”, riekoł Harry Maylie.

„Neprisnilo sa mi to, pane,” vetil Oliver osŕkajúc pri spomienke na tvár starého ošklivca. „Videl som ho cele jasne. Videl som obidvoch, ako vidím teraz vás.”

„Kto bol ten druhý?” tázal sa Harry a Mr. Losberne súčasne.

„Ten istý mužský, o ktorom som vám rozprával, že som sa s ním tak náhle stretol v hostinci,” riekoł Oliver. „Hľadeli sme si priamo do očí, mchol by som na to prísahat.”

„Išli týmto smerom?” spytovał sa Harry. „Vieš to iste?”

„Práve tak, ako že mužskí boli pri okne,” vetil Oliver, ukazujúc dolu na jarok, ktorý delil zahradu domku od lúky. „Tam, hľa, práve preskakoval ten silný mužský a Žid beziač niekoľko krokov v pravo, preliezol tamtým otvorom.”

Obidvaja páni pozorovali Oliverovu vážnu tvár, ked' vravel, a potom pozreli jedon na druhého a tak sa zdalo, že boli spokojní s presnosťou Oliverovho vysvetlenia. Dosiaľ však nezbadali v nijakom smere stopy po rýchлом útek u ľudí. Vysoká tráva bola len tam pošliapaná, kadiaľ tiahli prenasledovatelia. Okraj a svah jarku bol z vlhkej hliny, ale v nej nemohli rozonáť odtisk mužskej obuvi, ba ani najmenší znak, ktorý by bol svedčil o tom, že po nej pred štyrmi hodinami kráčala ľudská noha.

„To je divná vec!” riekoval Harry.

„Divná!” ozval sa doktor. „Ani Blathers a Duff by si vers ňou nevedeli rady.”

Ale nezastavili toto ináčе zrejme márne pátranie, až sa priblížila noc a zmarila všetky nádeje ďalšieho sledovania, a preto sa ho vzdali s nechutou. Gilesa, vystrojeného s najlepším opisom aký mu len mohol poskytnúť Oliver ohľadne zjavu a obleku cudzincov, poslali do všetkých krčiem dediny. Žida bolo ľahko poznať a ľudia by si ho boli pamätali, predpokladajúc, že by sa bol dačde túlal, alebo popíjal. Giles sa však vrátil bez zprávy, ktorá by bola mohla rozptýliť, alebo zmenšiť tajomstvo.

Nasledujúceho dňa pátrali znova a pokračovali vo vyšetrovaní, ale bezvýsledne. O deň pozdejšie Oliver a Mr. Maylie šli do mestečka, v nádeji že uvidia mužských, alebo dozvedia sa o nich dačo, ale ich úsilie bolo zase márne. O niekoľko dní pomaly sa zabúdalo na túto udalosť, ako na všetky ostatné, ktoré, ak ich dostatočne neoživujú, zapadnú samy od seba.

Medzitým sa Rose rýchlo zotavovala, opustiac chyžu, vychodila už aj na vonok a čím ďalej tým väčšmi sa zúčastňujúc rodinného života, vnášala do všetkých sŕdc radosť.

Ale hoc tento šťastný obrat zrejme pôsobil na malý krúžok, a hoc aj domčok sa vždy častejšie ozýval radostnými hlasmi a veselým smiechom, predsa v ňom časom zavládla neobvyklá zdržanlivosť, ktorá opanovala aj Rose, čo nemohlo ujsť Oliverovej pozornosti.

Mrs. Maylie a jej syn sa často uzavierali na dlhý čas; a Rose sa viac ráz objavila so stopami slz na tvári. Ked' Mr. Losberne určil deň svojho odchodu z Chertsey, tieto príznaky sa rozmnôžily a bolo zrejmé, že sa dačo deje, čo marí mier mladej dámy, a pri tom aj pokoj dakoho iného.

Napokon jedno ráno, keď Rose bola sama v jedálni, vstúpil Harry Maylie; a trocha rozpačite prosil o dovolenie, aby mohol s ňou prehovoriť niekoľko slov.

„Myslím, že stačí niekoľko, len niekoľko slov, Rose”, riekoval mladý mužský, pritiahnuť k nej stolicu. „To, čo vám chceme povedať, je vám už známe; tie najkrajšie nádeje môjho srdca nie sú vám neznáme, hoc ich ešte pred vami dosiaľ nevyslovili moje rty.”

Rose od chvíle jeho vstupu bola veľmi bledá, ale to mohol byť aj následok jej poslednej choroby. Uklonila sa len a tak pochýlená nad kvetmi, ktoré vzala z blízka, čakala v tichu na pokračovanie jeho slov.

„Mal — mal som odísť už prv,” riekoval Harry.

„Mali ste, viem,” vetila Rose. „Odpustíte mi, že tak vravím, ale priala som si, aby ste urobili.”

„Prišiel som sem s najhroznejšími a najmučivejšími obavami,” riekoval mladý mužský, „so strachom, že utratím jedinú bytosť, na ktorej visím so všetkými túžbami a nádejami duše. Zomierali ste: chvejúc sa medzi nebom a zemou. Vieme, že keď mladí, krásni a dobrí ľudia ochorejú, ich čisté duše bez prekážok obracajú sa k svojmu jasavému domovu, kde najdú večný spočin; vieme, že to môžeme pripísať len pomoci Nebies, že najlepší a najkrajší z nich neuvädajú v plnosti rozkvetu.”

Kým vravel tieto slová, v očiach jemnej devy objavily sa slzy a keď jedna z nich skanula na kvet, nad ktorým sa skláňala, a zajagala jasne v kalíšku, zkrášliac jeho vnady, zdalo sa ako by si výlev jej sviežeho, mladého srdca, milo nárokoval najľúbeznejšie zjavy prírody.

„Bytosť,” pokračoval mladý mužský náruživo, „bytosť tak krásna a nevinná ako jedon z Božích anjelov sa vznášala medzi životom a smrťou. Oh! ktože sa mohol nadejať, keď

ďaleký svet, ktorému patrí, otváral sa pred jej zrakom, že sa vráti do starostí a útrap tohto sveta! Rose, Rose, keď po myslím, že ste mohli odísť ako nežná tôňa, ktorú na zem vrhá nebeské svetlo, keď som nemal nádeje, že budete zachránená pre tých, ktorí tu trvajú, ktorí však nepoznali príčiny, pre ktoré by ste boli mali byť zachránená, keď som cítil, že patríte tej jasnej oblasti, do ktorej toľkí z tých najkrajších a najlepších odleteli z tejto zeme, a keď som sa pri týchto útechách modlil, aby ste boli zachovaná pre tých, ktorí vás milujú — to boly pre mňa neznesiteľné útrapy. Sprevádzaly ma dňom i nocou a súčasne s nimi valily sa na mňa úžasné úzkosti a obavy a sebecký žiaľ, že by ste mohli zomrieť bez toho, že by ste zvedeli o tom ako oddane som vás miloval, že sa tým temer pomútily moje smysly a temer som ztratil rozum. Uzdravili ste sa. So dňa na deň, temer s hodiny na hodinu po kvapkách sa vracalo zdravie a smiešajúc sa s vyčerpaným a slabým prúdom života, ktorý vo vás krúžil už len mdlo, zosilnelo v mohutný príboj. Pozoroval som temer ako sa vraciate zo smrti do života, kým môj zrak oslepoval túhou a hlbokou láskou k vám. Nepovedzte, že si prajete, aby som ju bol utratil, ved' ona zjemnila moje srdce pre celé ľudstvo."

„Nemyslela som to tak,” riekla Rose, pláčúc; „priala som si len, aby ste ztadiaľto odišli a vrátili sa k vysokým a vznešeným cieľom, k cieľom vám primeraným.”

„Niet vznešenejšieho cieľa, za ktorým sa môže snažiť najvyšší duch na tomto svete, ako hľadieť si získať také srdce, ako je vaše”, riekol mladý muž, schvátiac jej ruku. „Rose, moja drahá Rose! miloval som vás už roky a roky, v nádeji, že sa stanem slávnym a vrátim sa hrde domov, aby som vám oznámil, že len k vôle vám som chcel dosiahnuť chýrne meno, a v mojich každodenných snoch mysel som na to, ako

vám pripomieniem v tom šťastnom okamihu tie mnohé tiché prejavy chlapeckej príchylnosti a požiadam vás o ruku na spečatenie tejto našej dávnej smluvy, ktorú sme medzi sebou mlčiac uzavreli. Tento čas síce nezavítal, lebo bez venca slávy, bez toho, že by sa splnilo videnie mladosti, dávam vám svoje srdce, ktoré vám patrí už od dávna a kladiem celú svoju budúcnosť na kocku slov, s ktorými prijmete moje nabídnutie."

„Vaše chovanie bolo vždy laskavé a ušľachtilé,” riekla Rose, opanúvajúc pohnutie, ktoré ňou zmietalo. „A ak veríte, že nie som necitná a nevďačná, čujte moju odpoved.”

„To jest, že sa musím vynasnažovať, aby som si vás zaslúžil, drahá Rose?”

„To jest,” vetila Rose, „že sa musíte vynasnažovať, aby ste ma zabudli, nie ako svoju dávnu a oddanú družku, to by ma hlboko ranilo, ale ako na predmet svojej lásky. Pohliadnite do sveta, a pomyslite si, koľko sŕdc je v ňom, ktoré by ste tiež s hrdostou mohli menovať svojimi. Zdôverte sa mi, že milujete inú a ja budem vašou najvernejšou, najvrúcnejšie oddanou priateľkou.”

Nastalo ticho, v ktorom Rose, zakrývajúc jednou rukou tvár, dala voľný prieschod svojim slzám, kým Harry ešte stále držal jej druhú ruku v svojej.

„A vaše dôvody Rose?”, riekoł konečne tichým hlasom, „kto-
rými podopierate svoje rozhodnutie?”

„Máte právo ich zvedieť,” verila Rose. „Nemôžete nič namiestniť, čo by zmenilo moje rozhodnutie. Je to povinnosť, ktorú musím vyplniť. Mám ju proti sebe práve tak, ako aj proti druhým.”

„Proti sebe?”

„Áno, Harry! Mám ju proti sebe, aby som ja, opustené, chudobné dievča so škvrnou na svojom mene, nedala vašim pria-

teľom dôvod k domnienke, že som podle využila vašu prvú vášeň, a prilnula som k vám ako bremeno všetkých vašich nádejí a úmyslov. Máme ju proti vám a vašim, aby som vás odklonila od toho, aby ste vo vznešenom zápale nevrhali v cestu svojho napredovania zbytočné prekážky."

„A sa shodujú vaše náklannosti s vaším citom povinnosti" — pýtal sa Harry.

„Neshodujú sa," vetila Rose, červeňajúc sa hlboko.

„Milujete tedy aj vy navzájom?" spýtal sa Harry. „Povedz mi len to, drahá Rose; len to povedz; a zmierni horkosť tohto môjho tvrdého sklamania."

„Keby som mohla bez toho, že by som ublížila tomu, koho som milovala," vetila Rose, „tak by som —"

„Bola by si prijala cele inak moje vyznanie?" riekol Harry.

„Aspoň toto neskrývaj pred mnou. Rose."

„Hej!" riekla Rose. „Ale," dodala, vymaniac svoju ruku, „prečo by sme mali predlžovať tento trapný rozhovor? Trapný zvlášť pre mňa, hoc aj pripravujúci trvalé šťastie, lebo veď je šťastím vedieť, že budem vždy u teba zaujímať vysoké miesto úcty, a každý úspech, ktorý docieliš v živote, povzbudí ma k novej smelosti a pevnosti. S Bohom, Harry! Ako sme sa sišli dnes, nesídeme sa už viac; hoci nás aj dlho spájaly iné vzťahy, nie tie o ktorých sme teraz vraveli, a nech každé požehnanie, ktoré môžu vymodliť vzdychy verného a vážneho srdca, z prameňa večnej pravdy a úprimnosti, nech ťa spre-vádzajú a chránia!"

„Ešte jedno slovo, Rose," riekol Harry. „Označ svoje dôvody vlastnými slovami. Nechže ich počujem odznieť s tvojich rtov!"

„Máš skvelé výhľady," vetila Rose pevne. „Núkajú sa ti všetky pocty, ku ktorým človeku dopomáha veľké nadanie a vlivné spojenia. Ale tvoji protektori sú pyšní, nechcem sa im

vtierať, alebo snáď pre nich opovrhovať matkou, ktorá mi dala život, alebo pripraviť hanbu, či neúspech synovi tej, ktorá mi nahradila matku. Slovom," riekla mladá dáma, odvrátiac sa, ako by ju opúšťala rozhodnosť, „na mojom mene lpie škvRNA, ktorú svet hľadá na nevinných hlavách. Nechcem ju viesť do inej krvi, nech zostane len v mojej, a hana tiež nech tkvie len na mne.“

„Ešte jedno slovo, Rose. Najdrahšia Rose! ešte jedno!“ zvolal Harry, vrhajúc sa pred ňu. „Keby som bol menej šťastný, — ako by to menoval svet — keby mojím údelom bol dajaký obskúrny a pokorný život — keby som bol chudobný, chorý, bez pomoci — či by si sa odvrátila odo mňa? A či tvoje pochyby vznikly azda z mojich domnelých výhľadov na bohatstvo a slávu?“

„Nenút ma odpovedať,“ vetila Rose. „O túto otázku ne-pôjde nikdy. Je to nesprávne, neláskové, že ju vynu-cuješ.“

„Keby tvoja odpoveď znala tak, ako sa odvažujem dúfať, prerusil ju Harry, „to by vrhalo lúč šťastia na moju osamelú cestu a svetlo na stezku predo mnou. Nie je to márnosťou, vyslovíť niekoľko slov a urobiť nimi šťastným toho, ktorý ľa nado všetko miluje. Oh, Rose! v mene mojej vrúcej a ne-hynúcej lásky, v mene toho, čo som pre teba pretrpel, a k čo-mu si ma odsúdila, odpovedaj mi prosím na túto otázku!“

„Tedy,“ odpovedala Rose, „keby tvojím podielom bola súdба iná, keby si bol len trocha nado mnou, keby som ti mohla byť oporou a potechou v skromných pomeroch, a nie škvRNou a prekážkou vo vznešenej a ctižiadostivej spoločnosti, nebola by som sa musela podrobiť tejto zkúške. Mám všetky dôvody k tomu, aby som bola šťastná, veľmi šťastná, ale Harry, po-tom by som bola ešte šťastnejšia.“

Živé rozpomienky na staré nádeje, ktoré dávno ako deva

prechovávala v srdci, prichodily jej na um pri tomto priznáni; a priniesly sebou slzy ako všetky staré nádeje, ktoré sa vracajú znavene, ale boly to slzy úľavy.

„Nemôžem odolať tejto slabosti, ale ona robí len silnejším moje predsavzatie,” riekla Rose, podávajúc mu ruku. „Ale už ta musím zanechať.”

„Prosím o jedon sľub,” riekoł Harry. „Ešte raz, a to naposledy chcem behom roka, ale dľa možnosti aj prv, vravet' s tebou znova o tomto predmete.”

„Nenút ma, aby som menila svoje rozhodnutie,” vetila Rose, s trúchlym úsmevom, „bolo by to márné.”

„Nie,” riekoł Harry, „chcem, aby si ho naposledy opakovala! Položím ti k nohám všetko, postavenie i majetok. všetko, čo budem mať; a ak sa budeš pridržiavať svojho terajšieho rozhodnutia, nebudem chcieť na ňom meniť ani slovom ani skutkom.”

„Nech je tedy tak,” vetila Rose, „bude zase o jednu bolest viacej, ale myslím, že ju potom budem môcť znášať ľahšie.” Vystrela zase ruku, ale mladý mužský privinul ju k hrudi, a vtipnúc bozk na jej čelo, ponáhľal sa von z chyže.

HLAVA XXXVI.

Je veľmi krátka a nemusí sa zdať dôležitou. Ale má byť čítaná predsa ako dokončenie predchádzajúcej, a ako kľúč k jednej, ktorá bude nasledovať.

„A vy ste sa rozhodli, že dnes odcestujete so mnou?” vravel lekár, keď Harry Maylie prisadol k raňajkám, pri ktorých už sedel doktor a Oliver. „Ako je to, že každú hodinu meníte svoje predsavzatie?”

„Raz budete o tom cele inak smýšľať,” riekoł Harry, začer-veňajúc sa bez zjavnej príčiny.

„Dúfam, že budem mať k tomu príčinu,” vetil Mr. Losberne; „hoc musím priznať, nemyslím, že tomu tak bude. Včera ráno ste sa na rýchlo rozhodli, že ostanete, a že ako starostlivý syn odprevadíte vašu mamičku k moru. Predpoludním ste povedali, že ma na svojej ceste do Londýna doprevadíte k môjmu cieľu. A večer ste ma pod rúškom tajomstva žiadali, aby som odcestoval prv ako vstanú dámy, následkom čoho mladý Oliver je viazaný k raňajkám miesto toho, aby blúdil lúkami za botanickými zjavmi rozličného druhu. To je zle, Oliver, všakver?”

„Bolo by mi veľmi ľúto, keby som neboli doma, keď odchádzate vy pane a Mr. Maylie,” vetil Oliver.

„Ty si fajn šuhaj,” riekoł doktor; „keď sa vrátiš domov, musíš ma navštíviť. Ale celkom vážne, Harry, hádam dajaké sdelenie veľkých pánov je príčinou toho, že ste sa rozhodli k náhľemu odchodu?”

„Pod veľkými páni,” vetil Harry, „rozumiete vari môjho vznešeného strýca, ale musím vám priznať, že nie som s ním v spojení od toho času, ako sme tuná, a nie je pravdepodobné, že by sa behom roku mohlo dačo také prihodiť, čo by vyžadovalo moju bezodkladnú prítomnosť.”

„Dobre,” vetil doktor, „vy ste čudák. Ale oni vás budú chcieť dostať do parlamentu pri najbližších voľbách, ktoré budú pred Vianocami, a stálé menenie vašich rozhodnutí nie je tou najhoršou prípravou pre politický život. Je v tom dačo. Dobrá príprava je vždy potrebná, či ide o závodenie o miesto, o čestný pohár, alebo dostihy.”

Harry Maylie dal na javo svojím výzorom, že by v ďalšom rozhovore mohol urobiť niekoľko poznámok, ktoré by doktora mohly mrzeti, ale uspokojil sa s tým, že povedal: „Uvidíme”, a nevravel viacej o tomto predmete. Čoskoro sa dostavila pošta a Giles prišiel pre batožinu, keď ho doktor zbadal, ponáhľal sa von.

„Oliver,” riekol Harry Maylie tichým hlasom, „chcem ti dačo povedať.”

Oliver šiel do výklenku okna, kam ho Mr. Maylie zavolal, prekvapený smesou smútku a nepokoja, duchom ktorého bol oviatý jeho zjav.

„Vieš už dobre písat?” pýtal sa Harry, kladúc mu ruku na rameno.

„Dúfam, že áno pane,” vetil Oliver.

„Neprídem domov za dlhší čas; prial by som si, aby si mi písal — tak za dva týždne raz, každý druhý pondelok, na hlavnú poštu do Londýna. Rozumieš?”

„Oh! iste, pane; budem na to veľmi hrdý,” zvolal Oliver, potešený týmto poverením.

„Rád by som vedel ako sa má — moja mamička a Miss Maylie,” riekol mladý človek, „môžeš popísať hoc aj celý

hárok, ako chodíte na prechádzky, o čom hovoríte, a či je — chceme povedať, či sú zdravé a šťastné. Rozumieš?”

„Oh! veľmi dobre, pane, veľmi dobre,” vetil Oliver.

„Bol by som rád, keby si im o tom nevravel,” rieko Harry skočiac mu do reči; „lebo moja matka by mi potom chcela častejšie písat a to by ju len vzrušovalo a namáhalo. Nechže je to naším tajomstvom a hľaď mi všetko napísat! Spolieham sa na teba!”

Oliver pri myšlienke na svoju dôležitosť cítil sa povzneseňm a pocteným, preto sväto-sväte slúbil, že zadrží tajomstvo a splní poverenie. Mr. Maylie sa s ním rozlúčil, ubezpečiac ho o svojej oddanosti a láske.

Lekár bol už v koči, Giles (ktorý dľa dohovoru mal zostať) držal dvierka otvorené, a služobné prizeraly sa zo zahrady. Harry vrhol spešný pohľad na zamrežované okno a vyskočil do koča.

„Pohni!!” zvolal, „napred v tvrdom, rýchлом, plnom cvale! Aby nás ani vietor nedohonil.”

„Halló!” volal doktor, spúšťajúc s chvatom predné okno a kričiac na postiliona, „bol by som rád, keby to šlo pomaly. Počujete?”

Koč uháňal s hrkotom a cvengotom, kým len diaľka nepohltila tieto zvuky a jeho rýchly pohyb mohlo oko sledovať len dľa hustého oblaku prachu, ktorý sa kundolil na ceste. Povoz sa niekoľko ráz objavil pri vanutí vetra, kým napokon pri zákrute úplne zmizol. Diváci odišli až potom, keď už oblak prachu neboli viacej viditeľný.

Bol tu však jedon pozorovateľ, ktorého oči ešte dlho utkvele hľadely na bod, kde zmizol povoz, hoc už tento bol na mile vzdialený, lebo za bielou záclonou, ktorá tvorila závoj pred očami Harryho, keď pozrel na oblok, sedela Rose.

„Zdalo sa mi, že bol veselý a šťastný,” riekla konečne. „Obávala som sa, že by mohol byť iný. Mýlila som sa; a tomu sa veľmi, veľmi teším.”

Slzy sú znakom radosti práve tak, ako žiaľu, ale tie, ktoré kanuly dolu Rosinou tvárou, ked' zadumane sedela pri okne, hľadiac uprene na jedno miesto, zdaly sa viacej vravet o smútku ako o radosti.

HLAVA XXXVII.

Čitatel môže pozorovať domácu roztržku, ktorá v manželstve nebýva práve neobyčajnou.

Mr. Bumble sedel v izbe chudobíncu a smutne pozeral na bezútešný krb, v ktorom, keďže bolo leto, neplápolal oheň, a len pablesky matných lúčov slnca sa odrážaly od jeho chladného, lesklého povrchu. Papierová mucholapka visela s povale, na ktorú s času na čas pozrel v chmúrnom zadumaní a keď nič netušiaci hmyz obletoval pestré pletivo Mr. Bumble pozeral naň zakaboneným pohľadom a ešte temnejšie tiene pokrývaly jeho obličaj. Mr. Bumble rozmyšľal a môže byť, že práve muchy mu pripomenuly dajaký bolestný odrek jeho minulého života.

Avšak nie len trud Mr. Bumbleho vzbudzoval tklivý smútok v hrudi pozorovateľa. Nechýbaly tuná ani iné s jeho osobnosťou úzko spiaté znaky, ktoré svedčily o tom, že v súvise s jeho postavením nastaly veľké zmeny. Kam sa podel jeho šnorovaný kabát, kam trojrohý klobúk? Ešte vždy nosil krátke nohavice, tmavé vlnené punčochy obopínaly jeho lýtku, ale to už neboli jeho niekdajšie nohavice. Jeho kabát bol sice široký ako predošlý, ale predsa len úplne inakší. Mohutný trojrohý klobúk zamenil skromným, okrúhlym. Mr. Bumble už neboli pedelom.

Sú v živote povýšenia, ktoré — keď odhliadneme od hmotných výhod — nadobúdajú zvláštnu cenu a vážnosť kabátmi a vestami s týmito povýšeniami súvisiacimi. Poľný maršal má

svoju rovnošatu; biskup má zase hodvábnu kamžu, právny zástupca svoj hodvábny plášť a pedel zas trojrohý klobúk. Zbavte biskupa hodvábnej kamže, alebo pedela trojrohého klobúka a šnorovania, čím ostanú? Ľuďmi. Jednoduchými ľuďmi. Hodnosť ba zrovna i svätość často býva viacej otázkou kabáta a vesty, ako si to ľudia myslia.

Mr. Bumble vzal si za ženu Mrs. Corneyovú a stal sa správcom chudobinca. Iný pedel prevzal jeho moc a zdedil po ňom trojrohý klobúk, zlatom šnorovaný kabát a palicu.

„Sú tomu zajtra práve dva mesiace, ako sa to stalo!” riekoval Mr. Bumble s povzdychom. „Zdá sa to byť vekom”. Mr. Bumble azda mysel, že v týchto krátkych ôsmich týždňoch bol sústredený celý jeho šťastný život, ale jeho vzdych mal nesmierny význam.

„Zapredal som sa”, riekoval Mr. Bumble, sledujúc beh svojich úvah, „za šest čajových lyžičiek, za pár cukrových klieští a za jedon strieborný mliečnik, za niekoľko kusov starého náradia a dvadsať libier peňazí. To som si dal! Tak lacno, tak hrozne lacno!”

„Lacno!” kričal škrekľavý hlas do uší Mr. Bumbleho: „ty by si bol býval za každú cenu drahý, veď som ťa dosť drahô zaplatila, to vie sám Boh nad nami!”

Mr. Bumble sa obrátil a pozrel do tvári svojej zaujímavej manželky, ktorá len neúplne rozumejúc niekoľkým slovám jeho úvahy, predošlú poznámku odvážila sa vyslovíť len nahodile.

„Mrs. Bumble, madam!” riekoval Mr. Bumble so sentimentálnou väžnosťou.

„Čo?” skríkla dáma.

„Budte tak láskavá a pozrite sa na mňa,” riekoval Mr. Bumble, utkvejúc na nej pohľadom. (Ak vydrží tento pohľad,” riekoval k sebe Mr. Bumble, „vydrží všetko. Tento pohľad vždy účin-

koval na chudobu. Ak sa minie cieľa, raz navždy je po mojej moci.”)

Či celkom nepatrné prižmúrenie oka bolo dostatočné na skrotenie biednych, ktorí súc slabo živení neveľmi vládli sebou a či niekdajšia Mrs. Corneyová bola cele obrnená proti bodavým pohľadom, môže byť predmetom hádky. Skutočnosťou je, že matrónu nepremohol jeho mračný pohľad, ba naopak premerala ho pohŕdave a pustila sa do smiechu, ktorý znel veľmi prirodzene.

Počujúc tieto neočakávané zvuky, Mr. Bumble pozeral najprv nedôverčive a potom prekvapene. A zasa upadol do predošlého stavu, kým jeho pozornosť nevzbudil znova hlas jeho družky. „Či tu chceš chŕapajúc sedieť celý deň?” tázala sa Mrs. Bumbleová.

„Budem tu tak dlho sedieť, ako sa mi len páči, madam”, vetil Mr. Bumble, „a potom nechrápal som, ale ved’ môžem chrápať, zívať, smrkať, smiať sa, lebo kričať dľa ľubovôle, mám na to predsa právo.”

„Máš vraj právo!” posmievala sa Mrs. Bumbleová pohrdliivo. „Už som to raz vyslovil, madam,” riekol Mr. Bumble. „Právo mužského je rozkazovať.”

„A čo je potom, pre pána Jána, právo ženskej?” kričala vdova nebožtíka pána Corneya.

„Posluchať, madam,” hrmel Mr. Bumble. „Tomu vás mal naučiť váš nebohý manžel, a potom môž byť, že by bol zostal na žive. Bol by som mu to chudákovi doprial.”

Mrs. Bumbleová vidiac okamžite, že zavítal rozhodný okamih a že udrela hodina, v ktorej musí konečné víťazstvo získať jedna alebo druhá strana, akonáhle počula narážku na zosnulého, klesla do kresla a s výkrikom, že Mr. Bumble je bezcitným hoviadkom, dostala záchvat plaču.

Ale slzy neboli cestou, ktorou sa bolo možno dostať k duši

Mr. Bumbleho, jeho srdce bolo nepremokavé. Podobalo sa bobrovému klobúku, ktorý vydrží aj sprchu dážďa a preto jeho nervy pri pohľade na slzy staly sa sviežejšími a silnejšími, lebo tieto vravely o slabosti a boly nemými zvestovateľmi jeho sily, a preto ho tešily a povznášaly. Obzeral svoju paniu pohľadmi veľkého zadostučinenia, a prosil ju povzbudzujúcim spôsobom, aby sa len dobre vynariekala, že je to dľa mienky odborných lekárov veľmi zdravé.

„To rozširuje plúca, obmýva pleť, osviežuje zrak a chlácholí rozčulenie,” riekol Mr. Bumble. „Len sa vyrumádzgaj.”

Ked' si uľahčil týmto žartom, Mr. Bumble sňal klobúk s vešiaka a nasadiac si ho švihácky na jednu stranu, ako mužský, ktorý cíti, že dosiahol nadvládu, vsunul ruky do vreciek a nedbale kráčal ku dverám s ľahkostou a huncútstvom, ktoré odzrkadloval jeho celý zjav.

Mrs. Corneyová urobila najprv pokus so slzami, lebo to bolo menej namáhavé ako pästný útok, ale bola cele pripravená použiť aj tento druhý spôsob, o čom sa Mr. Bumble mohol čoskoro presvedčiť.

Prvý dôkaz toho tkvel v skutočnosti zjavnej v dutom zvuku, a bezprostredne za ním náhle odletel jeho klobúk do opačného kúta chyže. Týmto predbežným pokračovaním bola obnažená jeho hlava, po čom zručná dáma, oblapiac mu jednou rukou hrdlo, druhou ho mlátila neobyčajnou obratnosťou a silou. Po tomto k vôle malej rozmanitosti doškrábala mu tvár s šklbala mu vlasy, šmarila ho na stolicu, ktorá stala akoby na pohotové, a vyzvala ho, že ak sa odváži, aby vravel ďalej o svojich právach.

„Vstaň!” riekla Mrs. Bumbleová rozkazujúcim hlasom, „a prac sa ztadiaľto, ak nechceš, aby som vyviedla dajakú hrúzu.”

Mr. Bumble vstal s tvárou kajúcnika, desiac sa, aká hrúza by sa mohla stať; zdvihol klobúk, a pokukával ku dverám.

„Ideš?” tázala sa Mrs Bumbleová.

„Isteže, moja drahá, isteže,” vetil Mr. Bumble a pohnul sa rýchlejším pohybom ku dverám. „Nechcel som — idem, moja drahá! Si taká prudká, že vskutku ja —”

V tom okamihu Mrs. Bumbleová sohla sa náhle, aby napravila koberec, ktorý bol pri rukavičke skrkvaný. Mr. Bumble okamžite sa vyrútil z chyže bez toho, že by bol pridal myšlienku ku nedokončenej vete: zanechajúc víťazom na bitevnom poli niekdajšiu Mrs. Corneyovú.

Mr. Bumble bol úplne zaujatý prekvapením a bitkou. Mával vždy rozhodnú radosť z prevádzania drobných krutostí, následkom čoho !čo je zbytočné podotýkať) bol zbabelcom. Tým azda nemá byť snižovaná jeho povaha, lebo veľa úradných osôb, ktoré sú vysoko ctené a obdivované, je obetou podobných slabostí. Táto poznámka činená je skôr k jeho prospechu s úmyslom presvedčiť čitateľa o jeho úradníckych schopnostiach.

Ale miera jeho poníženia nebola ešte dovršená. Prejdúc ústavom, prvý raz sa zamyslel nad tým, že na chudobu sa vzťahujúce zákony príliš tvrdo stíhajú ľudí a že mužskí, ktorí ušli od svojich žien, ponechajúc ich zaopatrovaniu obci, nemali by byť vôbec trestaní, ba skôr odmenení ako zaslúžilé osobnosti, ktoré veľa trpely; Mr. Bumble prišiel k miestnosti, kde niektoré chudobné ženské boly zamestnané praním farskej bielizne. Bolo počut ztadiaľ hlasnú vravu.

„Hm!” riekol Mr. Bumble, sbierajúc všetku svoju vrodenú dôstojnosť. „Aspoň tieto ženské musia i naďalej uznávať moje práva. Hallo! hallo! Vy tam, čože je to za krik, vy strigy?” S týmito slovami Mr. Bumble otvoril dvere a vstúpil veľmi rozhorčene a energicky, ale zaraz zmenil svoj spôsob v naj-pokornejší a najpoddanejší tón, keď jeho zrak neočakávane spočinul na postave jeho pani manželky.

„Moja drahá,” riekol Mr. Bumble, „nevedel som, že si tuná.” „Nevedel si, že som tuná!” opakovala jeho slová Mrs. Bumbleová. „Čo tu hľadáš?”

„Myslel som, že príliš veľa rozprávajú miesto toho, aby pilne vykonávaly svoju prácu, moja drahá,” vetil Mr. Bumble: pozerajúc roztržite na dve pri koryte stojace stareny, ktoré si pohľadmi dávaly na javo obdiv nad pokorou správcu chudobinca.

„Myslel si, že hovoria priveľa?” riekla zasa Mrs. Bumbleová. „Je to sice pravda, že si ty tuná správkyňou, moja drahá,” dopúšťal Mr. Bumble, „ale nenazdal som sa, že tu budeš mať práve prácu.”

„Poviem vám dačo, Mr. Bumble,” vetila jeho pani. „Nepotrebuje tuná vášho zasahovania. Veľmi rád pcháte nos do vecí, ktoré sa vás netýkajú, a vzbudzujete v dome všade len smiech akonáhle sa obrátite chrbtom, a robíte zo seba blázna v každú hodinu dňa. Practe sa, chodťte!”

Mr. Bumble, videl s bôľnymi pocitmi radosť dvoch starých žien, ktoré sa chichotaly škodoradostne, a váhal za okamih. Mrs. Bumbleová, ktorá už nevedela byť zdržanlivou v trpeliosti, schvátila nádobu s mydlinami a strkajúc ho ku dverám, rozkázala mu, aby sa okamžite vzdialil, lebo inak sa vystaví tej nepríjemnosti, že obsah nádoby vyleje na jeho okrúhlu postavu.

Čože mal robiť Mr. Bumble? Bezútešne pozrel vokol odísiel, a keď prišiel ku dverám, chichot starien vybuchol v hlasný rehot neudusiteľnej veselosti. Potreboval ešte len toto. Bol ponížený v ich očiach, ztratil úctu a vážnosť u chudoby, spadol s výšin a jasu svojho pedelského úradu, do najnižšej hlbky a octnul sa pod papučou.

„A to všetko za dva mesiace!” riekol Mr. Bumble, preniknutý trudnými myšlienkami. „Dva mesiace! Ešte len pred dvoma

mesiacmi nie len, že som bol samému sebe pánom, ale pánom všetkého, čo patrilo ku chudobincu a teraz! —”

Bolo toho priveľa. Mr. Bumble vyťahal za uši chlapca, ktorý mu otváral bránu (lebo v zadumaní prišiel až ku vchodu chudobíncu) a šiel roztržite po ulici.

Prešiel hore jednou ulicou, prešiel dolu druhou, kým ukrotil prvý väšnivý nával svojho žravého zármutku. Následkom odvedenia citov stal sa smädným. Šiel okolo veľa krčiem, ale konečne zastal pred jednou v bočnej uličke, jej izba, ako to mohol zistiť spešným pohľadom cez záclonu, bola prázdná. V miestnosti sedel jedený host. V tom začalo prudko pršať. To ho prinútilo k rozhodnutiu. Mr. Bumble vstúpil; idúc okolo výčapu rozkázal si dajaký nápoj a potom vkročil do miestnosti, do ktorej nazrel z ulice.

Mužský, ktorý tuná sedel, bol vysoký a tmavej pleti a mal veľký plášť. Zdalo sa, že je cudzincom a jeho unavený pohľad, a zaprášené šaty svedčili o tom, že prekonal dlhšú cestu. Živo pozeral na Bumbleho, keď tento vstúpil, ale keď ho Bumble zdravil, sotva kývnul hlavou.

A hoc mal Mr. Bumble vážnosti aj za dvoch, keďže cudzinec nebol družný, nútený bol v tichu popíjať gin s vodou a čítať noviny s veľkou okázalosťou.

Stalo sa, ako sa to často stáva, keď dvaja dostanú sa v podobných okolnostiach do spoločnosti, že Mr. Bumble s času na čas pobádaný bol mocným popudom, aby kradmo pozrel na cudzinca a neraz ustriehol, že cudzinec v tom istom okamihu pozérá tiež kradmo na neho. Nezručnosť Mr. Bumbleho sa zväčšovala pozoruhodným výrazom cudzincových očí, ktoré hoc aj boli bystré a žiarivé, predsa boli zastrené mrakom nedôvery a podozrievania, a maly odpudzujúci pohľad, aký ešte dosiaľ nikdy nevidel.

Ked' sa takto niekoľko ráz zmerali pohľadmi, cudzinec prerušil ticho drsným, hlbokým hlasom.

„Hľadali ste ma,” riekol „ked' ste pozerali do okna?”

„Neuvedomil som si to. Nie ste vy Mr — —” Tu Mr. Bumble pozastal na chvíľu, lebo by sa bol rád dozvedel cudzincove meno a tak sa domnieval v svojej netrpelivosti, že by ho tento mohol vysloviť.

„Vidím, že ste ma nehľadali,” riekol cudzinec a sarkastický výraz pohrával okolo jeho úst; „lebo inak by ste vedeli moje meno, ale ho neviete a odporúčam vám, aby ste ho nestopovali.”

„Nechcel som vám zle, mladý človek,” poznámenal vznešene Mr. Bumble.

„Ani ste mi nič zlého neurobili,” povedal cudzinec.

Za týmto krátkym rozhovorom nasledovala druhá prestávka, ktorú prerušil cudzinec.

„Už som vás myslím raz videl?” riekol. „Ale vtedy ste boli inak oblečený, stretol som sa s vami len na ulici, ale zato som vás dnes predsa poznal. Predtým ste tu boli pedelom, či nie?”

„Bol som,” riekol Mr. Bumble s určitým prekvapením, „far-ským pedelom.”

„Tak je,” vetil druhý, kývnuc hlavou. „Videl som vás v tej hodnosti. A čím ste teraz?”

„Správcom chudobinca” vetil Mr. Bumble pomaly a dôrazne, aby znemožnil prípadnú neprístojnú dôverčivosť, ktorej by sa mohol cudzinec dopustiť. „Správcom chudobinca, mladý človek!”

„Nepochybujem, že máte ten istý smysel pre vlastný záujem ako aj prv?” pokračoval cudzinec hľadiac ostro do očí Mr. Bumbleho, keď ich tento pri danej otázke s údivom zdvíhal.

„Neobávajte sa, môžete mi, pane, smelo odpovedať. Ako vidíte, poznám vás dosť dobre.”

„Predpokladám, že ženatý človek,” vetil Mr. Bumble, zastrúc si dlaňou oči, a skúmajúc cudzinca v zrejmých rozpakoch od hlavy až do päty, „práve tak ako slobodný nemá proti tomu cťpor, aby si statočne vyrobil dajakú tú penny. Farský úradníci nie sú tak skvele platení, aby mohli opovrhovať čo priam i menšou zvláštnou odmenou, keď ju môžu získať slušným spôsobom.”

Cudzinec sa usmieval a zasa kývnul hlavou, ako by bol povedal, že sa nemýlil v svojom človeku, potom zazvonil.

„Naplňte tento pohár znova,” vravel, podávajúc hostinskému prázdnemu sklenku. „Nechže je silný a horúci. Myslím, že ho tak máte rád?”

„Nie príliš silný,” vetil Mr. Bumble, odkašľúc si s chuťou.

„Hostinský, rozumiete, čo to znamená!” riekol cudzinec sucho. Hostinský sa usmial, zmizol, a čoskoro sa vrátil s pariacou sa liehovinou, z ktorej prvý hlt vohnal Mr. Bumblemu slzy do očí. „A teraz ma počúvajte,” riekol cudzinec, zatvoriac dvere a okno. „Prišiel som dnes do tohoto mesta, aby som vás výhľadal, a následkom šťastia, ktoré diabol s času na čas vrhá do cesty svojim priateľom, vstúpili ste do miestnosti, kde som sedel, keď sa práve vami zapodievala moja myseľ. Chcel by som od vás dajaké objasnenia. Nechcem, aby ste mi ich dali za darmo, hoc je ich ľahko zadovážiť. Vezmite si toto na závdavok.”

A ako vravel, posunul cez stôl niekoľko soveraignov svojmu spoločníkovi tak opatrne, aby cvengot peňazí neboli počuteľní. Mr. Bumble pečlive prezrel mince, aby sa presvedčil o ich pravosti, potom ich posbieranl s veľkou spokojnosťou, a vsunul ich do vrecka svojej vesty. Cudzinec pokračoval: „Nože rozpomeňte sa na posledných dvanásť rokov, počínajúc minulou zimou.”

„To je dlhý čas,” riekol Mr. Bumble. „Dobre. Už som to urobil.”

„Javiskom je chudobinec.”

„Dobre!”

„Dej odohráva sa v noci.”

„Áno.”

„Miestom bola dajaká tá mizerná diera, v ktorej biedne ženské im samým tak často nežičený život a zdravie dávaly deťom, o ktoré sa musí starať farnosť. A tieto nešťastnice ukrývaly svoju hanbu v hrobe!”

„Domnievam sa, že je to izba pre šestinedieľky?” riekol Mr. Bumble, nesledujúc veľmi vzrušené líčenie cudzince.

„Áno,” riekol cudzinec. „Tam sa narodil chlapec.”

„Veľa chlapcov, poznamenal Mr. Bumble, kníšiac malomyselne hlavou.

„Mor na tých mladých diablov!” zvolal cudzinec. „Vravím o jednom; o nežnom, bledolícom chlapcovi, ktorý bol učňom u tunajšieho stolára, želal som si, keby si bol urobil pre seba rakev a zašrauboval do nej svoje telo — ktorý ako sa myšlo, pozdejšie zutekal do Londýna.”

„Čo, vy myslíte Olivera! Mladého Twista!” riekol Mr. Bumble. „Akože, pamätám sa naň. Nikdy sme nemali takého svojehlavého mladého šibala — —”

„Nie som naň zvedavý, počul som o ňom dosť,” riekol cudzinec, zastaviač Mr. Bumbleho v snovaní tirady o priestupkoch biedneho Olivera. Chcem dačo zvedieť o žene, o strige, čo opatrola jeho matku. Kde je?”

„Kde je?” riekol Mr. Bumble, ktorého gin s vodou priviedol do žartovnej nálady. „Tažko povedať. Tam, kam odišla, nie je potrebná porodná babka, myslím, že je teraz bez zamestnania.”

„Ako to myslíte?” spýtal sa rázne cudzinec.

„Že zomrela minulú zimu,” vetil Mr. Bumble.

Ked' podal toto objasnenie mužský hľadel na neho uprene a hoc aj neodvrátil od neho oči ani potom, jeho pohľad stával sa postupne bezvýrazným a roztržitým, ako by sa bol ztrácal v myšlienkach. Za chvíľu sa zdalo, že tonie v pochybnostiach, či sa tejto zpráve tešíť, buďto sa ňou rozčarovať, ale napokon si oddychol slobodnejšie a odvrátiac oči povedal, že to moc neznamená. Pri tom vstal ako by chcel odísť.

Ale Mr. Bumble bol dosť prehnaný, aby hned' zbadal, že kynie príležitosť, keď môže hojne ľažiť z tajomstva svojej lepšej polovičky. Dobre sa pamätal na večer, v ktorý umierala stará Sally, lebo udalosť toho dňa poskytla mu možnosť rozpamätať sa na všetko, ved' práve pri tej príležitosti nabídnul manželstvo Mrs. Corneyovej, a hoc mu aj táto dáma nikdy neodhalila tajomstvo, ktorého bola jediným svedkom, predsa začul dosť o ňom, aby vedel, že sa vzťahuje na dačo, čo sa prihodilo v prítomnosti stareny ako chudobincovej ošetrovateľky mladej matky Olivera Twista. Rozpomenúc sa rýchlo na túto okolnosť, oznámil tajuplne cudzincovi, že jedna ženská sa zatvorila so starou babizňou krátko pred jej smrťou, a má príčinu sa domnievať, že by táto mohla objasniť predmet jeho vyšetrovania.

„Ako by som sa mohol s ňou stretnúť?” riekol cudzinec neobozretne, a vyjaviac cele zrejme, že má akési obavy, ktoré zasa oživly pri tejto zvesti.

„Len s mojou pomocou,” vetil Mr. Bumble.

„Kedy?” zvolal s chvatom cudzinec.

„Zajtra,” vetil Bumble.

„O deviatej večer,” riekol cudzinec, vynímuc zdrap papiera a naznačiac naň obskúrnu adresu „na príboji” písmenami, ktoré prezádzaly rozčulenie; „privedeťte ju ta o deviatej”.

Nemusím vám hovoriť, aby ste to zachovali v tajnosti. Ved je to vo vašom záujme".

S týmito slovami šiel ku dverám, aby zaplatil za pálenku ktorú vypili. Podotknúc krátko, že sa ich cesty rozchádzajú, odišiel bez všetkej ceremónie, pripomenúc ešte raz dohovorenú hodinu budúceho večera.

Pozrúc na adresu farný úradník zbadal, že niet na nej meno. Cudzinec nezašiel ešte príliš ďaleko, preto šiel za ním, aby sa ho spýtal.

„Čo chcete?” zvolal mužský, rýchlo sa otočiac, keď sa Bumble dotknul jeho ramena. „Prečo idete za mnou?”

„Len jednu otázku,” riekol správca, ukazujúc na zdrap papiera. „Po kom sa mám pýtať?”

„Po Monkovi!” vetil mužský, a odišiel s chvatom. —

HLAVA XXXVIII.

Obsahuje zprávu o tom, čo sa stalo medzi pánom Bumbleom, jeho paňou a Mr. Monksom, taktiež ich nočný rozhovor.

Bol chmúrny, dusný letný večer. Mraky ktoré, visely celý dcň, roprestrely sa hustou a lenivou massou, veľké dažďové kvapky spŕchaly a zvestovaly príchod prudkej búrky, keď Mr. a Mrs. Bumble, vyšli z hlavnej ulice mesta a zabocili k rozptýlenej kolonii rúcajúcich sa domov, vzdialených asi na pol druhej míle, vystavených nedaleko rieky v nezdravej močarine.

Obidvaja boli zahalení do starých ošumelých plášťov, ktoré ich asi maly chrániť pred dažďom a pred pohľadmi zvedavcov. Muž niesol lampáš, z ktorého teraz nevyžiarovalo svetlo a keďže cesta bola blatnatá, šiel niekoľko krokov napred, aby jeho žena mohla stúpať po jeho veľkých stopách. Šli v úplnom tichu; s času na čas Mr. Bumble povastal a obzrel sa, ako by chcel zistiť, či ho jeho družka nasleduje, potom, presvedčiac sa, že mu je tesne v päťach, zrýchlil krok, a pokračujúc v ceste chvátal za vytknutým cieľom.

Miesto nemalo ani zdáleka pochybný charakter, veď o ňom bolo dávno známe, že je hniezdom vykričaných zlodějov, ktorí pod rozličnými zámienkami práce, živili sa hlavne lúpežou a zločinmi. Bola to kopa z nepálených tehiel na rýchlo vystavených brlohov, iné domce boli zasa vybudované z práchnivého loďného dreva, sbúchané bez ladu a skladu a zväčša boli niekoľko stôp od riečneho násypu. Nie-

koľko deravých člnov stálo vytiahnutých v bahne prievnených k nízkemu múru, ktorý sa tu tiahol obrubou. Tu a tam ležalo veslo, alebo svinuté lano, akoby znakom toho, že obyvatelia týchto biednych chatrčí zaoberajú sa dajakým povoľaním na rieke, ale stačil jediný pohľad na sošlosť a neupotrebitelný stav týchto predmetov, aby okolo idúci chodec bez ľažkosti presvedčil sa o tom, že sú tam skôr vystavené k vôli vzbudzovaniu dojmu, ako ku skutočnému upotrebeniu. V srdci tejto hŕby chalúp, obrubujúcich rieku, stála rozsiahla budova, ktorá prv slúžila cieľom dajakej tovarovej výroby a svojho času poskytvala prácu obyvateľom chatrčí, ktoré ju obtáčaly. Ale už sa dávno srútila. Potkani, hmyz a vlhkosť oslabily a podryly piliere, na ktorých stála a značná časť budovy sa už srútila do vody, kým pozostatok kloniac sa nad tmavým prúdom zdalo sa, že čaká len na vhodnú príležitosť, aby mohol nasledovať svojich druhov a poddať sa podobnému osudu.

Pred rumami tejto budovy zastavil sa ctihoný páár, keď za vznel prvý vzdialený rachot hromov, ozývajúci sa ovzduším a počalo prudko pršať.

„Tu by to malo byť dakde,” riekol Bumble, skúmajúc zdrap papieru, ktorý držal v ruke.

„Halló!” volal hlas s hora.

Sledujúc jeho zvuk Mr. Bumble zdvíhol hlavu a zbadal muža ako sa nahýba až po prsá z dvier druhého poschodia.

„Počkajte chvíľku,” volal hlas. „Prídem k vám zaraz.” Hlavá potom zmizla a dvere sa zavrely.

„Je to on?” spýtala sa dobrá pani Mr. Bumblea.

Mr. prisvedčil kynutím.

„Tak si pamäтай, čo som ti povedala,” riekla matróna, „a dľa možnosti hovor čím menej, lebo by si nás hned prezradil.”

Mr. Bumble, ktorý si s veľkými obavami obzeral dom, chcel

práve vyslovíť niekoľko pochybností, či je radno práve teraz pokračovať v podniku, keď bol v tom prekazený príchodom Monksa, ktorý otvoril malé dvere, v blízkosti ktorých stáli a volal ich obidvoch dnu.

„Podťte!” zvolal netrpelive, dupajúc nohou o zem. „Nezdržiavajte ma tu!”

Ženská, ktorá najprv váhala, vstúpila povedome bez ďalšieho zvania. Mr. Bumble, ktorý sa hanbil, alebo obával zaostať, ju nasledoval zrejme veľmi pohodlne a so sotva znaťelnou dôstojnosťou, ktorá bola obyčajne jeho významnou charakteristikou.

„Na kýho čerta stojíte v tom vlhku?” riekol Monks, obračajúc sa k Bumbleovi, keď za nimi zatváral dvere.

„My — my sme sa len chladili,” zajakal sa Bumble, obzerajúc sa bojazlivovo.

„Chladili ste sa!” vetil Monks. „Všetok dážď, ktorý už padol, alebo bude ešte padať neuhasí pekelný oheň, ktorý môže mužský šíriť okolo seba. Neochladíte sa tak ľahko, nemyslite si!”

S tými príjemnými slovami sa Monks rýchlo obrátil k matróne a uprel na ňu svoj zrak, kým ona, ktorá sa tak ľahko nedala zastrašíť bola prinútená odvrátiť svoje oči a sklopiť ich k podlahe.

„To je tá ženská?” tázal sa Monks.

„Hm! to je ona,” vetil Mr. Bumble, pamätajúc na výstrahu svojej ženy.

„Vy si tuším myslíte, že ženy nikdy nezachovajú tajomstvo?” riekla matróna, zamiešajúc sa a vraviac obzrela si Monksa tým istým skúmovým pohľadom.

„Viem, že ho tak dlho zachovávajú, dokiaľ nie je prezradené,” riekol Monks.

„A aké je to tajomstvo?” tázala sa matróna.

„Ztrata ich dobrého mena,” vetil Monks. „Tak, dľa toho istého pravidla, ak vie ženská o tajomstve, ktoré by ju mohlo pri- viesť na šibenicu, lebo zapríčiniť jej vypovedanie, nebojím sa, že ho prezradí. Rozumiete ma, moja pani?”

„Nie,” vetila matróna a vraviac zľahka sa zapýrila.

„Pravda že nie!” riekol Monks. „Ako by ste to mohli?”

Monks z pola posmešne a z pola zlobive pozeral na svojich spo- ločníkov, a znova ich vyzvúc, aby ho nasledovali, chvátal cez rozsiahlu ale nízku miestnosť, a chystal sa že vystúpi po str- mých schodoch, ba skôr po rebríku, vedúcom do druhého po- schodia, akéhosi skladišta pre tovar, keď jasná žiara blesku vnikla otvorom, a za ňou nasledoval rachot hromu, otrásuc až do základov vetchou budovou.

„Počujte!” vykríkol, odskočiac s úžasom. „Počujte! Rachotí, ako by sa ozývalo tisícimi jaskyňami, v ktorých sa skrývajú diabli. Nenávidím ten zvuk!”

Stíchol na niekoľko okamihov a potom zrazu snímuc ruky s očí, k nevýslovnému úžasu Mr. Bumbla, ukázal zmučenú a zblednutú tvár.

„S času na čas prídu na mňa tieto záchvaty”, riekol Monks, zbadajúc jeho zdesenosť „a niekedy ich zapríčiní hromobitie. Nevšímajte si to, už to prešlo.

Toto povediac vyšiel hore rebríkom a v miestnosti do ktorej vstúpil zavrel rýchlo okenice, stiahol lampáš, ktorý visel na povrázku, prechádzajúcim mohutnou povalovou hradou, a ktorý vrhal matné svetlo na starý stôl a na tri k nemu pri- stavené stoličky.

„Tedy,” vravel Monks, keď si všetci sadli „čím skôr sa do- staneme k našej veci, tým lepšie pre všetkých. A či pani vie, o čo vlastne ide, vie?”

Otázka bola opravená na Bumblea, ale motróna predstihla je- ho odpoved’ zdrozniac, že je s vecou dokonale obznámená.

„Mal pravdu, keď vravel, že ste boli pri tej babizni v tú noc, keď zomrela a že vám dačo povedala? — —

„O matke toho chlapca, ktorého ste menovali?” vetila matróna, prerušiac ho. „Áno”.

„Prvou otázkou je, akej povahy bolo jej sdelenie?” riekol Monks.

„To je druhá otázka,” podotkla ženská s veľkou rozvahou.

„Prvá otázka je akú cenu má to sdelenie”.

„Ký ďas to vie povedať, keď nevedno akého druhu je ono? spýtal sa Monks.

„Som presvedčená, že to nevie nik lepšie ako vy,” vetila Mrs. Bumbleová, ktorej nechybela smelosť, čo mohol potvrdiť z vlastnej zkúsenosti aj jej manžel.

„Hm!” riekol Monks významne s chtive tázavým pohľadom,

„Eh, bolo by to hodno dajaký ten groš?

„Azda áno.” znala vážna odpoved.

„Dačo jej bolo odňaté,” riekol Monks. „Dačo, čo nosila. Dačo, čo — —”

„Lepšie by bolo, keby ste dačo nabídli,” prerušila ho Mrs. Bumbleová. „Už som toho dosť počula, aby som bola istá, že moja zpráva má pre vás cenu”.

Mr. Bumble, ktorý doteraz neboli hlbšie zasvätený svojou lepšou polovičkou do tajomstva, o ktorom vedel len toľko ako na začiatku, počúval ich rozhovor s natiahnutým krkom a vyvalenými očami, ktoré upieral striedave na svoju ženu a na Monksa s netajeným, vzrastajúcim prekvapením, keď sa posledný vážne spýtoval, akú sumu žiada za prezradenie tajomstva.

„Čo vám je hodno?” spýtala sa ženská práve tak rozvažite ako prv.

„Môž byť že nič, môž byť, že dvadsať libier,” vetil Monks.

„Povedzte si sama, koľko chcete.”

„Pridajte k sume, ktorú ste označili, ešte päť libier; dajte mi dvadsať päť libier v zlate,” riekla ženská, „a poviem vám všetko, čo viem. Prv avšak nie”.

„Dvadsať päť libier!” zvolal Monks, ustúpiac nazad. „Hovorila som jasne,” vetila Mrs. Bumbleová. „Ved’ to nie je voskrz tak veľká suma”.

„Nie je to veľká suma za bezvýznamné tajomstvo, ktoré ked’ mi prezradíte, nebude mať vôbec cenu!?” zvolal netrpelive Monks, „tajomstvo, ktoré bolo dvanásť rokov pochované!”

„Také veci sa dobre držia a časom sa ich cena aj zdvojnásobní, ako cena dobrého vína,” vetila matróna, ostávajúc rezolútne chladnou ako prv. „A že bolo pochované, čo to znamená? — Sú ľudia, ktorí budú ležať mŕtvi dvanásťtisíc, buďto dvanásť milionov rokov, ako vieme, ktorí napokon budú vyskládať neznámé bájky!”

„A čo, ked’ zaplatím nadarmo?” spýtal sa váhave Monks.

„Ľahko si ich môžete vziať zpäť,” vetila matróna. „Som len ženskou, samotnou ženskou, bez akejkoľvek ochrany”.

„Nie si samotná, moja drahá, ani nie bez ochrancu,” riekoľ pokorne, od strachu sa chvejúcim hlasom Mr. Bumble. „Ved’ som tu ja, moja drahá. A potom,” riekoľ Mr. Bumble a zuby mu drkotaly pri hovore, „Mr. Monks je príliš gentleman k tomu, aby sa dopustil násilia proti parochiálnym osobám. Mr. Monks vie, že nie som už mladým mužským, moja drahá, a že preto som povedzme trocha slabší, ale on počul, vravím, nepochybujem, Mr. Monks to počul, že som veľmi rozhodným úradníkom s neobyčajnou silou, ked’ ma podráždia. Potrebujem len, aby ma trocha podráždili”.

Ked’ Mr. Bumble vravel, siahol so zakabonenou tvárou za lampášom s ohnivým rozhodnutím, aby plne znázornil poplašeným výrazom svojej tváre, že by potreboval trocha vzrušenia, a to ani nie trocha, kým by sa pustil do boja, odhliadnuc

ovšem od chudoby, lebo iných osôb, buďto k tomu cieľu vycvičených.

„Ty si šaľo,” riekla Mrs. Bumbleová odvetou, „a bolo by lepšie, keby si držal jazyk za zubami”.

„Lepšie by bol urobil, keby si ho pred svojím príchodom bol vyrezal, keď nevie hovoriť tichším hlasom,” rieko Monks zlostne. „Tak on je vaším mužom, eh?”

„On, mojím mužom!” chechtala sa matróna, vyhýbajúc sa odpovedi.

„Myslel som si to, keď ste sem vošli,” vetil Monks, pozorujúc zlostný pohľad, ktorý dáma, keď hovorila, vrhla na manžela.

„Tým lepšie, môžem aspoň jednať bez váhania, keď vidím, že ste jednej vôle. Myslím to vážne. Hľadte sem!”

Siahol rukou do bočného vačku a vynímuc ztade plátené vrecko, výčítal na stôl dvadsať päť sovereignov a posunul ich ku ženskej.

„Tak,” rieko, „soberte si ich, a keď pominie hromobitie, ktoré tak cítim čo chvíľa sa vznesie nad strechou domu, poviedzte mi tú história”.

A keď prestalo nad ich hlavami hromobitie, ktoré vskutku nebolo tak blízko, ako sa domnievali, Monks závihnuč zo stola tvár, naklonil sa, aby vypočul, čo povie Mrs. Bumbleová. Ich tváre sa temer dotýkaly, keď sa dvaja mužskí skláňali nad malým stolom dychtiac počuť, čo povie ženská, ktorá sa tiež naklonila, aby bol počuteľný jej šepot. Skromné blesky stiahnutého lampáša padaly zrovna na nich zvyšujúc bledosť a uzkostlivosť ich obličajov, ktoré obklúčené najhlbšou tmou, vyzeraly strašlive.

„Keď ženská, ktorú sme menovali starou Sally, zomierala”, začala matróna, „my dve sme boly o samote”.

„Nebol tam ešte dakto? spýtal sa Monks práve takým tichým šepotom; „či nebola v druhej posteli dajaká chorá, alebo idio-

tická osoba? Nik, kto by bol mohol počuť a prípadne rozumieť tomu, čo sa vravelo?

„Ani živej duše,” vetila ženská, „boly sme samotné, stála som sama pri jej posteli, keď zápasila so smrťou”.

„Dobre,” riekol Monks, hľadiac na ňu pozorne. „Pokračujte”.

„Vravela o mladom stvorení,” pokračovala matróna, „ktorá porodila pred pár rokmi chlapca, nie len v tej istej chyži, ale zrovna v tej istej posteli, v ktorej umierala potom ona”.

„Ej?” riekol Monks s chvejúcimi sa rtami pozerajúc cez plece.

„Kýho ďasa! Čo z toho ešte vykvitne!”

„To bolo to dieťa, ktoré ste pomenovali včera večer,” riekla matróna, kynúc bezstarostne svojmu manželovi, „jeho matku opatrovníčka okradla”.

„Za živa?” spýtal sa Monks.

„Po smrti,” vetila ženská akoby so zachvením. „Okradla mrtvolu matky prv ako stačila vychladnúť o to, čo mala dľa matkinej prosby, vyslovej posledným dychom, schovať pre nemluvňa”.

„Ona to predala?” zkríkol Monks so zúfalou dychtivosťou.

„Predala to? Kedy? Kde? Komu? Ako dávno?”

„Keď mi s veľkou námahou povedala, že čo urobila,” riekla matróna, „klesla nazad a zomrela”.

„Bez toho, že by bola povedala viacej?” zvolal Monks hlasom, ktorý čím ho väčšmi tlumil znel tým zúriavejšie. „To je lož! Nechcem, aby ste si so mnou zahrávali. Ona musela povedať viacej. Zničím vám životy, ale chcem vedieť, čo to bolo”.

„Nepovedala viac ani slova,” riekla ženská, zrejme nedotknutá hlasom cudzinca (čoho bol Mr. Bumble ďaleký); „ale jednou rukou, ktorá bola čiastočne sovrenná prudko, zachytila sa môjho plášťa a keď som videla, že je mŕtva, otvorila som násilne ruku, ktorá svierala kus špinavého papieru”.

„Čo obsahoval —” prerusil ju Monks, nakloniac sa vopred.

„Nič,” vetila ženská, „bol to lístok zo zástavárne”.

„Na čo?” tázal sa Monks.

„Poviem vám, keď to bude na čase,” riekla ženská. „Domnievám sa, že skvost za čas ukrývala v nádeji, že ho lepšie zpeňaží; ale potom ho založila a sporila a shŕňala peniaze, aby mohla zaplatiť s roka na rok úroky, aby neprepadol, a raz keby oň šlo, mohla ho zase vymeniť. Ale takéto dačo sa neprihodilo, a ako vám vravím, zomrela s tým kúskom papiera, ktorý mala ukrkvaný a užmolený v ruke.

Za dva dni by bol šperk prepadol, myslela som si, že by mi raz mohol byť na osoh, preto som ho vymenila”.

„Kde je teraz?” spýtal sa s chvatom Monks.

„Tu,” vetila ženská. A akoby bola rada, že sa ho môže sprostíť, prudko vrhla na stôl malé kožené, sotva pre francúzske hodinky stačiace vrecúško, na ktoré sa Monks hned vrhol a otváral ho trasúcimi sa rukami. Bol v ňom malý zlatý medailon, ktorý obsahoval dve kadere vlasov, a hladký zlatý snubný prsteň.

„Je v ňom vyryté slovo „Agnes,” riekla ženská, „povedľa je vynechané miesto pre priezvisko a potom nasleduje dátum, ktoré označuje rok pred narodením dietáta. Toľko som zistila.”

„A to je všetko?” riekoval Monks po zovrubnej a dychtivej prehliadke vrečúška.

„Všetko,” vetila ženská.

Mr. Bumble si vydýchol z hlboka, ako by bol rád že je už po histórii, a nebola zmienka o vrátení dvadsiatichpiatich libier, a teraz sa osmelil, aby si sotrel pot, ktorý mu počas predchádzajúcej rozpravy stekal dolu nosom.

„Neviem nič o tejto histórii, práve len toľko, čo môžem tušiť,”

riekla ženská, obrátiac sa k Monksovi po krátkom mlčaní,
„a neprajem si nič zvedieť, je to istejšie. Ale rada by som vám
dala dve otázky, môžem?“

„Pýtajte sa,“ riekol Monks s istým prekvapením, ale či dám,
lebo nedám odpoveď, to je iná otázka“.

„— to sú už tri,“ poznamenal Mr. Bumble, chtiac byť žar-
tovným.

„Je to to, čo ste chceli mať odo mňa?“ tázala sa matróna.

„Je,“ vetil Monks. „A druhá otázka?“

„Čo mienite s tým urobiť? Či by to mohlo byť upotrebené
proti mne?“

„Nikdy,“ vetil Monks, „proti nikomu. Hľadte sem! Ale aby ste
dajako nevykročili, lebo v tom páde váš život nestojí za
fifku“.

S týmito slovami odtiahol náhle stôl stranou a vynímuc z dláž-
ky železný kruh otvoril padacie dvere, ktoré sa rozovrely tesne
u nôh Mr. Bumbla, čo zapríčinilo, že patričný pán s veľkou
rýchlosťou ustúpil niekoľko krokov nazad.

„Pozrite sa dolu,“ riekol Monks, spúšťajúc lampáš do zátoky.

„Nebojte sa ma. Mohol som vás vrhnúť dolu celkom pokojne,
keby ste boli sedeli nad ním, a keby ma to bolo bavilo.“

Týmto posmelená matróna pristúpila na kraj otvoru a aj
zvedavosťou pudený Mr. Bumble odvážil sa ta tiež. Zakalená,
prudkým prívalom zodvihnutá voda vírlila pod nimi nesmier-
nou rýchlosťou a všetky ostatné zvuky tratily sa v jej hukotc,
ako plieskala a dorážala na zelené a sliznuté piliere. Kedysi
býval tuná mlyn a vzpenený duniaci prúd okolo niekoľko
vetchých kolov a trosiek pozostalých strojov valil sa vopred
s novou silou súc oslobodený od priekor, ktoré zbytočne chce-
ly zmierniť jeho strmhlavý beh.

„Keby ste sem vsotili človeka, kde by tak bol zajtra ráno?“
rieckol Monks pohybujúc sem a ta lampášom v tmavej hĺbke.

„Dvanásť miľ dolu riekou a k tomu rozdrtený na kusy,” vetil Bumble, zachvievajúc sa pri tejto myšlienke.

Monks vytiahol vrecúško z hrudi, kam ho v náhlosti zastrčil, priepnul ho na olovené závažie, ktoré bolo súčiastkou kladky a ležalo na dlážke, a hodil ho do prúdu. Letelo to priamo a iste, a dopadlo sotva počuteľným žblknutím do vody, a tam zmizlo.

Všetci traja pohliadnuc si do tváre oddýchli si spokojne.

„Tak!” riekol Monks, zatvárajúc padacie dvere, ktoré zapadly ľažko do pôvodnej polohy. „Ak more raz vydá svoje obete, ako to vravia knihy, ponechá si pre seba zlato a striebro a spolu s nimi aj tú tretku. A keďže si nemáme čo viacej povedať, môžeme rozpustiť našu radostnú spoločnosť.”

„Myslím, na každý pád,” poznamenal Mr. Bumble s veľkou veselosťou.

„A budete držať jazyk za zubami?” riekol Monks s hrozivým pohľadom. „O vašu ženu sa nebojím”.

„Môžete mi dôverovať, mladý pane,” odpovedal Mr. Bumble posunujúc sa postupne ku rebríku so zdvorilými poklonami: „K vôle všetkým, mladý človek, a hlavne k vôle sebe, viete, Mr. Monks.”

„Keď to počujem, teší ma to k vôle vám,” poznamenal Monks.

„Zažnite si lampáš! A vzdialte sa ztadiaľto tak rýchlo ako len možno.”

Toto upozornenie šťastnou náhodou padlo práve včas, lebo Mr. Bumble, ktorý sa ustupujúc klaňal až na šest palcov od rebríka, iste by sa bol srútil do dolnej miestnosti. Prižnúc si knôt pri lampáši, ktorý Monks sňal s povrázka teraz ho niesol v ruke, a nechtiac predĺžovať rozhovor, sostupoval v tichu, nasledovaný svojou ženou. Monks zostal v pozadí a posstál na schodoch, aby sa upokojil tým, že nečut’ iné hlasy ako šľahanie dažďa a šumenie vody.

MIESTNA
CUDOVÁ KNIŽNICA
v DOBŠINEJ

Prešli ticho a opatrne dolnou miestnosťou, lebo Monks sa desil každej tône a Mr. Bumble, držiac lampáš vo výške jednej stopy nad zemou šiel nie len s pozoruhodnou opatrnosťou ale na pána jeho postavy obdivuhodne ľahkým krokom, obzerajúc sa nervózne vokol ako by hľadal padacie dvere. Monks ticho odomknul a otvoril dvere, ktorými predtým vošli, a rozlúčiac sa so svojimi tajomnými známymi len kynutím, manželský pár ponoril sa do daživej tmy.

Sotva odišli, Monks, ktorý tak sa zdá, mal nepremožiteľný odpor proti samote, zavolal chlapca, ktorý bol dakde dolu skrytý. A vyzvúc ho, aby šiel napred so svetlom, vrátil sa do izby, ktorú bol práve opustil.

HLAVA XXXIX.

Predstavuje daktoré ctihodné osobnosti, ktoré už čitateľ pozná a ukazuje ako Monks a žid dávajú dovedna svoje znamenité hlavy.

Nasledujúci večer, po tom, čo tri v predošej kapitole spomenné znamenitosti, ako to už bolo opísané, zapodievaly sa svojimi drobnými obchodnými vecami, Mr. William Sikes prebudil sa z driemot a ospalo sa sptyoval, koľko je hodín.

Chyža, v ktorej Mr. Sikes vyslovil túto otázku, nepodobala sa tým, ktoré mával prenajaté pred svojou výpravou do Chertsey, bola však v tej istej štvrti mesta a ležala v neveľkej vzdialosti od jeho predošlého bytu. Nebolo to ani zdáleka takým príjemným bydliskom ako jeho niekdajší kvartier, vedľa bola nízka, zle zariadená úzka miestnosť, osvetlená len malým príkrovným oknom, zierajúcim do úzkej, špinavej uličky. Nechybely tu ani iné znaky, svedčiace o tom, že tento dobrý pán s oblasti predošlého sveta klesol príliš hlboko, vedľ veľký nedostatok náradia a pohodlia, a postrádanie rozličných pohnuteľností, ako sú nezbytné šatstvo a prádlo, vravely v stave krajnej biedy. Tieto príznaky ináče bola by potvrdila aj vycivenosť a vyziablosť Mr. Sikesa.

Vlamač ležal na posteli zahalený do bieleho plášťa, ktorý upotreboval miesto župana, v usmolenej nočnej čiapke s bradou týždne neholenou, a jeho tvár bola následkom choroby smrteľne bledá. Pes ležal pri posteli, pozerajúc na svojho pána

zadumaným pohľadom a keď dajaký hlas s ulice alebo dolnej časti domu upútal jeho pozornosť, zastrihal ušami a zavŕchal. Pri okne sedela ženská, zaujatá pilným oprávaním starej vesty, ktorá tvorila čiastku lupičovho obvyklého odevu, bola natoľko vychudnutá blením a strádaním, že by v nej bolo veľmi ľahko poznať tú istú Nancy, ktorá už vystupovala v tejto povesti, ak len nie po hlase, ktorým odpovedala na Sikesovu otázku. „Minulo sedem,” rieklo dievča. „Ako sa cítíte dnes večer, Bill?”

„Som slabý ako voda,” vetil Mr. Sikes, preklínajúc svoje oči a údy. „Pod sem a podaj mi ruku, nech vstanem už raz z tejto prekliatej posteľe”.

Choroba nezmenila Sikesovu povahu, lebo keď mu dievča pomohlo vstať a zaviedlo ho ku stoličke, hundral, nadával na jej nezručnosť a udrel ju.

„Čo sa smoklís?” riekoval Sikes. „Pod! Čo tam stojíš taká ufňukaná. Ak nevieš robiť nič múdrejšie ako to, tak sa prac. Počula si?”

„Počujem,” vetilo dievča, odvracajúc tvár a vynucujúc úsmev. „Čo vás to zase napadlo?”

„A či si čakala dačo lepšie?” hundral Sikes, zbadajúc slzu chviet sa v jej oku. „Všetko, čo bolo dosiaľ, bolo lepšie pre teba”.

„Azda len nechcete povedať, že ma dnes večer ubijete, Bill?” tázalo sa dievča, položiac ruku na jeho pleco.

„Nie!” kričal Mr. Sikes. „Prečo nie?”

„Také množstvo nocí,” rieklo dievča s pohnutím ženskej útloskosti, ktorá ako slastný tón znežnila jej hlas: „také množstvo nocí mala som s vami trpelivosť, opatrujúc a starajúc sa o vás, ako o dieťa, a dnes je vám prvý raz lepšie. Boli by ste so mnou tak nakladali aj vtedy, keby ste na to boli pomysleli? Prosím vás povedzte, že nie”.

„No, nie,” vetil Mr. Sikes. „Nebol by som. Tristo hromov, vedť to dievča zase fňuká”.

„To je nič,” rieklo dievča vrhnúc sa na stolicu. „Nevšímajte si ma, vedť to hned prejde!”

„Čo prejde?” tázal sa Mr. Sikes drsným hlasom. „Čo je to za šialenosť zasa? Vstaň a maj sa k činu a neprichodť mi s takými ženskými nesmyslami”.

Inokedy toto vyzvanie a spôsob akým bolo vyslovené bolo by malo želaný účinok, ale teraz dievča súč vskutku slabé a vyčerpané oprelo hlavu na operadlo stolice a zamdlelo prv ako by Mr. Sikes bol mohol vysloviť niekoľko primeraných kliatrieb, ktorými pri podobných príležitostach korenieval svoje nadielky. Nevediac čo si má počať pri tejto neobyčajnej udalosti, kedže hysterické záchvaty Miss Nancy bývaly tak kruté, že bez výdatnej pomoci by z nich nebola mohla vyviaznuť, Mr. Sikes sa niekoľko razy porúhal, a keď videl, že tento spôsob liečenia nemá výsledku, volal o pomoc.

„Čo sa stalo, môj drahý?” riekol Fagin, pozerajúc do chyže.

„Pomôžte tomu dievčaťu!” vetil netrpelivo Sikes. „Nestojte tuná, nežvatlajte a neškľabte sa na mňa!”

S výkrikom prekvapenia Fagin chvátal pomôcť Nancy, kým Mr. John Dawkins (alias Artful Dodger), ktorý nasledoval svojho ctihodného piateľa do chyže, rýchlo položil na dlážku batoh, čo niesol, a z rúk Mastra Charles Batesa, ktorý mu šiel zrovna v zápätí, vyrvúc fľašu a vytiahnúc zátku zubami, vylial čiastku jej obsahu chorej do úst, prv však, aby bol omyl vylúčený, opatrne okúsil nápoj sám.

„Poviej ju čerstvým povetím z mechu, Charley,” riekol Dawkins, „a vy, Fagin, roztvorte jej zaklenené ruky, kým jej Bill uvoľní sukne”.

Spojeným obživovaním, prevádzaným s veľkou energiou, zvlášte však úsilím Mastra Batesa, ktorému vyplnenie jemu

sverenej úlohy robilo bezpríkladnú radosť, podarilo sa čochvíľa docieľiť žiadúcneho výsledku. Dievča pomaly prišlo k povedomiu a dovlečúc sa ku stoličke, ktorá stála pri posteli, položila si hlavu na podušku, ponechajúc Mr. Sikesovi, aby neočokávané objavenie prichádzajúcich uvítal s istým ustrnutím.

„Aký zlý vietor vás sem doniesol?” spýtal sa Fagina.

„Nijaký zlý vietor, môj drahý, lebo zlé vetry neprinášajú nič dobrého, a ja som priniesol sebou dačo dobré, čomu sa zaraďete. Dodger, môj drahý, rozviaž batoh a daj Sikesovi tie drobnosti, za ktoré sme dnes ráno vydali všetky peniaze.”

Vyhovujúc žiadosti Mr. Fagina, rozviazal Artful batoh, ktorý bol veľkých rozmerov a prestrel starý obrus, potom vybral jedno za druhým predmety, ktoré obsahoval, podávajúc ich Charley Batesovi, ktorý ich ukladal na stôl, s rozličnými chválorečami, ktorými velebil ich zvláštnosť a znamenitosť.

„Králičia paštéta, Bill,” zvolal tento mladý pán, predkladajúc ohromnú paštétu, „také jemné zvieratko, s tak útlymi údami, Bill, že sa aj kosti rozplynú v ústach, nemusíte ich objednať; pol funta výborného, zeleného čaju za sedem a pol penny, ktorý ked’ hodíte do vriacej vody, skoro zdvihne po-krývku čajovej konvice; jedon a pol funta kryštálového cukru, ktorý nerobili černoši, samá dobrota, — oh! Dve pol-štvrtky chleba, funt najlepšieho masla, kus gloesterského syra a nadovšetko znamenitý druh dačoho takého, čo ste ešte nikdy neoblízli.”

Vysloviac tento posledný chválospev, Master Bates vyňal zo svojho objemného vrecka veľkú pečlive zapchatú fľašu vína; kým Mr. Dawkins nalial plnú vínovú sklenku silnej pálenky z fľaše, ktorú držal, a obsah ktorej sklenky chorý bez váhania vlial do hrdla.

„Ah!” riekol Fagin, trúc si ruky s veľkým uspokojením. „To vám urobí dobre, prv ako ste urobili dačo, aby ste mi pomo-

hli. Ako ste len mohol človeka nechať v takomto stave, a tu viac ako tri týždne, čo ste si len mysleli vy falošný vagabun.” „Počúvajte ho, chlapci!!” riekol Fagin, krčiac pleciami. „A my sme mu doniesli samé znamenité veci.”

„Veci sú sami v sebe dosť dobré,” poznamenal Mr. Sikes, skrotnúc trocha pri pohľade na stôl; „ale čo viete povedať na svoje ospravedlnenie, že stte ma nechali o hlate, chorého, bezvládneho a čo ja viem akého, a nevšímalí ste si ma vôbec, ako tohoto psa? Zažeň ho, Charley!”

„Nikdy som nevidel takého bodrého psa ako je tento,” zvolal Master Bates, robiac to o čo bol požiadany. „Oňucháva žrádlo, ako stará pani, keď ide na trh! Urobil šťastie aké len pes urobiť môže, a popri tom ešte obzerá si káru.”

„Nerob štarc,” volal Sikes, keď sa pes utiahol pod posteľ, vrčiac zlostne. „Čo viete povedať na svoje ospravedlnenie, vy starý ukrývač zlodejov, čo?”

„Bol som preč z Londýna viac ako týždeň, môj drahý, na výzvedách,” vetil Žid.

„A čo ste robili cez ostatných štrnásť dní?” namietal Sikes.

„Čo ste robili cez ostatných štrnásť dní, keď som tu ležal ako chorý potkan v diere?”

„Nemôžem za to, Bill. Nemôžem sa v spoločnosti púštať do dlhého vysvetlovania, ale nemôžem za to, na moju čest, nie.”

„Na vaše — čo?” hundral Sikes s nesmiernym odporom. „Počujte chlapci, odkrojte mi kus paštety, aby som sa zbavil príchuti jeho cti, lebo sa zadusím.”

„Nerozčulujte sa, môj drahý,” chláholil ho Fagin pokorne.

„Ja som na vás nikdy nezabudol, Bill; ani raz.”

„Nie! stavil by som sa, že ste nezabudli na mňa,” vetil Sikes s trpkým úškľabkom.

„Vy ste snovali úklady a plány, kým som sa ja tuná chvel triaškou a horúčkou: a Bill pravda mu-

sel urobiť to a ono, Bill všakver musel urobiť všetko, a bude

musieť robiť zase, len čo sa uzdraví, a to za facku, a preto pri vašej práci ostal chudobným. Keby nebolo bývalo toho dievča, bol by som zahynul."

„Tak je to, Bill,” odpovedal Žid, chytiac sa dychtivo slova. „Keby nebolo bývalo dievča! A či nie na radu starého Fagina ste získali také šikovné dievča?”

„Má pravdu!” riekla Nancy, približujúc sa náhle. „Len ho nechajte, len ho nechajte.”

Objavením sa Nancy odbočil rozhovor iným smerom, lebo chlapci na tajný pokyn veľmi starého Žida začali ju núkať pálenkou, z ktorej ona však upila si len veľmi málo, kým Fagin neobyčajným prílivom sústredeného vtipu postupne priviedol Sikesa do lepšej nálady, robil tak, ako by jeho výhrážky považoval za malé, zábavné škádlenia, ba čo viac smial sa srdečne nad daktorými drsnými vtipmi, ktoré tento po opäťovnom použití pálenčenej fľaše blahosklonne urobil.

„Je to všetko veľmi dobré,” riekol Sikes, „ale dnes musím od vás dostať dajaké fuky.”

„Nemám pri sebe ani babky,” vetil Žid.

„Máte ich tým viacej doma,” odpovedal Sikes; „a ja musím z nich mať dačo.”

„Hromadu, nie!” zvolal Fagin, zdvihnúc ruky. „Nemám ani toľko, aby som —”

„Neviem koľko ich máte, ale odvažujem sa tvrdiť, že ani sami neviete, koľko ich je, a trvalo by to hodne dlho, kým by sme ich odčítali,” riekol Sikes; „ale dnes večer musím dostať dajaké, a basta.”

„Dobre, dobre,” riekol Fagin s povzdychom, „pošlem pre ne hned Artfula.”

„Neurobíte nič podobné,” vetil Mr. Sikes. „Artful je príliš prefíkaný, a zabudol by prísť, budťo by zablúdil, alebo by ho naháňali strážnici a znemožnili by mu návrat, alebo by sa

vyhovoril na dačo. Nech ide s vami Nancy a nech ich priniesie, aby to bolo isté. Ľahne si a kým bude preč zdriemnem si trocha.”

Po dlhom vyjednávaní a hašterení, Fagin stlačil summu piatich libier na tri libry, štyri šilingy a šesť penny, protestujúc mnohými slávnostnými prísahami, a tvrdiac, že mu na bydle ostane len osemnásť penny. Mr. Sikes poznamenal zlomyseľne, že keď už nemôže dostať viacej, musí byť aj s tým spokojný. Nancy sa chystala odprevadiť Žida, kým Dodger a Master Bates uložili jedlá do kredenca. Žid sa potom odobral od svojho milovaného priateľa a vrátil sa domov v sprievode chlapcov a Nancy. Mr. Sikes sa hned hodil na posteľ, aby prespal čas, kým sa mladá dáma vráti.

Keď prišli ku Faginovmu bydlu, našli tam Toby Crackita a Mr. Chitlinga pohrúženého do pätnastej partie cribbegu, a vari netreba poznamenať, že posledný pán prehral k veľkej zábave svojich mladých priateľov aj poslednú pätnastu sixpencovú mincu. Mr. Crackit bol zrejme zahanbený, že ho pristihli pri zábave s pánom, ktorý je hlboko pod ním ohľadne postavenia i duševných schopností, zívnul, spýtal sa na Sikesa, a vzal klobúk, že odíde.

„Toby, neboli tu nik?” tázal sa Žid.

„Ani živá duša,” vetil Mr. Crackit, vyťahujúc si golier; „od horúčosti som cele spotený. Mal by ste sa trocha preukázať, Fagin, a odmeniť ma za to, že som vám tak dlho strážil dom. Som prekliate zničený ako porotca a bol by som zaspal, ako v Newgate, keby som nemal dobré srdce a neboli sa bavil s tým mladíkom. Som ohromne zničený!”

S takýmito a podobnými výronmi Mr. Toby Crackit shrnul svoju výhru a vsunul ju nadurdene do vrecka vesty, akoby také malé kusy striebra boli pod úroveň jeho postavenia; potom vyšiel hrde z izby s toľkou eleganciou a vznešenosťou,

že Mr. Chitling vrhal nesčíselné nadšené pohľady na jeho fýtka a topánky, kým len nezmizly očiam a ubezpečoval spoľenosť, že túto známosť vyššie cení ako pätnásť šestipenno-vých kusov, a voskrz neľutuje, že ich prehral.

„Si ty len prapodivný čeľadín, Tom!” riekol Master Bates, nesmierne sa baviač na jeho výroku.

„Ani máčny mak,” vetil Mr. Chitling. „A či som azda, Fagin?”

„Ty si veľmi múdry šuhaj, môj drahý,” riekol Fagin, potľapkajúc ho po pleci a bľuskajúc na svojich učeníkov.

„A Mr. Crackit je veľký švihák, všakver, Fagin?” spytoval sa Tom.

„O tom niet pochybnosti, môj drahý.”

„A hodno je mať takého známeho, či nie, Fagin?” pokračoval Tom.

„Veru hodno, môj drahý. Oni sú žiarliví, Tom, že sa s nimi neráči.”

„Ah!” zvolal víťazoslávne Tom, „to je preto! On si ma vyvolil. Ale môžem ísť a vyrobiť si viacej, keď chcem; všakver, Fagin?”

„Isteže môžem, a čím skôr pôjdeš, Tom, tým lepšie; tak pober sa hned a nemrhaj čas. Dodger! Charley! Je čas, aby ste sa už dali do práce. Choďte! Hned bude desať, a dosiaľ ste ešte nič neurobili!”

Poslúchnuc tento pokyn, chlapci zakývali Nancy, vzali klobúky a opustili miestnosť. Dodger a jeho čulý priateľ vtipkovali na vrub Mr. Chitlinga, v ktorého počínaní, pravdu rečeno, nebolo nič nápadného, alebo zvláštneho, vedť po meste behalo veľké množstvo duchaplných mladochov, ktorí zaplatili o veľa väčšiu cenu za to, aby ich bolo možno vidieť v dobrej spoločnosti; a koľké množstvo jemných pánov, tvo-

riacich túto dobrú spoločnosť, zakladá svoju dobrú povest na tej istej podstati ako fešný Toby Crackit.

„Tak,” riekol Fagin, keď opustili miestnosť, „idem, aby som vám priniesol tie peniaze, Nancy. Toto, je hľa, kľúč od malej skriňky, kam ukrývam zvláštnejšie veci, ktoré donášajú chlapci, moja drahá. Ja nikdy nezamykám peniaze, lebo nemám čo, moja drahá — ha! ha! ha! — nemám čo zamkytať. Je to biedny obchod, Nancy, niet v ňom vďaky; nie rád viďim okolo seba tú mládež a už to len dajako vydržím, vydržím. Pst!” riekol, skrývajúc kľúč za ťádra, „kto je to? Počúvaj!” Zdalo sa, že dievča, ktoré sedelo pri stole so složenými ramenami, sa voskrz nezaujíma o to, či a kto prichodí alebo odchodí, kým len reptanie mužského hlasu nedoľahlo k jej ušiam. V tom okamihu ako začula zvuk, rýchlosťou blesku sňala čepiec a šál a skryla ich pod stôl. Keď sa potom Žid hneď otočil, sťažovala sa, že je horúco a to takým unaveným hlasom, ktorý bol v nápadnej protive s krajiným chvatom a prudkosťou jej predošlého činu, ktorý však Žid zbadať nemohol, lebo bol obrátený chrbtom.

„Bah!” zašeptal, akoby bol podráždený vyrušením; „to je mužský, na ktorého som predtým čakal, práve ide dolu schodmi. Kým bude tuná ani slova o peniazoch, Nancy. Nebude sa tu dlho baviť. Ani nie desať minút, moja drahá.”

Keď začul blížiace sa kroky, Žid položil svoj kostnatý prst na rty a šiel so sviecou k dverám. Prišiel k nim v tom okamihu ako návštevník, ktorý vkročiac chvatne do chyže octnul sa pred dievčaťom prv ako by ju bol zbadal.

Bol to Monks.

„Len jedna z mojich mladých učeníc,” riekol Fagin, pozorujúc, že Monks ustúpil, keď zbadal cudziu osobu. „Len zošaňte, Nancy.”

Dievča prisadlo si tesnejšie ku stolu a pozrúc na Monksa s

bezstarostnou ľahostajnosťou, odvrátilo zrak, ale keď sa tento pozrel na Žida, pozrelo na neho kradmo, tak ostro a bádave a tak cieľuvedome, že keby dakto bol mohol pozorovať túto zmenu, sotva by bol uveril, že tie dva pohľady pochádzajú od jednej a tej istej osoby.

„Máte dajakú novinu?” spýtal sa Fagin.

„Veľkú.”

„A — a — aj dobrú?” dozvedal sa Fagin vähavo, ako by sa bál, že svojou prílišnou horkokrvnosťou popudí druhého mužského.

„Na žiadon pád nie zlú,” vetil Monks s úsmevom. „Tento raz som bol dosť hbitý. Chcel by som s vami hovoriť.”

Dievča prisadlo si tesnejšie ku stolu a nepoberalo sa preč, hoc mohlo zbadať, že Monks narážal na ňu.

Žid v obave, že by mohla dačo povedať o peniazoch, keby ju vyzval k odchodu: kývnul do hora a vyviedol Monksa z chyže.

„Ale nie do tej pekelnej diery, kde sme boli predtým,” začula prehovoriť cudzinca, keď šli hore schodmi. Fagin sa zasmial, dal mu odpoved, ktorú nezačula, a dľa vrzgotu dlážky zdaľo sa, že svojho spoločníka vedie na druhé poschodie.

Prv ako doznala domom ozvena ich krokov, dievča sostoklo črievice a prehodiac si plášť voľne cez hlavu, zahalilo ním ramená, postavilo sa ku dverám a načúvalo so zatajeným dychom. V tom okamihu ako stíchly zvuky, vykľzla z izby vyšla hore schodmi neuveriteľne tichým a mäkkým krokom a zmizla vo tme.

Izba bola viac ako štvrt hodiny opustená: dievča sa vkradlo práve tak vozdušne ako driev a bezprostredne potom bolo počuť ako sostupujú dvaja mužskí: Monks vyšiel hned' na ulicu a Žid' zasa liezol hore schodmi pre peniaze. Keď sa vrá-

til, dievča si nasadzovalo čepiec a halilo sa do šálu, akoby sa chystalo k odchodu.

„Čo je Nancy,” zvolal Žid zaraziac sa, keď kládol sviecu, „aká ste bledá!”

„Bledá!” ozvalo sa dievča, zakrývajúc si pred svetlom oči, akoby sa chcelo na neho istejšie pozrieť.

„Hrozne. Čo sa vám stalo?”

„Neviem o ničom, len toľko viem, že som sedela v uzavretej miestnosti, Boh vie ako dlho,” vetilo dievča bezstarostne.

„To je to, drahý, ale nechajte ma už odísť.”

Prezrúc každý kus groša, Fagin vložil jej sumu do ruky. Rozišli sa bez ďalšieho rozhovoru, len s obapoľným želaním „dobrej noci”.

Ked' dievča vyšlo na ulicu, sadlo si na schod domových dvier a zdalo sa mu, že je úplne zbalamútené a neschopné ďalšej cesty. Zrazu vstalo a popošlo cele v protivnom smere, kde Sikes očakával jej návrat, potom zrýchliло krok, až ho napokon zmenilo v prudký beh. Ked' bolo cele vyčerpané, zastalo, aby nabralo dychu, potom ako by sa bolo zrazu zbadalo, a upovedomilo si, že nie je schopné urobiť to, čo si umienilo, zalomilo rukami a dalo sa do plaču.

Môžbyť, že si slzami uľahčilo, alebo snáď pocítilo úplnú beznádejnosť svojho položenia, však vrátilo sa nazad a uháňajúc skoro tou istou rýchlosťou v smere opačnom, čiastočne preto, aby nahradilo časovú ztratu a čiastčone i preto, aby mohlo držať krok s prudkým tokom svojich myšlienok, čochvíľa dobehlo k bydlisku, v ktorom zanechalo vlamača.

Či bolo na nej badať rozčulenie, keď vstúpila ku Sikesovi, o tom si nevedela dať vývod, ale asi nie, lebo tento sa jej len toľko spýtal, či doniesla peniaze, a keď dostal priaznivú odpoveď, zamrmľal spokojne a položiac hlavu zasa na podušku, pokračoval v spaní, z ktorého ho vyrušil jej príchod.

Bolo to pre ňu šťastím, že dostal peniaze, takže nasledujúceho dňa mohol sa zapodievať jedením a pitím, čo malo taký blahodarný účinok na jeho zahorklú náladu, že nemal ani času ani smyslu pre to, aby si veľmi kriticky všímal Nancyneho chovania. Pozornosti ostrozrakého Fagina by to sotva bolo ušlo, že je roztržitá a nervózna ako človek, ktorý sa chystá k smelému a odvážnemu kroku, a kým sa rozhodne prekonáva neobyčajný boj so samým sebou, Mr. Sikesovi však chybel jemný cit pozorovania a nedal sa vyburcovať subtilnými predtuchami, mysliac, že ich môže, o hoc koho by sa jednalo, zaplašiť svojím pochmúrne-hrubým chovaním. A keďže bol neobyčajne dobre naladený, nevidel nič mimoriadneho v jej počínaní a tak sa o ňu málo staral, že keby jej rozčulenie bolo bývalo o mnoho makavejšie, sotva by bolo vzbudilo jeho podozrenie.

Ked' sa deň chýlil ku koncu rozčulenie dievčaťa len vzrastalo a ked' nastala noc a ona sedela pri vlamáčovi, kým sa pitím ukolíše do sna, jej tvár bola neobyčajne bledá a jej oči planuly, čo Sikes zbadal s údivom.

Mr. Sikes súc následkom horúčosti slabý, ležal v posteli a popíjal gin s horúcou vodou, aby zmiernil pálčivosť, preto potisol k Nancy prázsky pohár, aby mu ho naplnila už vari po tretí, lebo štvrtý raz, ked' ho tieto príznaky prvý raz zarazily.

„Tristo jazerných strieľ,“ riekol oprúc sa o ruky a hľadiac dievčaťu do tváre. „Vyzeráš, ako by si práve vstala z mŕtvych. Čo je s tebou?“

„So mnou?“ vetilo dievča. „Nič. Prečo hľadíte na mňa tak tvrdo?“

„Čo je to za šialenstvo?“ spytoval sa Sikes, schvátiač ju za rameno a surovo ňou zatriasol. „Čo je to? Čo chceš a na čo myslíš?“

„Na všeličo, Bill,” vetilo dievča zachvejúc sa a pritlačiac ruky na oči. „Ale Bože, čože je na tom?”

Tón nútenej veselosti, ktorým boly vyslovené posledné slová, tak sa zdalo na Sikesa pôsobil o veľa hlbším dojmom, ako divý a utkvelý pohľad, ktorý ho predchádzal.

„Poviem ti, čo to je,” rieko Sikes, „ak si nedostala odo mňa horúčku, tak potom je dačo viac ako neobyčajné, ba zrovna nebezpečné vo vetre. Ty neodídeš — — Nie, prisahám! ty to nesmieš urobiť.”

„Čo nesmiem?” spýtalo sa dievča.

„No nie,” vravel Sikes, utkvejúc na nej očami a hundrajúc k samému sebe, „niet dôveryhodnejšej devy, ako je ona, lebo ináč by som jej ešte pred troma mesiacmi bol podrezal hrdlo. Dostáva aj ona horúčku; to je to.”

Uchlácholiac sa týmto uistením, Sikes vyprázdnil pohár až na dno a potom preklínajúc svoju chorobu, požiadal o liek. Dievča vyskočilo veľmi čulo, nalialo mu ho, súc k nemu chrbtom obrátené a pridržalo mu nádobku k ústam, kým on vyprázdňoval jej obsah.

„No a teraz,” rieko zlodej, „pod’ a sadni si ku mne a rob takú tvár, ako obyčajne, lebo inak ti ju zmením, že bude na nepoznanie.”

Dievča poslúchlo. Sikes sovrel jej ruku v svojej, klesol na podušku a uprel svoje oči na jej tvár. Zatváraly sa mu; otvoril ich znova; privrel ich väčšmi a pootvoril ich zasa. Menil nepokojne svoju polohu a zdriemnuc znova a znova na dve tri minuty zase vyskočil a hľadel poplašeným pohľadom vôkol, až zrazu upadol do hlbokého a ľažkého sna. Svieranie jeho ruky povolilo, vystreté rameno kleslo bezvládne stranou, a on ležal v objati bez vedomia.

„Landaneum konečne učinkovalo,” zašemotilo dievča, keď vstalo od posteľe. „A tuším práve teraz zmeškám”.

Rýchlo si odiala čepiec a šál, obzerajúc sa s času na čas bojačne vôkol, akoby sa bála, že na vzdor uspavajúcemu nápoju, v každom okamihu môže pocítiť stisk Sikesovej ľažkej ruky na svojom pleci; potom pozastanúc tíško nad zlodejom bozkala ho na rty a potom bez hluku otvoriac a zatvoriac dvere, ponáhľala sa z domu.

Hlásnik vyvolával pol desiatu práve v tom tmavom priechode, cez ktorý mala prejsť, a do ktorého práve vkročila.

„A ako dávno minulo pol?” spýtalo sa dievča.

„Cochvíľa budú tri štvrte”, riekol hlásnik, osvetiac jej tvár lampášom.

„A ja ta neprídem prv ako za hodinu,” hundrala Nancy.

V zadných uličkách a stromoradiach, ktorými sa ponáhľala bolo už veľa obchodov zatvorených. Zaberala práve z Spitalfieldu do londýnskeho West Endu, keď hodiny bily desiatu, čo zväčšilo jej netrpelivosť. Chvátala úzkymi chodníkmi, vrážajúc ľaktami do chodcov, cez ulice s čulou premávkou, kde tlupy ľudí dychtive čakaly na možnosť priechodu, prebiehala odvážne sotva unikajúc dláviačim koňským kopytám. „Tá ženská sa pobláznila!” volali ľudia, hľadiac za ňou s úžasom. Keď prišla do bohatšej štvrti mesta našla ulice temer opustené, a tu jej nesmierny chvat budil ešte väčšmi pozornosť mimoidúcich. Daktorí sa za ňou poponáhľali, ako by sa chceli presvedčiť o príčine jej neobyčajného spechu, iní zasa obzerajúc sa za ňou čudovali sa jej vytrvalému chvatu, ale chodcov postupne ubúdalo a keď sa blížila k cielu bola úplne sama.

Bol to rodinný hotel v pokojnej, ale peknej ulici nedaleko

Hyde Parku. Ked' jej žiarivé svetlo nad vchodom umiestenej lampy ukázalo ciel cesty, hodiny bily jedenástu. Popošla váhavým krokom posmelujúc sa k činu, ale hluk ju primäl k rozhodnutiu tak, že vstúpila do vestibulu. Vrátneho miesto bolo prázdne. Poobzerala sa s neistotou a namierila ku schodom.

„Tak, čo je dievčina!“ riekla strojne odiatá ženská, vykukajúc za ňou zpoza dvier, „koho hľadáte?“

„Dámu!“ znala odveta, sprevádzaná opovržlivým pohľadom.

„Dámu!“ znala odveta, sprevádzaná opovržlivým pohľadom.

„Akú dámu?“

„Slečnu Maylieovú,“ riekla Nancy.

Mladá ženská, ktorá si ju medzitým náležite obzrela, odpovedala len pohľadom cnostného rozhorčenia a zavolala mužského, aby jej dal odpoveď. Tomuto Nancy opakovala svoje želasie.

„Aké meno mám ohlásiť?“ spýtal sa sluha.

„To nie je potrebné,“ vetila Nancy.

„A ciel návštevy?“ riekol mužský.

„Ani to nie,“ vetilo dievča. „Musím byť s tou dámou.“

„Practe sa!“ riekol mužský, strkajúc ju ku dverám. „Z toho nebude nič. Practe sa!“

„Pôjdem len tak, ak ma násilne vyhodíte!“ rieklo dievča s chvatom; „a budem tak vzdorovať, že vám hoc aj dvom odíde chuť od toho. Či tu niet nikoho,“ riekla hľadiac vôkol, „kto by odovzdal odkaz takého úbohého stvorenia, ako som ja?“ Toto vyzvanie dojalo kuchára dobrosrdečnej tváre, ktorý s ostatným služobníctvom pozoroval výstup, takže zakročil v záujme dievčaťa.

„Urobte jej to, Joe, ak možno,“ riekol kuchár.

„Na čo by to bolo?” pýtal sa mužský. „Azda si len nemyslíte, že mladá dáma príjme túto hľa?”

Narázka na pochybné zamestnanie Nancy vzbudila nesmierné mravné pobúrenie v hrudiach štyroch chyžných, ktoré s veľkou vrúcnosťou prejavili presvedčenie, že také stvorenie je škvrnou ich pohlavia; a silne zastávaly stanovisko, že má byť bez ľútosti šmarené do jarku.

„Urobte so mnou čo len chcete,” rieklo dievča, obracajúc sa znova k mužskému, „ale najprv vykonajte to, o čo som vás žiadala, prosím vás pre milosrdenstvo Božie odovzdajte môj odkaz”.

Dobrosrdečný kuchár stal si na jej stranu a výsledok bol, že sluha, ktorý sa prvý objavil, podujal sa, že vec zariadi.

„Čo to má byť?” riekol mužský, stojac s jednou nohou na schodoch.

„Povedzte, že mladá ženská praje si vážne vravet' so slečnou Maylieovou medzi štyrmi očami,” riekla Nancy; „a ak dáma vyslúchne len niekoľko slov, hned' bude vedieť, či ju má vonkoncom vypočuť, a či ju ako podvodnicu má dať vyhodiť von dvermi”.

„Ste si akosi veľmi istá svojej veci!” riekol mužský.

„Len odovzdajte môj odkaz,” rieklo dievča pevne; „a prineste mi odpoveď.”

Mužský vybehol hore schodmi. Nancy čakala bledá, so zatajeným dychom, načúvajúc s chvejúcimi perami veľmi hlasným pohrdlivým poznámkam, ktoré sa len tak sypaly z úst cnostných chyžných, v ktorých sa staly ešte vynaliezavejšími, keď sa mužský vrátil a riekol, mladej ženskej, že má ist' hore.

„Nie je hodno byť poctivým na tomto svete,” riekla prvá chyžná.

5.11.1923
F. A. D. M. S. A. V. C. R.
L. L. C. H. O. G.

„Mosadz má dnes väčšiu cenu ako v ohni probované zlato,” riekla druhá.

Tretia sa uspokojila s počudovaním „že tie dámy majú divné nápady”; štvrtá hrala v štvorke prím, že je to hanebné!” s čím bohyne skončily.

Nancy, majúc iné na srdci, nevšímalá si ich rečí a chvejúc sa na celom tele, nasledovala mužského, do malej predizby, ktorá bola osvetlená lampou umiestenou na povale. Sluha ju tu nechal a odišiel. —

HLAVA XL.

Zvláštny rozhovor, ktorý je pokračovaním predchádzajúcej kapitoly.

Nancy sa cez celý život ponevierała ulicami, najzlovestnejšími brlohami a dúpatami Londýna, ale predsa len zostalo v nej dačo z pôvodnej ženskej povahy; takže, keď začula približovať sa ľahké kroky ku dverám, čo boli oproti tým, ktorými vstúpila, pripomenula si nesmierny rozdiel medzi dvojma bytostami, ktoré sa čoskoro stretnú v malej chyžke, cítila ako ju páli vedomie vlastného hlbokeho poklesnutia, a zdesila sa, ako by nemohla snieť prítomnosť tej, s ktorou si želala hovoriť.

Ale proti týmto lepším citom bojovala jej pýcha — hriech najnižších a najzkazenejších bytostí práve tak, ako aj vysokých a najväčšími sebavedomých. Biedna spoľočnica zlodujov a šibencov, kleslá obyvateľka najnízkejších brlohov, družka prepustených väzňov a vyvrheľov, žijúcich stále v toni šibeníc, — ešte aj táto cti pozbavená stvora bola príliš hrđopyšná, aby prejavila čo priam slabý záblesk ňou za slabosť považovaného ženského citu, ktorý ju ešte jedine spájal s ľudskosťou, jejž všetky stopy temer úplne sotrela už v detstve zpustlosť života.

Pozdvihla natoľko oči, aby mohla zbadať, že objavivšia sa krásná deva bola štíhlej postavy, potom ich uprela na zem a keď prehovorila, pohodila hlavou so strojenou bezstarostnosťou:

„Tažko sa k vám dostať, lady. Keby som sa bola urazila a odišla, čo by boly mnohé urobily, boly by ste raz banovali a to nie bez príčiny”.

„Ak sa k vám drsne chovali, je mi to veľmi ľúto,” vetila Rose. „Nemyslite na to. Povedzte mi, prečo ste chceli byť so mnou. Ja som tá osoba, ktorú ste hľadali”.

Milý tón odpovede, sladký hlas, ušľachtilý spôsob, v ktorom nebolo zpustnosti lebo namrzenosti, natoľko prekvapil dievča, že sa dalo do plaču.

„Oh, lady, lady!” riekla spínajúc náruživo ruky pred tvárou, „keby bolo viacej takých dám ako ste vy, bolo by menej takých ženských ako som ja, ach, iste, iste by ich bolo menej”.

„Sadnite si,” riekla Rose vážne. „Ak ste v biede, alebo máte starosti, naozaj ma bude tešiť ak vám budem môcť pomôcť — urobím to s radosťou. Sadnite si”.

„Nechajte ma stáť, lady,” rieklo dievča ešte vždy s plačom, „a nehovorte ku mne tak láskave, kým ma nepoznáte lepšie. Už sa pripozdieva. Sú — sú tie dvere zatvorené?”

„Áno”, riekla Rose, ustúpiac pár krokov, akoby chcela byť bližšie pomoci, ak by ju potrebovala. „Prečo?”

„Lebo,” rieklo dievča, „chcem složiť do vašich rúk svoj život a aj životy iných. Ja som to dievča, ktoré Olivera zavlieklo nazad k starému Faginovi v ten večer, keď odišiel z domu v Pentonville”.

„Vy!” riekla Rose Maylie.

„Ja, lady!” vetilo dievča. „Ja som to hanebné stvorenie, o ktorom ste počuli, že žije medzi zlodejmi, a že od toho času, ako si pamätám svoje oči a smysly, ako som uvidela ulice Londýna, nepoznala som nikdy lepšieho života, alebo láskavejších slov, nech mi Boh tak pomáha! Nenaťakajte sa ma, lady! Som mladšia, ako si pri pohľade na mňa myslíte, ale ja som už tomu zvykla. Na chodníku vyhnú sa mi zdesene aj čo

najbiednejšie ženské, keď kráčam najľudnatejšími ulicami mesta”.

„Aké sú to hrozné veci!” riekla Rose, nevdojak ustupujúc pred svojou spoločnicou.

„Ďakujte na kolenách Bohu, drahá lady,” zvolalo dievča, „že máte starostlivých priateľov, ktorí sa o vás pečlive starali už v detstve, a že ste nikdy nepocítili hlad a zimu, že ste nemu seli byť v spoločnosti surovcov a opilcov, a — a — ešte v dačom o moc horšom, ako som bola ja od kolísky. Ja to smiem povedať, lebo stromoradia a brlohy boly mojou kolískou, a budú aj mojimi márami”.

„Ľutujem vás!” riekla Rose nalomeným hlasom. „Pri počutí toho sviera sa mi srdce!”

„Za vašu dobrotu nech vám žehná nebo!” vetilo dievča. „Keby ste vedeli, čím som s času na čas, ľutovali by ste ma ešte väčšmi. Ale unikla som dnes tým, ktorí by ma iste zabili, keby vedeli, že som tu bola, aby som vám povedala, čo som vypočula. Poznáte istého Monksa?”

„Nie,” riekla Rose.

„On vás pozná,” vetilo dievča; „a vie že ste tuná, ved’ len tak som vás mohla nájsť, že druhému človeku označoval miesto vášho pobytu”.

„Nikdy som nepočula to meno,” riekla Rose.

„Tak si medzi nami musel dať iné,” vetilo dievča, „myslela som si to už prv. Pred istým časom a skoro po tom ako prišiel Oliver do vášho domu, hneď po nočnom prepadnutí mala som v podezrení tohto človeka, preto som vypočula jeho rozhoror, ktorý mal s Faginom vo tme. Z toho, čo som počula, dozvedala som sa, že Monks — človek, na ktorého som sa vás pýtala — vás pozná —”.

„Áno”, riekla Rose. „Rozumiem”.

„— Tento Monks,” vravelo dievča s presvedčením, „videl ho pri dajakej príležitosti v spoločnosti dvoch našich chlapcov v ten deň, ako sa nám prvý raz ztratil, a hneď poznal, že je to dieťa, za ktorým sledil, ale nevedela som zistíť prečo. S Faginom urobili smluvu, že ak Olivera dostane nazad, dostane istú sumu, a ak z neho urobí zlodeja, dostane od Monksa ešte viacej, lebo to tento potrebuje ku svojim zámerom.”

„K akým zámerom?” spýtala sa Rose.

„Keď som načúvala v nádeji, že sa to dozviem, zbadal moju tôňu na stene,” rieklo dievča, „a málo je tých ľudí mimo mňa, ktorí by boli vedeli uniknúť bez toho, aby ich nedolapili pri vyzvedačstve. Ale ja som unikla, a od toho času som ho nevidela, len minulý večer.”

„A čo sa stalo?”

„Poviem vám to, lady. Minulý večer prišiel znova. Zasa šli na poschodie, zahalila som sa tak, aby ma neprezradila moja tôňa a načúvala som pri dverách ako prv. Monksove prvé slová, ktoré som začula, sú tieto:

„Jediné dôkazy o totožnosti chlapcovej osoby ležia na dne rieky a stará babizeň, ktorá ich dostala od jeho matky, hnieje v rakvi.” Smiali sa a vraveli o tom, ako sa mu to podarilo a Monks, zmieniac sa o chlapcovi, veľmi sa rozhorlil a riekol, že teraz už iste dostane peniaze mladého diabla, ale že by ich radšej mal na iný spôsob, lebo aká by to vraj bola radostná hra, keby bol mohol zlomiť hrdošť otcovej závete tým, keby sa Oliver bol musel vláčiť všetkými väzeniami mesta a napokon, keby ho pre dajaké kapitálne zlodejstvo, do ktorého by ho Fagin (prv ho dobre využijúc) bol mohol ľahko vohnať, postavili pred súd.

„A čo je všetko toto!” riekla Rose.

„Je to všetko pravda, hoc to ide cez moje rty,” vetilo dievča.

„Potom s preklínaním, ktorému už zvykly moje uši, ale ktoré

je vašim cudzie, povedal, že keby mohol ukojať svoju nenávist bez toho aby jeho hrdlo bolo ohrozené, chlapca by vraj hned pripravil o život; ale keďže to urobiť nemôže, bude stále sledoť za každým jeho krokom, aby mu uškodil tým, že prezradí tajomnú históriau jeho narodenia. „Zkrátka, Fagin,” riekol Monks, „hoc si aj Židom, ešte si nestaval nikomu také nástrahy ako budem stavať ja môjmu mladšiemu bratovi, Oliverovi”.

„Jeho brat!” zvolala Rose.

„To boli jeho slová,” riekl Nancy, úzkostlive sa obzerajúc, čo neprestajne robila cez celý rozhovor, lebo ju stále prenasledoval zjav Sikesov. „Ba čo viac, ked' vravel o vás a o druhej dáme, a povedal, že sa proti nemu sprísahalo nebo alebo peklo, ked' sa Oliver musel dostať zrovna do vašich rúk, smial sa, vraviac, že je v tom tiež akési potešenie, lebo ved' koľko tisíc a stotisíc libier by ste, vraj, dali za to, keby ste vedeli, kto je vlastne váš dvojnohý miláček”.

„Azda sa len nedomnievate, riekl Nancy veľmi zblednúc, „že to myslel vážne?”

„Vravel vážne, a s takou tvrdosťou ako len nahnevaný človek vravet môže,” vetilo dievča, prikyvujúc hlavou. „Ked' ho zachvátí nenávist, je vážnym mužským. Poznám mnohých, ktorí robia horšie veci, ale radšej by som ich bola počúvala dvanásť ráz, ako Monksa raz. Pripozdieva sa a ja musím prísť domov bez toho, aby som vzbudila podozrenie, že som s touto vecou bola tuná. Musím sa rýchle vrátiť.

„Ale čo mám robiť?” riekl Nancy. „Nemôžem predsa bez vás zužitkováť vašu zvest? Nazad! Prečo si želáte, návrat k druhom, ktorých ste malovali tak hroznými farbami? Ak zopakujete tieto informácie pánovi, ktorého môžem v okamihu zavolať zo súsednej miestnosti, môžete byť za pol hodiny dopravená na celkom bezpečné miesto”.

„Chcem ist' zpäť, rieklo dievča. „Musím ist' zpäť, lebo — akože len mám tie veci povedať takej nevinnej dáme, ako ste vy? — lebo medzi mužskými o ktorých som vám vravela, je jedon: ten najbiednejší z nich: ktoré nemôžem opustiť, nie, ani vtedy, keby som mohla hneď vyviaznuť zo života, aký viedem teraz”.

„Vy ste už prv zakročili v záujme toho nášho drahého chlapca,” riekla Rose: prišli ste sem, vystaviac sa toľkému nebezpečenstvu, aby ste mi povedali, čo ste počuli: váš spôsob, ma presvedčil o pravdivosti toho, čo vrváte, vaša zrejmá ka-júcnosť, váš stud, to všetko ma utvrdzuje v myšlienke, že by vás bolo možno zachrániť. Oh!” riekla vážná deva, sopnúc ruky, kým jej slzy kanuly tvárou, „nebudte hluchou proti prosbám jednej z vášho pohlavia, tej prvej, prvej, myslím, ktorá sa vám zjavuje s hlasom skutočnej ľútosti a súcitu. Po-čúvnite moje slová, a dajte sa zachrániť pre lepsí život”.

„Lady,” zvolala dievča, klesnúc na kolená, „drahá, sladká, anjelská slečna, vy ste prvá, ktorá ma žehná takýmito slovami, a keby som ich bola počula pred rokmi, iste by ma boly od-vrátili od hriešneho a smutného života: ale už je príliš pozde, príliš pozde je už!”

„Nikdy nie je pozde”, riekla Rose, „na pakánie a oľutovania,”

„Je,” zvolalo dievča, svíjajúc sa v agonii myслe; „nemôžem ho teraz opustiť! Nesmiem zapríčiniť jeho smrť”.

„Prečo by ste ju zapríčinili?” spýtala sa Rose.

„Nezachránilo by ho nič,” zvolalo dievča. „Keby som iným povedala, čo som povedala vám, zatvorili by ho okamžite a on by musel zomrieť. On je z nich najsmelší a bol taký ukrutný”.

„Ale, ako je to možné, že pre takého mužského zriekate sa každej nádeje budúcnosti a istoty okamžitého zachránenia? To je šialenosť!”

„Neviem, čo je to,” vetilo dievča, „viem len toľko, že je tomu tak, a to nie len so mnou, ale so stami iných, ktoré sú práve také zlé a biedne, ako som ja. Musím ísť zpäť. Či je to trest Boží pre zlo, ktoré som spáchala, neviem; ale mňa to k nemu ťahá, hoc som pri ňom veľa trpela a veľa strádala, a myslím, že by som sa vrátila aj vtedy, keby som vedela, že napokon musím byť jeho rukou usmrtená.”

„Čo len mám robiť?” riekla Rose. „Nemala by som vás nechať odísť takto od seba!”

„Mali by ste, lady, a viem, že ma necháte,” vetilo dievča, vstávajúc. „Vy neprekazíte môj odchod, lebo som dôverovala vašej dobrote, a nevynútila som od vás sľub, ak som tu mohla urobiť.”

„A aký smysel majú potom vaše zvesti, ktoré ste mi priniesli?” tázala sa Rose. „Toto tajomstvo musí byť odhalené, lebo ako má neodhalené prospieť Oliverovi, ktorému predsa chcete ním poslúžiť?”

„Predsa budete mať pri sebe dajakého láskavého pána, ktorý ich vypočuje ako tajomstvo, a poradí vám, čo máte robiť,” vetilo dievča.

„Ale, kdeže vás nájdem zasa, keď vás budem potrebovať?” spýtala sa Rose. „Nepátram po tom, kde bývajú títo hrozní ľudia, ale kde a v ktorom určitom čase by som vás mohla nájsť od teraz.”

„Sľúbite mi, že prísne zachováte moje tajomstvo a prídeťte sama, buďto len v sprievode tej osoby, ktorá ho pozná; a že nebudem pozorovaná, ani nasledovaná?” spýtalo sa dievča.

„Sľubujem vám to slávnostne,” vetila Rose.

„Každú nedeľu večer, od jedenástej do dvanástej,” rieklo dievča bez váhania, „ak dožijem, budem sa prechádzať na Londýnskom Moste.”

„Počkajte chvíľu”, prerusila ju Rose, keď sa dievča s chvatom pohlo ku dverám. „Pomyslite len ešte raz na váš stav a na príležitosť, ako môžete z neho vyviaznuť. Máte vo mne oporu nie len preto, že ste mi z vlastnej pohnútky priniesli zvesti, ale aj ako žena, ktorá je navždy ztratená. Chcete sa naozaj vrátiť do tej lotrovskej peleše a k tomu mužskému, keď vás môže zachrániť jediné slovo? Aké kúzlo vás vábi zpäť a núti vás lpiť na ošklivosti a biede? Oh! Niet vo vašom srdci struny, ktorej by som sa mohla dotknúť? Niet v ňom ničoho, čoho by som sa mohla dovoliť proti tejto hroznej zaslepenosti?”

„Keď také mladé, dobré a krásne dámy, ako ste vy,” vetilo pevne dievča, „darujú dakomu svoje srdce, láska ich prinúti — a to práve také, ako ste vy, ktoré majú domov, priateľov, a iných obdivovateľov, — aby k vôlej nej vyplnili všetko. Keď taká, ako som ja, ktorá nemá bezpečného prístrešia okrem veka truhle, a priateľa v chorobe a pri smrti, ako opatrovníčka z nemocnice, oddá svoje zkazené srdce daktorému mužskému, a dá mu vyplniť miesto, ktoré bolo prázdne cez celý jej biedny život, kto môže dúfať, že nás vylieči? Ľutujte nás, lady — ľutujte, že nám ostal len jediný cit ženskosti a že tento súc ľažkou súdbou zmenený, miesto toho, aby bol pre nás prameňom útechy a hrdosti, stal sa príčinou nového násilia a utrpenia.”

„Prijmite,” riekla Rose po krátkom mlčaní, „odo mňa aspoň peniaze, ktoré by vám umožnily, aby ste žily bezúhonne — aspoň do toho času, kým sa sídeme zasa?”

„Ani len penny,” vetilo dievča, mávajúc rukou.

„Nezavierajte srdce pred mojou snahou pomôcť vám,” riekla Rose, pokročiac ticho vopred. „Chcem vám pomôcť vskutku.”

„Najlepšie by ste mi pomohli, lady,” vetilo dievča, zalamujúc rukami, „keby ste mi mohli zaraz vziať život: nikdy son-

nepocítila väčší žiaľ nad tým, čo som, ako práve dnes večer, a bolo by to tak krásne, keby som nemusela zomrieť v tom pekle, v ktorom som žila do teraz. Nech vás žehná Boh, sladká lady, a sošle toľko šťastia na vašu hlavu, ako som ja sniesla hanbu na svoju."

S týmito slovmi, hlasne lkajúc, nešťastné stvorenie odišlo. Rose Maylieová však premožená týmto neobyčajným rozhovorom, ktorý sa väčšmi podobal prchajúcemu snu, ako skutočnej udalosti, klesla do kresla a vynasnažovala sa sobsierať svoje tekavé myšlienky.

HLAVA XLI.

Obsahuje nové objavenia a ukazuje, že prekvapenia práve tak ako nešťastia zriedka sa objavujú samotné.

Položenie, v ktorom sa Rose nachádzala, bolo vskutku mimo riadne ľažkou zkúškou. Hoc aj vrele túžila po tom, aby mohla odhaliť tajomstvo, ktorým bola obotkaná Oliverova história, predsa len nesmela zradiť dôveru biednej ženskej, s ktorou práve hovorila, a ktorú v nej táto, ako v mladej a nevinnej deve složila. Jej slová a spôsob natoľko dojaly srdce Rose Maylieovej, že láska, ktorú prechovávala proti svojmu chránencovi, splynula s nie menej hlbokou a opravdovou túžbou, aby túto vysotenú dievčinu získala pokániu a novému životu.

Pred svojím niekoľkotýždňovým pobytom na ďalekom more skom pobreží mienily ostať v Londýne len tri dni. Bola práve polnoc prvého dňa. K čomu sa mala rozhodnúť, čo mohla vykonať cez štyridsaťosem hodín? Alebo, ako by bola mohla odložiť cestu bez toho, aby vzbudila podezrenie?

Mr. Losberne bol s nimi a mal ostať cez nasledujúce dva dni; ale Rose poznala príliš dobre prudkú povahu tohto znamenitého gentlemana, a jasne predvídala hnev, s ktorým by v prvom návale rozhorlenia hľadel na nástroj Oliverovho odvlečenia, a preto sa neodvážila sveriť mu svoje tajomstvo, kým jej predstavy ohľadne dievčaťa nebudú môcť byť podrobene posúdeniu druhej zkúsnej osoby. Preto mala príčiny k to-

mu, aby sa chovala opatrne a rozvažite prv ako zasväti do tajomstva Mrs. Maylieovú, ktorá by sa o veci bezpochyby hned radila s váženým doktorom. Ba keby aj bola vedela, ako si má pri tom počínať, nebola by sa mohla domáhať ani záštity právneho radcu, pre tie príčiny. Zrazu v nej skrsla myšlienka, že sa bude utiekať o pomoc Harryho, ale toto vzbudilo v nej rozpomienku na ich posledné lúčenie, a zdalo sa jej neprístojným volať ho zpäť, keď — a pri tomto uvažovaní vstúpily jej do očí slzy — azda na ňu aj zabudol a už sa inak potešil.

Rozochvená rozličnými myšlienkami, klonila sa raz k jednej, druhý raz zasa k inej, a keď každú postupne uvážila a preskúmala, zavrhla napokon všetky. Rose prebdela v úzkostiach celú noc, a keď na budúci deň zasa všetko uvážila, prišla k tomu zúfalému rozhodnutiu, že sa poradí s Harrym.

„Ak to bude pre neho bolestné, prísť sem,” myslela si, „o koľko bolestnejšie to bude pre mňa! Ale azda ani nepríde, snáď bude len písat, a keď aj príde bude sa mi snáď zúmyselne vyhýbať, ako to urobil pri svojom odchode. Nečakala som to, ale bolo to lepšie pre nás obidvoch.” A Rose složila pero a odvrátila sa, aby papier, ktorý mal byť jej poslom, nevidel jej slzy.

Potom sobrala zasa pero, a složila ho snáď aj päťdesiat raz a premýšľala a premýšľala nad prvou vetou bez toho, že by bola napísal slovko, keď Oliver, ktorý sa v sprievode Mr. Gilesa prechádzal ulicami Londýna, vrazil do chyže s takým chvatom, že sotva popadol dychu a tak rozrušený, ako by mal príčinu obávať sa nového únosu.

„Prečo si taký prestrašený, Oliver?” spýtala sa Rose, víta-júc ho.

„Ani sám neviem prečo; tak sa cítim, ako by som sa mal za-dusiť,” vetil chlapec. „Ah, moja drahá! keď si pomyslím, že

som ho zasa vidēl, a vy sa budete môcť presvedčiť, že čo som vám vravel je všetko pravda!"

„Nemyslela som si nikdy, že by si bol dačo iné vravel, ako pravdu," riekla Rose chlácholivo. „Ale, čo sa stalo? — o kom to hovoríš?"

„Videl som toho pána," vetil Oliver, sotva vediac vyslovovať hlásky, „pána, ktorý bol ku mne taký láskavý — Mr. Brownlowa, o ktorom sme tak často hovorili?"

„Kde?" spýtala sa Rose.

„Ako vystupoval z koča," vetil Oliver, roniac slzy radosti, „ako šiel do domu. Nevravel som s ním — nemohol som s ním vravetiť, lebo ma nevidel, a ja som sa tak triasol, že som nemohol ísť za ním. Ale miesto mňa sa spýtal Giles, či tam býva, a povedali mu, že áno. Pozrite sa," riekoł Oliver, rozostrúc kus papiera, „tu je to napísané, kde býva — pôjdem ta hned! Oh, Bože, Bože! Čo len budem robiť, keď ho navštívim, a počujem zasa jeho hlas?"

Vyrušovaná týmito a inými nesúvislými výkrikmi radosti, Rose prečítala adresu, ktorá znala: Craven Street, Príboj. Čoskoro sa rozhodla, že využije toto objavenie.

„Rýchlo!" riekla. „Povedz im, aby objednali povoz, a priprav sa na vychádzku. Zaveziem ťa ta priamo, aby sme netrtili zbytočne čas. Len poviem tete, že ideme na hodinu von, buď tak rýchlo hotový, ako budem ja."

Olivera nebolo treba poháňať a za niekoľko minút boli na ceste do Craven Streetu. Keď ta dorazili, Rose zanechala Olivera v koči, pod zámienkou, že starého pána pripraví na jeho príchod, a poslala po sluhovi navštívenku, prosiac Mr. Brownlowa o návštevu vo veľmi dôležitej veci: Sluha sa čoskoro vrátil a žiadal ju, aby sa jej páčilo nahor; nasledujúc ho do izby na poschodí, našla tam láskavého, obstarného pána v zelenom župane. Nedaleko neho sedel ešte jeden starý pán

vo vlnených nohaviciach a v kamašách, ktorý nevyzeral dajako veľmi láskave a sedel, majúc ruky položené na rukoväti mocnej palice, o ktorú si opieral bradu.

„Pre pána Jána,” zvolal starý pán v zelenom župane, vstánuč rýchlo s veľkou zdvorilostou. „Odpusťte, mladá dáma — domnieval som sa, že je to dajaká dotieravá osoba, ktorá — dúfam, že mi láskave odpustíte. Ráčte si prosím sadnúť.”

„Myslím, že mám šťastie k Mr. Brownlow-ovi!” riekla Rose, pohliadnuc s druhého pána na toho, ktorý hovoril.

„Áno, je to moje meno,” riekol starý pán. „A tu hľa, môj priateľ, Mr. Grimwig. Grimwig nezanechali by ste nás na niekoľko minút?”

„Myslím,” prerusila ho Miss Maylieová, „že k vôli nášmu krátkemu rozhovoru Mr. Grimwig sa nemusí unúvať, nemusí odchodiť. Som tak informovaná, že vec, o ktorej chcem s vami hovoriť, pozná veľmi dobre.”

Mr. Brownlow kynul hlavou. Mr. Grimwig sa meravo poklonil a vstal, poklonil sa meravo aj druhý raz, a sadol si zasa.

„Nepochybujem, že vás veľmi prekvapím,” riekla Rose rozpačite; „ale vy ste raz preukázali veľkú láskavosť a dobrotu môjmu veľmi milému priateľovi, a myslím, že vás to bude zaujímať, keď budete môcť oňom počuť zasa.”

„Vskutku!” riekol Mr. Brownlow.

„Poznáte Olivera Twista,” riekla Rose.

Sotva odlietly tieto slová z jej rtov, Mr. Grimwig, ktorý sa zdanlive vhľbil do čítania hrubej knihy, ležiacej na stole, túto hlučne zatvoril, oprel sa o stolicu a na jeho tvári zjavil sa len výraz nepotlačeného údivu, a hľadel dlho do prázdnna; potom ako by sa zahanbil nad tým, že prejavil toľké vzrušenie, umiestil sa akosi krčovite do predošej polohy a hľadiac rovno pred seba, vydal hlboký hvízd, ktorý zdalo sa, že nezanikol v povetri, ale v najhlbších útrobách jeho žalúdka.

Mr. Brownlow bol tiež nie menej prekvapený, hoc aj svoje udívenie neprejavil takým výstredným spôsobom ako jeho priateľ. Pritiahol stoličku bližšie k Miss Maylieovej a riekol: „Moja drahá, mladá lady, preukážte mi tú láskavosť a neráchte prosím viacej spomínať láskavosť a dobrotu, o ktorej okrem vás nevie nik, a ak mi môžete poskytnúť dôkazy, meniac moju zlú mienku, ktorú som si raz musel utvoriť o tom úbohom dieťati, tak v mene Božom, prejavte ich prosím.” „Zlé decko! Ak nie je zlé, tak zjem svoju hlavu,” hundral Mr. Grimwig, vraviac ako bruchomluvec, bez pohnutia jediného svalu v tvári.

„Je to dieťa ušľachtilej povahy a vrúceho srdca,” riekla Rose, červeňajúc sa; „a Mocnosť, ktorá ho zkúšala v mladých rokoch nad sily, vštepila do jeho hrudi náklonnosti a cíty, ktoré by slúžily ku cti aj tým, čo počítajú viacej ako šesť ráz toľko rokov, ako má on.”

„Ja mám len šesťdesiatjedon,” riekol Mr. Grimwig s tak iste stuhnutou tvárou. „A bol by v tom sám čert, keby tomu Oliverovi nebolo minulo dvanásť, neuznávam správnosť tej poznámky.”

„Nestarajte sa o môjho priateľa, Miss Maylie,” riekol Mr. Brownlow; „on to tak nemyslí.”

„Áno, myslí,” hundral Mr. Grimwig.

„Nie, nemyslí,” riekol Mr. Brownlow so zrejmým hnevom v hlase.

„Chcem zjest svoju hlavu, ak to tak nemyslí,” zahundral Mr. Grimwig.

„Ak to tak myslí, zaslúžil by, aby mu ju srazili,” riekol Mr. Brownlow.

„A on by mimoriadne rád videl človeka, ktorý by sa na to podobal,” vetil Mr. Grimwig, klepúc palicou o podlahu.

Ked' už dvaja starí páni zašli tak ďaleko, zašňupali si a dľa starého, nezmeneného zvyku potriasli si ruky.

„Tak, Miss Maylieová,” riekol Mr. Brownlow, „aby sme sa zasa vrátili k predmetu, o ktorý sa s toľkým útlocitom zaujímate. Povedzte mi prosím, čo viete o tom úbohom dieťati a dovoľte mi poznamenať, že som vyčerpal všetky možné prostriedky, aby som ho našiel a že od toho času, ako som odtiaľto odišiel, môj prvý dojem, že ma podviedol, a bol svedený svojimi predošlými druhmi ku krádeži, bol veľmi otrásený.”

Rose, ktorá si medzitým posbierała myšlienky, hned' mu rozpovedala jednoduchými slovami, čo všetko sa stalo s Oliverom od vtedy ako opustil dom Mr. Brownlowa, a ponechaјúc od Nancy získané zvesti na čas, ked' bude môcť s ním hovoriť medzi štyrma očami, končila s uistením, že v posledných mesiacoch jedinou bolesťou Oliverovou bolo to, že sa nemohol stretnúť so svojím predošlým dobrodincom a priateľom.

„Chvála Bohu!” riekol starý pán. „Je to pre mňa veľkým potešením, ba šťastím. Ale nepovedali ste mi ešte, kde je teraz Miss Maylieová. odpustíte, že vám to vytýkam, — ale prečo ste ho nepriviezli sebou?”

„Ved' čaká na koči pred bránou,” vetila Rose.

„Pred mojou bránou?” zvolal starý pán a s tým vybehol z izby, sbehol dolu schodmi, vyskočil na stupátko a vstúpil bez slova do koča.

Ked' sa za ním zavrely dvere, Mr. Grimwig zdvihol hlavu, otočil jednonohú stolicu okolo jej osy, a stále sediac na nej, pomocou palice a stola opísal presne tri kruhy. Ked' previedol tento výkon, vstal dľa možnosti rýchlo a napokon so dvanásť ráz premeral izbu, a potom zrazu zastanúc pred Roseou, bozkal ju bez akéhokoľvek úvodu.

„Pst!” riekol, keď mladá dáma vstala zdesená nad týmto neobyčajným chovaním. „Nebojte sa! Som tak starý, že by som mohol byť vaším dedom. Vy ste sladké stvorenie. Mám vás rád. Už sú tuná!”

A vskutku, keď sa vrhol zručným pohybom na svoju predošlú stolicu, Mr. Brownlow sa vrátil, sprevádzaný Oliverom, ktorého Mr. Grimwig privítal veľmi blahosklonne, a keby blaženosť tejto chvíle bola bývala jedinou odmenou Rose Maylieovej za všetku jej úzkostlivosť a starostlivosť, ktorou pečovala o Olivera, Rose Maylieová by bola aj tým znamenite odmenená.

„Ale je tu ešte dakto, na koho nesmieme popri všetkom zabudnúť,” riekol Mr. Brownlow a zazvonil. „Prosím vás, pošlite sem Mrs. Bedwinovú”.

Stará gazdina vyhovela volaniu s najväčšou rýchlosťou a pukloniac sa pri dverách, čakala na rozkazy.

„Ale, Bedwinová, vy tušíš so dňa na deň vždy väčšmi tratíte zrak,” riekol Mr. Brownlow temer namrzene.

„Veru, tušíš, pane,” vetila stará pani. „V mojom veku sa už zrak nenapráva, pane”.

„To by som vám aj ja bol mohol povedať,” vetil Mr. Brownlow, „ale nasadte si okuliare a rozhľadte sa, či ozaj najdete to, k vôle čomu som vás volal, áno?”

Stará pani šmátrala vo vrecku za okuliarmi. Ale Oliverova trpežlivosť už nevedela odolať tejto novej zkúške, takže povoliac prvému popudu vrhol sa jej do náručia.

„Milostivý Bože!” zvolala stará pani, objímajúc ho; „ved’ je to moje neviniatko!”

„Moja drahá stará opatrovníčka!” zvolal Oliver.

„Vedela som to, že sa vráti, vedela som,” riekla stará pani, držiac ho v ramenách. „Ako výborne vyzerá, a ako pánsky je mi zasa oblečený! Kde si len bol tak dlho? Ah! tá istá sladká

tvárinka, ale už nie taká bledá, tie isté nežné oči, ale už nie také smutné. Nikdy som na ne nezabudla, ani na jeho milý úsmev, ale videla som ich každodenne, popri mojich drahých, vlastných dietkach, ktoré zomrely, keď som bola ešte veselým, mladým stvorením.”

Takto pokračovala vo vykladaní, a podržiac Olivera kus od seba, aby videla o koľko narástol, objala ho zasa a hladkajúc ho po vlasoch, táto dobrá duša smiala sa i plakala striedavo na jeho šiji.

Ponechajúc ju s Oliverom, aby sa mohli slobodne vyrozprávať, Mr. Brownlow vošiel do súsednej izby a tu vypočul podrobnosti ohľadne rozhovoru, ktorý mala Rose s Nancy, a tento ho značne prekvapil, ba zarazil. Rose mu tiež vysvetlila pre aké príčiny sa s ním hned nesverila Mr. Losberneovi.. Starý pán povedal, že jednala múdro, a ochotne pristal na to, že sa poradí s váženým doktorom. A aby mu bolo umožnené urobiť to čím skôr, dohodli sa, že príde do hotela o ôsmej hodine večer a že medzitým Rose opatrne oznámi Mrs. Maylieovej, čo sa stalo. Keď boli tieto prípravy porobené, Rose a Oliver vrátili sa domov.

Rose nepreceňovala hranice vzplanutia doktorovho hnevú. Sotva sa dozvedel o Nancynej histórii, hned spustil sprchu rozličných vyhrážok a nadávok, chcejúc ju dať v pospas spojenej vynalezivosti pána Blathersa a Duffa a nasadiac si klobúk, chcel sa hned utiekať o pomoc týchto výtečníkov. A v prvom vzplanutí bol by iste okamžite uskutočnil svoj úmysel bez toho, že by bol počítal s následkami tohto činu, keby ho nebolo zadržalo čiastočne rozhorčenie Mr. Brownlowa, ktorý sám bol tiež vznétlivej povahy, čiastočne však dôvody a výklady, ktoré tak sa zdalo boli veľmi dobre vypočítané, aby ho odradili od úmyslu jeho rozpáleného modzgu.

„Ale do čerta, čo budeme robiť?” riekol prudký lekár, keď sa

im pripojily obidve dámy. „Máme snáď všetkým tým mužským a ženským vagabundom zaslať poďakovací prípis, a prosiť ich, aby prijali pre každú osobu sto libier, ako bledý dôkaz nášho uznania a našej úcty, za láskavosť, ktorú preukázali Oliverovi?”

„To práve nie,” vetil Mr. Brownlow s úsmevom; „ale musíme postupovať hladko a veľmi opatrne”.

„Hladko a opatrne,” zvolal doktor. „Ja by som ich poslal všetkých na — —”

„To je jedno, kam,” prerušil ho Mr. Brownlow. „Ale uvážte, že kamkoľvek by sme ich poslali, tým by sme nedosiahli nás ciel”.

„Aký ciel?” spýtal sa doktor.

„Krátko, nezistili by sme Oliverových rodičov, a nezískali by sme pre neho dedictvo, o ktoré, ak je to, čo sme počuli pravda, bol podvodne pripravený”.

„Ah!” riekoval Mr. Losberne, ovievajúc sa vreckovkou; „na to som cele zabudol”.

„Vidíte,” presviedčal ho Mr. Brownlow; „aj keď odhliadneme od toho úbohého dievčaťa, aj keď priпустíme, že by bolo možno týchto naničodníkov dostať pred súd bez toho, aby bola ohrozená jej bezpečnosť, čo by sme z toho vlastne mali?”

„Pravdepodobne by z nich niekoľko odvislo a ostatní by boli poslaní do vyhnanstva,” domnieval sa doktor.

„Veľmi správne,” vetil Mr. Brownlow s úsmevom: „ale niet pochybnosti, že to svojho času sami privedú tak ďaleko, a keby sme ich predstihli, bol by to veľmi Don Quichotský čin, zrovna čeliaci našim záujmom — a tiež záujmom Oliverovým, čo je jedno a to isté”.

„Ako?” spýtal sa doktor.

„Takto. To je predsa cele jasné, že budeme mať krajné ťažkosti, kým tomu tajomstvu prídeme na koreň, a kým toho člo-

veka, toho Monksa, dostaneme na kolená. To docielime len dajakým úskokom a prekvapením, keď nebude obklopený svojimi spoločníkmi. Predpokladajúc, že by sme ho dolapili, nemali by sme proti nemu dôkazov. Nie je dosiaľ (nakoľko vieme, alebo nakoľko to faktá ukazujú) zapletený ani do jednej ich lúpeže. Keby ho aj neoslobodili, v najhoršom prípade by ho mohli potrestať väzením len ako povača a tuláka, ale potom by už mlčal tak urputne, že by bol pre nás zrovna hlučný, nemý, slepý lebo blbý, „čím by sme si nič nepomohli”.

„A tak,” riekol doktor, vznetlive, „spytujem sa vás znova, či to považujete za rozumné, aby ten dievčaťu daný sľub bol rozehodne dodržaný. Sľub, ktorý bol daný s tým najlepším úmyslom, ale v skutočnosti. —

„Nehádajme sa, prosím moja drahá, mladá lady, o tomto bode,” riekol Mr. Brownlow, prerušiac Rose, keď chcela vravieť. „Sľub má byť dodržaný”. Myslím, že nás to voskrz nebude hatiť v postupe. Ale prv ako rozhodneme o tom, čo budeme robiť, som toho náhľadu, že bude potrebné stretnúť sa s dievčaťom, a dozvedieť sa, či by nám mohlo ukázať toho Monksa, a vysvetliť mu, že bude mať len s nami do činenia a nie so zákonom, a keby to nechcelo, alebo nemohlo urobiť, nech nám aspoň povie, kde sa zdržuje a ako vyzerá, aby sme mohli zistiť jeho totožnosť. Nemôžeme sa s ňou stretnúť prv ako v noci na budúcu nedelu, dnes je streda. Navrhoval by som, aby sme sa predbežne nehýbali, a zachovali všetko v tajnosti ešte aj pred Oliverom”.

Hoc aj Mr. Losberne tento návrh, ktorý radil odložiť celú vec o celých päť dní, prijal s kyslou tvárou, musel si predsa priznať, že ani sám by nevedel lepší postup ako je tento, a keď Mrs. Maylieová aj Rose veľmi živo súhlasili s Mr. Brownlowom, jeho návrh bol prijatý jednomyselne.

„Rád by som,” riekol, „požiadal o spoluúčinkovanie môjho

priateľa Grimwiga. Je síce podivín, ale je veľký chytrák, ktorý by nám mohol poskytnúť výdatnú pomoc; môžem povedať, že je rodeným právnikom, ale zanechal pravotárstvo s rozhorčením, lebo mu cez dvadsať rokov sverili len jednu pravotu, či je to doporučením, alebo nie, musíte rozhodnúť sami".

„Nemám proti tomu námitok, že si zavoláte svojho priateľa, ak mi bude dovolené, aby som ja vzal svojho," riekol lekár.

„Musíme to odhlasovať," vetil Mr. Brownlow, „ktože to má byť?"

„Syn tejto dámy, a starodávny priateľ našej mladej slečny," riekol doktor, ukážuc na Mr. Maylieovú, a končiac vrhnutím významného pohľadu na jej vnučku.

Rose sa hlboko zapýrila, ale nenamietala ničoho proti tomuto návrhu (zrejme preto, že by bola ostala v beznádejnej minořite) a tak rozhodnutím Harry Maylie a Mr. Grimwig boli prijatí do poradného výboru.

„Zostaneme v meste," riekla Mrs. Maylieová, „tak dlho, kým budeme mať najmenšie výhľady na úspešné rozuzlenie tejto veci. Nebudem šetriť ani únav ani výdavkov ohľadne predmetu, ktorý nás všetkých tak nesmierne zaujíma, ostanem tu rada hoc aj celý rok, tak dlho, kým ma budete uistovať, že je ešte nádej".

„Dobre!" vetil Mr. Brownlow. „A keďže vidím na tvárich vôkol mňa lpiet otázku, prečo sa to stalo, že som nebol na porúdzi, aby som potvrdil Oliverove výklady, a prečo som tak náhle opustil kráľovstvo, dovoľte, aby som sa s vami dohodol, že sa ma na to nebudeť tak dlho sptyovať, kým len nebudem môcť predísť vaše otázky rozpovedaním mojej vlastnej histórie. Verte mi, že vás o to prosím po zrejom uvážení, lebo by som inak mohol vzbudiť nádeje, ktoré by sa snáď nikdy nesplnily, čím by som napomohol len vzrast ľažkostí a zklamaní, ktorých je až cez mieru dosť. Poďte! Už nás zvali k večeri, a

mladý Oliver, ktorý je v súsednej izbe sám, by si mohol ešte myslieť, že sme ho zunovali, a že sme urobili dajaké čierne spiknutie, aby sme ho vyvrhli do sveta.

S týmto slovami starý pán ponúkol Mrs. Maylieovej svoje rameno, a zaviedol ju do jedálne. Mr. Losberne ho nasledoval, vedúc Rose, a týmto bola porada nateraz effektívne prerušená.

HLAVA XLII.

*Oliverov starý známy, prejavujúci rozhodné znaky genia,
stane sa v sídelnom meste verejne známou osobnosťou.*

V tú istú noc, keď Nancy uspala Mr. Sikesa a ponáhľala sa k Mis Rose Maylieovej s poslaním, ktoré si sama uložila, blížili sa k Londýnu Veľkou Severnou Cestou, dve osoby, ktorým v tejto povesti musíme venovať značnú pozornosť.

Bol to muž a žena, ktorých k vôle presnému opisu lepšie by bolo nazvať: mužským a ženskou, lebo predošlý bol dlhonohý, kostnatý, knísavý, suchý človek, ktorého presný vek určiť bolo veľmi ťažko, — ak bol považovaný za chlapca, vyzeral skôr ako nedorastený mužský, a keď za mužského tak zasa väčšmi ako predčasne zrelý chlapec. Ženská bola mladá, ale mohutná a zavalitá, a musela ſou byť vskutku, ak mala uniesť bremeno ťažkej noše, ktorú vliekla na chrbte. Jej druh príliš obťažený batožinou, na palici, ktorá mu spočívala na pleci, niesol malý v obyčajnej vreckovke zabalený, zrejme dosť ľahký ranec. Následkom čoho a tej okolnosti, že mal mimoriadne dlhé nohy, prirodzene mohol byť aspoň ſest krokov pred svojou družkou, ku ktorej sa občas obrátil s netrpelivým kynutím hlavy: ako by zazlieval jej ťarbavosť a ponúkal ju k väčšej rýchlosťi.

Takto napredovali prašnatou hradskou, nevšímajúc si veľmi okolitých predmetov, výjmuc keď vyhýbali poštovým vozom, ktoré uháňaly z mesta, ale keď dorazili ku klenbám Highgateu prvý cestujúci zastal a volal netrpelive na svoju spoločnicu.

„Ponáhľaj sa, čo nevládzeš? Aký lenochod si mi ty, Karla”.

„Vravím ti, že je to ľažké,” vetila ženská, doháňajúc ho, od únavy cele zadýchčaná.

„Ľažké! Prečo o tom vravíš? A k čomu si potom stvorená?” pokračoval cestujúci mužského pohlavia, pri čom preložil ranc s pleca na pleco. „Oh, ale ty zasa odpočívaš! Pri tebe by už každého bola opustila trpelivosť, ozaj neviem, čo je s tebou!”

„Ešte je to ďaleko?” spýtala sa ženská, oprúc sa o lavicu, a pot jej rynul dolu tvárou.

„Či ďaleko? Ako by sme už tam boli,” vetil dlhonohý tulák, ukazujúc pred seba. „Pozri sa! To sú londýnske svetlá”.

„To sú ešte najmenej dve míle,” riekla skľúčene ženská.

„Čo ťa po tom, či sú dve, alebo ich je dvadsať,” riekoł Noah Claypole, lebo to bol on; „ale vstaň a podí, lebo ťa kopnem, že si to budeš pamätať”.

Ked' Noahov červený nos od hnevu zrudnul ešte väčšmi, a ked' prešiel na druhú stranu cesty, na ktorej bola ona, akoby bol odhodlaný uskutočniť svoj úmysel, ženská vstala bez poznámky a s námahou kráčala vedľa neho.

„Kde mieniš prenocovať, Noah?” spýtala sa ženská, keď urazili niekoľko sto yardov.

„Ako to mám ja vedieť?” vetil Noah, ktorý následkom dlhej cesty bol už zlej vôle.

„Dúfam, že dakde na blízku,” riekla Karla.

„Nie, nie na blízku,” vetil Mr. Claypole. „Tam! Nie na blízku, to si nemysli”.

„Prečo nie?”

„Ked' ti raz poviem, že dačo nechcem urobiť, musí ti to stačiť a nechaj svoje prečo a načo,” vetil Mr. Claypole dôstojne.

„No, veď sa preto nemusíš hneď hnevať,” riekla jeho družka.

„To by bola pekná vec, íst a zastaviť sa hned v prvom pred-

mestskom hostinci, aby Sowerberry, keď nás bude stopovať, vopchal tam svoj starý ňufák, a viedol nás sputnaných zpäť," riekol posmešne Mr. Claypole. „Nie! Pôjdeme, a zatárame sa v tých najužších uličkách a nezastavíme sa prv, až najdeme ten najzastrčenejší dom. Ty pre Boha máš čo ďakovať hviezdám, že mám hlavu na mieste, keby sme na začiatku neboli hned šli v protivnom smere a len potom sa vrátili nazad, moja milá dáma, už by si najmenej týždeň sedela v chládku. A bolo by ti to pristalo, lebo si blázon".

„Viem, že nie som taká prezieravá, ako ty," vetila Karla, „ale zato nemusíš vrhať na mňa všetku hanu, a vravte, že by som sedela v chládku. Keby som sedela ja, sedel by si aj ty".

„Ty si vzala z pulta peniaze, ved' vieš, že si to urobila," riekol Mr. Claypole.

„Vzala som ich pre teba, drahý Noah," vetila Karla.

„A či ich opatrujem ja?" spýtal sa Claypole.

„Nie, ty si mi dôveroval, a dal si mi ich do opatery, drahý, a to je pekne od teba," riekla dáma, chmatkajúc ho pod bradu a vinúc svoje pod jeho rameno.

Bolo tomu skutočne tak, a hoc k vôle spravodlivosti musíme priznať, že zvykom tohto pána nebolo slepo a šialene dôverovať hockomu, a keď aj natoľko dôveroval Karle, to bolo len preto, aby, ak by ich lapili, peniaze našli pri nej: čo by mu poskytlo príležitosť pri krádeži dokázať svoju nevinnosť a nesmierne by obľahčilo možnosť vyviaznutia. Prirodzene nedôveril sa jej s týmito pohnútkami, nevykladal o nich a preto kráčali druh s druhom v láskavej shode.

Mr. Claypole sledujúc svoj ostražitý plán šiel ďalej bez prestania, kým len nedorazili k Angelovi do Islingtonu, kde z innožstva chodcov a počtu povozov veľmi múdre súdil, že sa tu začína skutočný Londýn. Zastaviac sa, aby zistil, ktoré ulice sú najpreplnenejšie a preto aj najnebezpečnejšie, prešiel do

Saint John's Roadu, a čo chvíľa sa našiel hlboko v šere špinavých a spletilých uličiek, ležiacich medzi Gray's Inn Laneom a Smithfieldom, ktoré na vzdor zlepšovacím snahám, ostaly v prostriedku Londýna, tvoriac najnázkejšiu a najošarpanejšiu časť mesta.

Noah Claypole kráčal týmito ulicami, vlečúc za sebou Karlu, zrazu sa zastavil v pokútnej uličke, aby letmým pohľadom prezrel zovňajšok dajakého malého hostinca a potom šúral sa ďalej, keďže sa dľa vzhľadu domnieval, že mu nezodpovedá. Napokon zastal pred jedným, o moc skromnejším a o moc špinavejším ako všetky, ktoré videl doteraz, prejdúc popred ním a obzrúc si ho z druhej strany cesty, blahosklonne oznámil svojej spoločnici úmyseľ prenocovať v ňom.

„Tak daj sem ten pinkeľ,” riekoł Noah, a snímc ho z pliec ženskej hodil ho na svoje, „a nevrav len keď sa ľa budem spytovať. Ako sa menuje tento dom — k t-r-o-m — k trom, čomu?”

„Mrzákom,” riekoł Karla.

„K trom mrzákom,” opakował Noah, „tiež dobré pomenovanie. Tak tedy! Pod mi tesne za päťami”. S týmto rozkazom vrazil plecom do vetchých dvier a vstúpil do domu, nasledovaný svojou družkou.

V krčme neboli nik, len jedon mladý žid, ktorý laktami opretý o pult čítal zašpinené noviny. Pozrel uprene na Noaha a Noah pozrel uprene na neho.

Keby bol mal Noah oblek ústavu, tak by bola bývala k tomu príčina, aby Žid na neho vypúlil oči, ale keď sobliekol kabát s odznakom a mal pracovnú halenu a kožené nohavice, zdalo sa, že niet zvláštnej príčiny, aby svojím objavením sa v krčme vzbudil toľkú pozornosť.

„Je to hostinec „K trom mrzákom?” spýtal sa Noah.

„Tak sa bolá tento dom,” vetil Žid.

„Jedon pán, ktorého sme s vidieku idúc stretli na ceste, doporučil nás sem,” riekol Noah, mihajúc na Karlu, snáď preto, aby ju upozornil na tento geniálny nápad, ako si treba dobývať úctu a snáď, aby ju vystríhal pred prípadným prejavom prekvapenia. „Chceli by sme tu dnes „prenocovať”.

„Veru neviem, či to pojde,” riekol Barney, ktorý tu bol služobným duchom; ale ja sa prezviem”.

„Ukážte nám šenkovňu, a dajte nám dajaké chladné jedlo a tíocha piva, žiada sa nám to, dáte nám” riekol Noah.

Barney im vyhovel a zaviedol ich do malej, zadnej izby a položiac pred nich žiadany pokrm, dal cestujúcim na vedomie, že tam môžu prenocoovať a zanechal roztomilý párik, aby sa občerstvil.

Táto zadná izba bola zrovna za krčmou, niekoľko schodov nižšie, takže každý, kto tu bol doma, ked odhalil malú záclonku, ktorá zakrývala jedinú tablu skla, upevnenú v stene spomenutej miestnosti, asi päť stôp nad dlážkou, mohol nielen pozorovať hostí v zadnej izbe bez toho že byl bol zbadaný (ved' okienko bolo v tmavom kúte steny, kde sa mohol pozorovateľ bezpečne ukryť za hrubou hradou) ba ked prihnul uchom ku priečke, mohol dosť srozumiteľne vypočuť aj rozhovor. Hostinský sotva opustil túto výzvedňu na päť minút, Barney oznámiac mu to o čom bola driev reč sotva sa stačil vrátiť, ked Fagin ohľadom na svoje večerné obchody vstúpil do krčmy a spytoval sa na svojich mladých učeníkov.

„Pst!” riekol Barney; „tudinti su v tutednej idbe”.

„Cudzinci!” opakoval šeptom starec.

„Ah! Z bidieku, bolo by to dato pre vás, ked né, mutel by tom ta belmi mýlit”.

Zdalo sa, že Fagin túto zvest prijal s veľkým záujmom.

Vystúpil na stolicu a opatrne priložil oko ku sklenej tabulke, takže z tejto skrýše mohol vidieť, ako si Claypole berie s misky

chladnú hovädzinu a popíja si pivo z krčaha a udeľujúc homoeopathické dávky z obidvoch Karle, ktorá pri tom pokojne sedela, jedla a pila do sýtosti.

„Aha!” zašeptal, pohliadnuc na Barneya, „ten šuhaj sa mi páči. Ten by sa hodil medzi nás, on už vie, ako má krotiť to dievča. Ani len toľko neceknite ako myš, môj drahý, aby som mohol počuť ich rozhovor — počuť ich rozhovor.”

Znova sa zahľadel cez sklo a prilnúc uchom ku priečke, pozorne načúval s ostrovtipným a dychtivým výrazom v tvári, takže sa podobal dajakému škriatkovmu.

„Chcem byť milostpánom,” riekol Mr. Claypole, vystierajúc nohy, pokračujúc v rozhovore, ktorého začiatok Fagin nepočul. „Odteraz nechcem mať nič do činenia so starými rakvami, Karla, ale budem si žiť ako milostpán a keď budem chcieť, ty budeš zasa milostpaňou”.

„Ved’ ty vieš, môj drahý, že by som to chcela,” vetila Karla, „ale každý deň sa nepodarí vyprázdníť priečinok na peniaze a utieciť potom, ako vtedy”.

„Nech parom berie tie priečinky!” riekol Mr. Claypole; „ved’ popri priečinkoch sú aj iné veci, ktoré možno vyprázdnovať!”

„Ako to myslíš?” spytovala sa jeho spoločnica.

„Vrecká, dámske tašky, domy, poštové vozy, peňažné ústavy!” vetil Mr. Claypole, rozjarený pivom.

„Ale ty to nevieš robiť, drahý,” riekla Karla.

„Budem hľadieť, aby som sa dostal do spoločnosti tých, ktorí to vedia robiť,” vetil Noah. „Oni nás už budú vedieť použiť, aby sme boli v dajakom smere užitoční. Ty sama máš väčšiu cenu, ako päťdesiat iných žien; ešte som nevidel takú báječne ľstivú a prehnaučnú ženskú ako si ty, keď ťa pustím trocha na voľno.”

„Ach, pane, aká rozkoš je to počúvať také reči!” zvolala Karla, bozkajúc ho na mrzkú tvár.

„Ale nerob to, nebudť taká nežná, keď sa na teba hnevám,” vravel Noah, vymaňujúc sa jej s veľkou vážnosťou. „Bol by som rád vodcom lúpičskej bandy, ja by som ich vedel poháňať, všade by som im bol v päťach bez toho, že by o mne vedeli. To by sa mi páčilo, ak by z toho kynul dajaký zisk, len aby sme sa sišli s dajakým pánom toho druhu, myslím, že by to stalo za tých dvadsať funtov, ktoré si upizla, — menovite, keď nevieme, čo počať s tou bankovkou”.

Po vyslovení tejto mienky, Mr. Claypole pozeral do pivového džbána s výrazom hlbokej múdrosti a vyprázdniac ho náležite, súc značne osviežený, ponúkol blahosklonne Karlu, aby si upila. Práve uvažoval ďalej, keď ho náhle otvorenie dvier a zjav cudzinca zrazu vyrušily.

Ten cudzinec bol Mr. Fagin. Pozeral veľmi milo, a keď vkročil poklonil sa veľmi hlboko a sadnúc si ku najbližšiemu stolu, objednal si dačo k pitiu od škľabiaceho sa Barneya.

„Dnes je príjemný, ale v tomto období príliš chladný večer”, riekoval Fagin, trúc si ruky. „Ako vidím, idete s vidiekou, pane?” „Ako to viete?” spýtal sa Noah Claypole.

„V Londýne nemáme toľko prachu,” vetil Fagin, poukazujúc na Noahove a Karline topánky a potom na ich rance.

„Vy ste bystrozraký chlapík”, riekoval Noah. „Ha! ha! ha! počula si to Karla?”

„V tomto meste musí byť človek bystrý, môj drahý”, odopovedal žid, stlumiac hlas a dodal s dôverným šepotom, „a to je už raz pravda.”

Pri čom dotknul sa nosa ukazovákom pravej ruky a Noah sa hneď pokúsil napodobiť tento posunok, čo sa mu však úplne nepodarilo, lebo jeho nos neboli k tomu dosť dlhé. Mr. Fagin si však hľadel vysvetliť túto snahu tým, že ju považoval za výraz úplného súhlasu so svojou mienkou a ponúkol ho veľmi priateľský pálenkou, ktorú priniesol Barney.

„To je výborný nápoj”, poznamenal Mr. Claypole, obližujúc sa.

„Drahý!” riekol Fagin. „Ak človek tento nápoj pije pravidelne, musí vždy vyprázdňovať dačo, raz priečinok, lebo vrecko, buďto ženskú tašku, alebo dom, lebo poštový voz, buďto peňažný ústav.”

Ked' Mr. Claypole počul tento citát z vlastných poznámok, klesol zpäť na stoličku a pozrel so Žida na Karlu s popolavobledou tvárou a s nesmiernym úžasom.

„Nerobte si z toho nič, môj drahý”, riekol Fagin, pritiahnuč bližšie stoličku. „Ha! ha! Mali ste šťastie, že som vás počul len ja. Je to veľké šťastie, že som vás len ja počul.”

„Ja som to nevzal”, zajakal sa Noah, nevystierajúc už viac nohy ako neodvislý milostpán, ale chúliac ich nakoľko len mohol pod stoličku; „to urobila ona, ty si to urobila Karla, ved predsa vieš!” „To je pobočné, kto to má, lebo kto to uobil, môj drahý!” vetil Fagin a pri tom pozeral jastrabím zrakom na dievča a na rance. „Ja robím to isté, a preto vás mám rád.”

„Čo robíte?” spýtal sa Mr. Claypole, zviechajúc sa trocha.

„To isté, čo vy,” vetil Fagin: „a to isté robia všetci ľudia v tomto dome. Trafili ste klinec po hlávke a tu ste v najväčšej bezpečnosti. Niet pre vás bezpečnejšieho útulku v celom meste ako „Mrzáci”; totiž, ak to ja chcem. Vy a tá mladá žena ste sa mi zapáčili; už som vám to povedal a môžete byť úplne spokojní.”

Noah Claypoleovi po tomto ubezpečení odľahlo na duši, ale nie na tele, lebo sa krútil a svíjal, nemotorne na svojom mieste, pozerajúc na nového priateľa so strachom a nedôverou.

„Ba poviem vám viacej”, riekol Fagin, ked' povzbudil dievča prejavmi priateľských pokynov a posmelovaním. „Mám priateľa, ktorý môže splniť vaše vrúce želania a uviesť vás na

pravú cestu, kde budete môcť pracovať v odvetví, ktoré sa vám zapáči a zapracovať sa aj pri iných.”

„Hovoríte tak, ako by ste to mysleli vážne”, vetil Noah.

„Čo by som z toho mal, keby som to mysel inak?” spýtal sa žid, krčiac plecami. „Podte, vonku vám dačo poviem.”

„Nie je treba, aby sme sa ztadiaľto hýbali,” riekoł Noah, povystierajúc zasa postupne nohy. „Ona zatiaľ vynesie nahor batožinu. Karla, nože sa maj k tým rancom!”

Tento veľmi vznešene daný rozkaz Karla poslúchla bez námietky a šla svojou cestou, odnášajúc batožinu, kým Noah otvoril jej dvere a pozeral za ňou.

„Všakver je dosť dobre vychovaná?” spýtal sa, keď sa posadil na predošlé miesto, ako dajaký dozorca, ktorý skrotil divé zviera.

„Znamenite,” odpovedal Fagin, potlapkajúc ho po pleci. „Vy ste ženiálny človek, môj drahý.”

„Prečo, myslím, že som nebol, ale sa ním stanem tuná”, vetil Noah. „Ale nemrhajme čas, lebo sa čoskoro vráti.”

„Nuž, čo myslíte?” riekoł Fagin. „Ak sa vám bude môj priateľ páčiť, najlepšie bude, keď sa mu pripojíte.”

„Má dobrý obchod a potom, kde je to?” vetil Noah, zažmurkajúc drobným očkom.

„Svrchovane dobrý, používa silu rúk; a má najlepšiu spoločnosť, akú len môže mať človek jeho povolania.”

„Ma samých mestských zamestnancov?” spýtal sa Mr. Claypole.

„Nemá jediného vidiečana; a sotva by vás prijal, hoc by som vás aj ja doporučil, keby sa práve teraz nesháňal za pomocníkom,” vetil Fagin.

„Tak musím siahnuť do vrecka?” riekoł Noah, udierajúc si na vačok nohavíc.

„Pravdepodobne bez toho to už nepôjde,” vetil Fagin veľmi rozhodne.

„Dvadsať libier, myslím — to je veľa peňazí!”

„Nie je veľa, keď máte bankovku, s ktorou neviete čo počať”, odpovedal Fagin. „Číslo a dátum je, myslím, zaznačené? Výplata v banke je asi zastavená? Ah! To nemá pre neho veľkú cenu. Bude musieť ísť s ňou do cudziny a nebude ju môcť tak ľahko uplatniť.”

„Kedy som sa s ním mohol stretnúť?” spýtal sa s neistotou Noah.

„Zajtra ráno.”

„Kde?”

„Tuná.”

„Hm!” riekol Noah. „A mzda bude aká?”

„Pánsky život — zaopatrenie a byt, fajčivo a pijatika zdarma — polovica vášho zárobku a polovica z toho, čo vyrobí tá mladá ženská”, vetil Mr. Fagin.

Či by Noah Claypole, ktorého hrabivosť nebola práve najmenšia, bol pristal na tieto skvelé podmienky, keby bol mohol jednať slobodne, je otázné; ale keď uvážil, že v páde odmietnutia jeho nový známy by ho bol mohol odovzdať okamžite do rúk spravodlivosti (vedť sa už podobné veci staly), dal sa postupne obmäkčiť a povedal, že si myslí, že mu to bude zodpovedať.

„Ale hľadte,” poznamenal Noah, „ohlľadom na to, že ona je schopná toho urobiť veľa, bol by som rád, keby sa mi ušla dajaká ľahká práca.”

„Dajaká drobná, hravá práca?” tázal sa Fagin.

„Ah, dačo také,” vetil Noah. „Čo myslíte, čo by mi tak zodpovedalo najlepšie? Pri čom by som sa nemusel veľmi namáhať. A viete, čo by nebolo príliš nebezpečné. Asi dačo také!”

„Začul som, že ste vraveli dačo o stopovaní iných, môj drahý”, rieko Fagin. „Môj priateľ by potreboval veľmi dakoho, kto by dobre konal výzvednú službu.”

„Prečo nie, spomenul som to, a neviem, či by som sa na to raz nedal!”, vetil Mr. Claypole nerozhodne; „ale viete, ono by sa to veľmi nevyplácalo.”

„To je pravda!” poznamenal žid, premýšľajúc, alebo tváriac sa, že premýšľa. „Nie, nevyplácalo by sa to.”

„Tak čo myslíte?” spýtal sa Noah, pozorujúc ho úzkostlive.

„Dačo také plúživé, to by bola dosť istá práca, spojená s maľým nebezpečenstvom, ako čo by človek doma sedel.”

„Čo by ste tak povedali k starým dámam?” spýtal sa Fagin.

„Tým, že sa im soberú balíčky a kabelky a uteče sa s nimi za roh ulice, dajú sa vyrobiť tiež pekné groše?”

„Nekričia veľmi a neškrabú príliš?” spýtal sa Noah, krútiac hlavou. „Myslím, že by mi to nezodpovedalo. A či niet iného zamestnania?”

„Počkajte!”, rieko Fagin, položiac ruku na Noahove koleno.

„Budete sa zapodievať mačiatkami”

„Čo je to?” spytoval sa Mr. Claypole.

„Mačiatka, môj drahý”, rieko Fagin, „sú malé deti, ktoré ich mamičky pre dačo pošlú so šiestimi penämi, lebo so šilingami, vaším zamestnaním bude, aby ste im vzal peniaze — mávajú ich vždy v ruke — potom im podraziť nohy, a iste veľmi pomaly ďalej, ako by sa len toľko bolo stalo, že dieťa spadlo a udrelo sa. Ha! ha! ha!”

„Ha! ha!” rehíňal sa Mr. Claypole, naťahujúc nohy vo výtržení. „Pane, to je to pravé!”

„Isteže je,” vetil Fagin; a môžete si vybrať niekoľko pekných oblastí v Camden Towne a na Battde Bridgel, lebo na okolí, kde stále idú pre dačo, a môžete podraziť nohy toľkým mačiatkam, koľkým len chcete v každej hodine dňa. Ha! ha!”

S tým Fagin vzal Mr. Claypole stranou a potom sa obidvajá ešte dlho a hlasne smiali.

„Tak všetko v poriadku!” riekol Noah, keď si vzdychol a Karla sa vrátila. „Kedy sa máme sísť zajtra?”

„O desiatej?” spýtal sa Fagin, dodajúc, keď Mr. Claypole súhlasil kynutím. „Aké meno mám povedať môjmu priateľovi?”

„Mr. Bolter,” vetil Noah, ktorý počítal s takouto prípadnosťou. „Mr. Morris Bolter. To je Mrs. Bolterová.”

„Mrs. Bolterovej najponíženejší služobník,” riekol Fagin, ukláňajúc sa s čudesnou zdvorilosťou. „Dúfam, že sa čoskoro budem môcť s vami bližšie obznačiť?”

„Počujete toho pána, Karla?” hrmel Mr. Claypole.

„Áno, drahý Noah!” vetila Mrs. Bolterová, vystierajúc ruku.

„Menúva ma Noahom, keď sa so mnou laská”, riekol Mr. Morris Bolter, predtým Claypole, obrátiac sa k Faginovi.

„Rozumiete?”

„Oh, áno, rozumiem — dokonale”, odpovedal Fagin, tento raz vraviac skutočne pravdu. „Dobrú noc! Dobrú noc!”

S mnohým „S Bohom” a s mnohými želaniami všetkého dobrého, Mr. Fagin šiel po svojom. Noah Claypole, vyžiadajúc si pozornosť svojej dobrej dámy, vysvetľoval jej, akú bude mať úlohu v tom, čo zariadil, vraviac s veľkou povýšenosťou a zpupnosťou, že sa stal členom nie len mohutného pohlavia, ale pánom, ktorý prijal hodnosť zvláštneho úradu pre zapodievanie sa s mačiatkmi a to v Londýne a na jeho okolí.

HLAVA XLIII.

Ktorá rozpráva o tom, ako sa ľstivý Dodger dostal do úzkeho.

„Nuž tak to bolo, že ste vy samému sebe boli priateľom . . . ?” spýtal sa Mr. Claypole, inak Bolter, keďže dľa smluvy, ktorú uzavreli, na druhý deň sa prestahoval k Faginovi.

„Každý človek je svojím vlastným priateľom, môj drahý”, vetil Fagin s najvýznamnejším úsmevom. „A ani nenajde lepšieho.”

„Vyjmúc s času na čas”, vetil Moris Bolter s tvárou zkúseného človeka. „A či viete, že daktorí ľudia nie sú nikomu nepriatelia, len sebe?”

„Neverte!” vravel žid. „Ak je dakto samému sebe priateľom, to je preto, že samému sebe je prílišným priateľom; a to nie preto, že sa o nikoho nestará krem seba. Pah! Pah! A to nie je prirodzená vec.”

„Ale to nevidieť”, vetil Bolter.

„Hodno nad tým premýšľať. Daktorí čarodeji tvrdia, že číslo tri je kúzelným číslom, iní zasa, že je ním sedem. Ani to, ani oné, priateľu. Je ním číslo jedno.”

„Ha! ha!” zvolal Mr. Bolter. „Číslo jedno na veky.”

„V takom malom spoločenstve, ako je naše, môj drahý”, riekoval Fagin, ktorý považoval za potrebné, aby zdôraznil svoje postavenie, „naším všeobecným číslom je jednotka; to znamená, že sa nemôžete považovať za jednotku bez toho, aby ste považovali aj mňa za to isté číslo, taktiež aj ostatnú mládež.”

„Oh, do čerta!” zvolal Mr. Bolter.

„Hľadte”, pokračoval Fagin, tváriac sa, akoby neboli zbadal toto vyrušenie, „my sme natoľko liati vedno a máme natoľko spoločné záujmy, že to musí byť tak. Na príklad, je vaším úmyslom pečovať o jednotku — totiž o seba?”

„Isteže”, Mr. Bolter. „Máte pravdu.”

„Dobre! Nemôžete pečovať o seba, číslo prvé, bez toho, aby ste nepečovali o mňa, číslo prvé.”

„Snáď ste chceli povedať, číslo dve”, riekoval Mr. Bolter, ktorý bol hojne obdarený sebectvom.

„Nie, nechcel!” vetil Fagin. „Som pre vás práve tak dôležitý, ako ste vy pre samého seba.

„Vravím,” prerušil ho Mr. Bolter, „že ste vy veľmi milý človek, a ja vás mám veľmi rád, ale ešte nie sme natoľko spriateleň ako sa vám to zdá.”

„Povážte len”, riekoval Fagin, krčiac pleciami, a vystierajúc ruky, „povážte len. Vykonali ste veľmi peknú vec, pre ktorú vás mám rád, ale zato by ste mohli ďostať okolo hrdla nákrčník, ktorý sa ľahko zaviaže, ale ľahko odväzuje — správnu angličtinou rečeno, slučku!”

Mr. Bolter siahol na viazanku, akoby cítil, že je nepohodlné úzka, tesná, a mumlajúc súhlasil ovšem len dľa prízvuku, no nie dľa obsahu.

„Šibenica”, pokračoval Fagin, „šibenica, môj drahý, je oškľivým ukazovákom, ktorý označuje veľmi krátke a ostré záhyby, kde sa zastavil beh nejednoho smelého šuhaja, rozjachaného na širokej hradskej. Aby ste sa udržali na pohodlnnej ceste v žiadúcej vzdialosti od šibenice, potrebné je, aby ste bdeli na vaše číslo, na číslo prvé.”

„Iste že!” vetil Mr. Bolter, „a prečo hovoríte o takýchto veciach?”

„Len preto, aby ste jasne poznali moju mienku”, riekoł žid, zdvihajúc oboče. „Aby ste to mohli dokázať, ste odvislý odo mňa a aby môj obchodík prekvital, odvislý som zasa ja od vás. To prvé je vaša jednotka, to druhé je moja jednotka. Čím väčšmi ceníte svoje číslo, tým väčšmi musíte pečovať o moje číslo, a tak konečne prídeme k tomu, čo som vám hned' na počiatku povedal — že starosť o číslo prvé drží nás pohromadé, a musí to tak byť, lebo inak by sa celá naša spoločnosť rozpadla na kusy.”

„To je pravda”, vetil Mr. Bolter zadumane. „Oh! vy ste prešibalý, starý žgrláň.”

Mr. Fagin pozoroval s rozkošou, že toto uznanie jeho moci už nebolo len poklonou, ale že vnuknul svojmu učeníkovi predstavu o svojej skutočnej geniálnosti, čo bolo veľmi dôležité zvlášte na počiatku ich známosti.. Aby upevnil tento žiadúcny a užitočný dojem, nafúkal vec tým, že ho oboznámil dosť podrobne s veľkolepostu a rozsiahlosťou oblasti svojho pôsobenia; spletal pravdu s vymysleninami tak, aby to čím lepšie poslúžilo jeho úmyslom, robil to s toľkou zručnošťou, že úcta Mr. Boltera vzrástla na vidom očí a jeho duša sa plnila akýmsi strachom, ktorý vzbudíť bolo práve túžbou Faginovou. „Táto naša obapolná dôvera ma potesuje popri veľkej ztrate, ktorá ma stihla,” riekoł Fagin. „Včera ráno utratil som svoju pravú ruku.”

„Snáď len nechcete povedať, že zomrel?” zvolal Mr. Bolter.

„Nie, nie!” vetil Fagin, „nie je to natoľko zlé! Nie je to tak zlé!”

„Čo, predpokladám, že — —”

„Chybí mi”, prerušil ho žid. „Chybí mi mimoriadne.”

„Mimoriadne?” spýtal sa Bolter.

„Nie”, vetil žid. „Nie veľmi. Obvinili ho, že prevádzal vreckové zlodejstvo, a našli pri ňom striebornú tabatierku —

jeho vlastnú, môj drahý, jeho vlastnú, lebo sám šňupal a mal ju veľmi rád. Odročili ho na dnešok, lebo sa domnievali, že najdú majiteľa. Ah! on mal väčšiu cenu ako päťdesiat tabatierok dovedna, a zaplatil by som ju hned, keby sa len vrátil. Boli by ste museli znať Dodgera, môj drahý, boli by ste ho museli znať”.

„Ale úfam, že sa s ním ešte spoznám, nemyslíte” riekoval Mr. Bolter.

„Pochybujem”, vetil Fagin s povzdychom. „Ak nebudú mať proti nemu nové dôkazy, a bude to len všeobecné usvedčenie, tak vráti sa k nám zasa asi za šesť týždňov, ak z toho urobia ľahák, a oni tam vedia, aký je to rozumný šuhaj, môže z neho byť doživotník. Z ľstivého Dodgera sotva urobia dačo iné, ako doživotníka”.

„Čo rozumiete pod ľahákom a doživotníkom?” spýtal sa Mr. Bolter. „Prečo tak so mnou hovoríte? Prečo nehovoríte so mnou tak, aby som vás rozumel?”

Fagin mu chcel práve preložiť tieto tajomné výrazy do spoliej mluvy, a Mr. Bolter by sa bol dozvedel, že označujú „doživotné vyhnanstvo”, keď ich rozhovor bol pretrhnutý vstupom majstra Batesa, ktorý mal ruky ponorené do vreciek nohavíc a na jeho tvári sa zračil polobolestný a polokomický výraz.

„Už je po všetkom, Fagin,” riekoval Charley, ked' sa soznámil so svojím novým druhom.

„Čo chceš tým povedať?”

„Našli toho pána, ktorý je majiteľom tabatierky; ešte ho prišli usvedčiť dvaja, či tria, a Artful sa môže chystať na pút”, vetil majster Bates. „Musím mať úplný smútočný oblek, Fagin, a čiernu stuhu na klubúk, aby som ho mohol navštíviť prv, ako sa vydá na cestu. Trudno je na to mysliť. že Jack Dawkins — pašácky Jack — Dodger Artful Dodger —

musí za hranicu, pre sprostú poltretapenosovú tabatierku! Vždy som si myšľel, že sa mu to pridá najmenej pri zlatých hodinkách s retiazkou a pečiatkou. Oh, prečo neokradol da-jakého starého pána o všetky cennosti a bol by šiel ako pán, a nie ako obyčajný kmín, bez cti a slávy!"

S týmito výrazmi súcitu proti svojmu nešťastnému priateľovi, cele rozladený a beznádejný majster Bates sadol si na najbližšiu stolicu.

„Prečo hovoríš že musí ísť bez cti a slávy?” zvolal Fagin vrhnúc zlostný pohľad na svojho učeníka. „Či nevývodil vždy medzi vami! Či je medzi vami čo len jedon, ktorý by sa mu vyravnal, ktorý by ho čo len príbližne dosiahol, eh?” „Niet ho”, vetil majster Bates ľútostou zachríplym hlasom; „niet ho.”

„Tak čo frfleš?” vetil žid nahnevane.

„Lebo sa to nedostane do ročenky rekordov”, vravel Charley, popudený k vzdorovitosti tým, že jeho obdivuhodný priateľ zľahčoval jeho ľútosť; „lebo to nebude v zápisnici, lebo sa nikdy nikto nedozvie ani polovicu toho, čím bol vlastne. Ako bude zaznačený do newgatského kalendára? Môž byť že sa ta ani nedostane. Ach, jaj, ach, jaj, to je žalosť!”

„Ha! ha!” zvolal Fagin, vystrúc pravú ruku a obrátiac sa k Bolterovi v záchvate smiechu, ktorý ním otriasal, až do porazenia; „hľadte, môj drahý, akí sú hrdí na svoje povolanie. Či to nie je krásné?”

Mr. Botler prikývnul a Fagin, pozorujúc cez niekoľko okamihov so zrejmým uspokojením bolest Charley Batesa, pristúpil k mladému gentlemanovi a potľapkal ho po pleci.

„Nerob si z toho nič, Charley”, riekol Fagin chlácholivé, „ved’ to príde na javo, iste to príde na javo. Všetci sa dozvedia akým rozumným šuhajom bol Dodger, on to sám dokáže a neurobí hanbu svojim starým druhom a učiteľom. Pomysli

si len, aký mladý je ešte, Aké vyznamenanie, Charley, byť v jeho veku odsúdeným k doživotnému vyhnanstvu!"

„Áno, je to vyznačenie!" riekol Charley, trocha potešený.

„Bude mať všetko, čo len bude chcieť", pokračoval žid. „Budú ho v Stone Ingu držať ako gentlemana, Charley, ako gentlemana! Bude mať každý deň pivo a vo vrecku peniaze, a bude sa môcť s nimi hrať, a rozhadzovať ich do vôle, keď ich nebude môcť stroviť."

„No, ale vskutku?" zvolal Charley Bates.

„Že či?" vetil Fagin, „a bude mať slávneho zástupcu s vlásenkou, Charley, ktorý má najväčší dar jazyka, aby ho obraňoval; a ak bude chcieť, bude môcť tiež hovoriť a bude môcť čítať svoje reči v novinách — Artful Dodger — výbuch veselosti — súdny dvor sa váľa od smiechu — eh, Charley, eh?"

„Ha! ha!" smial sa majster Bates, „a to by bola paráda, všakver, Fagin? Artful by tam s nimi vybabral, no nie?"

„Veru!" zvolal Fagin, „Ej, na môj veru vybabral".

„To je isté, že s nimi vybabre", opakoval Charley, trúc si ruky.

„Ako by som ho už videl," zvolal Žid, upierajúc zrak na svojho učeníka.

„Ja tiež", zvolal Charley Bates. „Ha! ha! ha! ja tiež. Vidím to všetko pred sebou, pred mojím duševným zrakom, Fagin. To je zábava! Aká báječná zábava! Všetci tvária sa pod parochňami veľmi vážne a Jack Dawkins vraví s nimi tak dôverne a nenútene, ako by bol sudcovým synom a rozprával sa s ním po obede — ha! ha! ha,"

A vskutku Mr. Fagin tak výtečne naladil výstrednú náklonosť svojho mladého priateľa, že majster Bates ktorý z počiatku považoval uväzneného Dodgera za obeť, teraz hľadel na neho ako na znamenitého herca v mimoriadnej úlohe výborného humoristu, a až netrpelive čakal na chvíľu, keď jeho

starý druh bude mať vhodnú príležitosť dokázať svoje schopnosti.

„Musíme sa dajako šikovne dozvedieť, ako sa má teraz”, rieko Fagin. „Musím o tom premýšľať.”

„Mám ta istť ja?” spýtal sa Charley.

„Ani za svet”, vetil Fagin. „Zošalel si, môj drahý, zošalel si nadobro, keď chceš istť ta, kde — Nie, Charley, nie. Nateraz stačí tá jedna ztrata.”

„Dúfam, že ta nechcete istť sám?” rieko Charley s furtáckym pohľadom.

„To by nebolo tiež primerané”, vetil Fagin, potrasúc hlavou.

„A prečo nepošlete tohoto nového baleka?” spýtal sa majster Bates, pložiac ruku na Noahovo rameno. „Nepozná ho nik.”

„Ak by nemal nič proti tomu? —” podotknul Fagin.

„Mal či nemal!” prerušil ho Charley. „A čo by *on* mohol mať proti tomu?”

„Vskutku nič, môj drahý,” rieko Fagin, obrátiac sa k Bolterovi, „vskutku nič”.

„Oh, chcel som povedať, viete”, poznamenal Noah potriasa-júc hlavou a cúvajúc vážne znepokojený, k dverám.

„Nie, nie — ani reči. To nie je môj odbor, to sa mi nehodí.”

„Aký odbor má pridelený, Fagin?” spýtal sa majster Bates, pozrúc na vyhúknutého Noaha s opovržením. „Skryť sa, keď prihára, a vyprázdníť misu, keď je všetko v poriadku, tuším to je jeho poslanie.”

„Nepletť sa do toho”, odpovedal Mr. Bolter; „a neopováž sa miešať do vecí predstaveného, chlapče, lebo inak zle pochodíš.”

Majster Bates smial sa tejto pyšnej vyhrážke tak prudko, že to trvalo chvíľu až Fagin prišiel k slovu a vysvetlil Bolterovi, že z navštívenia policajného úradu nehrozí mu nebezpečenstvo, lebo celá nepatrná aféra voskrz nie je známa, že

popis jeho osoby ešte nedošiel do hlavného mesta, a nik neocakáva, že by práve tam hľadal útulok, a ak bude náležite prestrojený, bezpečnejšieho miesta by nemohol navštíviť v celom Londýne, ako práve úrad policajný, lebo nik nemôže predpokladať, že by sa dobrovoľne zdržoval práve tuná.

Čiastočne presvedčený týmito dôvodmi, ale hlavne premožený strachom, ktorý mal pred Faginom, Mr. Bolter napokon súhlasil, hoc aj mrzute, že podnikne túto výpravu. Dľa Faginovej úpravy složiac šaty, obliekol si kočišský kabát, aksamítové nohavice s koženými kamašami, ktoré mal žid na porúdzi. Nasadil si tiež plstený klobúk s mýtnymi lístkami za stuhou a vzal si furmanský bič. Takto pristrojený mal vstúpiť ťarbavým krokom do úradovne ako vidiecky šarvanec s tržišta Covent Gardenu, ktorý sem zavítal k vôle ukojeniu zvedavosti a keďže bol žiadúcne neotesaným, nemotorným a kostnatým chlapíkom, Mr. Fagin nemal strach, že vzbudí dojem preoblečeného.

Po dokončení príprav, obznámili ho dokonale so spôsobami a mluvou Artfula Dodgera, aby ho mohol poznať, potom ho majster Bates previedol cez tmavé a spletilé uličky k miestu nedaleko Bow Streetu. Opísuc mu presnú polohu úradovne, a zaopatriac ho ešte zovrubnými pokynmi, ako má prejsť chodbu a keď príde na dvor, že má výjsť hore schodmi po dvere na pravo a sňať klobúk až keď vstúpi do siene, Charley Bates ho ponúkol, aby sa ponáhľal sám, a slúbil mu, že na neho počká na tom mieste, kde sa rozišli.

Noah Claypole, a ak vám ľubo Morris Bolter, presne nasledoval získané pokyny, ktoré — keďže bol majster Bates dosť dobre oboznámený s miestnosťami — boli tak zovrubné, že sa na magistrát mohol dostať bez dopytovania, a bez toho, že by cestou bol narazil na prekážky. Tam sa musel pretlačiť cez zástup, v ktorom boli väčšinou ženské, shluknuté v špin-

vej, pochmúrnej miestnosti. Na hornom konci tejto bolo zábradlím oddelené vyvýšené miesto s lavicou obžalovaných na ľavo pri stene, v prostriedku s ohradou pre svedkov, a s písacím stolom pre úradníkov na pravo. Táto ponúra miestnosť bola chránená ohradou, ktorá skrývala súd pred zrakmi pospolitosti, ponechajúc to ľudu, aby si dľa ľubovôle predstavil (ak vie) plnosť slávneho prisluhovania spravodlivosti.

Na lavici obžalovaných sedely len dve ženské, ktoré kývaly svojim priateľským obdivovateľom, kym úradník predčítoval výpovede svedkov dvom policajným strážnikom a jednoducho oblečenému mužskému, ktorý sa opieral o stôl. Žalárník sa opieral o zábradlie, klepúc si veľkým kľúčom ľahostajne na nos, výjmuc keď napomínal obecenstvo k tichu, a keď prekážal povačom v neprípustnom rozhovore, buďto keď sa prísnne zahľadel sa daktorú ženu a vyzval ju, aby vyniesla vyziablé dieťa, keď slabým, beztak matkinou šatkou pridušaným pláčom vyrušovalo vážnosť súdneho pojednávania. Sieň zapáchala dusnou nezdravotou, pôvodnú farbu stien pokryvala špina a povača bola zájdená čmudom. Na krbovej obrube stalo začmúdené poprsie a nad lavicou obžalovaných visely hodiny, — jediná to vec, ktorá tuná robila to, čo sa jej páčilo; ináče zkazenosťou a chudobou následkom stáleho styku s nimi, ovanutá bola tuná každá živá bytnosť, práve tak ako na každom neživom predmete lpela hrubá vrstva prachu a špiny.

Noah sa dychtive obzeral za Dodgerom. A hoc z tu prítomných ženských súdiac dľa ich povahy a chovania, bola by mohla byť nie jedna jeho matkou alebo sestrou, okrem jednoho mužského, ktorý by sa bol mohol veľmi ponášať na jeho otca, nebolo tu nikoho, na koho by sa bol hodil popis Mr. Dawkinsa. Čakal tedy s veľkým napjatím a neistotou a odľahlo mu len vtedy, keď obidve ženy, odsúdené, na-

dute odišly, a objavil sa iný väzeň, v ktorom zaraz domnieval sa poznať predmet svojej návštevy.

Bol to vskutku Mr. Dawkins, ktorý sa všmatľal do úradu, majúc oblečený veľký kabát s ohrnutými rukávmi, ľavú ruku vo vrecku, kým klobúk držal v pravej. Pred ním kráčal žalárnik s nepopisateľne ovinutými kamašami. Dodger posadiac sa na lavicu obžalovaných spytoval sa zvučným hlasom, že by rád vedel, prečo sa dostal do tohto ponižujúceho položenia.

„Držte jazyk za zubami, rozumiete?“ riekoł žalárnik.

„Ja som Angličan, či nie?“ vetil Dodger. „A kde sú moje práva?“

„Ved’ čoskoro dostanete svoje práva,“ odpovedal žalárnik, „a s nimi aj korenie.“

„Ak nie, tak uvidíte, čo povie štátny sekretár vnútorných vecí svojím hajdúchom,“ odvrkol Mr. Dawkins. „Tak tedy. Čo je to za poriadok? Žiadam úradníkov, aby zakončili túto nepatrnu vec a nezdržiavalí ma tuná čítaním novín, lebo sa musím sísť s jedným pánom z City, a keďže som mužom daného slova a v obchodných veciach veľmi punktovným človekom, keď tam nebudem v určenom čase, odíde, následkom čoho by mohla byť podaná žaloba o odškodné proti tým, ktorí zapríčinili moje opozdenie. Na to vás vopred upozorňujem!“ Pri tom, akoby vážne počítal s možnosťami následkov, žiadal žalárnika, aby mu povedal „mená tých chlapíkov, ktorí sú na lavici obžalovaných“. Toto poštakilo poslucháčov naťoko, že sa dali do srdečného smiechu, akým by sa bol smial aj majster Bates, keby bol počul Dodgerovu žiadosť.

„Ticho!“ volal žalárnik.

„Čo je to?“ spýtal sa úradník.

„Prípad vreckovej krádeže, vaša milosť.“

„Bol tu už dákedy ten chlapec?“

1341287001

„Bol by tu už mal byť viac razy,” vetil žalárník. „Inde bol už nie raz. Poznám ho dobre, vaša milosť.”

„Oh! vy ma poznáte?” zvolal Artful a robil ako by si to chcel zapamätať. „Veľmi dobre. To je rozhodne utrhanie na cti.”

Bolo počuť nový smiech a nové vyzývanie k tichu.

„Tak, kde sú svedkovia?” riekol úradník.

„To je správné,” dodal Dodger. „Kde sú? Rád by som ich videl.”

Tomuto želaniu bolo okamžite vyhovené. Predstúpil policiajný strážnik, ktorý videl, ako sa väzeň pokúsil v zástupe jednomu neznámemu pánovi siahnuť do vrecka, a vskutku vytiahol ztade vreckovku, ktorú, keďže bola veľmi vetchá, vopchal nazad, prv ju však vyproboval na vlastnej tvári. Preto ho pojali, akonáhle sa mu mohol priblížiť a pri prekutanej menovaného Dodgera, najdená bola strieborná tabatierka, na ktorej bolo vyryté meno majiteľa. Ten pán bol stopovaný, najdený v Court Guide a súc predvolaný, odprisahal, že tabatierka je jeho vlastníctvom a že mu predošlý deň chybela, keď sa vymotal zo zástupu. V stisku zbadal mladého človeka, ktorý chcel uniknúť a ten mladý človek neboli iný ako pred ním stojaci väzeň.

„Chcete sa dačo spýtať tohoto svedka, chlapče?” riekol úradník.

„Nechcem sa natoľko ponížiť, aby som sa s ním rozprával,” vetil Dodger.

„Chcete ešte dačo povedať?”

„Či nepočuješ, že sa jeho milosť spytuje, či chceš ešte dačo povedať?” spytoval sa žalárník, postrčiac ľaktom mlčiaceho Dodgera.

„Odpustite,” riekol Dodger, obzerajúc sa roztržite. „Oslovili ste ma, človeče?”

MIESTNA
LUDOVÁ KNIŽNICA
v DOBSINEJ

10*

„Ešte som nevidel natoľko do kosti zkazeného vagabunda, vaša milosť,” poznamenal s úsmevom strážnik. „Chceš ešte dačo povedať, ty mladý obesenec?”

„Nie,” vetil Dodger, „tu nie, lebo v tomto kráme nepredávajú spravodlivosť a okrem toho môj obranca dnes raňajkuje s podpredsedom snemovne; ale ja si svoje poviem inde, a povie aj on, a povedia veľmi početné a vlivné kruhy mojich známych, takže si hajdúsi budú želať, bodaj by sa radšej neboli narodili, buďto, aby ich spolužáči boli radšej obesili na ich vlastné vešiaky prv, ako by sa dožili dnešného rána a trúfali si na mňa. Ja vám —

„Tedy! Je odsúdený!” prerusil ho úradník. „Odveďte ho!”
„Podľa,” riekol žalárnik.

„Oh, ah! Idem,” vetil Dodger, uhládzajúc si dlaňou klobúk.
„Ah! (obrátiac sa k sudcovi) to neosoží nič, že sa tak strašne pozeráte. Nebudem mať s vami milosrdenstvo, ani za pol penny. Za to odpykáte, moji milí. Nechcel by som byť na vašom mieste! Teraz by som už nechcel byť prepustený na slobodu, keby ste predo mnou hneď padli na kolená. Tu som, odvlečte ma do väznice! Odvlečte!”

Pri týchto slovách strpel, aby ho dozorca chytil za golier, hroziac snemovou interpeláciou, kým neprišli na dvor, kde potom škeril sa dozorcovi do tváre veľmi veselo a sebavedome. Ked' Noah videl, že ho zatvorili do malej celly, poponáhľal sa zpäť na miesto, kde ho čakal majster Bates. Počkajúc tu chvíľu, pripojil sa mu tento mladý pán, ktorý sa obozretne neukázal prv, kým zo svojej skrýše ostražite nezistil, že jeho mladého priateľa nenasleduje nijaká drzá osoba.

Potom už sa spoločne ponáhľali nazpäť, aby priniesli Mr. Faginovi potešujúcu zvest o tom, že Dodger nezaprel svoju výchovu, čím si zabezpečil slávnu povest.

HLAVA XLIV.

Nancy nemohla splniť Rose Maylieovej daný sľub.

Hoc aj bola zasvätená do všetkých fíglcov a pretvárok, Nancy nemohla predsa len utajíť dojem, ktorý na ňu urobil jej krok. Pripomínala si, že ako ľstivý Žid tak aj surový Sikes sverovali jej svoje plány, ktoré skrývali pred ostatnými, presvedčení súc, že je úplne spoľahlivá a že na ňu nemôže padnúť ani stín podozrenia. Keďže ich plány boli práve tak skrz a skrz zlé ako ich pôvodcovia, a hoc aj zanevrela na Fagina preto, že ju s kroka na krok vždy hlbšie a hlbšie lákal do bezdnej hriešnosti a biedy, z ktorej nebolo možno uniknúť, predsa mala chvíle, keď proti nemu bola mäkšia pri pomyšlení, že napokon následkom jej odhalenia môže sa dostať do železného sovrenia pút, ktorým tak dlho vyhýbal, a že jej zapríčinením ho stihne konečne hojne zaslúžený trest.

To však boli len bludné myšlienky duše, neschopnej sa cele odpútať od starých druhov a spoločníkov, a nevediaci pevne utkvieť na jednom predmete, myšlienky, ktoré nevedela zapudit nijakými úvahami. Obavy o Sikesa boli by bývaly iste silnejšími pohnútkami, aby ustúpila, kým je čas, ale ona si umienila, že prísne zachová tajomstvo, preto neskytla ani len vlákna, ktoré by bolo mohlo viest k jeho odhaleniu, a len k vôle Sikesovi odmietla útek zo všetkých ju obkľučujúcich hriechov a ošklivostí. Čo mohla urobiť viacej? Bola rozhodnutá.

Hoc všetky jej duševné boje končily týmto záverom, predsa ju opanúvaly znova a znova a zanechávaly v nej svoje stopy. Za niekoľko dní zbledla a vychudla. S času na čas nestarala sa o to, čo sa robí vôkol nej, a nezaujímala sa voskrz o rozhovory, na ktorých prv mávala čulú účasť. Inokedy zasa smiala sa bez príčiny, a bola hlučná bez zvláštnych dôvodov. Po čom občas sedela ticho a skľúčene, majúc hlavu oprenú o ruky, kým snaha rozobrať sa, o moc dôraznejšie ako všetky ostatné príznaky, svedčila o tom, že je chorá a vyčerpaná a že jej myseľ sa zapodieva vecami, ktoré sú veľmi odchýlane a ďaleké od rozhovorov jej spoločníkov.

Bolo to v nedeľu večer a práve bily hodiny najbližšieho kostola. Sikes a Žid sa shovárali, ale zrazu zastali a načúvali. Dievča chúliace sa na nízkej stoličke zdvihlo oči a načúvalo tiež. Jedenásť.

„Do dvanástej ešte hodina,“ riekol Sikes, odhaliac záclonu, aby pozrel na vonok, a vrátil sa na svoje miesto. „Je tma a je dusno. Noc pre obchod akoby stvorená.“

„Ah!“ vetil Fagin. „Aká škoda, Bill, môj drahý, že nič nie je prihotovené.“

„V tom máte zasa raz pravdu,“ odpovedal Sikes nevrle.

„Škoda, a ja by som dnes mal k tomu chut.“

Fagin si vzdychol a pokýval malomyseľne hlavou.

„Ak chceme, aby veci prišly do starej koľaje, musíme dohoníť to, čo sme zameškali. To je všetko,“ riekol Sikes.

„To je správna reč, môj drahý,“ vetil Fagin, snažiac sa potlapkať ho po pleci. „To sa mi už páči.“

„Páči sa vám!“ zvolal Sikes. „Teší vás to.“

„Ha! ha! ha!“ smial sa Fagin, ako by ho toto uznanie uspokojovalo. „Dnes ste podobný samému sebe, Bill! Ste úplne svoj.“

„Ale nie som cele svoj, keď vašu vetchú, starú paprču kladiete na moje plece, dajte ju preč,” riekol Sikes, odsunujúc Židovu ruku.

„Robí vás to nervóznym, Bill — pripomína vám to snáď zatýkanie?” riekol Fagin, rozhodnutý, že sa nedá urážať.

„Ba skôr, ako by ma zajímal diabol,” vetil Sikes. „Ani niet vari druhého človeka takej tváre ako je vaša, azda len váš otec mal takú podobnú, ale dúfam, že mu už oškvrkla ryšavá brada na pekelnej vatre, no, medzi nami rečeno, môžbyť, že nemáte ani otca, lebo vás porodila dajaká pobehlica, čomu by som sa nedivil ani mak.”

Na túto poklonu Fagin vôbec neodpovedal, ale chmatnúc Sikesa za rukáv, ukázal prstom na Nancy, ktorá využijúc ich rozhovor nasadila si čepiec a odchodila z izby.

„Haló!” zvolal Sikes. „Nancy. Kam chce ísť to dievča v túto nočnú chvíľu?”

„Nie ďaleko.”

„Čože je to za odpoveď?” vetil Sikes. „Kam ideš?”

„Vravím, že nie ďaleko.”

„Ale ja sa sputujem, kam?” odpovedal Sikes. „Počuješ?”

„Neviem, kam,” vetilo dievča.

„Ale ja viem,” riekol Sikes, viacej z tvrdohlavosti ako že by bol mal skutočnú príčinu brániť jej aby šla tam, kam sa jej zachcelo. „Nepôjdeš. Sadni si!”

„Necítim sa dobre. Už som vám to povedala predtým,” vetyl dievča. „Musím sa nadýchať čerstvého povetria.”

„Vystrč hlavu von oknom,” vetil Sikes.

„To mi nestačí,” rieklo dievča. „Musím sa poprechodiť vonku.”

„Z toho nebude nič!” vetil Sikes. A s týmto uistením vstal, zamkol dvere, vytiahol kľúč, a snímuc jej s hlavy čepiec,

MIESTNA
LUDOVÁ KNIŽNICA
v DOBŠINEJ

hodil ho na starú skriňu. „Tak,” riekol lípežník. „A teraz pekne rúče sedť tam, kde si!”

„Konečne, ak chcem, môžem ísť aj bez čepca, to mi nebude prekážať,” rieklo dievča zblednúc veľmi. „Čo si myslíte, Bill? A viete vy, čo robíte?”

„Že či? — oh!” zvolal Sikes, obrátiac sa k Faginovi, „hľaďteže, zošalela vari lebo inak by sa neodvážila so mnou takto vravet.”

„Donútite ma k dačomu desnému,” hundralo dievča, tisnúc ruky na hrud’, akoby chcelo potlačiť dajaký prudký výbuch.

„Pusťte ma, a to okamžite, hneď”

„Nie!” riekol Sikes.

„Fagin, povedzte mu, aby ma pustil. Bolo by to lepšie, pre neho by to bolo lepšie. Počujete ma?” zkríkla Nancy, dupkajúc nohami o dlážku.

„Ako by som ťa nepočul!” otočiac sa na stoličke, aby ju videl zoči-voči. A ak ťa budem ešte dlhšie počúvať, vrhne sa ti pes na hrdlo, že hned’ prestaneš navždy jačať. Čo sa s tebou robí, ty mrcina! Čo je to?”

„Pusťte ma,” rieklo dievča veľmi vážne a posadiac sa pred dvere na dlážku, rieklo: „Pusťte ma, Bill, neviete, čo robíte. Neviete, vskutku. Len na hodinku — prosím — prosím!”

„Ak to urobím, nech mi odrežú obidve nohy!” zkríkol Sikes, schvátiač ju surovo za rameno. „Zbláznela si sa? Vstaň!”

„Ak ma nepustíte, nevstanem — ak ma nepustíte, nikdy — nikdy!” kričalo dievča. Sikes pozeral na ňu za chvíľu, čakajúc na vhodnú príležitosť, potom ju zrazu schvátil za ruky, a brániacu a spierajúcú sa zavliekol ju do súsednej malej miestnosti, kde si sadol na lavicu a vrhnúc ju na stolicu, zdržiaval ju násilne. Bránila sa a s času na čas modlikala, kým neuderila dvanásta, a potom ustató a vyčerpaná zrieckla sa ďalšieho odporu. Sikes, kľajúc úžasne, s vyhrážkou, aby

sa neopovažovala túto noc odchodiť, nechal ju trocha vypočinúť, a vrátil sa k Faginovi.

„Fuj!” riekl lupič, sotierajúc si pot s tváre. „To dievčisko je vám zázračný čudák.”

„Máte pravdu, Bill,” vetil Fagin zamyslene. „Máte pravdu.”

„Čo si to len nabraťa do hlavy, že chce dnes v noci odísť, čo myslíte?” spýtal sa Sikes. „Povedzte mi, ved’ ju vy lepšie môžete poznať ako ja. Čo to má znamenať?”

„Tvrdoľavosť; ženská tvrdoľavosť, myslím, môj ľahký.”

„Dobre, to si myslím aj já,” hundral Sikes. „Myslel som si, že som ju už zkrotil, ale ona je taká divoká, ako bola predtým.”

„Ba horšia,” riekol Fagin zamyslene, „ešte som ju takú nevidel, a to pre také nič.”

„Ani ja,” riekol Sikes, „myslím, že v jej krvi vrie tiež horúčka a nemôže nikam von — eh?

„Veľmi ľahko.”

„Musím jej seknúť žilku aj bez doktora, ak by tak počala znova,” riekol Sikes.

Fagin prikývnul, akoby súhlasil s jeho výkladom.

„Keď som ležal vystretý na chrbte, visela na mne dňom i nocou, a vy ako vlk s čiernym srdcom ste sa ma stránili,” riekol Sikes. „A mali sme veľký nedostatok cez celý ten čas, a myslím, že to ju veľmi namáhalo a ztýralo, azda je preto taká nepokojná, že bola tak dlho zatvorená — eh?”

„To je to, drahý,” vetil Žid šeptom. „Pst!”

Keď toto povedal, dievča sa objavilo a sadlo si na predošlé miesto. Mala napuchnuté a červené oči, klátila sa sem a tam a dala sa do smiechu.

„Čo, teraz ju zas chyce iný nápad!” zvolal Sikes, pozrúc krajne prekvapený na svojho spoločníka.

Fagin mu kynul, aby si ju nevšímal a za niekoľko minút dievča sedelo ako obyčajne. Šepkajúc Sikesovi, že sa už nieniet príčiny obávať nového záchvatu, Fagin siahol za klobúkom a zaželal im dobrú noc. Zastal pri dverách a obzrúc sa vokol, spýtal sa, či by mu dakto neposvetil na tmavých schodoch.

„Posvieť mu,“ riekol Sikes, plniac svoju fajku. „Bola by ho škoda, keby si zlomil väz a ukrátil divákov o pekný pohľad pri vešaní. Zasvieť mu.“

Nancy nasledovala starca dolu schodmi so sviecou. Keď prišli na chodbu, Fagin položil prst na pery a pristúpiac tesne ku deve, riekol šeptom:

„Čo je vám, drahá Nancy?“

„Ako to myslíte?“ vetilo dievča tlumeným hlasom.

„Chcem poznať príčinu všetkého toho,“ vetil Fagin. „Ak je on proti vám — a pri tom ukázal svojím kostnatým prstom do hora — taký surový (ved' je on zverom, Nancy, divým zverom), prečo ne — —“

„Dobre?“ rieklo dievča, keď Fagin zamíkol, ústami dotýkajúc sa temer jej ucha, a hľadiac jej do očí.

„Nemusíme o tom hovoriť teraz. Prehovoríme si o tom inokedy. Som vaším oddaným priateľom, Nancy. Mám na porúdzi tajné a tiché prostriedky. Keby ste sa chceli pomstiť na tom, ktorý s vami zachádza ako so psom — ako so psom! ba horšie ako so svojím psom, s ktorým sa aspoň kedy-tedy laská. Vravím vám, podte ku mne. On je len nedávnym vaším chrtom, ale mňa poznáte od dávna, Nancy“.

„Poznám vás veľmi dobre,“ vetilo dievča, bez prejavu najmenšieho pohnutia. „Dobrú noc.“

Ustúpila, keď jej Fagin podával ruku, ale zaželala mu pevným hlasom dobrú noc, a odpovedajúc na jeho pohľad s pokynom porozumenia, zamkla za ním dvere.

Fagin kráčal domov zabraný do myšlienok, ktoré vrely v jeho modzgu. Skrsla v ňom myšlienka — nie preto, čo sa práve odohralo, ale utvrdzoval sa v nej postupne — že Nancy zunujúc lúpičove zverskosti, obľúbila si druhého priateľa. Jej zmenené chovanie, okolnosť, že viacrazy odišla z domu sama, jej pomerná ľahostajnosť proti záujmom smečky, pre ktoré bola driev nadšená, a k tomu zúfalá netrpelivosť, keď tohož večera chcela odísť z domu, to všetko potvrdzovalo správnosť jeho predpokladania. Predmet jej nového prilnutia nenachodil sa medzi jeho spolubojovníkmi. Bol by však cennou akvizíciou spolu s takou pomocníčkou ako je Nancy, a musí byť (tak dôvodil Fagin) bez pretiahovania zaistený.

A potom musel byť dosiahnutý aj druhý tmavý ciel. Sikes vedel toho príliš mnoho. Lúpičove uštepačné narážky roztrpčovaly Fagina, hoc to aj zatajoval. Dievča muselo vedieť, že ak ho nechá, nikdy nebude istá pred jeho vzteklosťou, že sa pomstí na jej novom milencovi, buďto mu doláme hnáty, alebo ho snáď aj zabije. „S malým prehováraním,” myslel si Fagin, „azda bude možno docieliť jej súhlás, že ho otrávi. Ženské už urobily podobné veci, ba aj horšie, aby dosiahly cieľa. Tak by potom ten nebezpečný, mnou nenávidený zbojník, bol odstránený, bol by hned nahradený novým, a môj vliv na dievča, tým, že by som vedel o jej zločine, bol by neobmedzený.”

Tieto myšlienky preletely Faginovou hlavou za ten krátky čas, kým sedel sám v lúpičovej izbe; a súc cele nimi zaujatý chcel využiť naskytujúcu sa príležitosť a pri odchode vyzkúšať dievča pohodenými narážkami. Neprejavila ani najmenšie prekvapenie, ani nechápavosť, ba jej zrak pri rozlúčke jasne svedčil o tom, že všetko porozumela.

Ale azda užasne pred plánom, aby odňala Sikesovi život a to bol jedon z jeho hlavných zámerov. „Ale ako by som mohol,”

premýšľal domov sa vlečúci Fagin, „zväčšíť môj vliv na ňu? akou novonadobudnutou mocou by som mohol na ňu pôsobiť?” Také modzgy sú plodné vo vynaliezavosti. Ak nevytiahne z nej vyznanie, dá ju stopovať, vypátra predmet jej novej náklonnosti a pohrozí jej, že celú históriau rozpovie Sikesovi (ktorého sa nesmierne bojí), a tak ju prinúti, aby pristala na jeho plán, čo bude najlepším zabezpečením jej povoľnosti.

„Tak to spravím,” riekol Fagin hlasne. „Potom nebude môcť zamietnuť. Ani za cenu života, ani za cenu života! Už to mám. Prostriedky sú po ruke, treba ich len použiť. A tak vás už budem mať.”

Vrhol nazad temný pohľad a hroziac rukou v tom smere, kde zanechal odvážného zbojníka, šiel svojou cestou, haliac svoje kostnaté ruky do záhybov ošumelého plášťa, ktorý svierał v hrsti, akoby bol chcel nenávideného nepriateľa zdrvíť pohybom svojich prstov.

HLAVA XLV.

Fagin poverí Noahá Claypolea s tajným poslaním.

Nasledujúceho rána -vstal starec veľmi včasne a veľmi ne-trpelive čakal na príchod svojho nového spoločníka, ktorý sa objavil konečne veľmi pozde a vrhol sa na raňajky s veľkou pažravosťou.

„Bolter,” riekol Fagin, pritiahnuc stoličku a sadnúc si oproti Morrisovi Bolterovi.

„Dobre, tu som,” vetil Noah. „Čo chcete? Nežiadajte odo mňa nič prv, až sa naraňajkujem. To je tuná veľká chyba, že ne-poprajete človeku dosť času, aby sa najedol.”

„Neviete hovoriť pri jedení, nie?” riekol Fagin, preklínajúc z hlbín srdca pažravosť svojho mladého priateľa.

„Oh, hej, viem hovoriť. Ba ešte mi to lepšie ide, keď hovorím,” riekol Noah, odkrojac si ohromnú skyvu chleba. „Kde je Karla?”

„Vonku,” riekol Fagin. „Poslal som ju dnes von s tou druhou mladou ženskou, lebo som si prial, aby sme boli samotní.”

„Oh!” riekol Noah. „Bol by som si prial, aby ste jej boli kázal urobiť maslové koláčiky. Dobre. Vravte ďalej. Nebudete ma myliť.”

A vskutku, tak sa zdalo, že sa nedal veľmi vyrušovať, a že si preto zasadol, lebo má úmysel vykonať hodný kus práce.

„Včera ste toho urobili hodne, môj drahý,” riekol Fagin. „Báječné! Šesť šilingov a pol penny hned' v prvý deň! Myslím, že v srážaní mačiatok budete mať šťastie.”

„A nezabúdajte pridať tri pintové krčahy a mliečnu konvu,” riekoval Mr. Bolter.

„Nie, nie, môj drahý. S tými troma pintovými krčahmi to bol vskutku geniálny výkon, ale s tou mliečnou konvou, to bolo zrovna majstrovské dielo.”

„Myslím, že to na začiatočníka stačí,” poznamenal ochotne Mr. Bolter. „Pintové krčahy vzal som s ohrady a mliečna konva stála pri vchode krčmy. Myslel som si, že by v daždi mohla zahrdzavieť, viete, lebo že by mohla nachladnúť. Eh? Ha! ha! ha!” Fagin tváril sa, že sa smeje veľmi srdečne; a keď sa Mr. Bolter do vôle narehlil, ponáhľal sa s jedením a keď dokončil prvý krajec chleba, príbral sa k druhému.

„Bol by som rád, Bolter,” riekoval Fagin, opierajúc sa o stôl, „keby ste vykonali pre mňa kus práce, môj drahý, ktorá vyžaduje veľkú pozornosť a opatrnosť.”

„Ale vratím vám,” vetil Bolter, „nevystavujte ma nebezpečenstvu a neposielajte ma už viac na policajný úrad. To sa mi nehodí, nie; preto vám to vratím vopred.”

„Nie je to ani za mak nebezpečné, ani máčny mak,” riekoval Žid; „ide len o stopovanie ženskej.”

„Starej?” spýtal sa Mr. Bolter.

„Nie, mladej,” vetil Fagin.

„Vyznám sa v tom dosť dobre,” riekoval Bolter. „Už ako školák bol som bodrým sledičom. Čo mám vypátrať?”

„Nič viac, len mi poviete kam chodí, s kým sa scházza, a ak možno, o čom sa s ním rozpráva. Musíte si zapamätať ulicu. ak ide o ulicu, buďto dom ak ide o dom; slovom zadovážite mi o nej všetky možné informácie.”

„A ako ma chcete za to odmeniť?” spýtal sa Noah, položiac šálku, a hľadiac chtivo do tváre svojho zamestnávateľa.

„Ak to dobre spravíte, dám vám libru, môj drahý. Jednu libru”, riekol Fagin, hľadiac vzbudiť v ňom čím väčší záujem. „Ešte som nikdy nedal toľko za prácu, pri ktorej nebolo výhľadu na zisk.

„Kto je to?” spýtal sa Noah.

„Jedna z nás.”

„Oh! Pane!” zvolal Noah, ohrňajúc nos. „Nedôverujete jej?”

„Našla si nových priateľov, môj drahý, a musím zvedieť, kto sú to”, vetil Fagin.

„Rozumiem”, riekol Noah. „Aby ste mali to potešenie, dozviedieť sa, či sú dobrými ľuďmi? eh? Ha! ha! ha! Môžete sa na mňa spoľahnúť.”

„Viem, že sa môžem”, zvolal Fagin, unesený úspechom svojho návrhu.

„Iste, iste” vetil Noah. „Kde je? Kde mám na ňu čakať? Kam mám ist?”

„To sa všetko dozviete odo mňa. Ukážem vám ju v pravý čas”, riekol Fagin. „Budťe pripravený, a ostatok ponechajte mne.”

V ten večer, a na druhý, a zase v nasledujúci vyzvedač sedel obutý a odiaty do furmanského obleku: hotový výjst na Faginov pokyn. Minulo šesť večerov — šesť dlhých, únavných večerov — a Fagin sa vždy vrátil domov s rozčarovanou tvárou a krátko oznamil, že ešte neprišiel ten čas. Na siedmy sa vrátil včaššie s radosťou, ktorú nemohol utajať. Bola nedela.

„Dnes pôjde von”, riekol Fagin, „a som istý, že na to pravé miesto lebo bola celý deň doma a mužský, ktorého sa bojí, nevráti sa pred svitaním. Podťe. Rýchlo!”

Noah vstal bez slova, lebo Žid bol tak krajne rozčulený, že to prešlo aj na neho. Vyšli kradmo z domu a chvátajúc blu-

dištom ulíc došli napokon pred hostinec, a Noah poznal v ňom ten, v ktorom prenocoval, keď prišiel do Londýna.

Minulo jedenásť hodín a brána bola zamknutá, na tiché zahvízdanie Fagina sa však otvorila. Vstúpili bez hlasu; a brána sa za nimi zatvorila.

Sotva sa odvážiac šeptať a slová nahradzajúc nemými posunkami, Fagin a mladý Žid, ktorý ich vpúšťal, ukázali Noahovi tabuľku skla, a kynuli mu, aby vstúpil a pozoroval osobu, ktorá je v súsednej miestnosti.

„To je tá ženská?” spýtal sa so zatajeným dychom. Fagin prisvedčil.

„Nevidím dobre jej tvár”, šeptal Noah. „Hľadí dolu a sviečka je za ňou.”

„Postojte tuná”, šeptal Fagin. Kynul Barmeyovi, ktorý zmizol. Za chvíľu vstúpil do súsednej miestnosti a pod zámienkou, že utre knôt, postavil ju do žiaducnej polohy a osloviač dievča, zapríčinil, že zdvihla hlavu.

„Už ju vidím”, zvolal vyzvedač.

„Úplne?”

„Poznal by som ju medzi tisícimi.”

Chvatne sostúpil, keď sa otvorily dvere a dievča vyšlo von. Fagin ho vtiahol za zaclonený priečinok, kde vyčkali so zatajeným dychom, keď prechodila na niekoľko krokov od ich skrýše a vynorila sa pri bráne, ktorou vstúpili.

„Pst!” zvolal šarvanec, ktorý držal bránu. „Teraz!”

Noah vymenil pohľad s Faginom a vyskočil von.

„Na ľavo!”, šeptal šarvanec, „držte sa na ľavo, a choďte druhou stranou.”

Noah urobil tak, a v svetle lámp videl miznúcu postavu dievča v koľkejsi vzdialenosťi pred sebou. Priblížil sa jej na-

koľko to uznal za dobré, a držal sa druhej strany ulice, aby mohol lepšie pozorovať jej pohyby. Poobzerala sa dva-tri razy vokol a zrazu zastala, aby nechala prejsť dvoch mužských, ktorí šli tesne za ňou, a potom vykročila. Zdalo sa, že nabrala odvahy, a šla pevnejším a istejším krokom. Vyzvedač držal sa pomerne v tej istej vzdialnosti a sledoval ju utkvelým pohľadom.

HLAVA XLVI.

Dodržaný dohovor.

Vežové hodiny bily trištvrté na dvanásť, keď sa na Londýnskom moste vynorily dve postavy. Jedna, ktorá kráčala pružným a rezkým krokom, bola ženská, pozerajúc vôkol seba, akoby na dakoho čakala; druhá bola postava mužského, ktorý kráčal za ňou v najhlbšej tôni, akú len nájst mohol, a v určitej vzdialosti prispôsoboval svoj krok k jej kroku, zastanúc, keď zastala ona, a keď sa znova pohla, plúžiac sa kradmo za ňou, nedovoliac si však nikdy v svojej horlivosti, aby popošiel v jej stopách. Tak prešli cez most z Midsexu na pobrežie Surrey, keď ženská, zjavne zklamaná v skúmaní mimoidúcich, vrátila sa nazad. Jej pohyb bol náhly, ale mužský, ktorý ju pozoroval, nevypadol z úlohy, ale uchýlil sa vo výklenku mostového stĺpu a oprel sa na zábradlie, aby ju mohol lepšie sledovať, keď šla druhým chodníkom. Keď bola od neho v istej vzdialosti ako prv, sostúpil tíško dolu a nasledoval ju zasa. Asi v polovici mosta zastala. Mužský zastal tiež.

Bola veľmi tmavá noc. Deň bol nepríjemný, preto o tomto čase na tomto mieste pohybovalo sa málo ľudí. A tí čo tu boli, ponáhľali sa chvatne, a môžbyť, že ani nezbadali, buďto si nevšimli ženskej, ani mužského, ktorý ju stopoval. Ich zjav nebol na to vypočítaný, aby upútal drzý pohľad tých zbedovaných Londýnčanov, ktorí sa odvážili ist nocou cez tento

most, aby našli dajakú chladnú klenbu, buďto brloh, kde by sklonili hlavu; stáli tuná v tichu, bez slova, nie súc oslovovaní vôkol idúcimi.

Nad riekou visela hmla, prehlbujúca rudú žiaru ohňov, ktoré horely na malých bárkach, zakotvených pri násypoch a robiačich tmavšími a neznateľnejšími chmúrne budovy pobrežia. Staré, začmúdené skladištia druhej strany vystupovaly tupo a trudne z hustej massy striech a štítov, hľadiac zasmužile do vody, príliš čiernej k tomu, aby sa na nej mohly odzrkadlovať ich nemotorné tvary. Veža na starom kostole Svätého Spasiteľa a hrot Svätého Mága, týchto dávnych strážcov starobylého mostu, boli viditeľné v temnote, ale les lodí niže mosta a nad ním husto strmiace hroty kostolov boli hmlou skoro úplne zahalené.

Dievča prešlo raz sem a ta bez odpočinutia — súc pozorované skrytým vyzvedačom — ked' zrazu veľký zvon Sv. Pavla rozlúčil sa s umierajúcim dňom. Nad ľudnatým veľ mestom rozprestrela sa polnoc. Na paláci a nocľahárni, na väzení a blázinci; nad sieňami života a smrti, zdravia a chorôb, na strnulej tvári mrtvoly a na pokojnom sníčku dieťaťa, na všetkých spočívala polnoc.

Po odbití hodín neminuly ani dve minúty, ked' neďaleko mosta šedivým starým pánom sprevádzaná mladá dáma sstúpila s koča a pošlúc nazad povoz, šla priamo na most. Sotva položili nohu na chodník, dievča sa trhlo a hned' po pošlo k nim.

Kráčali napred s výrazom pochybnosti v tvárich, svedčiacim o tom, že ohľadne splnenia svojich očakávaní majú len veľmi malú nádej, ked' zrazu sišli sa s novou spoločnicou. Zastali s výkrikom prekvapenia, ale potlačili ho okamžite, lebo mužský v obleku vidiečana šiel práve tesne povedľa, ba temer vrazil do nich.

„Nic tuná”, riekla Nancy s chvatom. „Bojím sa hovoriť s vami na tomto mieste. Podme odtiaľto — preč s verejnej cesty — tamto dolu schodmi!”

Ked' toto povedala a označila rukou smer, v ktorom si praje ist', vidiečan sa poobzeral a tázuc sa ich surovo, prečo zaujímajú celý chodník, šiel ďalej.

Schody, na ktoré ukázalo dievča, boli tie, čo vedú na pobrežie Surrey, na tú stranu mostu, kde stojí kostol Svätého Spasiteľa, a tvoria riečne prístavište. K tomuto miestu zaberal nebadane aj zdánlivý vidiečan a prezrúc si okamžite miesto, sostúpil.

Tieto schody sú čiastkou mosta, ktorý má tri oddelenia. Práve pod druhým oddelením na ľavej strane, prôčelím ku Temže, dvíha sa kamenná stena, sťa ozdobný stĺp. Na tomto mieste nižšie stupne sa rozširujú, takže človeka, ktorý zabočí za uhol tejto steny, nemôže zbadať osoba stojaca hoc aj len o jedon schod vyššie neho ako on. Vidiečan, ked' prišiel až sem, sa chvatne poobzeral vôkol, a ked' zbadal, že niet lepšej skrýše, ako je toto miesto, a kedže následkom odliwu bolo tu miesta dosť, šibnul stranou a oprel sa chrbtom o stenu stĺpu a čakal, súc dosť istý, že nepôjdu nižšie, a keby nepočul ich rozhovor, mohol by v úplnej bezpečnosti nasledovať ich znova.

Na tomto opustenom mieste čas sa vliekol zdlhavý a vyzvedač bol by sa rád dozvedel o pohnútkach tohto dostaveníčka, ktoré bolo tak odchylné od toho, aké očakával; viac ráz považoval vec za ztratenú a presvedčil sa, či nezastali vyššie, a či si nenašli iné miesto pre svoj tajomný rozhovor. Práve sa chcel vynoriť zo svojej skrýše a íst' zpäť na cestu, ked' začul šum krokov a hned' potom v bezprostrednej blízkosti aj srozumiteľné hlasy.

Prilnul ku stene a počúval napnute so zatajeným dychom.

„To je už dosť ďaleko”, riekoval hlas, ktorý patril zrejme starému pánovi. „Nechcem mladú dámu unúvať už ďalej. Iní by to neboli urobili po vôle, a neboli by šli s vami tak ďaleko, ale aspoň vidíte, že vám chcem vyhoviet.”

„Vyhovieť mi!” zvolal hlas dievča, ktoré nasledoval. „Ste vskutku opatrný, pane. Vyhovieť mi! No, nič nerobí.”

„Ale prečo”, riekoval starý pán prívetivejšie „prečo nás vediete na toto čudné miesto? Prečo ste nechceli vravet so mnou tam hore, kde je svetlo, je v tom dačo znepokojujúce, že nás vediete do tejto tmavej a špinavej diery?”

„Už som vám to povedala prv, že sa tam bojím s vami hovoriť”, vetila Nancy, „neviem, čo to je”, pokračovalo dievča, zachvejúc sa, „ale dnes večer prikváčil ma taký strach a taká hrúza ma zachvátila, že sotva viem stať na nohách.”

„Čoho sa bojíte?” spýtal sa starý pán súcitne.

„Sama neviem čoho”, vetilo dievča. „Rada by som to vedela. Celý deň sužovaly ma hrozné predstavy smrти, a videla som krvou zbrodené rubáše, svieral mnou strach, od ktorého som planula celý boží deň, ako by som bola v ohni. Z dlhej chvíle čítala som večer knihu, a medzi riadkami zjavilo sa mi to isté.”

„Obrazotvornosť”, riekoval gentleman chlácholivo.

„To nebola obrazotvornosť”, vetilo dievča chrýplym hlasom.

„Odprísahala by som, že som na každej strane knihy videla veľkými literami vypísanú rakev, ah, a niesli jednu tesne popri mne dnes večer, keď som šla po ulici.

„V tom nie je nič neobyčajné”, riekoval gentleman. „To sa mi už často prihodilo.”

„Skutočnú”, vetilo dievča. „Ale to nebola skutočná rakev.

V jej chovaní bolo dačo neobyčajné, takže vyzvedačovi pri počutí týchto slov naskakovala husia koža a stydla v ňom krv. Azda nikdy nepocítil väčšie uľahčenie ako pri počutí sladkého hlasu mladej dámy, ktorá ju upokojovala, prosiac

ju, aby sa nedala viac ovládať takými hroznými predstavami. „Hovorte s ňou láskavo”, riekla mladá dáma svojmu sprievodcovi. „Chuderka! Ona to potrebuje!”

„Keby ma tak dnes večer boli pozorovali veľmi zbožní ľudia, boli by museli kázať o pekelných plameňoch a o treste”, zvolalo dievča. „Oh, drahá lady, prečo nie sú tí, ktorí vravia o sebe, že sú ľuďom Božím, k nám bedárom takí milí a láskoví, ako vy, ktorá majúc mladosť a krásu, všetko to, čo sme my ztratili, mohli by ste byť pyšnejšou, a nie takou pokornou?”

„Ah!” riekoval starý pán. „Turek si najprv umyje dobre tvár a len potom sa obracia k východu, aby sa pomodlil. Títo dobrí ľudia však, keď s namysleným úsmevom pokarhali svet, obracajú z pravidla tvár k najtmavšej strane nebies. Ja by som si radšej volil Musulmana, ako farizea.”

Tieto slová platily mladej dáme, a boly vyslovené tak sa zdalo preto, aby Nancy mala čas upokojiť sa trocha. Starý pán krátko za tým obrátil sa k nej:

„Minulú nedeľu neboli ste tuná, všakver?” riekoval.

„Nemohla som prísť”, vetila Nancy. „Bola som násilne zadržaná.

„Kým?”

„Človekom, o ktorom som mladej dáme už rozprávala.”

„Dúfam, že vás nemá nik v podezrení, že máte s nami styky vo veci, k vôle ktorej sme sa tuná dnes večer sišli?” spýtal sa starý pán.

„Nie”, vetilo dievča, krútiac hlavou. „Mne je veľmi ľažko odísť bez toho, aby nevedel, kam idem, slečnu by som tiež nebola mohla vyhľadať, keby som mu prv nebola dala užiť opium.”

„Prebral sa ešte pred vaším príchodom!” spýtal sa starý pán.

„Nie, neupodozrieva ma ani on, ani nikto z nich.”

„Dobre”, riekol starý pán. „A teraz ma počúvajte.”

„Počúvam”, vetilo dievča po krátkom mlčaní.

„Táto mladá dáma”, začal starý pán, „povedala mne a jej cele dôverným priateľom, čo ste jej vravela asi pred dvoma týždňami. Priznám, že som na začiatku pochyboval, či sa možno spoľahnúť na vaše výpovede, ale teraz verím, že áno.”

„Môžete mi dôverovať”, rieklo dievča vážne.

„Opakujem, že vám úplne dôverujem, a aby som vám to dokázal, poviem vám bez váhania, že chceme už akokoľvek vymačkať to tajomstvo z toho chabého Monksa. Ale keby — keby —”, riekol starý pán, sme ho nemohli zistiť a keby sme ho aj zistili, ale nemohli by sme od neho docieliť to, čo si prajeme, museli by ste nám vydať toho žida.”

„Fagina!” zvolalo dievča ustupujúc.

„Toho človeka nám musíte vydať”, riekol pán.

„To neurobím! Neurobím to nikdy!” vetilo dievča. „Hoc je aj diabolom a hoc aj horšie nakladal so mnou, ako diabol, to neurobím nikdy.”

„Neurobíte?” riekol starý pán, ktorý bol tak sa zdalo, na túto odpoveď vopred pripravený.

„Nie, nikdy!” vetilo dievča.

„Povedzte, prečo?”

„Po prvé, pre tú príčinu”, vetilo dievča pevne, „pre tú príčinu, ktorú zná aj slečna a iste bude na mojej strane, lebo mi to sľúbila; po druhé pre tú príčinu, že som aj ja žila takým zlým životom ako on; je nás veľa, ktorí máme za sebou ten istý beh života, ale nechcem ich zradíť, lebo ved' každý z nich bol by ma mohol zradíť, a neurobil to predsa, hoc sú všetci zlí.”

„Tak potom”, riekol starý pán, ako by toto bývalo stanovisko, ktoré chcel dosiahnuť; „vydajte mi Monksa, aby som sa s nim mohol porátať.”

„A keď prezradí druhých?”

„Sľubujem vám, že akonáhle vynútim z neho pravdu, bude pokoj; v malej historii Olivera musia byť okolnosti, ktoré by bola trapné ťahať pred verejnoscť, a keď bude raz pravda vonku, nechže si vyviaznu bez úrazu.”

„A ak sa to nepodarí?” tázalo sa dievča.

„Potom”, pokračoval pán, „Fagin nemá istť pred súd bez vášho súhlasu. A v tom páde uviedol by som vám príčiny, ktoré myslím, primaly by vás k tomu, aby ste súhlasili s jeho vydaním.”

„A či mi to slúbi aj lady?” spýtalo sa dievča.

„Sľubujem”, vetila Rose. „Ručím za to svojím čestným slovom.”

„A či sa Monks nikdy nedozvie, od koho máte všetky tieto zvesti?” spýtalo sa dievča po krátkom mlčaní.

„Nikdy”, vetil pán. „Podá sa mu vec tak, aby nemohol nič tušiť.”

„Bola som lhárikou a žila som medzi lhármami od detstva”, rieko dievča po druhej prestávke, „ale chcem veriť vašim slovám.”

Ked' ju ubezpečily, že sa môže na nich spoľahnúť, pokračovala v hovore takým tichým hlasom, že vyzvedač ťažko mohol porozumieť smysel jej slov, a opísala polohu a označila meno hostinca, v ktorom bola večer špehovaná. Z toho, že s času na čas stíchla, dalo sa uzatvárať, že si starý pán robí poznámky o jej informáciách. Ked' zovrubne opísala miestnosti patričnej budovy, a miesto, s ktorého ho možno nenápadne pozorovať a noc i hodinu, v ktorú ta Monks chodieva, zdalo sa, že niekoľko okamihov premýšľa, aby z pamäti vylúdila jeho zjav a ťahy jeho tváre.

„Je vysoký”, rieko dievča, „a zavalitý, no nie tučný; má plúživý krok, a keď ide stále pozerá raz cez jedno raz cez

druhé pleco. Nezabudnite, že má vpadlé oči o moc hlbšie, ako hockto iný, už aj dľa toho by ste ho mohli poznáť. Má tmavú pleť, taktiež vlasy a oči, a nebude mať viac ako dvadsaťšest, alebo dvadsaťosem rokov, je uvädlý a vyziaľy. Má často od-krvnaté a znetvorené pery so stopami zubov, máva desné záchvaty; preto má často dohryzené a zranené ruky — prečo ste sa tak zatriasli?" — rieklo dievča, zmíknuc rázne.

Pán odpovedal spešne, že si nie je toho vedomý a prosil ju, aby pokračovala.

„Časť toho, o čom vravím”, rieklo dievča, „musela som vyzvedieť od ľudí toho domu, videla som ho v celku dva razy, a vtedy bol vždy zahalený do veľkého plášta. To je všetko, čo vám viem o ňom povedať. Ale počkajte”, dodala. „Na krku, tak vysoko, že pri otočení tváre to možno vidieť pod nákrčníkom: má —

„Širokú, červenú škvru, ako popáleninu, lebo jazvu?” zvolal starý pán.

„Ako?” rieklo dievča. „Poznáte ho snáď?”

Mladá dáma vykríkla prekvapene, a cez niekoľko okamihov boly tak ticho, že vyzvedač mohol cele jasne počuť ich dýchanie.

„Myslím áno”, riekoľ pán, prerušiac ticho. „Poznávam ho dľa vášho popisu. Uvidíme. Ľudia sú si často podobní. Môž byť, že to nie je on.”

Povedal to so zdánlivou bezstarostnosťou a sostúpil jedon, alebo dva schody bližšie ku vyzvedačovi, takže tento mohol cele jasne začuť jeho hundravé slová: „To musí byť on!”

„No a teraz”, riekoľ a vrátil sa — súdiac dľa zvuku — na svoje predošlé miesto, „získali sme od vás veľmi cenné príspevky, mladá žena, a ja by som sa vám za to dačím rád zavdačil. Čím by som vám mohol poslúžiť?”

„Ničím”, vetila Nancy.

„Dúfam, že na tom nestrváte”, vetil pán s takým hlasom a prízvukom srdečnosti, že by ním bol obmäkčil o veľa tvrdšie a zánovitejšie srdce. „Rozmyslite si to a povedzte mi, čím.” „Ničím, pane”, vetilo dievča s plačom. „Nemôžete mi pomôcť. Som vskutku cele bez nádeje.

„Sama sa pred ňou uzavierate”, riekol starý pán. „Minulosť ste premárnili a s ňou zmrhali ste aj svoje užitočné sily, cenné poklady, ktorými nás Stvoriteľ len raz obohacuje a viacej nikdy, ale predsa môžete dúfať v budúcnosť. Nevrávím, že vám môžeme zaistiť mier duše a srdca, lebo tento len tak môže zavítať, ak ho budete hľahať, ale pokojný útulok v Anglii, alebo ak by ste sa báli tu zostať, v daktorej cudzej zemi, ten vám môžem zaistiť, čo by bolo naším úpenlivým želaním. Pred svitaním, prv, ako sa táto rieka prebudí pri prvej žiare dňa, umiestime vás tam, kam nebudú môcť zasiahnuť vaši predošlí druhovia, a zmiznete im bez stopy, ako by vás v tomto okamihu pohltila zem. Poďte! Nechcem, aby ste šla nazad a vymenila čo priam len slovko s vašimi starými spoľočníkmi, a vrhli čo len jediný pohľad na svoj brloh, a vdýchli ten vzduch, ktorý je pre vás morom a smrťou! Opustite ich, kynie vám čas i príležitosť!”

„Ona sa dá teraz prehovoriť”, zvolala Rose. „Iste len váha.”

„Obávam sa, že nie, moja drahá”, riekol starý pán.

„Nie, pane, neváham”, vetilo dievča po krátkom boji. „Som prikovaná k svojmu starému životu. Oškliví sa mi teraz a nenávidím ho, ale nemôžem ho zanechať. Zašla som príliš ďaleko, aby som sa mohla vrátiť, — a vskutku neviem, keby ste boli vraveli tak so mnou pred časom, bola by som vás vysmiala.” Ale, riekla, obzerajúc sa chvatne vôkol, „už zasa ma sužuje ten strach. Musím ist domov.”

„Domov!” riekla mladá dáma, opakujúc s dôrazom toto slovo.

„Domov, lady”, vetilo dievča. „Do takého domova, aký som

si vybudovala svojou celoživotnou prácou. Rozlúčme sa. Ešte by ma mohli počuť, alebo vidieť. Chodťte! Chodťte! Ak som vám poslúžila, urobte mi dačo po vôle aj vy. Opustite ma, a nechajte ma odísť samotnú.”

„Všetko je marné”, riekol šedivý pán s povzdychom. „Tým, že sa tu zdržujeme, môžeme ju ešte zapiesť do nebezpečenstva. Snáď sme ju už dlhšie zadržali, ako si myslela.”

„Áno, áno”, naliehalo dievča. „Vskutku ste.”

„Ako len skončí život tohto úbohého stvorenia?” zvolala mladá dáma.

„Ako!” vetilo dievča. „Pozrite pred seba, lady. Pozrite na tú tmavú vodu. Koľko ráz ste už čítali o takých, ako som ja, že skočily do prúdu, nezanechajúc po sebe živého stvorenia, ktoré by si toho bolo všimlo, alebo ich oplakalo. Snáď sa to stane po rokoch, buďto o niekoľko mesiacov, ale napokon ma to predsa len čaká.”

„Nevravte tak, prosím”, vetila mladá dáma vzlykajúc.

„O tom sa nikdy nedozviete, drahá lady, a Boh vás uchovaj od takej hrúzy!” odpovedalo dievča. „Dobrú noc! dobrú noc!” Starý pán sa odvrátil.

„Aspoň túto peňaženku”, zvolala mladá dáma. „Urobte mi to po vôle, vezmite si ju, aby ste mali dajakú pomoc v hodine nedostatku a biedy.”

„Nie”, vetilo dievča. „Neurobila som to k vôle peniazom. Ponechajte ma pri tom. Dajte mi radšej dačo, čo nosíte: rada by som mala od vás dačo — nie, nie, nie prsteň — rukavice, alebo vreckovku — aby som mala dačo, čo bolo vaše, sladká lady. Tak. Boh zaplat a požehnaj! Dobrú noc, dobrú noc!” Veľké rozčulenie dievča a nebezpečenstvo prezradenia ktoré by jej zapríčinilo trápenie a znásilňovanie, tak sa zdá primaly starého pána, aby vyhoveli jej prosbe a opustili ju. Bolo počuť vzdálujúce sa kroky a s nimi zatíckly aj hlasy.

Postava mladej dámy a starého pána čoskoro objavila sa na moste. Zastaly na vrchole schodov.

„Čujte!” zvolala mladá dáma, pozorujúc. „Volala! Tak sa mi zdá, že som počula jej hlas.”

„Nie, moja drahá”, vetil Mr. Brownlow, hľadiac smutne nazad, „Nepohla sa, ani sa nehne, kým neodídeme.”

Rose Maylieová váhala, ale starý pán vložil jej rameno do svojho a odvádzal ju s nežným násilím. Keď odišly, dievča kleslo na kamenný schod a vyhostilo úzkosť srdca výronom horkých slz.

Po chvíli vstala a chvejným, neistím krokom vyšla schodmi na ulicu. Ohromený vyzvedač stál potom nehybne ešte niekoľko minút na mieste, a zistiac mnohými opatrnými pohľadmi, že je na okolí zasa cele sám, vyliezol pomaly zo svojej skrýše, a vrátil sa kradmo v tôni steny práve tak, ako bol sostúpil.

Keď bol hore, ešte sa niekoľkoráz poobzeral, aby zistil, či ho dakto nepozoruje, a potom Noah Claypole zaberal k židovmu domu tak rýchlo, ako mu len nohy stačily.

HLAVA XLVII.

Osudné následky.

Bolo to už skoro dvoma hodinami pred svitom dňa, v čase, ktorý na podzim možno vskutku nazvať smrťou noci, keď sú ulice tiché a opustené, akoby spal ešte každý šum, keď prostopašníci a zhýralci potácajú sa domov, bolo to práve v tejto tichej hodinke, že Fagin bdel sediac v svojom starom brlohu s tvárou natoľko znetvorenou a bledou, a s očami tak červenými a krvou podbehnutými, že sa takmer nepodobal človeku, ale skôr ošklivému strašidlu, ktoré prenasledované zlým duhom, vystúpilo z hrobu.

Sedel schúlený pri vyhasnutom kozube, zahalený do starej, ošumelej pokrývky, obrátený tvárou k dohárajúcej svieci, stojacej pri ňom na stole. Pravú ruku držal pri perách a súc zadumaný, ohrýzal svoje dlhé, čierne nechty, takže v jeho bezzubých ďasnách bolo vidno niekoľko predných zubov, ktoré sa podobaly psím alebo potkaním klom.

Na slamníku vystrety ležal na dlážke Noah Claypole a tuho spal. Starec chvíľami na neho uprel svoj zrak a potom ho zasa obrátil k svieci, ktorej obhorený knôt bol skoro dvojmo nachýlený a zpod neho horúci loj stekal hojne na stôl, čo svedčilo o tom, že žid v smysli dlel cele iné.

Bolo tomu vskutku tak. Hnev nad prekazením znamenitého plánu, nenávist proti dievčaťu, ktoré sa odvážilo stýkať zradne s cudzincami, pochybnosť nad tým, že sa úprimne

zdráhalo vydať ho spravodlivosti, nesmierne rozhorčenie nad tým, že sa nebude môct vypomstiť na Sikesovi, strach pred zatknutím, zkazou a smrťou; ohnivý a všetkým rozplamenený vztek, tvoril vášnívے dumy, ktoré sledovaly jedna druhú v neprestajnom, závratnom víre vo Faginovom modzgu, a všetky tieto zlostné myšlienky a najčernejšie zámery ležaly múrou na jeho hrudi.

Sedel tuná v nezmenenej polohe, ako by sa nestaral o čas, kým len pozornosť jeho ostrého sluchu nevzbudily na ulici odznievajúce kroky.

„Konečne”, zahundral, utrúc si suché a opríštené rty. „Konečne!”

Ked' toto povedal, zavznel jemný hlas zvonca. Vyliezol hore schodmi ku dverám a hned' sa vrátil sprevádzaný až po bradu zahaleným mužským, ktorý niesol pod pažou uzol. Ked' si tento sadol a odhalil zimník, objavila sa zpod neho Sikesova nadurená postava.

„Tu to máte”, riekol, složiac uzol na stôl. „Opatriťe to a urobte z toho dľa možnosti čím viacej. Dostať to dalo hodne roboty, myslel som, že tu budem o tri hodiny prv.”

Fagin sobral uzol a zamknúc ho do skrine, sadol si zasa bez slova. Ale kým toto robil ani len na okamih nesňal oči z lúpiča, a ked' teraz znova sedeli tvárou v tvár proti sebe, pozrel na neho skúmave, a pery sa mu nesmierne chvely a tvár mal vlivom dojmov natoľko zmenenú, že lúpič nevdojak odtiahol stolicu a hľadel na neho cele ustrašený.

„Čo je?” zvolal Sikes. „Prečo tak hľadíte na mňa?”

Fagin zdvíhol pravú ruku a pohrozil trasúcim sa ukazovákom, ale väšeň lomcovala ním natoľko, že mu zaviazla reč. „Hrom do toho!” riekol Sikes, siahnuc za ňádra s úžasom v pohľade. „On zošalel. Musím si dať pozor.”

„Nie, nie”, vetil Fagin, keď sa mu vrátila schopnosť reči. „To nie ste vy, Bill. Proti vám nemám nič.”

„Oh, nemáte, nemáte?” riekoval Sikes, hľadiac na neho utkvele, nápadne kladúc pištol do príhodnejšieho vrecka. „Z nás dvoch jedon má šťastie. Kto, na tom nezáleží.”

„Chcel som vám dačo povedať, Bill”, riekoval Fagin, pritiahnuc stolicu, „a vás to ešte väčšmi rozbúri ako mňa.”

„Mňa?” vetil lupič nedôverčive. „Povedzte mi prečo! Hovorte rýchlo, lebo Nancy si bude myslieť, že som ztratený.”

„Ztratený!” zvolal Fagin. „Ona je už na to dosť dobre pripravená.”

Sikes pozrel židovi do tváre s výrazom veľkej zmätenosti, a nevyčítajúc z nej uspokojujúce riešenie hádanky, schvátil ho za golier kabáta a náležite nim potriasol.

„Či budete hovoriť?!” riekoval; „lebo vás zadusím. Otvorte ústa a povedzte, čo chcete povedať srozumiteľnými slovami. Von s tým, prekliaty ryšavý pes, von s tým!”

„Povedzme, že ten chalan, čo tam leží — —” začal Fagin. Sikes sa ta obrátil, kde spal Noah, ako by ho predtým neboli zbadal. „Dobre!” riekoval a sadol si na predošlé miesto.

„Povedzme, že ten chalan,” pokračoval žid, „nás všetkých zradil, že nás udal — najprv si našiel primeraných ľudí k tomu a potom majúc s nimi na ulici schôdzku, opísal nás, aj všetky znamenia, podľa ktorých nás poznáť možno, a skrýšu, v ktorej by nás mohli najľahšie chytiť. Povedzme, že to urobil a k tomu prezradil aj naše plány, do ktorých sme všetci viacej-menej zapletení; a to urobil k svojej radosti, nie preto, aby nás chmatli, odvliekli, vyslúchali, a vrhli do temnice, aby sme žili na chlebe a vode, — ale k vôle svojej radosti, aby sa pobavil. Povedzme, že by uprskol v noci z domu, a výhľadal tých, čo sú proti nám najväčšimi zaujatí, a prezradil

im všetko. Počujete?" zvolal žid, blýskajúc od zlosti očami.
„Povedzme, že to urobil, čo by sa s ním stalo?"

„Čo by sa s ním stalo?" vetil Sikes s úžasnou kliatbou. „Keby bol na žive do môjho návratu, zdrúzgal by som mu lebku železnými klinmi svojich čížiem na toľko kusov, koľko má vlasov na hlave."

„A čo, keby som to urobil ja?" skríkol Fagin, „ja, ktorý toho viem toľko, a mohol by som toľko ľudí priviesť na šibenicu!"

„Neviem", vetil Sikes, zatínajúc zubami a zblednúc už aj pri myšlienke na takýto skutok. „Urobil by som vo väzení dačo také, že by ma museli dať do želiez, a keby ma s vami vyslúchali, vrhol by som sa na vás pred súdom a rozmlátil by som vám modzog pred poslúchačmi. Mal by som takú silu", hundral lúpežník, hroziac svalnatým ramenom, „tak by som vám rozdrvil hlavu, ako keby bol cez ňu prešiel nákladný voz."

„To by ste urobili?"

„To by som urobil!" riekoval lupič. „Oprobujte to len!"

„A keby to bol Charley, lebo Dodger, lebo Bet, lebo — —."

„Nedbám, ktokoľvek", vetil Sikes netrpelivo. „Ktokoľvek by to bol, odslúžil by som sa mu podobne."

Fagin pozrel tvrdo na lupiča a kynúc mu, aby bol ticho, nahnul sa nad postel na dlážke a potriásol spiacim, aby sa zošudil. Sikes sa naklonil vopred a prizeral sa, opierajúc sa rukami o kolená, akoby sa čudoval, k čomu sú vlastne tieto otázky a prípravy.

„Bolter, Bolter! Chudáčik!" riekoval Fagin, pozerajúc s výrazom diabolského očakávania, vraviac pomaly a kladúc dôraz na každé slovo. „Je ustáty, — ustáty, lebo *ju* musel tak dlho stopovať — stopovať *ju*, Bill."

„Ako to myslíte?" spýtal sa Sikes, cúvajúc.

Fagin neodpovedal, ale sohnúc sa znova nad spiaceho, posadil

ho. Ked' niekoľko ráz opakoval jeho falošné meno, Noah si pretrel oči, a žívnuc prudko, pozeral ospale vókol.

„Povedzte mi to ešte raz, aby to aj on počul”, riekol žid, ukazujúc na Sikesa.

„Čo vám mám povedať?” spýtal sa ospalý Noah, oskakajúc nevrle.

„Nuž to — o *Nancy*”, riekol Fagin, chytiac Sikesa za závästie, ako by mu chcel zabrániť, aby nemohol odísť prv, ako počuje všetko. „Šli ste za ňou?”

„Áno.”

„Na Londýnsky most?”

„Áno.”

„Kde sa sišla s dvoma ľuďmi?”

„Áno, sišla sa.”

„S pánom a dámou, s ktorou sa stretla dľa predchádzajúceho dohovoru, a ktorá ju žiadala, aby zradila svoju spoločnosť a v prvom rade Monksa, čo urobila — aby ho opísala, čo spravila tiež — aby označila dom, do ktorého chodievame, a kde sa schádzavame, čo spravila tiež — a zkadiaľ ho možno najbezpečnejšie pozorovať, čo spravila tiež — a kedy sa ľudia schádzajú, čo spravila tiež. A toto všetko urobila ona. Povedala im každé každučičké slovo bez nútenia, bez odporu — povedala — a či nepovedala?” zkríkol Fagin, temer šialený od vzteku.

„Áno, povedala”, vetil Noah, škrabúc si hlavu. „Zrovna tak sa to stalo všetko!”

„Čo vraveli o minulej nedeli?”

„O minulej nedeli?” vetil Noah premýšľajúc. „To, čo som vám povedal predtým.”

„Zopakuj. Zopakuj to ešte raz!” zvolal Fagin, svierajúc Sikesove zápästie a mávajúc druhou rukou vo výške až sa mu penily ústa.

„Spytovali sa jej”, riekoľ Noah, ktorému, keď sa lepšie prebudil, svitlo v hlave, kto môže byť ten Sikes, „spytovali sa jej, že prečo neprišla minulú nedeľu, ako to prisľúbila. A ona povedala, že nemohla.”

„Prečo — prečo? Povedzte mu to.”

„Lebo bola násilne zadržaná doma Billom, mužským, o ktorom im vravela už predtým”, vetil Noah.

„A čo viacej povedala oňom ešte?” zvolal Fagin. „Čo viacej povedala ešte predtým o tom mužskom? Povedzte mu to, povedzte mu to!”

„Že jej je veľmi ťažko odísť z domu bez toho, aby nevedel, kam ide”, riekoľ Noah; „a keď prvý raz šla za tou dámou, ha! ha! ha! musel som sa zasmiať, keď to povedala, že najprv mu dala užiť — opium.”

„Hrom a peklo!” zvolal Sikes, vytrhnúc sa židovi z ruky.

„Nechajte ma odísť!”

Odstrčiac starca rútil sa z chyže a cválal divoko a vztekle hore schodmi.

„Bill! Bill!” volal na neho Fagin a pobehol za ním. „Len na slovo. Len na jedno slovo.”

Neboli by mohli vymeniť ani slovo, keby lúpič bol mohol otvoriť dvere, pri ktorých bezradne vychrhlí záplavu prudkých kliatieb, kde ho dychčiaci žid dohonil.

„Pustite ma von”, riekoľ Sikes. „A radím vám, nevravte mi nič. Vravím vám, pustite ma von!”

„Dajte si povedať slovo”, vetil Fagin, kladúc ruku na kľučku.

„Nebuďte — —”

„Dobre”, vetil Sikes.

„Nebuďte príliš prudký — Bill.”

Svitalo a bolo už natoľko jasno, že si mohli vidieť i tváre. Vymenili si krátke pohľad, každý mal v očiach záblesk, o význame ktorého nebolo možno pochybovať.

„Myslím”, riekol Fagin, vidiac, že každá pretvárka je zbytočná, „k vôle bezpečnosti nebudťte príliš prudký. Buďte opatrny, Bill, a neprenáhlite sa.”

Sikes neodpovedal, ale rozďaviač Faginom odomknuté dvere, vyrútil sa na tichú ulicu.

Bez prestávky a bez premýšľania, bez toho, že by sa bol obzeral na pravo alebo na ľavo, buďto pozrel na nebo, lebo sklopil zrak k zemi, ale hľadiac s divokým odhodlaním priamo pred seba, a s tak tesno zaklenenými zubami, že sa zdalo, akoby napjatá čelusť mala roztrhnúť kožu; lupič sa nezastavil v strmom behu, kým bez slova a bez pohnutia jediného svalu neprišiel k dverám svojho bytu. Odomknul ich tíško a ľahkým krokom vybehol hore schodmi a vstúpiac do izby zamknul dvere vo dva razy a pritisnúc k nim ťažký stôl, odhalil posteľnú záclonu.

Dievča ležalo na loži polooblečené. Zobudil ho zo sna, ono sa zdvihlo hľadiac zdesene a poplašene vôkol.

„Vstaň!” riekol lupič.

„To si ty, Bill!” rieklo dievča s výrazom radosti nad jeho návratom.

„Ja som to”, znela odpoveď. „Vstaň!”

V izbe horela svieca, ale Sikes ju chvatne vyňal zo sviecňa a vrhol ju do kozuba. Dievča zbadajúc, že svitá, vstalo a chcelo odhaliť záclonu.

„Nechaj to”, riekol Sikes, zachytiac ju. „K tomu, čo chcem urobiť, je dosť svetla.”

„Bill”, rieklo dievča poplašene, tlumeným hlasom, „prečo tak hrozne hľadíte na mňa?”

Lupič sedel a vydychujúc ťažko, pozoroval ju niekoľko okamihov s rozšírenými nozdrami, a potom schvátiač ju za hlavu a hrdlo, zavliekol ju do prostriedku chyže a obzrúč sa na dvere, svojou ťažkou rukou zapchal jej ústa.

„Bill, Bill!” stonalo dievča, zmietajúc sa silou smrteľnej úzkosti. „Nebudem kričať, ani volať — ani raz — počujte ma — vravte — povedzte mi, čo som urobila?”

„Ved’ ty viesť čo, ty diablica!” vetil lúpič, zatajujúc dych.

„Stopovali ťa v noci, počuli každé tvoje slovo.”

„Pre milosrdenstvo Božie, ušetríte môj život, ako som ja ušetrila váš”, vetilo dievča, lnúc k nemu. „Bill, drahý Bill, vy predsa máte srdce, a nechcete ma zabiť. O! keby ste len vedeli, čo všetko som upostila v túto jedinú noc vám k vôli. Rozmyslite si to, a odstúpte od tohoto zločinu. Nevzdám sa vás a vy ma nemôžete zavrhnúť. Bill, Bill, pre živého Boha, k vôli sebe, k vôli mne, počkajte, kým vylejete moju krv! Na moju hriešnu dušu, bola som vám verná!”

Mužský hľadel si násilne vymaniť ramená, ale deva ich svieraťa svojimi, takže ich nemohol vyrváť s jej objemu.

„Bill”, volalo dievča, snažiac sa svoju hlavu položiť na jeho hrud’, „ten pán a tá drahá dáma, povedali mi dnes večer dačo o domove v cudzej zemi, kde by som mohla skončiť môj život v samote a pokoji. Dovoľ, aby som ich vyhľadala znova a prosila ich na kolenách, aby aj tebe preukázali také milosrdenstvo a takú lásku, ako mne, aby sme mohli opustiť toto hrozné miesto a dakde v diaľke mohli žiť lepším životom, a zabudli na minulosť, a pripomínali si ju len v modlitbách, a rozišli sa navždy. Kajať sa nie je nikdy pozde. Tak mi povedali — cítim to teraz — ale musíme mať k tomu času — trocha, trocha času!”

Lúpič si vyslebodil jedno rameno a siahol za pištoľou. Avšak v záhvate zúrivosti prebleskla mu hlavou myšlienka, že ak vystrelí, bude okamžite prezradený, preto na jej tvári, ktorou sa temer dotýkala jeho, rozobil vo dvoje svoju zbraň.

Zapotácala sa a klesla: takmer oslepená krvou, ktorá sa valila z hlbokej rany jej čela, ale s námahou postavila sa na

kolená, zo záňadria vyňala bielu vreckovku — dar to Rose Maylieovej — a držiac ju v sopnutých rukách tak vysoko, nakoľko to dovoľovaly jej slabé sily, umdlievajúcim hlasom prosila Stvoriteľa o smilovanie.

Bol to príšerný pohľad. Vrah potácal sa nazad ku stene, a zakrývajúc si dlaňou čci, schvátil ľažký kyjak a srazil ju k zemi.

HLAVA XLVIII.

Sikesov útek.

Zo všetkých zločinov, ktoré pod rúškom nočnej tmy boli spáchané v širokom okolí Londýna, tento bol najhorší. Zo všetkých hrúz, ktoré plnily rozkladným puchom ranné ovzdušie, tento bol najohavnejší a najkrutejší.

Žiarne slnce, ktoré človeku vracia nielen svetlo, ale aj nový život, nádej a sviežosť, vznieslo sa nad ľudnatým mestom v jasnej a skvúcej nádhore, a vniklo lúčami cez skvostne maľované sklá práve tak, ako aj cez papierom zalepené okná, do katedrál a dómov práve tak ako ohnitými skulinami. Ožiarilo aj miestnosť, v ktorej ležala zavraždená ženská. Sikes mu chcel prekážať záclonou, ale ono žiarilo ďalej. Ak ten pohľad bol príšerný v rannom šere, akým bol teraz v trblietavom svetle!?

Sikes sa nehnul, neodvážil sa ani hlesnúť. Začul ston a zbalal pohyb ruky, a s hrúzou, ku ktorej sa pojila zúrivosť, tľkol do nej znova a znova. Zrazu hodil na ňu hazuchu. Ale aká hrúza, oči sa mu predstavovaly, obracajúc sa k nemu, a hľadiac zasa do hora, ako by pozorovaly reflex krvavej kaluže, ktorý sa chvel a tancoval v slnečnom svite na strope. Odhalil ju znova. Ležalo tam telo — len mäso a krv, nič viac — ale aké telo, a koľko krví!

Zažal svetlo, podložil oheň, a hodil do neho kyjak. Na konci kyjaka lpel chomáč vlasov, ktoré planuly a krútily sa v has-

núcom žaratoku a vniesly sa vírve hore komínom. To ho poľakalo, hoc bol otvrdnutý, ale držal oštep tak dlho, až sa zlomil, potom ho položil na uhlie, aby úplne zhorel a premenil sa na popoľ. Umyl sa a očistil si šaty, ale zostaly na nich škvrny, ktoré nemohol odstrániť, preto ich vyrezal a spálil. Dlážka bola posiata krvavými stopami, lebo pes mal cele zakrvavené nohy.

K mŕtvole cez celý čas ani len raz sa neobrátil chrbtom, ani na okamih. Po dokončení príprav, cúval ku dverám, vlečúc so sebou psa, aby si znova napoškvrnil nohy a tak nevyniesol do ulíc dôkazy zločinu. Zavrel tíško dvere, zamknul ich, vzal sebou kľúč a vyšiel z domu.

Prešiel ulicou a pozrel do okna, aby sa presvedčil, či zvonku nič nevidno. Oblok bol zastrený záclonou, ktorú chcela odhaliť Nancy, aby vpustila svetlo, ktoré už viacej neuvidela. Ležala pod ſhou v neveľkej vzdialenosťi. *On* o tom vedel. Bože, a slnce svietilo zrovna na toto miesto!

Jeho pohľad bol len okamžitý a odľahlo mu, že sa vyslobodil z izby. Zahvízdol na psa, a rýchlo sa vzdialil.

Prešiel cez Islington, kráčal hore vrškom Highgateu, na ktorom stojí Whittingtonov pomník, sostúpil v Highgate Hille, bez rozhodnutia a nevediac kam ísť. Ale sotva začal sestupovať, vrhol sa zasa na pravo, a zabočiac na chodník do poľa, prešiel povedľa Gaen Woodu, a tak dorazil do Hampsteadu. Prejdúc úžľabím Vale of Healthu, vystúpil oproti na násyp, a prekrižujúc cestu, ktorá spája dedinu Hampstead s Highgatom, odobral sa pozdĺž vresovišta do polí North Endu, kde si ľahol pod krovie a zaspal.

Čoskoro bol zasa na nohách a ſiel, nie na vidiek, ale nazad popri hradskej ceste smerom k Londýnu, potom cez druhú časť toho istého úseku, ktorý križoval predtým, a blúdil po-

ľami sem a ta, občas odpočívajúc pod krovím, a vstanúc pohol sa na iné miesto, aby robil to isté a potuľoval sa zasa.

Premýšľal, kde by našiel na blízku neveľmi navštevované miesto, kde by dačo pojedol a vypil. Napadol mu Hendon. To bolo primerané, nie veľmi ďaleké a nie príliš ľudnaté miesto. Namieril tedy sem, s času na čas pobehol a zasa — čo bolo v jeho položení dosť čudným — vliekol sa slimačím krokom, buďto zastal nesmyselne a ráňal palicou krovie. Ale keď ta došiel, zdalo sa mu, že všetci, s ktorými sa stretol, ba ešte aj pred dvermi postávajúce deti, pozerajú na neho s podozrením. Vrátil sa zasa, lebo nemal smelosti kúpiť si trocha jedla, alebo kvapku nápuja, tak dlhé hodiny nemal ničoho v ústach a vždy väčšmi váhal, či má istť do Heathu, a vôbec kam sa má vrhnúť.

Takto urazil míle a míle a vrátil sa na staré miesto. Minulo ráno i poludnie a deň sa chýlil ku koncu a ešte vždy blúdil hore-dolu, sem a ta, kolom do kola, a vždy krúžil okolo toho istého miesta. Napokon sa rozhodol, že pôjde preč a namieril ku Heatfieldu.

Bolo deväť hodín večer, keď cele vysilený aj so svojím psom, ktorý od neobvyklej chôdze ochromel a pokúlhaval, spustil sa dolu víškom ku kostolu tichej viesky a vlečúc sa malou ulicou, vlezol do nepatrného hostinca, ktorého blikajúce svetlo im ukázalo cestu. Vo výčape praskotal oheň a pred ním popíjalo niekoľko vidieckych robotníkov. Urobili cedzincovi miesto, ale on si zasadol v najodľahlejšom kúte, a jedol a pil sám, ba skôr so svojím psom, ktorému s času na čas pohodil kus jedla.

Rozhovor tu shromaždených mužských točil sa okolo rolníkov súsedného kraja a keď tento predmet bol vyčerpaný, okolo veku istého starca, ktorého pochovali len minulú nedelu; prítomní mladí ľudia označovali ho ako veľmi starého,

a prítomní starci zasa tvrdili, že bol ešte mladý — a nepatrilo ku starším, šedivý dedko povedal, že keby si bol dával na seba pozor, mohol požiť ešte desať, ba aj pätnásť rokov.

Nebolo v tom nič pútavého, alebo poplašného, lúpič však vyrovnal účet a sedel ďalej v kúte ticho a nepozorované a skoro by bol zaspal, keď mu zrazu prebral driemoty hrmotný vstup nového príchodzieho.

Bol to starý chlapík, z pola predavač, z pola olejkár, ktorý chodil po vidieku a predával osielky, remene, britvy, kolomaž, mydlá, psie a koňské lieky, lacné voňavky, krémy a podobný tovar, ktorý nosil v bedne na chrbáte. Jeho príchod zavdal príležitosť k rozličným nechutným vtipom, ktoré neochabovaly, kým sa nenavečeral a neotvoril svoju klenotnicu, vynaliezavo spojac obchod so zábavou.

„A čo je to za matéria? Dá sa to jest, Harry?“ spýtal sa vyškerený vidiečan, ukazujúc na dajakú buchte podobnú miešaninu v rohu predavačovej bedny.

„To je“, riekoval predavač, vynímuc jednu, „to je neklamný a nezaplatiteľný prostriedok k vyberaniu všetkých možných škvŕn: hrdze, špiny, pliesne, masti, mastnoty, odstráni ich z hodvábu, satinu, plátna, z kmentu, glotu, krepu, tvrdej látky, koberca, z merína, mušelínu, bombazínu, z vlnených súkien. Škvŕny vínové, ovocné, pivové, vodné, barvové, smolné, všetky možné škvŕny, všetky zmiznú, keď ich raz námazete týmto neklamným a nezaplatiteľným prostriedkom. Keď si dáma poškvŕní česť, stačí, keď preglgne takúto buchtičku a všetko je hned v poriadku — lebo je to otrava. Keď daktorý pán chce reparovať svoju česť, táto guľka ho práve tak spasí, ako guľka z pištole, lebo o moc ošklivejšie zapácha, následkom čoho je účinnejšia. Jedna guľka za penny. So všetkými znamenitostami gulôčka len za jeden jediný penny!“

Hlásili sa len dvaja kupci, ostatní posluchači váhali. Olejkár zbadajúc to, začal krákoríť.

„Čistidlo má tak ohromný odbyt, že ho nestačia vyrábať”, rieko predavač. „Nestačí ani štrnásť vodných mlynov, šesť parostrojov a galvanických baterií, ktoré vyrábajú tovar, a ešte to nejde dosť rýchlo a robotníci pracujú tak namáhavo, že od toho umierajú a ich vdovy dostanú hneď penziu, na každé dieťa dvadsať libier ročne a päťdesiat na dvojčatá. Guľka za penny. Dve pol pence je to isté, a štyri farthingy príjemem vďačne tiež. Guľka za penny! Vyberie všetky škvrny: hrdzu, špinu, plieseň, mast, mastnotu, krv! Jedon pán v tejto spoločnosti má škvrnu na klobúku, ktorú chcem odstrániť prv, ako mi objedná krčah piva.”

„Hah!” zkríkol Sikes, vyskočiac. „Dajte to sem.”

„Vyčistím ho, pane”, vetil predavač, žmurknúc na spoločnosť, „prv ako prejdete cez izbu. Pánovia, prezrite si tú tmavú škvrnu na klobúku tohto gentlemana, nie je väčšia ako šiling, ale je menšia ako polkoruna. Vyčistím tým: vodovú, ovocnú, pivovú, vínovú, blatovú, alebo aj krvavú škvrnu —” Olejkár už ďalej nedošiel, lebo Sikes s úžasným preklínaniem prevrhol stôl, a vyrúc mu klobúk, vyrútil sa z hostinca.

S tou istou citovou prevrátenosťou a nerozhodnosťou, ktorá ho stále stíhala tvrdošíjne celý deň, vrah, zbadajúc, že ho nik nenasleduje, a že ho pravdepodobne považovali za dajakého pošetilého opilca, vrátil sa do mesta a vyhýbajúc žiare, vrhanej lampami dostavníka, ktorý stál na ulici, šiel za ním, keď v ňom poznal londýnsku poštu, a videl, že stojí pred malým poštovým úradom. Skoro vedel, čo príde, ale prešiel ta cez ulicu a načúval.

Strážnik stál pri dverách a čakal na poštové vrece. V toni okamihu pristúpil k oknu hájnicky odiaty mužský a tomuto odovzdal kôš, ktorý ležal pripravený na chodníku.

„To je pre vašich ľudí”, riekoł. „A dajte na to dobrý pozor. Ale hrom do toho, ak to vreće nemali už včera večer pripravené, ale vždy to tak robia, viete!”

„A čo nového v meste, Ben?” spýtal sa hájnik, odsunujúc okenicu, aby si mohol lepšie poobzerať kone.

„Neviem nič zvláštneho”, vetil mužský, natahujúc rukavice „Obilie trochu vystúpilo v cene. Počul som rozprávať aj o dajakej vražde, dakde blízko Spitalfieldu, ale som sa o to veľmi nezaujímal.”

„Vskutku”, riekoł jedon pán v miestnosti, ktorý pozeral cez oblok. „Bola to vraj hrozná vražda.”

„Čo nepoviete, pane?” vetil strážnik, dotknúc sa klobúka.

„A prosím vás, pane, koho to zavraždili, mužského a či ženkú?”

„Ženskú”, vetil pán. „Domnievajú sa, že — —”

„Tak, Ben”, povzbudzoval kočiš netrpelivým hlasom.

„Prekliate vreće”, riekoł strážnik; chcete v ňom snáď nocovat?”

„Už idem!” volal poštový úradník, vybehnúc von.

„Idem aj ja”, hundral strážca, „azda len príde tá mladá slečna čo ma má rada, ale neviem, kedy. Počujte, čo myslíte? Hoto-vó!”

Zavznelo niekoľko veselých zvukov trúby, a koč odjachal.

Pod dojmom toho, čo práve počul, Sikes zostal nepohnute stáť na ulici, zmietaný pochybnosťami, kam sa vrhnúť. Napokon sa vrátil zpäť a volil si cestu, ktorá vedie z Hatfieldu do St. Albansu.

Kráčal mrzutý, ale keď bol za mestom a octnul sa v samote a tme cesty, prikváčil ho strach a hrúza, takže sa mu zachvelo srdce. Každý predmet — skutočnosť a či len jej tieň — nehybný, lebo pohyblivý, nadobúdal strašlivú tvárnosť, ale tieto strachy boli ničím proti pocitu, ktorý ho prenasledoval od

rána, že mu je stále v pätách príšerný zjav zavraždenej. Mohol sledovať jej tieň v šere, rozoznať jej najjemnejší rys, a pozorovať ako ztrnule a slávnostne sa približuje. Mohol počuť šum jej šiat v listí a každý van vetra donášal jej posledný, tlumený výkrik. Keď zastal, zjav zastal tiež. Keď utekal, zjav ho nasledoval — ale nebežal a to mu mohlo byť úľavou, že sa pohyboval len ako mrtvola, číre mechanickou živostou, nesený tichým, tesklivým vánkom, ktorý sa nevzmáhal, ale ani neochaboval.

S času na čas sa obrátil so zúfalým odhodlaním, že zjav zapudí, keby ho mal hned pohľadom aj usmertiť, ale vlasy mu dupkom vstávaly a krv v ňom stydla, lebo zjav sa obrátil tiež a bol zasa za ním. Mal ho pred sebou ráno, ale teraz bol mu v pätách stále. Oprel sa chrbotom o násyp a cítil, že stojí nad ním, jasne viditeľný proti chladnej, nočnej oblohe. Vrh sa na hradskú a zjav stál nepohnute, vzpriamene a ticho pri jeho hlave, ako dajaký náhrobok s krvavým nápisom. Nech ľudia nevravia, že vrahovia uniknú spravodlivosti, nech nerobia narážky, že Prozreteľnosť spí. V jedinej takej dlhej minúte drtiaceho strachu je hrúzy za dvadsať násilných smrtí. V poli, ktorým šiel, bola šopa, a táto mu poskytla nočný útulok. Pred jej dverami stály tri vysoké topole, ktoré jej vnútro robily veľmi tmavým a smutný vietor kvílil nimi tesklivo. Do svitania nemohol napred, tak sa tu vystrel cele pri stene, aby prežil nové muky.

Odteraz mal stálejsie a ešte hroznejšie videnia, ako boli predošlé, ktorým uniknul. V tme zjavili sa tie na široko roztvorené sklené oči tak, že by ľažšie bol vydržal hľadieť ako myslieť na ne; ktoré svietily síce, ale nič neosvetľovaly. Bolo ich len dvojo, ale ten pári očí bol všade. Keď zatvoril zrak, hned videl pred sebou chyžu so všetkými dobre známymi predmetmi, z nich každý bol na obvyklom svojom mieste,

na ktoré by však bol zabudol, keby si ich bol chcel všetky uvedomiť. Mŕtvolu bola tiež na svojom mieste, a jej oči boli také ako ich videl, keď sa plúžil preč. Vstal a rútil sa do poľa. Zjav za ním. Vrátil sa do šopy a vrhol sa znova na zem. Oči tam boli prv ako sa mohol vystrieť.

A tu sa octnul v takej hrúze, akú predtým nepoznal, triasol sa na celom tele a každým pórom presiakal mu studený pot, keď zrazu nočný vánck priniesol k nemu hlas ďalekého volania a do smesi zvukov miešaly sa úzkostlivé výkriky o pomoci. Každý ľudský zvuk na tomto pustom mieste, hoc aj nepoznal pravú príčinu jeho desu, znamenal pre neho dačo. Vzpružil sa v obnovenej sile a odhodlanosti pri výhľade na osobné nebezpečie a skočiac na rovné nohy, vyrútil sa von. Obloha bola na široko osvetlená ohňom, ktorý vrhal do povetria ohromné množstvo iskier, kým plamenné jazyky osvetlovaly ovzdušie v okolí niekoľko mil, taktiež i oblaky dymu, smerujúce ta, kde stály tamtie. Výkriky zosilňovaly, keď nové hlasy vpadly do smesi zvukov, takže počul volať: horí! Kým s týmto volaním splývalo bitie na hran poplašného zvona, a padanie ľažkých predmetov, a praskot plameňov, keď sa vinuly vôkol dajakej novej prekážky, akoby osviežené novou potravou. Sotva sa stačil poobzerať, hluk sa vzmáhal. Hemžili sa tam vôkol ľudia, — mužskí a ženské, mihalo svetlo a znel huriavok. Predchodilo mu to ako nový život. Vrhol sa ta priamo ako bez hlavy, chvátajúc cez krovie a jarky, skáčuc cez ohrady a húštiny tak šialene ako jeho pes, ktorý s hlasným a zvučným brechotom uháňal pred ním.

Prišiel na miesto požiaru. Boli tu pooblečené postavy, behajúce sem a ta, daktorí sa vynasnažovali vyviest splašené kone z maštál, iní zase vyháňali dobytok z dvorných a bočných stavísk, iných vynášali z horiacich budov v sprche padajúcich iskier a kácajúcich sa žeravých krokví. Otvormi,

v ktorých ešte pred hodinou boli okná a dvere, šľahala záplava plameňov, múry sa chvely a rúcaly do planúceho žaratoku; roztopené olovo a železo lialo sa na zem. Ženy a deti kričali a mužskí sa posmeľovali hlasnými výkrikmi Hrmot striekačiek a sipenie a sičanie vody, ktorá padala na horiace drevo, stupňovaly nesmierny jakot. Kričal zarovnomi, kým nezachrípnul a utekajúc pred sebou a svojimi vlastnými myšlienkami, rútil sa do najväčšieho nebezpečenstva. V túto noc ponoril sa cele do práce, raz pri striekačkách, potom zase rušajúc cez dym a plameň, ale stále súc zaujatý tam, kde hluk bol najväčší a kde bolo najviacej ľudí. Liezol hore rebríkmi na strechy budov, chodil po povale, ktorá sa chvela a triasla pod jeho ľarchou, pod padajúcou škrydlou a kamením, bol v každej časti toho veľkého požiaru; ale akoby bol býval jatý kúzлом nezraniteľnosti, ani sa len neuskrabnul, nepopálil, necítil ani telesnú ani duševnú únavu, kým nesvitalo a na mieste ostalo len dymiace pohoreniše s čierňavou ssutín.

Ked' však minulo toto šialené vzrušenie, vrátilo sa s desaťnásobnou silou hrozné povedomie zločinu. Hľadel podozrievavo vokol, lebo mužskí sa rozprávali v skupinách, a obával sa, že je predmetom ich hovoru. Pes poslúchol významný pokyn jeho prstu, a tak vzdialili sa ztadiaľ kradmo. Šiel vokol striekačky, kde bolo usalašených niekoľko mužských, ktorí ho volali, aby sa s nimi občerstvil. Prijal skyvu chleba a kus mäsa, a keď pil dúšok piva, počul hasičov, ktorí prišli z Londýna, ako rozprávajú o vražde: „Vravia, že ušiel do Birminghamu”, riekol jedon: „ale lapia ho čoskoro, lebo sliedči sú vonku, a do zajtra večera bude to rozhlásené po celej krajinе.

Odišiel rýchlo a chodil, kým temer neklesol na zem; potom si ľahol pod živý plot a zaspal dlhým, pretrhávaným a ťaž-

kým snom. Pustil sa znova na cestu nerozhodnutý a váhavý, prestrašený hrúzou druhej sírej noci.

Zrazu dozrelo v ňom zúfalé rozhodnutie, že sa vráti do Londýna.

„Aspoň tam budem môcť s dakým hovoriť“, myslel si. „Najdem tam tiež dobrú skrýšu. Nikto nebude predpokladať, že by ma tam mohol najst po týchto vidieckych túlačkách. Môžem sa tak povaľovať aj týždeň, vyprešujem od Fagina groše a ufujazdím do Francie. Tristo hrmených, riskujem to!“

Neváhal viacej a jednal dľa svojho predsavzatia a voliac si najmenej frekventovanú cestu, započal svoju zpiatočnú púť, rozhodnutý, že sa skryje v neveľkej vzdialenosťi od sídelného mesta, kým sa zotmí a krivolakou zachádzkou pôjde za vytknutým cieľom.

Ale čo so psom? Ak by tak mali jeho popis tiež, a neslobodno zabudnúť, že pes zmizol a pravdepodobne šiel s ním. To by mohlo zapríčiniť jeho zlapanie, keď pôjde ulicami. Rozhodol sa, že ho utopí, a pošiel, aby našiel rybník: cestou zdvíhol tažkú skalu a zabalil ju do ručníka.

Kým pán robil tieto prípravy, zviera pozeralo do jeho tváre; buďto preto, že vycítilo pudom zlodejov úmyseľ, buďto preto, že jeho postranný pohľad bol prísnejší ako obyčajne, plazilo sa vo väčšej vzdialnosti za svojím pánom ako to malo vo zvyku, a učupilo sa, keď sa tento k nemu blížil pomalším krokom. A keď Sikes zastal na brehu jazera a zavolal naň, pes ihned zastal tiež.

„Či ma nepočuješ? Pod sem!“ zvolal Sikes.

Mocou zvyku zviera sa blížilo, ale keď sa Sikes priblížil, aby mu ručník uviazal okolo hrdla, zavrčalo a cívlo zpäť.

„Pod nazad!“ riekol zlodej.

Pes pokrútil chvostom, ale sa nehnul. Sikes urobil smyčku a volal ho znova.

Pes šiel kus napred, ustúpil zase, zastal na okamih, obrátil sa a rýchlo odbehol.

Zbojník hvízdal naň niekoľkoráz, sadol si a čakal, predpokladajúc, že sa vráti. Ale pes sa neobjavil a tak napokon išiel ďalej sám.

HLAVA XLIX.

Monks a Mr. Brownlow sa konečne sídu. — Ich rozhovor a zvest, ktorá ho preruší.

Mrkalo už, keď Mr. Brownlow sostúpil z fiakra pred dvermi svojho bytu a tíško zaklepal. Keď sa dvere otvorily, z koča vystúpil statný mužský a postavil sa na jednu stranu schodov, kým druhý mužský, ktorý sedel na kozlíku, sostúpil tiež a postavil sa na druhú stranu. Na pokyn Mr. Brownlowa pomohli vystúpiť tretiemu mužskému a vezmúc ho medzi seba, poberali sa s ním do domu. Tento mužský bol Monks.

Jednakým krokom a bez slova vystúpili hore schodmi, vedení súc Mr. Brownlowom do zadnej chyže. Pred dverami tejto izby Monks, ktorý šiel hore schodmi so zjavným odporom, sa zastavil. Obidvaja mužskí pozreli na starého pána, akoby očakávali ďalšie úpravy.

„On pozná možnosti“, riekol Mr. Brownlow. „Ak bude váhať, alebo ak len prstom hne, vyvedťte ho na ulicu, zavolajte si na pomoc policiu, a mojím menom dajte ho zatvoriť ako zločinca.“

„Ako sa to opovážite o mne povedať?“ spýtal sa Monks.

„Ako sa ma opovažujete k tomu nútiť, mladý človek?“ vetil Mr. Brownlow, premerajúc ho pevným pohľadom. „Ak by ste boli dosť šialený a chceli odísť z tohto domu, pustia vás! Tak pane, ste slobodný, môžete istť, a my vás môžeme nasledovať. Ale ja vás vystríham pri všetkom, čo mi je drahé

a najsvätejšie, že v tom okamihu, ako vykročíte na ulicu, dám vás zatvoriť pre podvod a krádež. Som pevne a neodvratne rozhodnutý. Ak ste aj vy, tak nech je vaša krv na vašej hlave!"

„Na môj rozkaz“, vetil Mr. Brownlow. „Týchto ľudí najal som si ja. Ak si myslíte, že ste boli násilne pozbavený svobody mali ste možnosť o príležitosť získať ju znova ešte cestou, ale vy ste uznali za lepšie zostať ticho — vravím vám znova, dajte sa pod ochranu zákona. Ja sa budem tiež dovolávať zákona, ak ma k tomu donútite, a vtedy moc prejde do iných rúk a potom nevravte, že som vás sotil do prepasti, do ktorej sa sám rútite“.

Monks bol cele zmätený a zastrašený. Ale váhal. „Rozhodnite sa rýchlo“, riekol Mr. Brownlow cele pokojne, ale rozhodne. „Ak si prajete, aby som proti vám zadal verejnú obžalobu, a vydal vás trestu, prísnosť ktorého tiež poznám, a predvídam len s hrúzou, zamedziť ho však nemôžem, tak budete vedieť, čo máte robiť. Ak nie a vy sa dovolávate mojej shoviewavosti a milosrdenstva tých, ktorým ste nesmierne krividili, posadťte sa bez slova na tento stolec. Čakal na vás úplné dva dni.“

Monks zahundral niekoľko nesrozumiteľných slov, ale ešte vždy váhal.

„Musíte sa rýchlo rozhodnúť“, riekol Mr. Brownlow.

„Stačí, aby som povedal jediné slovo a príležitosť zapadla na vždy.“

Mužský váhal ešte vždy.

„Nemám chut' ku vyjednávačkám,“ riekol Mr. Brownlow, a keďže zastupujem najdrahšie záujmy iných, ani nemám k tomu práva.“

„I či niet —“ vetil Monks s chvejúcim sa hlasom, „či tu nict strednej cesty?“

„Nie.”

Monks pozeral na starého pána s úzkostlivým pohľadom, ale vyčítajúc z jeho tváre len prísnosť a odhodlanosť, vstúpil do chyže a krútiac plecami sa posadil.

„Zamknite zvonka dvere”, riekoval Mr. Brownlow k sprievodu, „a ak zazvoním, vstúpte.”

Mužskí poslúchli, nechajúc osamote Mr. Brownlowa s Monksom.

„To je pekné zaobchodenie, pane,” riekoval Monks odkladajúc klobúk a plášť, „od najstaršieho priateľa môjho otca.”

„To je preto, že som bol najstarším priateľom Vášho otca, mladý pane,” vetil Mr. Brownlow, „to je preto, že nádeje a túžby mladých a šťastných rokov sú s ním spiaté a s krásnym stvorením z jeho krvi, ktoré sa v mladosti navrátilo k svojmu Bohu a zanechalo ma v samote a opustenosti, to preto, že on ako chlapec spolu so mnou kľačal pri smrteľnej posteli svojej jedinej sestry, v to ráno, keď sa mala stať mojou ženou, ale vôľa Nebies bola iná; to je preto, že moje vyprahnuté srdce viselo od toho času na ňom cez všetky jeho zkúšky a pooblúdenia, kým len nezomrel; to je preto, že staré rozpo-mienky a myšlienkové súvislosti plnily moje srdce a preto, že pohľad na Vás budí vo mne staré myšlienky, ktoré sa na neho vzťahujú; a to preto, že ma všetky tieto veci nútia, aby som s Vami zaobchadol jemne, áno, Eduard Leeford, ešte aj teraz, keď sa „musíte pýriť, že nie ste hodnen toho mena, ktoré máte.”

„Čože má s tým menom do činenia?” spýtal sa druhý, ktorý zbadal v tichu a v zasmužilom údive, rozčulenie svojho spo-ločníka. „Čo znamená ono pre mňa?”

„Nič,” vetil Mr. Brownlow. „Pre vás nič. Ale ono patrilo *jej*, a ešte aj po tak dlhom čase ja starý mužský celý sa zachvejem vrúcnosťou, ktorú som kedysi cítieval pri jeho po-

čutí, hoc by bol vyslovil aj cele cudzí človek. Teší ma to veľmi, že ste ho zmenili."

„To je všetko veľmi krásne," riekol Monks po dlhom mlčaní (chcejúc zachovať svoje naduté chovanie), a kolíšuc sa sem a ta s tvrdohlavou vyzývavosťou, kým Mr. Brownlow sedel a zakrýval si rukami tvár. „Ale čo chcete so mnou?"

„Máte brata," riekol Mr. Brownlow, strhnúc sa, a keď som šiel za vami po ulici stačilo mi zašeptať jeho meno do vášho ucha, aby ste ma doprevadili sem v zmätenosti a úžase."

„Nemám brata vetil Monks. „Vy viete, že som bol jediným dieťaťom. Prečo tedy vravíte o bratovi? Viete to predsa práve tak dobre ako ja."

„Vypočujte to, čo viem ja, a hneď budete inak smýšľať," riekol Mr. Brownlow. „Bude vás to asi zaujímať. Viem, že z ubohého manželstva, do ktorého vášho nešťastného otca ešte v chlapeckom veku vnútila rodinná pýcha, a najšpinavejšia a najúzkoprsnejšia ambícia, vy ste jediným, najneprirodzenejsím potomkom."

„Nestarám sa o tvrdé výrazy", prerusil ho Monks s pohrdliwým úsmevom. „Poznáte skutočnosť a to stačí."

„Avšak poznám tiež", pokračoval starý pán, „biedu, žravé trápenie, nekonečné úzkosti toho nezdarného spojenia. Viem ako mrzute a únavne vliekli obidvaja nešťastníci svoje ťažké putá svetom, ktorý bol pre nich otrávený. Viem ako chladné formality nasledoval otvorený odpor, ako ustúpila ľahostajnosť neláske, neláska nenávisti, a nenávist zošklicheniu, až napokon roztrhali rinčiace okovy, aby žili vzdialení, vlečúc ich bodavý úlomok, ktorého ostrie mohla otupiť len smrť, a hľadeli ho ukryť v novej spoločnosti pretvárkou najveselších pohľadov. Vaša matka nasledovala a čoskoro zabudla. Ale v srdci Vášho otca úlomok pút hrdezavel a hlodal na ňom ako rakovina cez roky."

„Dobre, rozišli sa,” riekol Monks, „a čo potom?”

„Keď dajaký čas bali rozlúčení,” vetil Mr. Brownlow, „a Vaša matka sa na kontinente cele oddala ľahkomyselnému životu, čoskoro zabudla na svojho o desať rokov mladšieho manžela, ktorý so zmarenými výhľadmi dlel doma a zapadol medzi nových priateľov. Túto okolnosť však konečne už znáte.”

„Nie ja,” riekol Monks, odvrátiac oči a dupajúc nohou o podlahu ako človek, ktorý je odhodlaný odtiajiť všetko.

„Nie ja.”

„Vaše spôsoby a tiež vaše činy ma uistujú o tom, že ste na to nikdy nezabudli a neprestali ste na to myslieť s rozhorčením,” vetil Mr. Brownlow. „Vravím o časoch pred pätnásťimi rokmi, keď ste vy nemali viacej ako jedonásť rokov a váš otec len tridsaťjedon — lebo on — opakujem — bol len chlapcom, keď ho *jeho* otec prinútil, aby sa oženil. A či sa mám vrátiť k udalostiam, ktoré vrhajú tieň na pamiatku vášho rodiča, alebo mi to ušetríte a sám mi odhalíte pravdu?”

„Nemám čo odhaľovať,” vetil Monks. „Ak sa vám páči, hovorte len ďalej.”

„*Jeho* novým priateľom bol potom”, riekol Mr. Brownlow „námornícky oficier, ktorý o pol roka po ženinej smrti šiel do výslužby. Táto rodina mala viacero dietok, ale na žive zostalo ich len dvojo. Obidve boly dcéry; jedna z nich krásna devätnásťročná deva a druhá len dvoj-trojročné diela.”

„Čo ma je do toho?” spýtal sa Monks.

„Bývali v kraji,” riekol Mr. Brownlow, akoby si poznámky neboli vobec všimnul „kam váš otec na svojej bludnej púti došiel a kde sa osadil. Známost, dôvernosť, priateľstvo nasledovaly čoskoro. Váš otec bol nadaný ako mäloktorý mužský. Mal ducha a zjav svojej sestry. Keď ho starý oficier bližšie poznal, obľúbil si ho. Keby to len tým skončilo.

Ale dcéra sa doň zaľúbila tiež."

Starý pán zastal; Monks si hrýzol pery, a hľadel uprene na podlahu: keď to Mr. Brownlow videl, hned' pokračoval:

„Koncom roku bol zasnúbený, vážne zasnúbený s dcérou oficiera; súc predmetom prvej, úprimnej, planúcej jedinej vášne nezkúseného dievčaťa.”

„Vaša rozprávka je príliš zdĺhavá,” poznamenal Monks, kolísuc sa nepokojne na stolci.

„Je to pravdivá rozprávka o bolestiach a smutných zkúškach, mladý človek,” vetil Mr. Brownlow, „ako už také rozprávky obyčajne bývajú, keby znala o nerušenej radosti a šťastí, bola by veľmi krátka. Konečne zomrel jedon z bohatých príbuzných, ktorému bol váš otec obetovaný, aby posilnil jeho záujem a vliv a ako sa to často stáva, — a nie je to neobyčajný pád — zomrel, a aby napravil biedu, ktorú sám zapríčinil, zanechal mu všetiek pre všetky biedy — Peniaze. Bolo nevyhnutne potrebné, aby sa okamžite odobral do Ríma, kde tento človek dlel k vôle zdraviu a kde i zomrel, zanechajúc svoje veci vo veľkom neporiadku. Odišiel; tam ho však zachvátila smrteľná choroba, a keď sa o tom vaša matka v Paríži dozvedela vzala vás sebou a šla za ním; zomrel deň po jej príchode, a to bez záveta — bez záveta — takže celý majetok pripadol na ňu a na vás.”

Pri tejto čiastke rozpravy Monks zatajil dych, a načúval s výrazom napjatej dychtivosti v tvári, hoc aj jeho oči nespôčivaly na hovoriacom. Keď Mr. Brownlow zamíkol, zmenil polohu spôsobom človeka, ktorému náhle odľahlo a sotrel si spotenú tvár a ruky.

„Prv ako šiel za hranicu a keď cestoval cez Londýn,” riekoval Mr. Brownlow, pomaly, uprúc oči na Monksovú tvár, „prišiel ku mne.”

„O tom som nepočul,” prerušil Monks hlasom, ktorý javil

síce pochybovanie, ale slúžil viac na zakrytiu nepríjemného prekvapenia.

„Prišiel ku mne, a nechal u mňa medzi inými vecami aj maľbu, vlastnoručne maľovanú podobizňu toho úbohého dievča — ktorú nechcel inému sveriť, ale nemohol sobrať sebou na tak rýchlu cestu. Úzkosť ho skľúčila a zničila nepoznanie, vyzeral ako tôňa, rozprával divoko a vzrušene o zkaze a zneuctení, ktoré zapríčinili; zdôveril sa mi so svojím úmysľom, že predá svoj celý majetok hoc i so ztratou a vyplatiac v peniazoch časť nadobudnutého deditva svojej žene a vám, odíde z krajiny — a tušil som dobre, že neodíde sám — aby ju viacej nevidel. Ani mne, svojmu starodávnemu priateľovi, ktorého silná láska zakorenila v zemi, pokrývajúcej nám obidvom tak drahú bytosť — ani mne sa nezdôveril s podrobnosťami, a slúbil, že mi bude písat a vyjaví všetko až sa zase sídeme na tejto zemi. Žiaľ! Bolo to naposledy. List som od neho nedostal, a viacej som ho neuviadal.“

„Šiel som“, riekoval Mr. Brownlow po krátkej prestávke, „šiel som, keď bolo po všetkom, na javisko — použijem výraz, ktorý by svet bez rozpakov použil, veď svetská priazeň i drsnota sú mu už dnes ľahostajné — na javisko jeho hriešnej lásky, aby ak by sa moje obavy splnily, poblúdilé dieťa našlo citné srdce a útulný domov. Avšak rodina opustila kraj týždeň pred mojím príchodom; zaplatiac svoje drobné dlhy odišla v noci. Prečo a kam, to mi nemohol nik povedať.“

Monks si vydýchol svobodnejšie a poobzeral sa v ôkol s víťazným pohľadom.

„Keď váš brat,“ vravel Mr. Brownlow, pritiahnúc svoj stolec bližšie k Monksovmu, „keď váš brat: slabé, otrhané, zanedbané dieťa: bolo mi do cesty privedené o veľa silnejšou rukou ako je náhoda, a mnou bol vytrhnutý z hriešneho a potupného života — —“

„Čo?” zvolal Monks.

„Áno”, riekoval Mr. Brownlow. „Ved’ som vám povedal, že by vás to malo dávno zaujímať. Áno. Mnou bol vytrhnutý. A vidím, že váš ostrovtipný spojenec zamlčal moje meno, hoc nemohol vedieť, že je vám cele cudzie. Keď bol mnou zachránený a uzdravoval sa v mojom dome z choroby, jeho veľká podobnosť s obrazom, ktorý som vám spomenul, ma nesmierne prekvapila. Hned keď som ho prvý raz videl v špine a biede, v jeho tvári bol ten unylý výraz, ktorý mi predchodil ako by sa mi v živom sne bleskúryčle zjavil starý priateľ. Snáď vám nemusím povedať, že mi ho odorvali prv, ako by som bol mohol poznať jeho životopis — —”

„Prečo nie?” spytal sa Monks.

„Preto, lebo o tom dobre viete”.

„Ja!”

„Darmo to predo mnou popierate,” vetil Mr. Brownlow.

„Chcem vám dokázať, že viem viacej ako toto”.

„Vy — vy — mi nemôžete nič dokázať,” zajakal sa Monks.

„Len sa odvážte!”

„Uvidíme” vetil starý pán s prenikavým pohľadom. „Ztratil som chlapca a nemohol som ho nájsť nijakým činom. Vaša matka bola mŕtva, a krem vás nepoznal som nikoho, kto by mohol rozriešiť záhadu, a keď som posledný raz počul o vás, dozvedel som sa, že ste na svojom majetku v Západnej Indii, kam ste sa po smrti vašej matky, ako to dobre viete, odstáhovali, aby ste ušli následkom vašich tunajších hriešnych výčinov; odcestoval som za vami ta. Odišli ste pred niekoľko mesiacmi, a predpokladalo sa o vás, že ste v Londýne, ale nik mi nevedel povedať kde. Vrátil som sa. Vaši obchodvedúci nemali potuchy o mieste vášho pobytu. Povedali mi, že ste prišli a zmizli práve tak tajuplne ako vždy: niekedy len na pár dní a zase na pár mesiacov, a žili ste pravdepodobne v

týchto nízkych brlohoch, a priatelili ste sa s tou istou podlou hordou, ktorá bola vaším prostredím už za čias, keď ste boli divokým a neskrotným chlapom. Stopoval som vás, neustále používajúc nových spôsobov. Pátral som po vás, premeriajúc ulice dňom i nocou, ale všetky moje námahy boly marné, a podarilo sa mi vás zazrieť až pred dvoma hodinami”.

„A teraz ma vidíte,” riekol Monks, vstávajúc drzo; „a čo teraz? Zprenevera a krádež sú zvučné slová, a vy si myslíte, že vás oprávňujú na základe domnelej podobnosti mladého škriatka s dajakou mazaninou mŕtveho človeka, tvrdiť, že som jeho bratom! Ved' vy ani sám neviete, či sa tomu popletenému páru vskutku narodilo dieťa; ved' to vy ani sám neviete”.

„*Nevedel som,*” vetil Mr. Brownlow, vstanúc tiež; „ale posledné dva týždne som sa to dozvedel všetko. Máte brata; vy to viete a poznáte ho. Jestvovala závet, ktorú zničila vaša mať a zanechala vám toto tajomstvo a z neho prýštiaci zisk pred svojou smrťou. Bola v ňom zmienka o dieťati, ktoré sa vskutku aj narodilo a bolo vami príležitostne poznané, keď vaše podozrenie prv vzbudila podobnosť s jeho otcom. Šli ste do jeho rodiska. Tam boli o jeho narodení a rodičoch dlho utajované dôkazy. Tieto dôkazy ste zničili a teraz čujte svoje vlastné slová, ktoré ste povedali vášmu druhovi Židovi: *jedinečné dôkazy o chlapcovej totožnosti ležia na dne rieky, a stará striga, ktorá ich dostala od jeho matky hnije v rakvi.* Nezdarný syn, chabec a lhár — vy, ktorý ste mali porady so zlodejmi a vrahmi nocou v tmavých chyžiach, — vy, ktorého úklady a úskoky zapríčinily násilnú smrť tej, ktorej hlava mala milion ráz väčšiu cenu ako vy, — vy, ktorý ste od svojej kolísky boli horkostou a trápením pre srdce svojho otca, a vo vás sa všetky vaše zlé vášne, hriechy a prostopašnosti tak dlho kvasili, kým sa vyrútily v hnusnej chorobe, ktorá urobi-

la z vašej tváre obraz vašej duše! Eduard Leeford budete mi ešte vždy vzdorovať?"

„Nie, nie, nie!" vetil chabec, premožený nahromadenými obvineniami.

„Každé slovo!" zvolal starý pán, „každé slovo, ktoré ste vymenili s tým ošklivým zloduchom, je mi známe. Tône na stene zachytily váš šepot, a doniesly ho k môjmu uchu. Pohľad na prenasledované dieťa pohnul aj necnosťou a dodal jej odvahy ba temer aj vlastnosti cnosti. Stala sa vražda, za ktorú ste morálne, ba kto vie či aj nie skutočne zodpovedný".

„Nie, nie", prerušil ho Monks. „Ja — ja — o tom nič neviem; práve som sa šiel presvedčiť o pravdivosti chýru, keď ste ma prepadli. Nepoznal som príčinu. Myslel som, že sa to stalo pri obyčajnej zvade."

„Bolo to čiastočným odhalením vašich tajomství", vetil Mr. Brownlow. „Odhalíte ich teraz cele?"

„Áno, odhalím".

„Chcete pred svedkami potvrdiť pravdivosť svojich výpovedí?"

„Aj to sľubujem."

„Budete sa tu pokojne chovať, kým tento dokument nebude napísaný a pôjdete potom so mnou na miesto, ktoré uznám za najvhodnejšie, aby tam bol overený?"

„Ak na tom nástojíte, urobím aj to", vetil Monks.

„Musíte urobiť ešte viacej", riekol Mr. Brownlow. „Musíte dať vynáhradu nevinnému a bezbrannému dieťati, akým je vskutku, hoc je aj plodom hriešnej a najbiednejšej lásky. Nezabudli ste azda na ustanovenia záveta. Nechajte ich vykonať aspoň nakoľko sa týkajú vášho brata, a potom chodťte kam chcete. V tomto svete sa nemusíte už viac ráz stretnúť". Kým Monks chodil hore-dolu a premýšľal s temným a zlým pohľadom nad podmienkami a o možnostiach ako by sa im

vymknul, kolíšúc sa medzi strachom a nenávistou; zrazu sa dvere s hrmotom otvorily, a jedon gentlenam (Mr. Losberne) vstúpil do miestnosti v prudkom rozochvení.

„Toho chlapa chytia,” volal. „Chytia ho dnes večer!”

„Vraha?” spýtal sa Mr. Brownlow.

„Áno, áno,” odpovedal doktor. „Videli jeho psa ako sa plúžil okolo starého brlohu, a je veľmi pravdepodobné, že jeho pán je tam ukrytý pod záštitou tmy. Tajná polícia sledovala všetkých stranách. Hovoril som s ľuďmi, ktorí sú poverení s jeho lapením, a tí mi povedali, že nemôže ujsť. Dnes večer vláda vypísala na jeho hlavu stofuntovú odmenu”.

„Pridám k nej ešte päťdesiat,” riekoval Mr. Brownlow, „a vyhlásím to vlastnými rtami na mieste, ak ta ešte stihнем. Kde je Mr. Maylie?”

„Harry? Keď videl vášho priateľa v bezpečnosti koča spolu s vami, bežal ta, kde to počul”, vetil doktor, „potom vyšvihol sa na koňa odcválal, aby sa pripojil k prvému húfu ľudí, ktorí šli prenasledovať vraha na isté už určené miesto predmestia.”

„A čo je s Taginom?” spýtal sa Mr. Brownlow.

„Keď som o ňom počul naposledy, hovorilo sa, že ho ešte nelapili, ale teraz už asi bude, lebo už iste aj je chytený”.

„Rozhodli ste sa?” spýtal sa Mr. Brownlow tichým hlasom Monksa.

„Áno,” odvetil tento. „Ale vy — vy — ma nevydáte?”

„Nevydám. Zostaňte tu, kým sa vrátim. Tuná ste jedine v bezpečnosti”.

Opustili miestnosť a zase zamkli dvere.

„Čo ste vykonali?” spýtal sa doktor šeptom.

„Všetko, čo som mohol predvídať, ba ešte viacej. Spojil som zvesti úbohého dievča so svojimi predošlými vedomosťami a ihneď s výsledkom vyšetrovania nášho priateľa, nenechal som mu dvierka k uniknutiu, a tak jeho naničhodnosť stala

sa cele zrejmou. Svolajte schôdzku na pozajtra večer na siedmu hodinu. Budeme tam o niekoľko hodín prv, ale potrebujeme si odpočinúť: menovite mladá dáma, ktorá bude snáď potrebovať viacej sily, ako to môžeme okamžite predvídať. Ale vo mne vrie krv, aby bolo pomstené to úbohé, zavraždené stvorenie. Ktorou cestou šli?"

„Chodťte priamo na úrad a prídeťte ta na čas," vetil Mr. Losberne. „Ja ostanem tuná".

Dvaja páni sa rýchlo rozišli; každý v nezdolateľnom rozčúlení.

HLAVA L.

Prenasledovanie a útek.

V blízkosti tej čiastky Temže, kde sa vypína Rotherhithský kostol, kde sú budovy na pobreží najšpinavejšie a člny na rieke od uholného prachu a dymu tesne sostavených domov s nízkymi strechami najčiernejšie, nachodí sa väčšine obyvateľov veľmesta len dľa mena známy, najšpinavejší, zmedzi mnohých neobyčajných úkrytov Londýna ten najčudnejší kút.

Aby sa návštevník mohol dostať na toto miesto, musí prejsť smesou tesných, úzkych a zablatených ulíc, obývaných najsurovejšími a najchudobnejšími vrstvami pobrežia, živiacimi sa príležitostným výrobkom. V obchodoch sú nahromadené čo najlacnejšie a najmenej jemné zásoby potravín, pri dverách predavačov kolíšu sa čo najošumejšie a najobyčajnejšie čiastky odevu a vlajú aj na stenách a oblokoch. Musíte sa s ťažkosťou predierať tlačenicou nezamestnaných robotníkov najnižšej triedy, nosičov a uhliarov, dotieravých žien, otrhaných detí, shluknutím a vyvrheľmi príboja; v úzkych uličkách, ktoré sa rozvetvujú na pravo i na ľavo, prepadúvajú vás útočné pohľady a zápachy, a ohlušuje vás rachot ťažkých nákladných vozov na ktorých sú nahromadené balvany tovaru, prichodiacich so všetkých strán. A keď sa konečne dostanete do odľahlejších ulíc s menšou premávkou, ako sú tie, ktorými ste šli, idete povedľa prúčelí rúcajúcich sa na chodník naklonených domov s opraskanými stenami, ktoré sa

ochvievajú vašou chôdzou, s polososutými konínmì, hotovými spadnúť každú chvíľu, s oknami, podporenými hrdzavými tyčami, ktoré zub času a špina temer cele ohlodaly; všade vás vítajú znaky tej najväčšej zkazy a zanedbanosti.

V takom prostredí za Dockheadom v Borough of Southwarku sa nachodí Jacob's Island, obkolesený bahnitou pri prílive rieky osem stôp hlbokou a pätnásť až dvadsať stôp širokou priekopou; ktorú driev menovali Mill Pondom (mlýnskym rybníkom), ale za čias tejto povesti zvali ho Folly Ditchom (jarkom šialencov). Je to ramenom, alebo zátokou Tomže, a pri vysokej vode môže byť naplnený zdvihnutím stavov pri Leadskych mlynoch, dľa ktorých sa driev menoval. Keď sa v takomto čase cudzinec pozerá s dreveného mosta, vedúceho ponad jarok pri Mill Lane, môže vidieť ako na každej strane zo zadných dvier a okien domov spúšťajú vedrá, džebery, a rozličné domáce náčinia, aby nimi naťahali vody, a keď od tohoto výkonu obráti zrak na domy, tak pri pohľade na vystupujúci obraz jeho úžas musí ešte vzrást.

Pred ním sa šinú zadnú časť pol tucta domov spájajúce vetché, drevené pavlače s dierami, ktorými vidno na bahno; rozbité a posliepané okná, z nich vyčnievajúce tyče pre sušenie prádla, ktoré sa tam nikdy neobjavuje; chyže tak malé, dusné a tak tmavé, že následkom špiny a nečistoty povetrie v nich je cele zkazené; nad bahnom sa vypínajúce drevené chaty budiace obavu, že sa srútia do hlienu — ako to daktoré z nich už urobili; kalom pošpinené steny a rozpadávajúce sa základy; všetko čo obkľučovalo brehy Folly Ditschu malo na sebe odpudzujúce znaky chudoby a známky ošklivej špiny, hnilioby a rozkladu.

Obchodné domy Jacob's Islandu nemajú striech a sú prázne; múry sa rúcajú; okná nie sú už viac oknami; dvere sú nаклонené do ulíc; komíny sú čierne, ale z nich sa nevinie dym.

Pred tridsiatimi — štyridsiatimi rokmi, kým ho nestihly ztraty a nezachvátil úpadok, toto miesto bolo veľm zivé, teraz je vskutku opusteným ostrovom. Domy nemajú majiteľov, otvorené sú do korán a ľudia, ktoré sa odvážia do nich vstúpiť, žijú aj zomierajú v nich. Tí, ktorí hľadajú útulok na Jakob's Isande musia mať silné pohnútky k tomu, aby tu žili v úkryte, lebo sa nachodia vskutku v najbiednejšom položení.

V jednom z týchto domov, ktorý bol rozsiahly a hoc sa aj rúcal, nachodil sa ešte v dosť zachovalom stave a bol mocne chránený dverami a oknami: a zadná časť tohoto domu vyčievala nad priekopou spôsobom už popísaným — v jeho hornej izbe boli shromaždení traja mužskí, ktorí na seba opäťovne pozerali zrakom vyjadrujúcim zmätok a očakávanie a sedeli od istého času v hlbokom a chmúrnom mlčaní. Jedon z nich bol Toby Crackit, druhý Mr. Chitling a tretí asi päťdesiatročný zlodej, ktorý mal iste v dajakej ruvačke prerazený nos a jeho tvár bola preoraná hroznou jazvou, ktorú utržil pravdepodobne pri tej istej príležitosti. Vrátil sa z vyhnanstva a menoval sa Kags.

„Bol by som si želal,” riekol Toby, obrátiac sa k Mr. Chitlingovi, „aby ste si boli vybrali inú chatrč, ked' vám už vo vašej starej bolo príliš horúco, a radšej neboli prišli sem, vy pekné kvietá”.

„Prečo si to neurobil, ty trubiroh!” riekol Kags.

„Nuž, mysel som si, že budete mať väčšiu radosť z môjho príchodu”, vetil Mr. Chitling zádumčive.

„Pozrite, mladý pane,” riekol Toby, „ked' sa človek utiahne do samoty, ako som to urobil ja, a myslí si, že má nad hlavou útulný príbytok, v ktorom nik nesliedi a nečuchá, je to potom rozčulujúce, ked' za daných okolností v akých sa vy nachádzate, poctí ho svojou návštevou mladý pán, hoc je aj

úctyhodnou a príjemnou osobnosťou, s ktorou ináč je radost zahrať si karty”.

„Menovite, keď tento uzavretý mladý človek má u seba priateľa, ktorý sa prv vrátil z cudziny ako to očakával a je príliš skromný k tomu, aby si hneď po návrate prial byť predstavený sudcovi,” dodal Mr. Kags.

Po krátkom mlčaní Toby Crackit vidiac, že by bolo mŕnym robiť pokusy, so svojou obvyklou bezstarostnosťou odložil chvastavosť a riekoval:

„Kedy chytili Fagina?”

„Práve dnes odpoludnia o druhej hodine. Charley a ja sme ušli cez komín práčne, Bolter vstrčil hlavu do práznej dieže, ale mal báječne dlhé nohy takže mu vyčnievaly a tak sobrali ho tiež”.

„A Bet?”

„Ubohá Bet! Bola si obzrietať mrtvolu, aby sa presvedčila čia je,” vetil Chitling a jeho tvár sa pri tom stala vpadnutejšou, „zbláznila sa, kričala a zúrila a tľkla hlavou o stenu; tak jej dali svieraciu kazajku a odvezli ju do nemocnice — a tam je.”

„Čo sa stalo s mladým Batesom?” spýtal sa Kags.

„Dakde sa poneviera a nepríde sem pred mrkom, ale bude tu čochvíľa,” vetil Chitling. „Nemá kam iste teraz, lebo od „Mrzákov” zatvorili všetkých, a krčma je pod dozorom — šiel som vôkol a videl som to na vlastné oči — je ako pasca”.

„To je rez,” poznamenal Toby, hryzúc si pery. „Je toho viac ako človek znieť môže.”

„Keď ich pri súde budú vypočúvať,” riekoval Kags „Bolter bude korunným svedkom, a bude ním, a keď že už iste aj vypočadal: budú môcť dokázať Faginovi, že je spoluvinníkom, a ak bude pojednávanie v piatok, na dnes týždeň, prissám, Fagin už bude viseti!”

„Mali ste počuť ako sa ľudia búrili,” vravel Chitling, „strá-

žnici museli bojovať ako diabli, lebo by ho boli rozkmásali. Okamžite bol dolu, ale urobili vôkol neho kruh, a prerazili si cestu. Mali ste ho vidieť ako vyzeral, bol celý zablatený a do-krvavený, a držal sa ich ako by boli jeho najlepší priatelia. Ešte ho vždy vidíš pred sebou, nemohol stáť na nohách následkom tlačenice zástupu, museli ho zpomedzi nich vychvátiť; vidíš ľudí ako bežali jedon za druhým, škrípali zubami a dotierali na neho; vidíš ešte krv na jeho vlasoch a brade, a počujem výkriky žien ako sa predieraly do stredu zástupu na rohu ulice a ako prisahaly, že mu vyrvú srdce!"

Hrúzou jatý svedok tohto výjavu pritisol si ruky k ušiam a so zatvorenými očami ostal a chodil vášnive hore-dolu ako šialený.

Kým bol takto zaujatý a dvaja mužskí sedeli ticho s pohľadom utkvelým na podlahe, na schodoch bolo počuť tlumený dupot, a do chyže vbehol Sikesov pes. Bežali k obloku, dolu schodmi a na ulicu. Pes skočil dnuká otvoreným oknom, nepokúsil sa nasledovať ich, však jeho pána nebolo vidieť.

„Čo to má znamenať?" riekol Toby, keď sa vrátili. „Snáď len neprišiel sem. Úfam, že — že — nie".

„Keby bol prišiel, bol by prišiel so psom," riekol Kags a posiel, aby vyšetril zviera, ktoré ležalo zadýchčané na dlážke.

„Počujete! Dajte mu trocha vody, vedť sa uštval do omdlenia".

„Vedť vypil všetko do poslednej kvapky," riekol Chiting pozorujúc psa za čas v tichosti. „Je cele zablatený, pokrytý bahnom, poloslepý — musel uraziť kus dlhej cesty".

„Odkiaľ len mohol prísť!" zvolal Toby. „Zaiste sledil v krčme, a keď videl, že sú v nej cudzinci, prišiel sem, kde bol už často. Ale zkadiaľ prišiel driev, a ako prišiel sem bez neho?"

„On" — (ani jedon z nich nepomenoval vraha pravým menom) — „sa azda zmárnil. Čo myslíte?" riekol Chitling.

Toby potriasol hlavou.

„A ak,” riekol Kags, „pes by nás ta chcel zaviesť, kde to urobil. Nie. Myslím, že ušiel z krajiny a psa tu nechal. Musel mu dajako vykľznuť, inak by neboli taký tichý”. Toto zdanlive najpravdepodobnejšie riešenie bolo prijaté ako správné; pes schúliac sa pod stolicou, svil sa do kľbka a zaspal bez toho, že by si bol koho všímal”.

Kedžže sa sotmilo, zavreli okenice, zapálili sviecu a položili ju na stôl. Hrozné udalosti dvoch posledných dní urobily na všetkých troch hlboký dojem, ktorý sa zväčšil nebezpečenstvom a neistotou ich položenia. Prisadli si bližšie, vzrušovaní súc najmenším hlukom. Vraveli málo, aj to len šeptom, boli tichí a jatí hrúzou, akoby pozostatky zavraždenej ženskej boly v súsednej miestnosti.

Sedeli tak za čas, keď zrazu na dolných dverách bolo počuť náhlé klepanie.

„Mladý Bates,” riekol Kags, hľadiac nahnevane vôkol, aby zastrel strach, ktorý cítil.

Klepanie sa opakovalo. Nie, to neboli on. Ved’ nikdy takto neklepával.

Crackit šiel k oknu a zachvejúc sa na celom tele, vtiahol hlavu. Nebolo im treba hovoriť kto to bol, prezádzala to bledosť jeho tváre. Aj pes bol okamžite na nohách, a kňučiac bežal k dverám.

„Musíme ho pustiť dnuká,” riekol, vezmúc sviecu.

„Či tomu nemožno odpomôcť?” riekol druhý mužský zachriplým hlasom.

„Nie. Musíme ho vpustiť”.

„Nenechajte nás vo tme,” riekol Kags soberúc s krbu sviecu a zažihajúc ju takou trasľavou rukou, že kým bol s tým hotový zaklepali ešte dva razy.

Crackit sišiel ku dverám a vrátil sa nasledovaný mužským, ktorý spodnú časť tváre mal zahalenú ručníkom a druhý mal

ovinutý okolo hlavy pod klobúkom. Pomaly ich odmotal. Zblednutá tvár, vpadlé oči, vyziable líca, zarastený trojdňovou bradou, zadýchčaný, zničený trup: priamo Sikesov to duch. Oprel sa rukou na stolicu, ktorá stála v prostriedku chyže, ale zachvel sa, keď si mal na ňu sadnúť; pozerajúc cez plece, priaťahol ju tesne ku stene — nakoľko to len bolo možné — oprel ju o ňu a sadol si.

Nepreriekli slova. Pozeral s jedného na druhého v tichosti. Ak dakto kradmo zdvihol oči a stretol sa s jeho pohľadom, odvrátil ho hned. Keď jeho dutý hlas prerušil ticho, všetci traja sa zľakli. Zdalo sa im, že jeho zvuky nepočuli nikdy.

„Ako prišiel sem ten pes?” spýtal sa.

„Sám. Pred troma hodinami”.

„Dnešné večerné noviny píšu, že Fagina zlapali. Je to pravda, alebo lož?”

„Pravda”.

A zamíkli zase.

„Prekliati!” riekol Sikes, prejdúc si rukou čelo. „Nemáte mi čo povedať?”

Vzrušili sa ťažkopádnym hnutím, ale nik nevravel.

„Vy, čo obývate tento dom”, riekol Sikes, obrátiac sa tvárou ku Crackitovi, „mienite ma predať, buďto necháte ma tu preležať, kým minie táto štvanica”.

„Môžete tu zostať, ak si myslíte, že ste v bezpečnosti,” vetil tázaný po koľkomsí váhaní.

Sikes pomaly prezrel na stenu za sebou, pokúsiac sa trocha obrátiť hlavu, čo sa mu nepodarilo, a riekol: „Už — je — mŕtvolu pochovaná?”

Potriasli hlavami.

„Prečo je nie?” odvetil vrhnúc ten istý pohľad na stenu. „Prečo nechávajú také ošklivé veci na povrchu zeme?” — Kto to klepal?”

Crackit dal na javo kyvnutím ruky, keď opúšťal chyžu, že niet príčiny ku strachu a priamo sa vrátil s Charleym Batesom. Sikes sedel oproti dverám takže v okamihu keď chlapec vkročil do miestnosti hned zbadal jeho postavu.

„Toby,” riekol chlapec, ustúpiac nazad, keď na neho uprel zrak Sikes, „prečo ste mi to nepovedali ešte dolu”.

Bolo dačo ohromujúce v úžase tých troch, že naničodník chcel si získať práve tohoto chlapca. Kývnul mu tedy a chystal sa mu podať ruku.

„Pustite ma do druhej izby,” riekol chlapec, ustupujúc ešte ďalej.

„Charley!” riekol Sikes, pokročiac napred. „Či ma — či ma nepoznáš?”

„Nepribližujte sa mi,” vetil chlapec, stále ustupujúc a pozorajúc s hrúzou do očí a tváre vraha. „Vy obluda!”

Mužský sa zastavil na pol ceste, tač hľadeli na seba; ale Sikesov zrak sa postupne klonil k zemi.

„Vy traja ste svedkami”, zkríkol chlapec, hroziac zaťatou päštou a vraviac rozčuloval sa vždy väčšmi. „Vy traja ste mi svedkami — ja sa ho nebojím — ak sem prídu za ním, ja im ho vydám; urobím to. Poviem vám to otvorené. A ak chce a odváži sa, môže ma preto aj zabíť, ale ak tu budem, vydám ho. A vydal by som ho, keby ho hned mali za živa upieť. Vrah! Ak je z vás troch v daktorom kus zmuzilosti, pomôže mi. Vrah! Pomoc! Dolu s ním! Chlapec tieto výkriky doprevádzal prudkými pohybmi a vrhol sa sám na silného mužského takže ráznosťou a náhlosťou energie prekvapeného Sikesa povalil na zem.

Traja pozorovatelia boli ako ohromení. Nevrhli sa medzi nich a chlapec s mužským váľali sa po zemi, prvý nedabajúc na údery, ktoré na neho padaly, svierajúc odev nad hrudou vraha vždy užšie a užšie, neprestával z celej sily volať o pomoc.

Zápas bol však nerovný k tomu, aby mohol trvať príliš dlho. Sikes ho dostal pred seba a kľakol mu na hrdlo, keď ho Crackit ťahal nazad s poplašeným pohľadom a kynul k oknu. Dolu kmitaly svetlá, počuť bolo hlasnú a vážnu vravu, dupot rýchlych krokov prechádzajúcich najbližším dreveným mostom a zdalo sa, že im niet počtu. Zdalo sa že v zástupe je aj jazdec, lebo na nerovnom chodníku ozýval sa rinkot podkov. Svetelná žiara vzrastala, kroky stávaly sa vždy hlasnejšimi. Potom nasledovalo mocné zaklepanie na dvere a temné hučanie takého množstva hnevivých hlasov, že by bolo zdesilo aj toho najsmelšieho.

„Pomoc!“ kričal chlapec prenikavým hlasom.

„Tu je! Vypáčte dvere!“

„Menom kráľa!“ volal zvonká hlas; a chrýple volanie zavzne-
lc znova, ale hlasnejšie.

„Vypáčte dvere!“ kričal chlapec. „Vravím vám, neotvoria ich nikdy. Utekajte zrovna do miestnosti, kde je svetlo. Vy-
páčte dvere!“ Ked' zamíkol, husté a ťažké údery padaly na
dvere a na okenice v prízemí, a hlasný krik sa ozýval zo zá-
stupu, takže sa načuvajúci v prvom okamihu nazdávali, že je
vonku ohromné množstvo ľudí.

„Otvorte dvere dajakej miestnosti, kam by som mohol vstrčiť
tohoto reváka,“ volal Sikes zlostne, behajúc hore-dolu a vle-
čúc teraz už chlapca tak ľahko, ako by bol prázdnym vrecom.
„Tamtie dvere. Rýchlo!“ Šmaril ho dnu a zamknul kľúčom
dvere. „Sú na dol vedúce dvere mocné?“

„Zavrené sú na dva západy a sú zretazené,“ zvolal Crackit,
ktorý s dvoma druhými mužskými bol cele bezradný a omrá-
čený.

„Sú dosť vzdorovité?“

„Obité železnými doskami“. -

„Okná tiež?“

„Áno, aj okná.”

„Hrom do vás!” zvolal zúfalý šibenec, vyťahujúc žaluzie a hroziac zástupu. „Robte to najhoršie a predsa vám ujdem”. Ani ten najhroznejší lomoz, ktorý kedy tknul sa ľudského ucha, by nebol mohol prekričať volanie rozkateného zástupu. Daktorí kričali na tých, ktorí boli najbližšie, aby zapálili dom, iní volali na strážnikov, aby ho zastrelili. Ale zpomedzi všetkých najväčšmi bol rozvášnený jazdec na koni, ktorý so skočiac so sedla a pretlačiac sa cez zástup, akoby delil vodu, volal pod oknom hlasom, ktorý prehlušil ostatných:

„Dvadsať guineí tomu, kto prinesie rebrík!”

Najbližšie hľasy ďalej niesly výkrik a stá ho opakovaly ozvenou. Daktorí volali, aby priniesli rebrík, iní zase, aby priniesli mlaty; daktorí behali sem a ta s pochodňami, akoby hľadali tieto veci a vrátiac sa vreštali zase; daktorí plýtvali hlasom v preklínani; iní tisli sa vpred s vytržením šialenca a znemožňovali prístup ostatným, najodvážnejší z nich pokúsili sa vyliezť po rúrach odkvapu a trhlinami v múroch a pohybovali sa sem a ta v tme, ako divým vetrom rozohnané pšeničné pole a s času na čas spájali sa v divokom, hlasnom hulákaní. „Keď som šiel sem,” zvolal vrah, vpotácajúc sa zase do chýže a spustiac žalužin „bol odliv. Dajte mi lano, dlhé lano. Všetci sú v prúčelí domu. Spustím sa do Folly Ditchu, a zmiznem ztadiaľto. Dajte mi lano, lebo spácham ešte tri vraždy a potom zabijem seba”.

Zdesení mužskí ukázali mu miesto, kde takéto veci bývaly skryté; vrah vyberúc si najdlhší a najsilnejší povraz ponáhľal sa na strechu.

Všetky okná zadnej časti domu boli dávno zamurované výjmuc malý oblok v chýži, v ktorej bol zamknutý chlapec, a to bolo príliš úzke k tomu, aby bol mohol ním preliezť. Cez tento otvor neprestal volať na tých, ktorí boli vonku, aby

striehli zadnú časť budovy; a títo, keď sa vrah konečne vynoril z dvier na streche, ohlásili to lomozným krikom tým, čo boli na predku, ktorí sa hned valili vôkol v nepretržitom prúde tlačenice.

Pripevnil dosku, ktorú vzal sebou, a zatarasil ňou dvere tak, aby ich bolo možno zdnuška otvoriť len s veľkou námahou a ležúc škrydlami pozeral ponad nízku ohradu.

Voda opadla a priekopa bola ložiskom bahna.

Zástup stíchol na týchto niekoľko okamihov, pozorujúc jeho pohyby a nie súc si na čistom s jeho úmyslom, v chvílikе však keď ho chápal a vedel, že sa stretol s prekážkou, prepukol v krik víťaznej škodoradosti proti ktorému predošlý rev bol len šepotom. A tento stále mohutnel. Tí, ktorí boli príliš ďaleko, aby mohli pochopiť jeho smysel opakovali ho a rev sa odrážal a ozýval, a zdalo sa, akoby bolo celé mesto vychrlilo svojich obyvateľov, aby ho stíhali.

Národ z prôčelia tisol sa vždy väčšmi a väčšmi napred, a v trme-vrme vidieť bolo množstvo rozzúrených tvári, kde-to zase plameň pochodne, ktorá vrhala na ne svetlo. V ňom sa ich vzrušenie a vášeň javily v úplnej obnaženosti. Domy na druhej strane priekopy zaujala luza, ktorá otvárala žaluzie a nahýbala sa von; v každom okne bolo množstvo tvári a na každej streche ľpely hlúčky ľudí. Každý môstik (a bolo ich vidieť trojo) prehýbal sa pod ľarchou ľudstva. Shluknutie stále vzrástalo a každý hľadel dajaký kút, lebo otvor, aby z neho mohol kričať a aby aspoň na chvíľu mohol vidieť biednika.

„Už ho majú,” volal mužský na najbližšom mostíku „Hurá!”
Zástup zájasal, mávajúc klobúkmi, a krik zmohutnel znova.

„Dám päťdesiat libier tomu,” volal starý pán z tej istej strany
„kto ho chytí živého. Zostanem tuná, kým si pre ne príde”.

Nastal nový krik. V tomto okamihu preletela zástupom zvest,

že konečne prelomili dvere, a že ten, ktorý prvý žiadal rebrík vstúpil do miestnosti. Prud ľudstva sa okamžite vrátil, keď táto zvesť letela od úst k ústam a ľudia v oknách, vidiac, že tí na mostoch sa vracajú, opustili svoje miesta a bežali do ulíc, kde sa pripojili davu, čo sa teraz valil v trme-vrme k miestu, ktoré opustil; každý zápasiac so svojím súsedom a strkajúc ho, snažil sa netrpelive, aby sa dotal do blízkosti dvier, a mohol si obzrieť previnilca keď ho budú vyvádztať strážnici. Výkriky tých, ktorých gniavili až k uduseniu, alebo tých, ktorých povalili na zem a šliapali po nich nohami, boli úžasné; úzke cesty boli úplne preplnené. V tom čase, keď sa jedni vynasňovali dosiahnuť miesto pred prôčelím domu a druhí märne bojovali, aby sa vymanili z tlačenice, pozornosť bola v raz odvrátená od vraha, hoc aj želanie, aby bol — ak možno — lapený, vzrástlo.

Divokostou zástupu a nemožnosťou útekú cele zničený mužský sa učupil, ale vidiac túto náhlu zmenu práve tak rýchlo ako sa ona udala zdvihol sa, rozhodnutý, že urobí posledný záchranný pokus skokom do priekopy, vystavujúc sa nebezpečiu zadusenia, ale dúfajúc, že sa mu podarí uniknúť v tme a zmätku.

Vzpružil sa novou silou a energiou a ponúkaný hlukom v dome, ktorý svedčil o tom, že sa im vskutku podarilo doň vniknúť, oprel sa nohou o komín, otočil jedon koniec lana tesne a pevne okolo neho, a na druhom rukami a zubami zhúžvil pohyblivú slučku. Mohol sa spustiť po povraze na vzdialenosť, ktorá od dna tvorila výšku chlapca a mal v ruke pohotové nôž, aby ho mohol prerezať a soskočiť.

V tom okamihu, keď preťahoval slučku cez hlavu, chystajúc sa upevniť ju pod pažami a keď driev spomínaný starý pán (ktorý tak tesne prilnul ku zábradliu mostu, že mohol odolať tlačenici davu a udržať sa na mieste) vážne upozornil okolo-

stojacích, že sa mužský zastáva soskočiť, vrah v tom istom okamihu pohliadol na strechu nad sebou, zdvihol ruky nad hlavu a zkríkol od úžasu.

„Zase tie oči!“ zvolal neprirodzeným hlasom.

Potočil sa ako by ho bol trafil blesk, ztratil rovnováhu a srútil sa so strechy. Slučku mal na hrdle. Váhou sa posunula dohora, vypjala sa ako struna, a telo letelo nadol, sťa vystrelený šíp. Spadol s výšky tridsiatichpiatich stôp. Náhle to ním trhlo údy sa svíjaly v krčovitom chvení a už visel s otvoreným nožom, ktorý svierala tuhnúca päst.

Starý komín sa trhnutím zatriasol, ale vydržal to statočne. Bezduché telo vraha podletlo ku stene a chlapec, odtrčiac mrtvolu, ktorá mu zatarasila výhľad, volal na ľudí, aby prišli a pre Boha ho vyslobodili.

Pes, ktorý až do teraz ležal pokojne, behal sem a ta na výklenku strechy a úžasne zavíjal a prichystajúc sa ku skoku, vrhol sa na ramená mŕtveho vraha. Minúc cieľa, srútil sa do priekopy, prevrhol sa, a narazil hlavou na skalu tak, že mu vyfrkly modzgy.

HLAVA LI.

Objasňuje niekolko záhad, obsahuje nabídnutie k sňatku bez spomenutia vena.

Dva dni po udalostiach, o ktorých sme rozprávali v predošej kapitole, o tretej hodine odpoludnia Oliver bol v cestovnom koči rýchlo pádiacom k jeho rodisku. Mrs. Maylieová a Rose a Mrs. Bedwinova a dobrý doktor boli s ním; Mr. Brownlow cestoval za nimi v dostavníku s osobou, ktorú nepomenujeme.

Cestou nehovorili veľa, lebo Oliver sa triasol rozčulením a neistotou, ktoré mu prekážaly, aby sobsieral myšlienky k rozhovoru, čo malo nemalý vliv na jeho spoločníkov, takže sa nachodili v podobnej nálade ako on. Mr. Brownlow obidve dámy obznámil veľmi opatrne s prizniami, ku ktorým prinútil Monksa. Dozvedeli sa tiež, že cielom ich terajšej cesty je dokončenie diela, ktoré bolo tak zdarne začaté, však celá vec bola príliš zahalená rúškom tajomstva a pochybností, takže ich ponechávala v krajne napnutom očakávaní.

Ten istý nežný priateľ s pomocou Mr. Losbernea opatrne uspal všetky žriedla, aby sa nemohli dozviedieť o hrozných udalostiach, ktoré sa nedávno staly. „Je síce pravda, že bý mali o nich vedieť dávno, ale nechže o nich vedia v príhodnejšom čase, ako je tento, ktorý sa k tomu najmenej hodí,” riekol. Tak cestovali v tichosti, a každý po svojom uvažoval o predmete ktorý ich sdružil dovedna, ale ani jedon z nich nemal k tomu, chuti, aby vyslovil nakopené myšlienky.

A hoc aj Oliver pod týmito dojmami ostal tichý, keďže do jeho rodného mesta uháňali cestou, ktorú nikdy nevidel, predsa beh jeho rozpomienok viedol nazad do dávnych čias a množstvo pohnutí oživilo v jeho hrudi, keď zabocili na tú, ktorou kedysi kráčal peši, ako biedny, opuštený pútnik, bez priateľskej pomoci, alebo prístrešia, kde by bol mohol skloniť hlavu.

„Hľadte, tamto!” zvolal Oliver, dychtivo schvátiac Rosinu ruku, a ukazujúc cez okno kočiara; „cez tamten plot som preliezol, tam hľa, je krovie, za ktorým som sa plúžil aby ma dakto nedohonil a násilne nezavliekol zpäť! Tam je zase chodník krížom cez pole, ktorý vedie ku starému domu, v ktorom som bol ako malý chlapec! I, Dick, Dick, môj drahý, starý priateľ, keby som ťa len mohol zase vidieť!”

„Uvidíš ho čoskoro,” vetila Rose, sovrúc nežne jeho ruku dlaňami. „Povieš mu, aký si šťastný, ako si zbohatol, a že nadovšetko cítis sa blaženým preto, že si sa mohol vrátiť, aby si ho urobil tiež šťastným”.

„Áno, áno,” riekol Oliver, „a musíme, musíme ho ztadiaľto vziať preč, musíme ho vyobliekať, dať učiť, a poslať ho do dajakého utešeného kraja, aby sa tam zotavil, a zosilnel, všakver?”

Rose prikývla súhlasne, lebo šuhaj sa tak blažene usmieval cez závoj sĺz, že nemohla prehovoriť.

„Budete k nemu láskavá a dobrá, ako ste ku každému,” riekol Oliver. „Keď ho počujete rozprávať, budete musieť plakať, ale nerobte si z toho nič, budete sa zase usmievat, viem to, keď pomyslíte na to, že sa zmenil tak ako aj ja. Keď som bol na útek u povedal mi „Boh ťa požehnaj,” zvolal chlapec, prekypujúc láskavým pohnutím, a ja mu teraz poviem „tebe nech žehná Boh,” a dokážem mu, ako ho preto milujem!” Keď sa priblížili k mestu a napokon keď uháňali úzkymi ulicami,

s chlapcom mali trocha galiby, kým sa im ho podarilo uchláčoliť a primäť k miernosti. Sowerberryho podnik stál tu práve tak ako prv, ale videlo sa mu, že je menší a nie tak veľkolepý, ako sa mu zdal byť predtým, boly tu všetky dobre známe obchody a domy, ku ktorým ho pojila dajaká rozpomienka, bola tu Gamfieldova kára, tá istá, ktorá stávala pred bránou starého hostinca, bol tu aj chudobinec, chmúrne väzenie jeho detských liet so smutnými oknami, mračne zierajúcimi na ulicu, bol tu ten istý vyziably vrátny, stojací pri bráne, pri pohľade na neho Oliver nevdojak ustúpil nazad a potom sa smial nad svojou šialenosťou a plakal a smial sa zase — okná a dvere boli vrúbené tvárami, ktoré znal veľmi dobre, bolo tu všetko po starom, ako by bol ztade odišiel len včera a ako by jeho minulý život bol len šťastným snom. Ale to bola čistá, vážna, radostná skutočnosť. Hnali zrovna pred bránu prvého hotela (ktorý Oliver predtým obdivoval ako veľký palác, teraz však v jeho očiciach pobledla jeho veľkolepost). Tu ich už očakával Mr. Grimwig, bozkávajúc mladú dámu a starú tiež, keď vystupovaly z koča, ako by bol starým otcom celej spoločnosti, usmieval sa, bol láskavý a neponúkal sa, že shltne voju hlavu, nie, ani raz; ba ani len vtedy, keď sa hádal so starým poštárom o najbližšej ceste do Londýna, a poznamenal, že to on vie najlepšie, hoc ňou šiel len jediný raz a aj vtedy spal hlboko. Obed bol prichystaný, ložnice pripravené, a všetko bolo akoby kúzлом zariadené. A predsa po spechu prvej polhodiny zase prevládalo nútené ticho, ktoré bolo ich sprievodcom na ceste. Mr. Brownlow sa im pri obede nepripojil, ale zostal v osobitnej chyži. Dvaja druhí páni chodili sem a ta s ustarostenými tvárami, a keď sa stretli v krátkych prestávkach, rozprávali sa po strane. Zrazu zavolali Mrs. Mayliovú a keď sa po hodine vrátila, mala oči napuchnuté od pláču. Tieto veci Rosu a Olivera, ktorí

nepoznali nové tajomstvo, robili nervóznymi a nepokojnými. Sedeli cele udivení v tichosti a keď aj vymenili niekoľko slov, robili to šeptom, ako by sa báli znenia vlastného hlasu. Konečne, keď sa priblížila deviata hodina, a keď sa počali domnievať, že sa už v ten večer nič nedozvedia, do chyže vstúpil Mr. Losberne a Mr. Grimwig, nasledovaný Mr. Brownlowom a mužským, ktorého keď Oliver zbadal vykríkol od prekvapenia. Povedali mu, že je to jeho brat, a bol to ten istý mužský, s ktorým sa stretol v hostinci malého mesta, a ktorý s Faginom cez okno nakukal do jeho malej izbičky. A keďže sa nemohol pretvárať na ustrnutého chlapca pozrel nenávistným pohľadom a sadol si blízko dvier. Mr. Brownlow, ktorý mal v ruke listiny, šiel ku stolu, pri ktorom sedela Rose a Oliver.

„Mám bolestnú úlohu,” riekol, „ale toto osvedčenie, ktoré bolo v Londýne podpísané pred mnohými páni, musím tuná podstatne opakovať. Bol by som vás rád ušetril tohoto poníženia, ale musíme ho počuť z vašich úst prv ako sa rozlúčime, a vy viete prečo.”

„Začnite”, riekla oslovená osoba, odvrátiac tvár. „Rýchle, myslím, že som vám toho dosť urobil. Nezdržiavajte ma tuná.”

„Toto dieťa,” vravel Mr. Browlow, pritiahnuť k sebe Olivera a položiac ruku na jeho hlavu, „je vaším polovičatým bratom, nelegitimným dieťaťom vášho otca, môjho drahého priateľa Edwina Leeforda, a Agnes Flemingovej, ktorá zmrela pri jeho porode.”

„Áno,” riekol Monks, škúliac na trasúceho sa chlapca, tlkot jehož srdca bolo temer počuť, „to je ich nemanželské dieťa.”

„Výraz, ktorý ste upotreobili,” riekol Mr. Brownlow prísne, „je výtkou tým, čo už dávno unikli márnemu súdu sveta. Nevrhá hanbu na žijúcich ale jedine na vás, ktorý ste upotre-

bil ten výraz. Nechajme to. Chlapec sa narodil v tomto meste.

„V chudobinci tohoto mesta,” znala nevrlá odpoved. „Tamto máte tú história.” A keď to povedal ukazoval netrpelive na listiny.

„Musíme ju vypočuť ešte raz,” rieko Mr. Brownlow, obzerajúc si posluchača.

„Počúvajte tedy!” vetil Monks. „Chlapcov otec ochorel v Ríme, a jeho žena, moja matka, od ktorej žil dávno odlúčene, ho navštívila; prišla k nemu z Paríža a vzala ma so sebou — aby dozrela na jeho majetok, lebo nakoľko viem, neprechovávala k nemu príliš veľkú lásku, a on tiež nie k nej. — Nevedel o nás nič, lebo bol bez povedomia a spal až do druhého dňa, keď zomrel. Medzi jeho písomnosťami v písacom stole boli dve, datované v noci pred vypuknutím jeho choroby, adresované na vás,” tu obrátil sa k Mr. Brownlowovi, „a obsahovaly niekoľko riadkov s poznámkou na obálke balíka, že majú byť odoslané až po jeho smrti. Jedno z písiem bol list dievčaťu Agnese, druhé obsahovalo otcovu závet.”

„A ten list?” spýtal sa Mr. Brownlow.

„List? — Husto popísaný hárok papieru, kajúce vyznanie a prosby k Bohu, aby jej pomohol. Bájil dievčaťu o akomsi tajuplnom mystériume, — ktoré raz má byť odhalené — a toto ho vraj prekazilo v tom, aby si ju vzal; a tak veriac mu v svojej dôvere zašla príliš ďaleko, a utratila to, čo jej nik vrátiť nemôže. V tom čase bola niekoľko mesiacov pred kútami. Povedal jej, čo všetko chcel urobiť, keby zostal pri živote, aby zahladil jej hanbu a prosil ju, ak zomre, aby nekliala jeho pamiatke a nemyslela si, že následky jej hriechu budú sa mstiť na nej, buďto na jej mladom dieťati, lebo viníkom je vo všetkom len on. Priopomínal jej deň, keď ju ob-

daroval malou sponou, a prsteňom, v ktorom bolo vyryté jej krstné meno a ponechané prázdne miesto pre priezvisko, o ňom" dúfal, že jej ho bude môcť raz udeliť — prosil ju, aby ho teraz opatrola a nosila na srdci, ako predtým — a po-kračoval divo podobnými slovami, zase a zase, akoby bol bez seba. Myslím, že bol."

„A závet," riekoval Mr. Brownlow, kým husto kanuly Olivrove slzy.

Monks mlčal.

„Závet," vravel miesto neho Brownlow, „bola písaná v tom istom duchu ako list. Vravel o žiaľoch, ktoré mu zapríčinila jeho manželka, o vzpurnej sklonnosti, hriešnosti, zlomyseľnosti a predčasných vášňach svojho jediného syna, ktorého vychovávali v nenávisti proti nemu, a zanechal vám a vašej matke, každému zvlášt, osemsto libier ročného dôchodku. Väčšiu časť svojho majetku rozdelil na dva rovné diele — jedon určil pre Agnesu Flamingovú a druhý pre jej dieťa, ak sa narodí živé a ak vyrastie. Ak to bude dievča, má dediť bezpodmienečne, ak to bude však chlapec len pod tou podmienkou, ak v maloletosti nepoškvrní si meno nečestným skutkom, podlošťou, zbabelosťou alebo nešľachetnosťou. Urobil to preto, aby dokázal svoju dôveru k matke, súc v svojom presvedčení posilňovaný blížiacou sa smrťou, že dieťa bude mať jej jemné srdce a vznešenú povahu. Ak by v svojom očakávaní bol azda zklamaný, peniaze mali pripadnúť vám: a len v tom páde, ak by obidvoje deti boli jednaké, priznal by vaše prednostné právo na jeho majetok, ktoré ste však nemali na jeho srdce, lebo ste ho hneď od detstva zavrhli s chladom a odporom.”

„Moja matka,” riekoval Monks hlasnejšie, „urobila, čo by bola urobila každá žena. Spálila závet. List nedošiel nikdy na miesto určenia, ale ona si ho aj s inými dôkazmi ponechala

pre ten pád, ak by Flamingovci boli pokúsili odtajať škvruňu. Otec dievčaťa dozvedel sa pravdu od nej samej v takom prepjatom poňatí, aké jej mohla vnuknúť len prudká nenávist, pre ktorú ju teraz milujem. Trýznený hanbou a zneuctením ušiel so svojimi deťmi do odľahlého kúta Walesu, zmeniac meno, aby sa jeho priatelia nedozvedeli o jeho úkryte a tu onedlho potom našli ho mŕtveho v posteli. Dievča opustilo tajne domov niekoľko týždňov predtým; hľadal ju vo všetkých okolitých mestách a dedinách, chodiac za ňou peši a stalo sa v tú noc, keď sa vrátil, presvedčený, že sa zmárnila, aby utajila svoju i jeho hanbu, jeho staré srdce puklo od žiaľu. Nastalo krátke mlčanie, kým dr. Brownlow v rozprávaní po kračoval zase.

„Po rokoch,” vravel, „prišla ku mne matka tohto mužského — Eduarda Leeforda. Opustil ju už v osiemnástom roku, okradol ju o skvosty a peniaze, hazardoval, premrhal peniaze, spáchal niekoľko podvodov a ušiel do Londýna, kde sa dva roky sdružoval s najpodlejšími vyvrheľmi. Chradla následkom bolestnej a nevyliečiteľnej choroby, a žiadala si ho vidieť ešte pred smrťou. Pátrali po ňom a hľadali ho všade. Dlho bez výsledku, konečne však predsa so zdarom a on vrátil sa s ňou do Francie.”

„Tam zomrela,” riekol Monks, „po dlhej chorobe a na smrteľnom loži sverila tieto tajomstvá mne spolu so smrteľnou nenávisťou proti všetkým, ktorých sa týkaly — túto mi však nemusela nechávať, ved’ som ju zdedil už dávno pred tým. Nemohla veriť, že by sa dievča bolo zmárnilo a že by dieťa bolo tiež zahynulo, ale mala ten dojem, že sa mu narodil chlapec, ktorý žije. Prisahal som jej, že ak sa mi vpietie do cesty, zničím ho, že mu nedám pokoj a budem ho prenasledovať s trpkostou neúprosného nepriateľstva, že vylejem na neho všetku hlboko pocitovanú nenávist a priviediem ho, ak

bude možno, na vzdor pyšnej chľúbe urážlivej záveti, až na šibenicu. Mala pravdu. Konečne mi prišiel do cesty. Na počiatku sa mi to darilo, a nebyť drkotavej dievky, bol by som dokončil, ako som začal."

Zlodej sopjal tesne dovedna ramená a v bezvládnom vzteku hundrajúc klial samému sebe. Mr. Brownlow obrátil sa ku rozstrašenej skupine vedľa seba a vysvetloval, že Žid, ktorý bol jeho dávnym spojencom a dôverníkom, mal sľubenú veľkú odmenu, ak lapí Olivera do svojho osídla, z ktorej istú čiastku by musel vrátiť, ak by mu Oliver ušiel: a na vidiecké letovisko ich viedla rozopra, ktorú mali medzi sebou, a preto chceli zistiť, či je tam Oliver."

„Čo sa stalo so sponou a prsteňom?” riekol Mr. Bronwlow, obrátiac sa k Monksovi.

„Kúpil som ich od toho mužského a ženy, o ktorých som vám vravel; ukradla ich od opatrovníčky, a táto ich ukradla mŕtvoles,” vetil Monks bez toho, že by bol zdvihol oči. „Vy viete, čo sa s nimi stalo.”

Mr. Brownlow len kynul Mr. Grimwigovi, ktorý rýchlo zmizol a čoskoro sa vrátil, postrkujúc pred sebou Mrs. Bumbleovú a ľahajúc jej zdráhajúceho sa manžela za sebou.

„Azda ma klame zrak!” zvolal Mr. Bumble so zle líčeným nadšením, „alebo je to malý Oliver? Oh, O-li-ver, keby si len vedel akú som mal o teba starosť — —”

„Drž jazyk za zubami, ty blázon,” hundrala Mrs. Bumbleová.

„To je už raz moja povaha, Mr. Bumbleová,” namietal správca chudobinca. „Nemôžem za svoje city — veď som ho vychoval na farnosti — a teraz ho tu vidím sedieť medzi dámmami a pánnimi najvyberanejšej spoločnosti! Vždy som miloval toho chlapca, ako by mojím — mojím — vlastným dedom,” riekol Mr. Bumble, hľadajúc tápave primerané prirovnanie. „Pane Oliver, drahý môj, pamätáš sa ešte na toho

znamenitého pána s bielou vestou? Ah, minulý týždeň sa prestáhal do neba, v dubovej truhle s postriebrenými rukoväťmi, Oliver."

„Tak, pane,” riekol uštepačne Mr. Grimwig, „potlačte svoje city.”

„Urobím všetko dľa možnosti,” vetil Mr. Bumble. „Ako sa máte, pane? Dúfam, že veľmi dobre.”

Tento pozdrav platil Mr. Brownlowovi, ktorý pristúpil bližšie ku ctihodnému páru a spýtal sa ukazujúc na Monksa:

„Poznáte túto osobu?”

„Nie,” vetila mdlo Mrs. Bumbleová.

„Azda ho budete znať vy?” riekol Mr. Brownlow k jej manželovi.

„Nevidel som ho jakživ,” riekol Mr. Bumble.

„Ani ste mu nič nepredali?”

„Nie,” vetila Mrs. Bumbleová.

„Azda dajaký ten zlatý prsteň a sponu?” riekol Mr. Brownlowe.

„Isteže nie,” vetila matróna. „Preto ste nás sem doviedli, aby sme odpovedali na takéto nesmysly?”

Mr. Brownlow zase kynul Mr. Grimwigovi; a tento pán zase odkulhal preč s mimoriadnou ochotou. Nevrátil sa však so statným mužským a ženskou, ale teraz priviedol dve chromé ženské, ktoré sa triasly a potácaly pri chôdzi.

„V tú noc, keď zomrela stará Sally zatvorili ste dvere,” rieklá prvá, dvíhajúc vychradnutú ruku, „ale nemohli ste vysvetliť zvuk a zapchať škáry.”

„Nie, nie,” rieklá druhá, obzerajúc sa vokol a pohybujúc bezzubými ďasnami. „Nie, nie, nie.”

Počuly sme, ako vám chcela povedať, čo urobila, a videli sme, že ste jej vzali z ruky papier a sledili sme za vami na druhý deň v zastavárni,” rieklá druhá.

„Áno,” dodala druhá, „a bola to spona a zlatý prsteň. Vy- pátraly sme to, a videli sme, ako vám to dávali. Boli sme pri tom. Oh! boli sme pri tom.”

„Ale vieme ešte viacej ako len to,” vetila prvá, „lebo nám často vravela už dávno, že jej mladá matka povedala, cítiac, že to neprežije, že v tom čase, keď ochorela bola na na ceste k otcovskému hrobu dieťaťa, aby dokonala v jeho blízkosti.”

„Chcete vidieť majiteľa zastavárne?” spýtal sa Mr. Grimwig, ukazujúc k dverám.

„Nie,” vetila ženská; „ak on — a ukázala na Monksa — bol dosť chabý k tomu, aby vám to prezradil, ako vidím, že bol a vy ste vyslúchli všetky tieto strigy kým ste len nenašli tie pravé, tak nemám čo hovoriť viacej. Predala som tie veci tam, zkadiaľ ich nikdy nedostanete. A čo potom?”

„Nie,” vetil Mr. Brownlow, „len toľko, že musíme sa o to postarať, aby ani jedon z vás nedostal miesto vyžadujúce dôveru. Môžete ísť!”

„Dúfam,” vetil Mr. Bumble, pozerajúc na neho s veľkou ľútostou, keď Mr. Grimwig odišiel s dvoma starenami. „Dúfam, že táto nešťastná, malá okolnosť nepozbaví ma môjho miesta vo farnosti?”

„Pozbaví veru,” odvetil Mr. Brownlow. „Môžete byť na to pripravený, a budte rád, že sa z toho tak ľahko vytiahnete.” „Všetkému je Mrs. Bumbleová na vine. Ona to chcela urobiť,” súril Mr. Bumble, poobzerajúc sa driev, aby zistil, či už jeho polovička opustila miestnosť.

„To vás neospravedlní,” vetil Mr. Brownlow. „Boli ste predsa pri tom, keď boli veci zničené a v očiach zákona vy ste väčší vinníkom, lebo zákon predpokladá, že vaša žena jedná dľa vášho rozkazu.”

„Ak to zákon predpokladá,” riekol Mr. Bumble, mačkajúc rázne obidvoma rukami klobúk, „tak je zákon oslom — je blbcom. Ak je tomu tak v očiach zákona, tak je starým ples-nivcom najhoršieho druhu, a čo najhoršie môžem priať zákonu, to je, aby mu zkúsenosť, zkúsenosť — otvorila oči.” Kladúc veľký dôraz na opakovane slovo: zkúsenosť, Mr. Bumble tvrdo si nasadil na hlavu klobúk a vsunúc ruky do vačkov dolu schodmi nasledoval svoju družku.

„Mladá dáma,” riekol Mr. Brownlow, obrátiac sa k Rose, „podajte mi ruku. Nechvejte sa. Nemusíte mat strach pred tými niekoľkými slovami, ktoré mám ešte povedať.”

„Ak sú dajaké — neviem, ako môžu byť, ale ak sa vzťahujú na mňa,” riekla Rose, „prosím vás, povedzte mi ich inokedy. Nemám už k tomu dostač sily a ducha.”

„No nie,” vetil starý pán, ovinúc okolo jej ramena svoje, „máte o moc viacej zmužilosti ako si myslíte, o tom som pre-svedčený. Pane, poznáte túto mladú dámu?”

„Áno,” vetil Monks.

„Nikdy predtým som vás nevidela,” vetila Rose ochable.

„Ja som vás videl často,” odpovedal Monks,

„Otec nešťastnej Agnesi mal dve dcéry,” riekol Mr. Brown-low. „Aký bol osud toho druhého dieťaťa?”

„Dieťa,” vetil Monks, „ked’ jeho otec zomrel na cudzom mie-ste pod cudzím menom bez listu, knihy, kúska papiera, ne-zanechajúc ani najnepatrnejšej stopy, ktorá by jeho priate-ľov alebo príbuzných bola viedla k nej — dieťa vzali k sebe dajakí biedni chalupníci, a vychovávali ho, ako svoje.”

„Len ďalej,” vravel Mr. Brownlow, kynúc Mr. Maylieovej, aby pristúpila bližšie. „Len ďalej!”

„Vy ste to nemohli vystopovať, kam sa podeli títo ľudia,” riekol Monks, „ale, čo nedokáže priateľstvo toho je často

schopná — nenávist. Moja matka to vystopovala po jedno-ročnom usilovnom pátraní — ej, a našla aj dieťa.”

„Vzala ho, nie?”

„Nie. Chalupníci boli chudobní ľudia a začali chorľavieť — napokon muž zomrel — od tej dobroty; nechala ho tedy u nich a dala im do daru menšiu sumu peňazí, ktoré nemohly dlho trvať a sľúbila ešte viacej, však nemienila ich nikdy zaslať. Nespoliehala sa len na ich nespokojnosť a chudobu, hoc táto zaistňovala neštastie dieťaťa, ale rozpovedala im historiu o hanbe jeho sestry s takými zmenami, ktoré sa jej práve hodily; žiadala ich, aby dali naň dobrý pozor, lebo pochodí zo zlej krvi a je illegitimmé a že prv alebo pozdejšie sa cele zkazí. Okolnosti to zdanlive potvrdzovaly, ľudia tomu verili, a tak dieťa živorilo v biede, čo nás uspokojovalo, kým len jedna ovdovelá pani, v tom čase bývajúca v Chesteri, ho raz náhodou videla, slútovala sa nad ním a vzala ho do svojho domu. Myslím, že nám musel dakto počarovať, lebo na vzdor všetkým našim námahám ostalo tam a bolo šťastné. Ztratil som ju z očí pred dvoma alebo troma rokmi, a videl som ju len pred niekoľkými mesiacmi.”

„A či ju vidíte teraz?”

„Áno. Opiera sa o vaše rameno.”

„Ale nie moja vnučka,” zvolala Mrs. Maylieová, ovinúc ramenami omdlievajúcu devu; „lež moje najdrahšie dieťa. Nechcela by som ju teraz utratíť ani za všetky poklady sveta. Moja sladká spoločnica, moje drahé dieťa!”

„Moja jediná priateľka, ktorú som kedy mala,” zvolala Rore, túliac sa k nej. „Moja najľáskavejšia priateľka. Pukne mi srdce, nemôžem to všetko zniest.”

„Zniesla si aj viacej a predsa si zostala najlepším a najjemnejším stvorením, ktoré vrhalo šťastie na všetkých svojich známych,” riekla Mrs. Maylieová, objímajúc ju nežne. „Pod,

poď, moja drahá, a pomysli si len, kto čaká na to aby ťa mohol soviet do svojich ramien! Hľadže — hľaď hľaď, moja drahá!"

„Nie, teta," zvolal Oliver, ovinúc ramená okolo jej hrudla, „nikdy ju nebudem menovať tetou — sestrou, mojou drahou sestričkou, ved' od začiatku dačo vždy šepталo môjmu srdcu, aby som ju tak vrele miloval! Rose, drahá, miláček môj, Rose!" Nechže sú posvätné slzy, ktoré kanuly a lkavé slová, ktoré si v dlhom objatí vymenily siroty. V tomto okamihu boli najdení a zase ztratení otec, sestra a matka. Radosť a žalosť splynuly v jednej časti, však neboli v nej horké slzy, lebo žalosť bola zmiernená a zahalená tak sladkými a nežnými rozpomienkami, že sa premenila na vznešenú rozkoš a ztratila príchuť bolesti. Boli dlho, dlho sami. Jemné klopanie na dvere oznamovalo konečne, že je dakto vonku, Oliver otvoril, vyklzol a dnu vstúpil Harry Maylie.

„Viem všetko," riekol a usadil sa vedľa roztomilej devy.
„Drahá Rose, viem všetko".

„Nie som tuná náhodou," dodal po dlhom mlčaní; „nepočul som to len dnes, vedel som to už včera, už včera. Tušíš, že som prišiel upozorniť na daný sľub?"

„Počkaj," riekla Rose, „vieš všetko?"

„Všetko. Dovolila si mi, že pred uplynutím roka s miem obnoviť predmet nášho posledného rozhovoru",

„Dovolila som".

„Nechcem ťa nútiť, aby si zmenila svoje rozhodnutie," pokračoval mladý mužský, chcem, aby si ho — ak chceš — zopakovala. Ochotný som složiť k tvojím nohám postavenie, šťastie, čokoľvek je moje, a ak sa budeš pridržiavať svojho pôvodného rozhodnutia, ručím za to, že ani slovom ani skutkom nebudem chcieť na ňom viac meniť".

„Tie isté príčiny, ktoré na mňa vlívaly predtým, budú vlívať na

mňa aj teraz," riekla Rose pevne. „Kedy by som mala cítiť oproti tej, ktorá má láskave zachránila od života, plného bied a poníženia, záväzok povinnosti a vďaky, ak nie práve teraz? Je to borba," riekla Rose, „ale som hrdá, že sa môžem takto boriť; je to útrapa, ale moje srdce ju musí zniesť.”

„Odhalenie dnešného večera — —” začal Harry.

„Odhalenie dnešného večera”, opakovala Rose jemne, „ohľadne teba ponechalo ma v tom istom položení, v ktorom som bola driev”.

„Rose, ty zatvrdzuješ proti mne svoje srdce,” dodal jej milenec.

„Oh, Herry, Herry,” riekla mladá dáma, dajúc sa do pláču.

„Želala by som si, aby som ťa mohla vypočuť a usporiť si túto bolest”.

„Prečo si ju robíš sama?” riekol Harry, berúc ju za ruku. „Pomysli si, drahá Rose, čo si počula dnes večer”.

„A čo som počula! Čo som počula!” zvolala Rose. „Že hlboké poníženie tak pôsobilo na môjho otca, že vyhnul všetkému — tak, tým je dosť povedané, dosť”.

„Dosiaľ nie, dosiaľ nie,” riekol mladý mužský, zadržiac ju, keď vstala. „Moje nádeje, želania, výhľady, city, každá myšlienka môjho života, všetko podľahlo zmene, však nie moja láska. Neponúkam ti hodnosti v rozvravenom zástupe, ani nie splnutie so zlomyseľným a pomluvačným svetom, v ktorom nestydatosť a hanba ženú krv do statočných líc; ale krk — srdce a krk — drahá Rose, a tieto, len tieto ti môžem obecat”.

„Ako to myslíš?” zajakala sa Rose.

„Myslím to tak — že keď som ťa posledne opustil, opustil som ťa s tým pevným predsavzatím, že medzi tebou a mnou srúcam všetky zdanlivé prekážky, súc rozhodnutý, že ak môj svet nebude môcť byť tvojím, privlastním si tvoj svet a aby rodová pýcha nad tebou perly neohŕňala, odvrátím sa od nej.

To som urobil. Tí, ktorí sa preto odo mňa uchýlili, uchýlili sa aj od teba, a potvrdili, že si mala pravdu. Moji mocní príbuzní, moja vlivná rodina vysokého rangu, ktorí sa na mňa predtým ľúbezne usmievali, teraz sa tvária chladne; ale sú usmievavé lány a šumiace stromy v najbohatšom kraji Anglie a pri dedinskem kostole — moja, moja Rose! — stojí vidiecka budova, na ktorú budem hrdejší, ako na všetky mnou opustené nádeje, keby boly hned' tisíc ráz nezmernejšie. Toto je teraz môj rang a moje postavenie, a tu ti ho kladiem k nohám! . . .”.

„Čakať s večerou na milencov je vskutku zkúškou trpelivosti,” riekol Mr. Grimwig, prebúdzajúc sa, a snímajúc vreckovku s hlavy.

Pravdu rečeno večera čakala príliš dlhý čas. Ani Mrs. Maylieová, ani Harry, ani Rose (ktorí prišli všetci spoločne) nemohli povedať na ospravedlnenie ani slovíčka.

„Dnes večer myslel som cele vážne na to, že zjem svoju hlavu,” riekol Mr. Grimwig, „lebo som sa začal domnievať, že iné ani nedostanem. Ak mi dovolíte budem tak smelý a pozdravím nádejnú mladuchu.”

Mr. Grimwig, nemrhal čas, aby oznamenie pýriacej sa deve dokázal skutkom, a keďže sú príklady nákalzlivé, nasledoval ho aj doktor a Mr. Brownlow. Doktorí povrávajú, že Harry Maylie to pôvodne urobil v súsednej tmavej izbe a údajne ho pri tom aj pozorovali, ale najhodnovernejšie autority neváhajú osvedčiť, že je to priamou pomluvou, ved' bol mladým a ktoru knázom.

„Dieta moje „Oliverko,” riekla Mrs. Maylieová, „kde si mi bol, a prečo hľadíš tak žalostne? Ba dolu lícami kanú ti zrovna slžičky. Čo sa stalo?”

Nás svet je svetom, v ktorom nás často sklamú aj tie najskvelejšie nádeje, ku ktorým sme Inuli najvrúcnejším citom. Neboráčik Dick bol mŕtvy. —

HLAVA LII.

Ako prežíval Fagin poslednú noc na svete.

Súdná sieň bola od dlážky až po povaľu preplnená ľudskými tvárami. Skúmavé a chtivé oči zieraly zo všadial. Od zábradlia lavice obžalovaných až po najostrejší uhol najmenšieho kúta galérie, všetky zraky boli upreté na jediného mužského. Bol to Fagin. Pred ním, a za ním, nad ním a pod ním, z prava, z ľava, zdalo sa mu, že je otočený oblohou, na ktorej sa jagajú žiarivé oči.

Stál tu v žarotoku živých svetiel, opierajúc sa jednou rukou na drevenú dosku, a druhú držiac na uchu, hlavu mal naklonenú napred, aby mohol čím jasnejšie zachytiť každé slovo, ktoré povedal predsedajúci sudca, prednášajúci obžalobu porotcami. S času na čas, obrátil k ním svoj ostrý zrak, aby skúmal účinok i toho najvzdušnejšieho slovka, znejúceho v jeho prospech, a keď body s hroznou určitosťou boli namierené proti nemu, pozrel na radu s nemým dovolávaním sa v zraku, akoby chcel dačo v svojom záujme posúriť. Výjimuc tieto prejavy úzkosti nepohnul ani rukou ani nohou. Sotva sa hnul od počiatku zasadnutia a teraz, keď sudca prestal hovoriť, ostal aj naďalej v tom istom postoji napnutej pozornosti, s pohľadom utkvelým na ňom, akoby stále načúval.

Na slabý hluk, znejúci súdnou sieňou vzpamätal sa zase. Poobzerajúc sa vôkol, zbadal, že sa členovia poroty shromaždili, aby vyniesli rozsudok. Keď jeho pohľad zablúdil na galérie,

videl ako sa ľudia naťahujú jedon cez druhého, aby videli jeho tvár, niektorí chvatne kládli na oči sklá, a iní zase šeptali dačo súsedovi s výrazom odporu v očiach. Daktorí z nich si ho nevšímali a hľadali len na porotu v netrpelivom počudovaní na tým, že ešte váha. Ale ani z jednej, ani len z ženskej tváre — a bolo ich tu hodne — nevyčítal tú najmdlejšiu sympatiu, alebo súcit, jedine všetko pohlcujúce želanie, aby bol odsúdený.

Ked' to zbadal zdeseným pohľadom, nastalo zase hrobové ticho a pozrúc nazad videl, že sa členovia poroty obrátili sa k sudcovi. Ticho!

Žiadali si len dovolenie, aby sa mohli utiahnuť.

Hľadel prenikave do ich tvári, do každej zvlášť, ked' sa vzdialovali, ako by chcel vypátrať kam sa kloní väčšina, ale márne. Žalárnik sa dotknul jeho pleca. Šiel mechanicky na koniec lavice obžalovaných a sadol si na stolicu, ktorú mu tento musel ukázať, lebo inak by ju nebol zbadal.

Pozrel zase na galeriu. Daktorí ľudia jedli, iní sa ovievali vreckovkami, lebo v nabitej miestnosti bolo veľmi sparno. Bol tu mladík, ktorý črtal jeho tvár do malého zápisníka. Premýšľal či sa bude na neho ponášať, a keď sa umelcoví zlomil hrot tušky a zastruhoval druhý, prizeral sa mu ako každý iný ľahostajný pozorovateľ.

Podobne, keď obrátil zrak na sudcu, jeho myseľ začala sa zapodievať strihom jeho obleku a jeho cenou a ako si ho oblieka. Medzi sudcamu sedel starý tučný pán, ktorý asi pred pol hodinou vyšiel von a práve sa vrátil. Rozjímal o tom, či bol k vôle tomu preč, aby sa na obedoval, čo mal na obed, a kde obedoval a sledoval beh svojich bezstarostných myšlienok, kým nový predmet neupútal jeho zrak a nevzrušil ho zase iný.

Ale predsa cez celý čas ani len na okamih sa nezbavil tlaku zdrcujúceho pocitu, že pred jeho nohami sa otvára hrob, stále

sa mu zprítomňoval, ale neurčite a len vo všeobecnosti, takže nemohol k nemu pripútať svoje myšlienky. Práve preto, že sa pred myšlienkovou skorej smrti triasol a pre ňu zase planul v horúčave, začal počítať železné prúty pred sebou, a čudoval sa, že vrch jednej je zlomený, či ho dajú napraviť, a či to nechajú tak ako je. Potom myslel na všetky hrúzy šibenice a popravišťa — potom prestal a pozoroval mužského, ktorý kropil dlážku — a potom pokračoval v týchto myšlienkach. Napokon zavznelo volanie, aby bolo ticho, a všetci s utajeným dychom hľadeli ku dverám. Porota sa vrátila, a šla tesne popri ňom. Nemohol nič vytušiť z ich tvári, boly ako z kamene. Nastalo úplné ticho — ani šum, ani dych. — Je vinníkom.

Budova sa triasla od hrozného hluku, znova a znova, a potom sa ozývala hlasnými stonmi, a dmela ich zmohutnelou silou, ako divým hromobitím. Vonku čakajúci zástup zahlaholil radosne, pozdravujúc zvest, že v pondelok má zomriet.

Hluk stíhol a potom sa ho spýtali, či nechce dačo povedať, prečo by rozsudok smrti nemohol byť nad ním vynesený. Zaujal znova načuvajúci postoj a hľadel uprene na opytujúceho sa človeka, že prečo sa ho to tážu, ale museli mu to dva ráz zopakovať až sa zdalo, že pochopil, a potom zahundral len toľko, že je starým — starým — starým človekom a potom slová jeho zanikly v šepote, a stíhol zase.

Sudca si položil na hlavu čiernu čiapku a väzeň vždy stál s tým istým výrazom a posúrkom. Na galerii vykríkla dajaká ženská, vzrušená touto hroznou vážnosťou; pozrel chvatne do hora ako by nahnevaný preto, že ho vyrušujú a naklonil sa vopred pozorujúc ešte napnutejšie. Oslovenie bolo slávnostné a dojímavé, a vyhlásenie rozsudku desné. Ale on stál ako mramorová socha bez pohnutia jediného nervu. Jeho vyziablá tvár bola nahnutá vopred, jeho spodná čelusť visela nadol,

mal strnulý pohľad, aj vtedy, keď ho žalárník chytil pod rameno a odvádzal ho preč. Chvíľku pozeral na neho tupo a potom poslúchol.

Viedli ho dláždenou miestnosťou na dvor, kde čakalo, niekoľko väzňov, kých príde na nich rad a iní sa rozprávali s priateľmi, shromaždenými pri mrežiach, ktoré viedly na dvor. A nenašiel sa nik, kto by ho bol oslovil, ale keď šiel okolo, väzňovia ustúpili nazad, aby ho ku mrežiam prihnutí ľudia lepšie mohli vidieť; zasypali ho nadávkami, krikom a sipením. Vyhrážal sa päštou a bol by sa na nich vrhol, ale sprievodcovia ho rýchlo vliekli cez chmúrnu chodbu, ktorá bola osvetlená niekoľkými blikajúcimi lampami, do vnútorného väzenia. Tu ho prehliadli, či nemá dačo pri sebe, čím by mohol predstihnúť splnenie zákona; po tomto obrade viedli ho do jednej z ciel určených pre odsúdencov, a tam ho nechali — samotného.

Sadol si oproti dverám na kamennú lavicu, ktorá bola sedadlom i lôžkom a uprúc krvou podbehnuté oči na podlahu pokúsil sa sobsierať myšlienky. Po chvíľke obnovil si v pamäti niekoľko roztrasených úryvkov zo sudcovej reči, hoc sa mu vtedy zdalo, že nepočuje ani slova. Tieto však postupne našly sa na pravom mieste, spájaly sa v celok, takže za krátky čas mal úplnú reč, ako bola prednesená. Má byť obesený, kých neskoná — to bol koniec. Má byť obesený, kých neskoná.

Keď sa veľmi sotmelo; začal myslieť na ľudí, ktorých poznal, a ktorí zomreli na popravišti, ktorí si sa ta dostali jeho zavinením. Vynorovali sa v tak rýchлом postupe, že ich ľažko mohol spočítať. Daktorých videl sám umierat — a posmieval sa im, lebo zomierali s modlitbou na perách. S akým chrastivým zvukom padali nadol a ako rýchlo sa premenil silný a zdravý mužský na rozkolísanú hŕbu šiat!

Môže byť, že daktorí z nich bývali aj v tejto celle — sedeli

na tom istom mieste. Bola veľká tma; prečo neprinášajú svetlo? Cellu vystavili pred mnohými rokmi. Množstvo ľudí muselo v nej prežiť posledné hodiny. Sedelo sa v nej ako pod klenbou hrobky medzi mŕtvolami — čiapka, nos, podviazané ramená, známe tváre, všetko zahalené príšerným závojom. — Svetlo, svetlo!

Ked' už toľko tlíkol na ťažké dvere a steny, že mal poodierané ruky, konečne objavili sa dvaja mužskí, jedon z nich niesol sviecu, ktorú postavil do železného sviečňa, upevneného v stene, druhý však vliekol slamník, na ktorom pretrudil noc; lebo väzeň už nemal byť nechaný o samote.

Potom nastala noc — tmavá, smutná, tichá noc. Iní bdiaci ľudia radi počujú údery hodín, lebo im vravia o živote a nastávajúcim dni. Jemu prinášali zúfalstvo. Každý úder železného zvona bol presýtený jediným, hlbokým, dutým zvukom — Smrť! Aký význam mal pre neho ruch a shon dobrého rána, ktorý vnikal až k nemu? Bolo to tiež znenie umieráčka, ktoré ku výstrahe pridávalo výsmech.

Deň minul. Deň? Nebol to deň, zmizol tak rýchlo ako prišiel — a prišla zase noc, noc tak krátka a predsa tak dlhá. Raz šalel a rúhal sa, druhý raz zase kvílil a trhal si vlasy. Ctihodní ľudia jeho viery prišli sa s ním pomodliť, ale on ich vypudil s preklínaním. Pokúsili sa o to citne znova, ale on ich zahnal zase.

Jeho zkazená duša ani len cez večer tohto posledného, hrozného dňa, neuvedomila si ani blede, tým menej v plnej intenzite, bezvládnosť a zúfalosť stavu, v ktorom sa nachodil; nie preto, že kedy by bol mal čo len dajakú, alebo určitú nádej na milosť, ale preto, že si voskrz nemohol ujasniť možnosť tak skorej smrти. So strážcami, ktorí sa pri ňom zamieňali hovoril veľmi málo, a oni sa veľmi nesnažili kriesiť jeho záujem. Sedel tam bdejúc, ale sníval predsa. Pod chvíľou sa vzchopil a lapajúc

povetrie, rozpálený behal sem a ta, v takom záchvate šialeného strachu a zúrivosti, že aj oni — zvyklí takým výjavom — odvracali sa od neho s hrúzou. Napokon v mukách zlého svedomia vyzeral úžasne, takže samotný mužský nemohol na neho hľadieť, a preto strážili ho dvaja spoločne.

Skrútil sa na kamennom loži a premýšľal nad minulosťou. Pri svojom zlapaní bol poranený niekoľkými ľuďmi zo zástupu a hlavu mal obviazanu pláteným obruskom. Jeho ryšavé vlasy mu svisaly do bezkrvnej tváre, bradu mal rozcuchanú a shúževnú do uzlov, oči mu planuly desným ohňom, jeho neumyté telo chvelo sa horúčkou, ktorá ho spalovala. Osem — deväť — desať. Či ho tým nechcú azda len nastrašiť, a či sú to vskutku tie pravé hodiny, ktoré šliapu jedna druhej na päty, kdeže bude až sa zase vrátia?! Jedonásť! Ešte jedon úder, prv ako doznel zvuk predchádzajúcej hodiny. O ôsmej, tak dúmal, bol jediným trúchliacim vo vlastnom pohrabnom sprievode; o jedonástej — —

Tie hrozné múry Newgatu, ktoré skrývaly toľko biedy a nevysloviteľných úzkostí, nie len pred zrakmi, ale príliš často a príliš dlho aj pred myšlienkami ľudí, ešte nikdy nevideli také úžasné divadlo. Ľudia, idúci okolo a pripomínajúci si, čo asi môže robiť ten človek, ktorý má byť zajtra obesený, by boli zle spali v tú noc, keby ho tak boli mohli vidieť.

Od skorého večera temer až do polnoci malá z dvoch-troch ľudí pozostávajúca skupina hlásila sa u vrátneho, a sptyovala sa s úzkostlivou tvárou, či snáď poprava nebola odročená, keď dostala zápornú odpoveď, zvestovala priaznivú zprávu tlupe stojacej na ulici, a ukazujúcej na dvere, ktorými má vyjsť, taktiež na miesto, na ktorom má stať popravište a odchodiac váhavým krokom obracali sa ešte nazad, akoby ich putnalo kúzлом. Postupne sa jedon za druhým strácal a za hodinu v mŕtvote noci ulica bola opustená a tmavá.

Priestor pred väzením vyprázdnili a cez ulicu postavili niekoľko silných, čierno natrených ohrád, aby zahatili nával očakávaného množstva, keď sa Mr. Brownlow a Oliver zjavili pri bránke a predostreli povolenie k návšteve väzenia, podpísané šerifom, boli okamžite pustení do budovy.

„Ten mladý pán pôjde tiež s Vami, pane?” spýtoval sa mužský, ktorého povinnosť bola ich doprevádzka. „To nie je pochľad pre deti, pane”.

„Nie je vskutku, piateľu”, vetil Mr. Brownlow, „ale vec, ktorú musím vybaviť s tým mužským, je úzko spiatá, s týmto chlapcom, a keďže ho videl v plnom behu jeho zbojníckého úspechu, myslím, že bude dobre, keď ho — hoc i za cenu trocha bolesti a strachu — uvidí aj teraz”..

Tieto slová povedal Mr. Brownlow stranou, aby ich Oliver nepočul. Mužský sa dotknul klobúka a obzrúc si zvedavo Olivera, otvoril inú bránu naproti tej, ktorou vstúpili, a viedol ich tmavými a kľukatými chodbami k cellám.

„Sem,” riekoval mužský, zastanúc v tmavej chodbe, kde niekoľko robotníkov robilo dajaké prípravy v hlbokom tichu — „tu je miesto, ktorým pôjde. Ak vykročíte touto cestou uvidíte dvere, ktoré vedú sem”.

Viedol ich do dláždenej kuchyne, kde sa v kotloch varilo jedlo pre väzňov, a ukázal na dvere. Nad nimi boli otvorené mreže, ktorými vnikal zvuk mužských hlasov, miešajúcich sa s údermi kladív a povaľovaním dosák. Stivali popravište.

Ztadiaľto prešli niekoľkými mocnými bránami, ktoré im združka otvorili iní kľúčiari, a vstúpiac do otvoreného dvora, stúpali po úzkých schodoch a prišli na chodbu s radom úzkych dvier na strane ľavej. Kývnuc im, zostali stáťa Kľúčiar zabúchal na jedny z nich sväzkom kľúčov. Dvaja strážcovia po krátkom šepote vyšli na chodbu, povystierali údy, že sa im

na čas uľahčilo a kynuli návštevníkom, aby nasledovali žalárnika do celly. Urobili tak.

Odsúdený zločinec sedel na loži, prevaľujúc sa so strany na stranu s obličajom, ktorý sa podobal väčšmi lapenému zvieratú ako tvári človeka. Jeho myseľ zrejme blúdila jeho zapadlým životom, lebo neprestal hundrať a považoval ich za časť svojho videnia.

„Dobrý šuhaj, Charley, — dobre si to urobil — —” mumlal.

„A Oliver tiež, ha! ha! ha! Oliver tiež — ten istý pán teraz — ten istý — dajte toho chlapca do posteľe!”

Žalárnik chytil Oliverovú voľnú ruku, a šeptajúc mu, aby sa nenaľakal, prizeral sa bez slova.

„Dajte ho do posteľe!” zvolal Fagin. „Či ma z vás nik nepočuje? On bol dajako, dajako príčinou všetkého toho. Stojí to za tie peniaze vychovať ho k tomu — Bolterovo hrdlo, Bill: nedabajte na to dievča — a do Bolterovho hrdla zarežte tak hlboko ako len možno. Odrežte mu hlavu!”

„Fagin,” riekol žalárník.

„Čo je so mnou?” zvolal Žid a hned' zaujal ten istý postoj ako mal pri súde. „Starý človek, pane, veľmi starý človek!”

„Hľa,” riekol kľúčiar, položiac mu ruku na hrud', aby ho zadržal. „Prišiel vás dakto navštíviť, myslím, že sa vás chce dačo spýtať. Fagin, Fagin! Ste vy mužský?”

„Bol som, ale to bolo dávno,” odvetil, pozrúc na neho s tvárou, ktorá nemala ľudského výrazu a v nej sa zračila len divosť a hrúza. „Zmárnite ich všetkých! Akým právom ma chcú znivočiť?”

Vraviac poznal Olivera a Mr. Brownlowa. Schúlil sa v najďalšom kúte a spýtal sa, čo tu hľadajú.

„Rýchlo,” riekol kľúčiar, stále ho držiac. „Tak pane, povedzte mu, čo chcete. Rýchlo, ak sa vám páči, lebo po chvíľke mu bude horšie.”

„Máte niekoľko listín,” riekoval Mr. Brownlow, postúpiac napred, „ktoré umiestil u vás k vôle väčšej bezpečnosti istý mužský, menom Monks.”

„To všetko je lož,” vetil Fagin. „Nemám ani jednu — ani jednu.”

„Pre lásku Božiu,” riekoval Mr. Brownlow slávnostne, „nevratvavte to teraz na prahu smrti, ale povedzte mi, kde sú. Viete predsa, že je Sikes mŕtvy, že Monks priznal všetko, že nemáte nádej na väčší zisk. Kde sú tie listiny?”

„Oliver,” volal Fagin, kynúc mu rukou, „pod sem, pošepnem ti to.”

„Nebojím sa,” riekoval Oliver tichým hlasom, keď púšťal ruku Mr. Brownlowa.

„Listiny sú,” vravel Žid príťahujúc k sebe Ilivera, „v ľanovom vreci v diere v blízkosti krbu v prednej izbe hore. Rád by som s tebou hovoril, môj drahý, rád by som s tebou hovoril.”

„Áno, áno,” vetil Oliver. „Podte, pomodlíme sa, pomodlíme sa. Len raz na kolenách a budeme sa rozprávať do rána.” „Von, von,” vetil Fagin, odsotiac od seba chlapca ku dverám, a hľadiac ponad jeho hlavu do prázdnooty. „Povedz im, že som zaspal, tebe budú veriť. Môžeš ma von dostať, ak ma tak vezmeš: Teraz, teraz!”

„Oh! Bože odpust’ tomu biednemu človeku!” zvolal chlapec s plačom.

„Tak je to dobre, tak je to dobre,” riekoval Fagin. „To nám pomôže. Najprv tieto dvere. Ak sa budem triať, keď pôjdeme okolo šibenice, nevšímaj si to, a len sa ponáhľaj. Teraz! teraz! teraz!”

„Už sa ho nemáte čo spýtať, pane?” spýtal sa kľúčiar.

„Nemám viac otázok,” vetil Mr. Brownlow. „Ak by bola

nádej, že ho priviedieme k poznaniu jeho položenia — —”

„To sa nedá docieľiť ničím, pane,” vetil mužský, potriasa-júc hlavou. „Lepšie bude, keď ho opustíte.”

Otvoril dvere celly a strážcovia sa vrátili.

„Len stlač, len stlač,” zvolal Fagin. „Tíško, však nie tak po-maly. Rýchlejšie, rýchlejšie!”

Mužskí ho chytili a vyslobodili Olivera z jeho objatia a držali ho. On za chvíľku zápasil so silou zúfalca, a potom dal sa do kriku, ktorý prenikal aj tie hutné múry a hučal im v ušiach, kým neprišli na otvorený dvor.

Trvalo to dosť dlho, kým opustili väzenie. Po tejto hroznej scéne Oliver temer zamdlel a tak soslabnul, že dobre vyše hodiny nemohol chodiť.

Už svitalo, keď sa znova vynorili. Už bol sídený veľký zá-stup, v oknách bolo plno ľudí, ktorí fajčili a hrali karty, aby si skrátili čas; zástup sa tisnul, hádal a robil žarty. Všetko vravelo o živote a radosti, len tmavá hŕba predmetov v pro-striedku všetkého — čierne lešenie, priečne brvno, povraz a všetky tie príšerné nástroje, vravely o — smrti.

HLAVA LIII.

Dokončenie.

Osudy osôb, ktoré dejstvovaly v tejto rozprávke, sú temer zakončené. To málo, čo ostáva ešte pre ich dejepisca, možno rozpovedať niekoľkými, jednoduchými slovami.

Pred uplynutím troch mesiacov, Rose Flamingová a Harry Maylie slávili svoj sňatok v dedinskom kostole, ktorý od teraz mal byť pôsobištom mladého knaza, a v ten istý deň vtiahli do svojho nového a šťastného domova.

Mrs. Maylieová presídlila ku synovi a neveste, aby sa v po-kojných dňoch ostatku života tešila najväčšej blaženosťi, ktorá môže byť podielom ctihodného veku — pozorovaním šťastia tých, ktrí venovala neutuchujúce vrelé city a najnežnejšiu pečlivosť snažne pretrudeneho života.

Po úplnom a starostlivom preskúmaní zbytkov Monksom spravovaného majetku (ktorý sa nikdy nezveľaďoval v jeho rukách, ani v rukách jeho matky), bol tento rozdelený na dve rovnaké čiastky medzi Monksom a Oliverom, takže sa každému ušlo dačo viac ako tritisíc libier. Dľa opatrení etcovskej závete Oliver mal nárok na všetko, avšak Mr. Brownlow nechtiac staršiemu synovi znemožniť príležitosť, aby opustil predošlý hriešny spôsob života a mohol sledovať statočné ciele, navrhol takto rozdeliť, s čím jeho mladý chránenec s radosťou súhlasil.

Monks, ponechajúc si prijaté meno, utiahol sa so svojou

čiastkou do ďalekého kraja Nového Sveta, kde ju rýchlo zmrhal, a čo viacej upadal do starých koľají, pre nové podvody a zločiny bol odsúdený na dlhé väzenie, kde podľahol a zomrel následkom záchvatu svojej starej choroby. Ďaleko od domova zomreli aj poprední ešte pozostalí členovia Faginovej bandy.

Mr. Brownlow prijal Olivera za svojho syna. Presídliac s ním a so starou gazdinou na miesto, vzdialené asi na míľu od domova, kde bývali jeho drahí priatelia, splnil poslednú vážnu túžbu Oliverovho vrúceho srdca, a tak tvorili malú spoločnosť, ktorá sa približovala podmienkam dokonalého šťastia, ak ho v tomto premenlivom svete smieme tak nazývať. Skoro po svatbe mladých ľudí ctihodný doktor vrátil sa do Chartsey, kde bez spoločnosti svojich starých priateľov bol by býval nespokojný, keby jeho povaha bola priupustila také city, a keby bol vedel ako bol by sa stal popudlivým.

Dva alebo tri mesiace chláholil sa obavou, že mu tamojšie povetrie akosi nejde k duhu, ale presvedčiac sa, že Chartsey nie je mu už tým, čím mu bola prv, odovzdal praks asistenťovi, prenajal mládenecký domok von z tej dediny, kde bol jeho mladý priateľ farárom, a čoskoro sa zotavil. Tu sa zapodieval záhradníctvom, ťepárstvom, rybárstvom, čaluníctvom a rozličnými inými podobnými vecami: podnikajúc všetko jemu vlastnou horlivosťou. Slovom čochvíľa sa stal na okolí chýrnou autoritou.

Pred svojím presídlením uzavrel s Mr. Grimwigom veľmi tuhé priateľstvo, ktoré u tohoto podivinského pána stretlo sa so srdečným porozumením. Mr. Grimwig ho preto cez rok veľa ráz navštěvuje. Pri takýchto príležitostiach Mr. Grimwig sadí, rybářči a stolárči s veľkou chuťou, robiac všetko zvláštnym a nebývalým spôsobom a prizvuk jue stále, používajúc pri tom svoju oblúbenú prísahu, že jeho spôsob je správny. V nedelu

nikdy nezabudne povedať do očí mladému kňazovi svoj úsudok o jeho kázni, ale dodatočne vždy dôverne sdeľuje Mr. Losberneovi, že ju považuje za výborný výkon, ale je toho náhľadu, že by nebolo dobre povedať mu to. Jeho stálym a obľúbeným žartom je upozorniť Mr. Brownlowa na jeho staré, na Olivera sa vzťahujúce proroctvo a pripomenúť mu večer, keď sedeli spolu, majúc pred sebou hodinky a čakali na jeho návrat; ale Mr. Grimwig tvrdí, že mal úplnú pravdu a na dôkaz toho poznamenáva, že *Oliver sa nevrátil*, čo u neho vždy vylúdi úsmev a stupňuje jeho dobrú náladu.

Mr. Noaha Claypolea následkom toho, že bol priostený ako proti Faginovi vypovedajúci svedok, Koruna omilostila, ale keďže nepovažoval svoje zamestnanie za dosť bezpečné a zodpovedajúce, za čas bol na vážkach, akou, nie príliš namáhavou prácou by si mohol zaistiť existenciu. Po krátkom premyšľaní stal sa detektívom a toto povolanie mu poskytuje slušné živobytie. Jeho úlohou je, že týždenne raz výjde si s úctyhodne vyobliekanou Karlou v čase bohoslužieb na prechádzku, jeho dáma potom omdlie pred dverami daktorých súcitných krčmárov a keď pánovi vyhovejú kalíškom pálenky, ktorou ju preberie, na druhý deň podá oznámenie a shrábne polovičku pokuty. S času na čas omdlie aj Mr. Claypole, ale výsledok je ten istý.

Mr. a Mrs. Bumble, pozbavení svojich postavení, postupne klesali do väčšej a väčšej chudoby a biedy, a konečne stali sa obyvateľmi toho istého chudobinca, v ktorom predtým vladárieli nad inými. Mr. Bumble mal povedať, že ani nevie ako má byť za túto zmenu a poníženie vďačný, keďže nimi bol odlúčený od svojej ženy.

Mr. Gilles a Brittles ostali naďalej v svojich postaveniach, hoc prvý je lisý a druhý chlapec zase cele šedivý. Nocúvajú na fare, ale svoju pozornosť v rovnakej miere delia medzi

jej obyvateľmi a medzi Oliverom, Mr. Brownlowom a Mr. Losberneom, takže dedinčanom sa nepodarilo objaviť, ku ktorej domácnosti vlastne patria.

Master Charles Bates, otriasený Sikesovým zločinom v rade dům uvažoval o tom, či statočný život nie je ten najlepší.

A keď prišiel k záveru, že je, odvrátil sa od dejov minulosti a rozhadol sa, že ich napraví v dajakom novom ovzduší činnosti. Za čas prebíjal sa ľažko a trpel mnoho ale majúc šťastnú povahu a dobrý úmysel končil úspechom. Najprv lopotil na statku, potom bol nakladačom u povozníka, a teraz je najveselším, mladým chovateľom dobytka v celom Northamptonshirei.

A teraz pred zakončením rozprávky trasie sa mi ruka, ktorá píše tieto slová, lebo by rada ešte ďalej snovala niť týchto príhod.

Tak rád by som pobudol ešte s tými, medzi ktorými som sa tak dlho pohyboval a mal účasť na ich šťastí, keď som bol zaujatý ich maľovaním. Rád by som opísal, ako Rose Maylieová v rozkvete a kráse včasnej ženskosti vrhala na osamelú cestu života jemné a nežné svetlo, padajúce na všetkých, ktorí putujú s ňou a osvetlujúce ich srdcia. Rád by som nakreslil jej život a radosť krúžku, shromaždeného okolo domáceho krbu, taktiež opísal ich živú letnú skupinu; rád by som ju nasledoval do poľa v poludnajšom jase, a rád by som načúval tichým zvukom jej sladkého hlasu pri večernej prechádzke v žiare mesačného svetla; rád by som ju pozoroval pri jej dobročinnej ľudomilnosti a pri usmievavom, neúnavnom plnení domácich povinností. Rád by som ju zobrazil aj s dieťaťom jej zomrelej sestry, ako spiaté vzájomnou, blažiacou láskou celé hodiny si predstavujú svojich priateľov, ktorých tak skoro ztratili. Rád by som ešte raz shromaždil pred sebou

tie radostné tváričky, chumeliace sa okolo jej kolien, a náčúval ich veselému štebotaniu. Rád by som si zprítomnil zvuky ich jasného smiechu a vykúzlil slzu radosti, ktorá kmitla v jej modrom oku. Toto všetko a tisíc pohľadov a úsmevov, každú jej myšlienku a každé slovko by som si rád obnovil v mysli.

Ako Mr. Brownlow každodenne plnil um prijatého dieťaťa bohatstvom vedomostí, a ako lnul k nemu väčšmi a väčšmi, ako sa vyviňovala jeho povaha a sľubovala, že raz síde rozosiate semeno dľa jeho želania — ako stopoval v jeho tvári ľahy svojho dávneho piateľa, ako sa prebúdzaly v jeho srdci staré rozpomienky, tak smutné a predsa tak slastné a potešujúce — ako obidve nepriazňou osudu zkúšané siroty, spomínaly svoje útrapy, súc k iným milosrdné a milujúce sa navzájom a vzdávajc vrúcu vďaku Tomu, ktorý ich ochraňoval a zachránil — to všetko netreba ani pripomínať. Povedal som, že boli vskutku šťastní Vedľ bez veľkej lásky a humanity srdca, bez vďačnosti ku tej Bytnosti, ktorej zákonom je milosť, a ktorej vznešenou vlastnosťou je milosrdenstvo ku všetkému, čo dýše životom, pravé šťastie je nedostihuteľné. Vedľa oltára starého, dedinského kostolíka umiestená je biela, mramorová doska, do ktorej je vytesané len jedno jediné slovo: „Agnes“. V tejto hrobke niet rakve a nechže uplynne veľa, veľa rokov, kým vedľa neho vyryjú ešte druhé meno. Ale ak duchovia zosnulých vskutku prichodia zpäť na zem, aby navštívili miesta, posvätené láskou tých, ktorých poznali v živote, verím, že tieň Agnese s času na čas obletuje toto vážne zátišie, hoc je ono aj v chráme a hoc ona bola krehká a zblúdilá.

KONIEC.

